

Szilágyi Dezső-téri lakásukból látta a család Nagyapa munkahelyét a Duna túlsó partján.

Ha megjelölöm az Országközi Dokumentumok keresőjében Gáspárdy Nagyapa nevét 951 alkalommal jelenik meg. Ezeket igyekszem mind végignézni, elolvasni, lementeni. Némelyike csak rövid beszólás, vagy rövid beszámoló. Az 511- es dokumentumig közöljük az összes dokumentumot.

Urbanics Kálmán jegyző felolvassa a végleg igazolt képviselők névjegyzékét, közöttük nagyapáét is. A Harmadik tanácskozási osztályba sorsolják, a 33 tagú közlekedésügyi és a 21 tagú vízügyi bizottságba.

1. KI-1927-3 (1927-I-91) Névjegyzék
2. KI-1927-12 (1927-I-239) Névjegyzék
3. KI-1927-514 (1927-IX-59)

A képviselőház közlekedésügyi bizottságának **jelentése : „a Ceglédkörnyéki gazdasági vasút Cegléd—vezsenyi vonalának engedélyezése tárgyában”** a kereskedelemügyi miniszter 147. számú jelentésének tárgyában.

Tisztelt Képviselőház!

A közlekedésügyi bizottság tárgyalás alá véve a kereskedelemügyi miniszter úrnak a ceglédkörnyéki gazdasági vasút Cegléd—vezsenyi vonalának engedélyezésére vonatkozó jelentését s megállapította, hogy ennek az új vonalnak a vidék gazdasági fejlődése szempontjából kétségtelen jelentősége van és *így* a jelentést egyhangúlag tudomásul vette.

Kéri a bizottság a t Képviselőházat méltóztassék a jelentést tudomásul yenni és tárgyalására nézve a sürgősséget kimondani.

Kelt Budapesten, a képviselőház közlekedésügyi bizottságának 1928. évi március hó 9-én tartott üléséből.

Barthos Andor s. k.
a közlekedésügyi bizottság elnöke.

**Gáspárdy Elemér s. k.,
A közlekedésügyi bizottság elnöke**

4. KI-1927-621 (1927-XIII-313)

A képviselőház közlekedésügyi bizottságának jelentése : „ a gépjárművek közúti forgalmának szabályozása tárgyában 1926. évi április hó 24-én Parisban aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről” szóló 603. számú .törvényjavaslat tárgyában.

Tisztelt Képviselőház!

A gépjárművek egyre előretörő fontossága folytán azok közúti forgalmának nemzetközi szabályozása vált szükségessé. Ezt rendezni ült össze Parisban évekkal ezelőtt az a konferencia, mely a beterjesztett törvényjavaslat szerint iparkodott a kérdést kielégítően megoldani.

A közlekedésügyi bizottság a javaslat beható tárgyalása után a szövegben előfordult fordítási és sajtóhibák kiküszöbölésével a törvényjavaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben a mellékelt szövegezésben fogadta *e/t* melyet azzal terjeszt a t. Képviselőház elé, hogy azt úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadni és annak tárgyalására a **sürgősséget** kimondani méltóztassék.

Kelt Budapesten, a képviselőház közlekedésügyi bizottságának 1928. évi november hó 9-én tartott ülésében.

Platthy György s. k.
a közlekedésügyi bizottság elnöke.

**Gáspárdy Elemér s. k.,
a közlekedésügyi bizottság előadója.**

5. KI-1927-662 (1927-XV-164)

Gáspárdy Elemér mint a képviselőház közgazdasági és közlekedésügyi bizottságának az előadója
beterjeszti :

„a Bodrogházi gazdasági vasutat a Nyíregyháza vidéki kis-vasutakkal összekötő Kenézlő—balsai vasútvonal engedélyezéséről” szóló 657. számú törvényjavaslatot 1929. január 22.-én. Felhívja a figyelmet a téma közérdekű fontosságára.

6.

7. *KI-1927-828* (1927-XIX-42) *KI-1927-887* (1927-XX-12)

A közhasználatú gépjárművállalatokról” szóló 815 számú törvényjavaslat tárgyában mint a Közl. bizottság előadója .

Ez tartalmazza az engedélyezés módozatait, valamint az üzlet és üzemvitel vezetését is részletesen szabályozza.

A törvényjavaslat célja a gépjárművállalatok létrejöttének előmozdítása, a nem kívánatos verseny közlekedésünk régi kialakult rendjébe újabban belépett gépjárművállalatok jogviszonyainak egységes szabályozását.

A képviselőház tagjainak igazoló-osztályok szerinti **Névjegyzéke.**

Kisorsoltatott: 1931. évi július hó 21-én.

Gáspárdy Elemé 18. a II. osztályban, így a II. Bizottsági teremben tárgyal. Minden osztályban 60 képviselő lehetett. Összesen 4 osztály volt.

9. *KI-1931-11* (1931-I-40)

A végleg igazolt országgyűlési képviselők 1931. évi augusztus hó 27-ei

Névjegyzéke.

Gáspárdy Elemér az 59. képviselő.

10. *KI-1931-646* (1931-VIII-323)

Névjegyzéke annak a húsz országgyűlési képviselőnek akik közül négy tagot a képviselőház részéről **a kivándorlási tanácsba** választanak. **Gáspárdy Elemér** a 4.

11. 1927. évi február hó 11-én. 9. ülés,
Tartalom

— Felszólalás Az egyenes adók és illetékek mérsékléséről és a pengőértékben való számítással kapcsolatos rendelkezésekről, továbbá az Önkormányzati testületek háztartásának hatékonyabb ellenőrzéséről szóló törvényjavaslat általános tárgyalásához.

— (AZ 1927. ÉVI JANUÁR HÓ 25-ÉRE HIRDETETT ORSZÁGGYÜLÉS KÉPVISELŐHÁZÁNAK NAPLÓJA, ELSŐ KÖTET)

12. 1927. évi március hó 3-án. 18. ülés

Tartalom.

Elnöki előterjesztések. ...Az egyes adók és illetékek mérsékléséről és a pengőértékben való számítással kapcsolatos rendelkezésekről, továbbá az önkormányzati testületek háztartásának hatályosabb ellenőrzéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Felszólaltak : ...48. §.,... **Gáspárdy Elemér,** ...

19. ülés. 1927. évi március hó 4-én.

Elnöki előterjesztések. ...—Az egyes adók és illetékek mérsékléséről és a pengőértékben való számítással kapcsolatos rendelkezésekről, továbbá az önkormányzati testületek háztartásának hatályosabb ellenőrzéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása. Felszólaltak ; 49. §. ..**Gáspárdy Elemér,**...

13. *KN-1927-3* (1927-I-7) 1927. évi január hó 31-én, 3. ülés.

Gáspárdy Elemér teljesen kifogástalan **megbízólevelét** az osztályok megalakítása után beadta és a IV. osztályba sorolták így jegyzékbe vették.

14. *KN-1927-4* (1927-I-18) 1927. évi február hó. 4.ülés

A végleg igazolt képviselők névjegyzékének felolvasása.
Urbanics Kálmán jegyző (*olvassa*) :**Gáspárdy Elemér,**...

15. *KN-1927-4* (1927-I-19)

A tanácskozó osztályok kisorsolása
A harmadik tanácskozó osztályba kerülnek : ...**Gáspárdy Elemér**,

16. KN-1927-4 (1927-I-20)

A közlekedésügyi bizottságba (33 tag.) : **Gáspárdy Elemér**,...

17. KN-1927-4 (1927-I-21) 1927. évi február 1-én 4. ülés

A vízügyi bizottságba (21 tag.) : ...**Gáspárdy Elemér**, ..

18. KN-1927-9 (1927-I-69) 1927. évi február hó 11.-én, 9. ülése

Tárgyai : Elnöki előterjesztések. — Az egyenes adók és illetékek mérsékléséről és a pengőértékben való számításával kapcsolatos rendelkezésekről, továbbá az önkormányzati testületek háztartásának hatékonyabb ellenőrzéséről szóló törvényjavaslat általános tárgyalásához Felszólalt : **Gáspárdy Elemér**

19. KN-1927-9 (1927-I-87)

Felszólalás:

Gáspárdy Elemér : T. Ház! A most szőnyegen fekvő törvényjavaslatnak csak harmadik fejezetéhez, vagyis ahhoz a részéhez akarok hozzászólni,

T. Ház! A most szőnyegen fekvő törvényjavaslatnak csak harmadik fejezetéhez, vagyis ahhoz a részéhez akarok hozzászólni, amely az autonóm testületek hatékonyabb ellenőrzésére vonatkozik. Mindenekelőtt meg kell állapítanom, hogy ennél célszerűbb és — ami a legfontosabb — szükségesebb törvényjavaslat régen nem került a Ház asztalára. Megállapítja ezt a törvényjavaslat indokolása is, amely kimondja, hogy igenis szükséges ez a törvény és az autonóm gazdálkodás ellenőrzése azért, mert az nem felelt meg azoknak a követelményeknek, amelyek a takarékoság elveivel volnának összhangban és így az állam gazdálkodásával sem harmonizálnak.

A törvényjavaslatnak ez az indokolása kissé lojális. Nem mond sokat. A közvéleményben a köztudatban ellenben már régen megrögződött az a gondolat, hogy az autonóm testületek, különösen pedig a városok és főleg Budapest székesfőváros nem gazdálkodtak mindig úgy, hogy az a takarékoság követelményeit ne haladta volna túl, hanem bizonyos könnyelműség is érvényesült gazdálkodásukban.

Épen ezért nagyon is szükség van erre a törvényjavaslatra és szükségesnek tartotta az ország egész társadalmá, hogy ez a gazdálkodás megakadályoztassák vagy legalább is ellenőriztessék.

Az ország társadalmának különösen egy rétege kísérte élénk figyelemmel a városoknak és

különösen a fővárosnak pénzügyi gazdálkodását : a tisztviselők társadalmá. A tisztviselők — már mint az állami tisztviselők — azt látták, hogy míg nekik a legnagyobb gondokkal kell megküzdeniök, hogy mindennapi kenyeröket megszerezhessék és csekély fizetésükből megélhessenek, addig a városoknak és különösen a fővárosnak tisztviselői kara magasabb illetményei révén nemcsak jobb életlehetőségek között volt, hanem magasabb illetményei, azonkívül különböző pótilletményei, remunerációi, tantiémjei, közüzemi pótlékai, képviseleti díjai folytán olyan helyzetbe került, hogy még a vagyonszerzés lehetőségével is foglalkozott.

Elkeserítő tudat volt ez az állami tisztviselőkre nézve, mikor ezt kellett tapasztalniuk. Azt hiszem, nem szolgálja a gazdasági konszolidációt sem, ha fenforog annak lehetősége, hogy közpénzekkel ilyen könnyelműen bánjanak el akkor, amikor az országnak egy egész társadalmi rétege súlyos gondokkal küzd. Épen ezért hálával és köszönettel tartozhat az ország egész társadalmá a kormány iránt, amely ezt a helyzetet már régebben felismerte és ennek orvoslására ezt a törvényjavaslatot idehozta a Ház elé. Akkor mindig kormánypárti vagyok, ha a kormány józan, okos és üdvös törvényjavaslatokat hoz a Ház elé.

Sokan vannak közülünk, akik aggályosnak tartják a törvényjavaslat rendelkezéseit abból a szempontból, hogy az autonómiát nagy mértékben érinti. Épen az előttem felszólalt igen t. Bródy képviselő ur hivatkozott arra, hogy az autonómia mindig arra volt jó, hogy a nemzetet válságos időben az elnyomástól és idegen befolyástól megóvjá. Nos hát, az autonómiának ez a nemzetvédelmi, alkotmánybiztosító szerepe immár megszűnt, hiszen manapság egy minden ízében nemzeti kormány intézi az ország ügyeit és a nemzet nincs kitéve annak, hogy itt idegen befolyások érvényesüljenek. És ha netalán az ország megint olyan helyzetbe kerülne, hogy az ország érdeke azt parancsolná, hogy egy idegen állammal lépünk államközösségbe, akkor az ország, illetőleg a nemzet mindig szerezhet magának alkotmánybiztosítékokat arranézve, hogy ősi alkotmányá megvédessék.

Én különben sem látom az autonómia sérelmét. De ha ez a törvényjavaslat az autonómiát a legmesszebbmenőleg is sértené, még akkor is azt mondanám, hogy ezt a sértést el kell követni, mert hiszen ma nem az a fontos feladat, hogy az autonómiát megmentsük, hanem az, hogy ezt a tönkretett országot ne engedjük

végleg elsüllyedni a gazdasági válságban és hogy azt a nagyszerű eredményt, amelyet eddig elértünk, továbbra is megtartsuk. Mert ha ismét oly állapotok következnek be, hogy pénzünk értéke ingadozóvá válik, azt hiszem, ez súlyosabb csapás lesz az országra nézve, mintha az autonómiát a legnagyobb mértékben megszüntetjük.

A pénzügyi gazdálkodás ellenőrzését nagyon is fontosnak tartom. Ebből az ellenőrzésből azonban talán kivenném az ősi vármegyét, hálából azért, mert valamikor, mikor erre szükség volt, erősen védte a nemzet alkotmányát. Most is, tradícióhoz hűen, köteles szerénységgel viszi a pénzügyeit s a legtöbb vármegye azon van, hogy az a pénz, amely a kezébe kerül, hasznos beruházásokra fordíttassák. Nem tudom azonban ugyanezt elmondani a városoknak és különösen Budapest székesfővárosnak gazdálkodásáról. Épen ezért végtelenül sajnálom, hogy az igen t. pénzügyminiszter úr az eredeti javaslatán változtatott, tágabb hatályt engedett a városoknak s az autonóm testületeknek és ezt az ellenőrzést enyhébbé tette. Nevezetesen végtelenül sajnálom, hogy a pénzügy miniszter úr, illetőleg a kormány az újabban átdolgozott törvényjavaslatában lehetővé tette a részvénytársasággá való átalakulási A részvénytársasági alapon való alakulókat a magam részéről egyszersmindenkorra megszüntetendőnek vélném.

Mert mit láttunk a múltban? Azt láttuk, hogy amikor egy üzem átalakult részvénytársasággá, ugyanazon emberek maradtak benne, ugyanaz a vezetőség vitte tovább az ügyeket és legfeljebb vezérigazgatói és igazgatói címek mellett még nagyobb fizetések engedélyeztettek, emellett még tantiémek és renumerációk is. Bocsánatot kérek, t. képviselő társam, természetesen megengedem, hogy az állam gazdálkodásában is történnek hibák, de mégsem olyan könnyedséggel és könnyelműséggel, mint a városok gazdálkodásában, ami — mint mondtam — a nép széles rétegeinél már régóta szemetszúr,

A törvényjavaslatot egészében, — sajnálva, hogy a pénzügyi és közgazdasági bizottság változtatott a pénzügyminiszter úr eredeti javaslatán — két pont kivételével minden tekintetben elfogadom. Elfogadom pedig azért, mert horognak tartom; Bethlen miniszterelnök úr ugyanis egyik beszédében kijelentette, hogy egy bolond, a forradalom, egy nagy követ dobott a kútba, azóta sok okos ember fáradozik azon, hogy a követ kiemelje, de nem tudja. Én azt hiszem, hogy ez a törvényjavaslat is erős kapocs lesz, amely bele fog akaszkodni abba a kőbe és ha nem is huzza ki egészen, de mindenesetre annak kiemelését meg fogja könnyíteni. A javaslatot egészében elfogadom; a részletes tárgyalásnál majd kiterjeszkedem a részletekre is.

20. KN-1927-10 (1927-I-101)

Közbeszólás

21. KN-1927-10 (1927-I-102) Közbeszólás 2x

22. KN-1927-18 (1927-I-295) 1927. évi március hó 3-án, 18. ülés.

Tárgyai: Az egyes adók és illetékek mérsékléséről és a pengőértékben való számításokkal kapcsolatos rendelkezésekről, továbbá az önkormányzati testületek háztartásának hatályosabb ellenőrzéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Felszólaltak : 48 §. ...**Gáspárdy Elemér**,...

23. KN-1927-18 (1927-I-311) 1927 március 3-án, 18.ülés.

(**Szónok**) **Gáspárdy Elemér**: T. Képviselőház! A törvényjavaslat általános vitájánál voltam bátor megemlíteni, hogy végtelenül sajnáltam azt, hogy az igen t. miniszter úr a törvényjavaslat első szövegén változtatásokat tett, illetőleg változtatásokat engedélyeztek és nem maradtak meg az eredeti javaslat mellett. Én épen ezért **indítványozom**,— hogy a 48. § 6. és 7. bekezdései teljes egészükben töröltsenek és helyükbe a régi törvényjavaslatnak 4. és 5. bekezdéseiben foglalt rendelkezései lépjenek. Vagyis azt kívánom, hogy a jövőben semmiféle részvénytársaságok ne alakulhassanak, mert lehetetlen és megengedhetetlen dolog az, hogy közpénzen létesült altruisztikus intézmények nyereségre dolgozhassanak és ami a fő, ezt a nyereségüket, vagy legalább is nyereségük egy részét önmaguk közt felosszák, vagyis a remunerationok és a tantiémek alapján álljanak.

Én azért nem akarnám a mélyen t. miniszter urat az elé az alternatíva elé állítani, hogy az esetleg érdekeltek rábeszélésének engedve a részvénytársasági formát — amelyről különben is a törvényjavaslat indoklása kimondja, hogy nem megfelelő, amennyiben részvénytársasági forma mellett az ellenőrzés kellőképpen nem gyakorolható — továbbra is meghagyják. Azért tisztelettel indítványozom, hogy a törvényjavaslat 48. §-ának általam idézett pontjai helyébe a régi törvényjavaslatnak 4. és 5. pontjaiban foglalt rendelkezések lépjenek, a 8. bekezdés pedig teljes egészében kihagyassék.

24. KN-1927-18 (1927-I-312)

Említik a nevét

25. KN-1927-18 (1927-I-316) 1927 márc 3-án

A részvénytársasággal kapcsolatos **Gáspárdy** beadvány bírálata ill. említése.

26. Említik a beadványát

27. KN-1927-19 (1927-I-319). 19. ülés, 1927. évi március hó 4-én: Tárgyai : Az egyes adók és illetékek mérsékléséről és a pengőértékben való számításokkal kapcsolatos rendelkezésekről, továbbá az önkormányzati testületek háztartásának hatályosabb ellenőrzéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Felszólaltak: 49§ ...**Gáspárdy Elemér**..

KN-1927-19 (1927-I-320) 19. ülés, 1927. évi március hó 4-én

28. Gáspárdy Elemér: T. Ház! A most tárgyalás alatt levő törvényjavaslat 49. §-ának 9. bekezdésében foglalt rendelkezés módosítása iránt vagyok bátor javaslatot tenni. Ugyan-úgy, mint az előző szakasz-nál, azt a javaslatot teszem, hogy a fővárosi tisztviselők részére a szervezési szabályrendeletben megállapított illetményeken felül egyéb illetményeket egyáltalán ne lehessen engedélyezni. Ez tudniillik az eredeti törvényjavaslattervezetben is benne volt, azonban a közgazdasági és pénzügyi bizottság javaslatára a minister urak a vonatkozó bekezdésnek ezt a részét elhagyták. Azonkívül pedig tisztelettel indítványozom, hogy a 10. bekezdés azzal egészítsék ki, hogy az ott hivatkozott rendelkezések Budapest székes-fővárosánál és a városoknál nemcsak a nem-tisztviselői minőségben al-kalmazottakra, de az összes közüzemi alkalmazottakra is kiterjedjenek, tekintet nélkül arra, hogy ezek közigazgatási alkalmazottak-e vagy sem. E tiszteletteljes indítványaimat a következőkben vagyok bátor megindokolni.

Már magában az eredeti törvényjavaslatban is benne van az, hogy lehetetlen az, hogy a főváros tisztviselői még külön pótilletményekben is részesüljenek akkor, mikor maga a bizottság határozza meg azt, hogy mennyi az illetmény és így felesleges, hogy azoknak még pótilletmények is nyújtassanak. De ettől az indokolástól eltekintve is, magam részéről a főváros tisztviselőinek fizetését teljesen elégségesnek tartom mindenféle pótilletmény vagy egyéb különös járandóság nélkül is, különösen elégségesnek tartom akkor, ha az állam tisztviselőivel párhuzamot vonok. Ennélfogva én a magam részéről nem látom semmi szükségét annak, hogy a városi tisztviselők mai illetményeiken felül még pótilletményekben is részesíttessenek. Én kénytelen vagyok bizonyos mértékig párhuzamot vonni a főváros és az állam tisztviselői között és ha ezt teszem, akkor azt kell tapasztalnunk, hogy igazán szembeszökő nagy különbségek mutatkoznak a két fizetés között.

Bevallom őszintén, én indítványozni óhajtottam azt, hogy a főváros tisztviselői ugyanolyan kategóriába soroztas-sanak, mint az állami tisztviselők. Ugy gondoltam, hogy a polgármester fizetése is az állami tisztviselők fizetéséhez mérten állapíttassák meg és hogy milyen állami fizetési osztályba tartozzék a polgármesteri fizetés, ezt a belügyminister és a pénzügyminister egyetértően határozza meg. Ezt pótlólag szintén be lehetett volna venni ebbe a rendelkezésbe. De mon-dom, párhuzamot kell vonnom a kétféle fizetés között, mert Fábíán Béla igen t. képviselő-társam azt mondotta, hogy a városi tisztviselőknek azért kell magasabb illetményeket adni, mert azok többet dolgoznak, mint az állami tisztviselők.

Legyen szabad ezt az állítást megcáfolnom, különösen pedig megcáfolnom azt az állítást, amelyet Fábíán képviselő ur a kereskedelemügyi ministerium tisztviselőire vonatkoztatot ugyanis azt mondotta, hogy a városi tisztviselők még délután is dolgoznak és hiva-talukban vannak. Ezzel szemben meg kell állapítanom, hogy igenis a kereskedelemügyi ministerium tisztviselői, akik a B- és C-listák révén nagyfokú átrostáláson mentek keresztül, olyan elit tisztviselői társadalom, amelyre büszke elit nemcsak Magyarország, de büszkéek lehetnének más nyugati országok is. Ezek a tisztviselők annak ellenére, hogy semmiféle külön fizetésben, remunerációban, közüzemi pótlékokban nem részesülnek, igazán még a délután folyamán is bejártak hivatalukba és magam is részt vettem olyan értekezleteken, melyek a késő esti órákba is belenyúltak.

Gaal Gaston igen nagyrabecsült képviselő-társam kijelentette azt is, hogy a ministeriumokban a helyettes-államtitkárok nagy tömegei jelen. Ha valaki az ő beszédjeit meghallgatja és ha a nagyközönség az ő beszédjeit elolvassa, azt hiszi, hogy ezek a helyettes-államtitkárok csak úgy hemzsegnek a ministeriumokban. Kénytelen vagyok a magam részéről megállapítani azt, hogy ilyen hemzsegő helyettes-államtitkárok pl. a kereskedelemügyi ministeriumokban, ebben a nagy közgazdasági ministeriumban mindössze egyetlenegy vannak. Ennek az egyetlenegy helyettes-államtitkárnak pedig Összes illetménye nem haladja túl Budapest székesfőváros kerületi előjárójának reprezentációs költségét, vagyis nem üti meg a tízmillió koronát.

A ministeriumi tisztviselők és általában az állami tisztviselők semmiféle animozitással és irigységgel nem viseltetnek a fővárosi tisztviselőkkel szemben, mert hiszen sokkal inkább uras gondolkozásuk, semhogy irigyek lehetnének. És ha akad is köztük egypár ilyen, az ezt az irigységet elnyomná. Semmiesetre sem szolgálja azonban a lelkek harmóniáját, ha azt kell megállapítani s ha az állami tisztviselők azt látják, hogy bár ők ugyanannyit dolgoznak, mint a városi tisztviselők, akiknek munkáját semmiféle tekintetben nem akarom kisebbiteni, mégis sokkal rosszabb javadalmazásban részesülnek, mint a városok tisztviselői.

Rá kell azonban mutatnom ennek kapcsán arra is, hogy nemcsak az állami tisztviselők vannak ilyen

helyzetben, hanem ilyen helyzetben vannak a vármegyei tisztviselők is. Hiszen csak hivatkoznom kell arra, hogy

egy szolgabírónak, aki a X. fizetési osztályban van, mindössze havi 1,800.000 korona a fizetése és annak a szolgabírónak bizonyára sokkal többet kell reprezentálnia, mint itt a budapesti városi tisztviselőknek, akik egészen elbújhatnak a nagyváros tömegében épen úgy, mint ahogy teszik azt az állami tisztviselők is. De ugyancsak ez az eset áll fenn a vármegye első tisztviselőjénél is, aki bizonyára magasabb hatáskörben dolgozik, mint egy kerületi előjáró és ez sem részesül semmiféle reprezentációs költségben, legfeljebb egy kis utiátalány van részére engedélyezve és huzza ő is egy állami VI. fizetési osztálybeli hivatalnok fizetését, amely legfeljebb hat millióra mehet fel. Ezek a helyettes államtitkárok, akikre egyébként vissza kell térnem, mindössze a békebeli osztálytanácsosi fizetést élvezik, tehát az az egyetlen kereskedelemügyi ministeri helyettes államtitkár tulajdonképpen békebeli ministeri osztálytanácsosi fizetést kap és semmi más egyéb külön díjazásban nem részesül. Épen ezért tartottam szükségesnek azt indítványozni, hogy a szerzett jogok érintése nélkül, a jelenlegi szervezési szabályzat szerint a bizottságok által megállapított fővárosi tisztviselői fizetések megmaradjanak ugyan, de ezentúl, mint ahogy azt az eredeti tervezet kimondja, semmi néven nevezendő többfizetés a fővárosi tisztviselőknek ne engedélyeztessék, csakis abban azt egy esetben, ha a magyar állam és a magas kormány

valamikor abban a helyzetben lesz, hogy az állami tisztviselők fizetését is, akik ezt szintén kiérdemelték, ugyanolyan magasra emelheti, mint amilyen Budapest székesfőváros tisztviselőinek fizetése. Az a körülmény ugyanis, hogy Budapest székesfővárosnak külön közjogi helyzete van, még nem teszi szükségessé azt, hogy a tisztviselők olyan nagy fizetéseket elevezhessenek, de nem teszi szükségessé az a körülmény sem, hogy a főváros tisztviselői kara igen nagy testület, mert hiszen a legnagyobb testület az állam hivatalnoki kara.

Rátérek ezután indítványomnak második pontjára, amelyben kérném azt, hogy az üzemi tisztviselők is csak olyan fizetést kaphassanak, mint amilyenben részesülnek a főváros többi közigazgatási tisztviselői.

Teszem pedig ezt az indítványt azért, mert hiszen már valósággal belegyökerezett a köztudatba, hogy a közüzemi tisztviselők nagyszerűen élhetnek és míg a többi tisztviselők — különösen az államiak, de a városiak is — bizony csak nagynehezen élhetnek meg, addig a közüzemi tisztviselőknek telhet mindenre. A boldog békevilágban, Baross Gábor minisztersége alatt azt mondtuk, hogy »teheti, mert vasúti«, most pedig már mintegy szállóige kezd lenni, hogy -«leheti, mert városi» s ez egészen belegyökeredzik a köztudatba. És mi, akik itt vagyunk ezen az oldalon és akik szintén az autonómiák védelmét tartjuk szükségesnek, hiszen nagyobb-részen olyanok ülnek e padsorokban, akiknek apái az autonómiák védelmében börtönt voltak kénytelenek elviselni — mi is az autonómiát védjük akkor, amikor erősen mellé állunk a kormánynak és arra kérjük, hogy az ott tapasztalt visszasságokat szüntesse meg és az ottani gazdálkodásnak minél előbb erős kézzel vessen véget, hogy az autonómiák megint régi fényükben tündököljenek. Ezek után kérem indítványom elfogadását.

28. KN-1927-19 (1927-I-324) 1927 március 4-én, 19. ülés.

Scitovszky Béla belügyminiszter:A magam részéről épen ezeknél az okoknál fogva nem járulhatok hozzá Gáspárdy Elemér igen t. képviselőtársam és barátom indítványához, hogy ugyan egy uniformizálás alá vegyem a főváros tisztviselőit....

Ami a második kérdést illeti, amely **Gáspárdy Elemér** igen t. képviselőtársunk indítványában felvetődött, hogy tudniillik az üzemi tisztviselők a közigazgatási tisztviselőkkel ugyancsak uniformizáltassanak a székesfővárosban, itt magában a gondolat nem fedi a tényállást,..... Ezekben voltam bátor **Gáspárdy Elemér** t. képviselőtársam felszólalására a vitában felmerült kérdésekkel kapcsolatban reflektálni....

Elnök: Megállapítom, hogy a 49. §-szal kapcsolatban négy indítványt nyújtottak be a képviselő urak, kettőt **Gáspárdy Elemér** képviselő ur.

30. KN-1927-19 (1927-I-325)

Többször említik a nevét.

31. KN-1927-22 (1927-I-405)

Közbeszólás

32. KN-1927-23 (1927-I-450) 1927.

Tárgymutató

Egyes adók és illetékek mérséklése és a pengőértékben való számíttással kapcsolatos rendelkezése, továbbá az önkormányzati testületek háztartásának hatékonyabb ellenőrzése.

Hozzászóltak :**Gáspárdy Elemér** 87, 311, 320, 325 old....

33. ... 1927. évi április hó 5-én, 34. ülés.

Tartalom

Az 1927/28. évi állami költségvetés általános tárgyalása.

Felszólaltak: **Gáspárdy Elemér**, ...389

34. KN-1927-30 (1927-II-242)

Közbeszólás

35. KN-1927-32 (1927-II-302)

Közbeszólás 3 x

36. KN-1927-32 (1927-II-304) Közbeszólás

37. KN-1927-34 (1927-II-389) 1927. évi április hó 5-én, 34. ülés

Tárgyai: Az 1927/28. évi állami költségvetés általános tárgyalása. Felszólaltak: **Gáspárdy Elemér**, ...

38. KN-1927-34 (1927-II-390) 34. ülése 1927 április 5-én

Tárgyai: Elnöki előterjesztések. —Az 1927/28. évi állami költségvetés általános tárgyalása.

Gáspárdy Elemér: T. Ház ! Amikor T. Képviselőház! Amikor én ezt a most tárgyalás alatt álló költségvetést a kezembe fogtam és belemerültem ennek tanulmányozásába, szivemben valami örömteli érzés támadt. Örömteli érzés pedig azért, mert azt láttam, hogy a legszükségesebb dolgokon kívül kulturális és ideális célok megvalósítására is telik ennek az országnak. Ha visszatekintünk a múltba, mégpedig a közelmúltba, azt látjuk, hogy ez az ország mindenéből kifosztva, szétdarabolva ott feküdt az ellenségnek a lába előtt és a magyar társadalom szét

volt zilálva, gazdaságilag tönkre volt téve. Utaink el voltak hanyagolva, járhatatlanok voltak és a leromlott vasúti pályákon néhány rozoga gőzmozdony vontatott még rozogább személykocsikat. Ugyanilyen állapotban volt a magyar lelkiség is. Egyesek kétségbeesésükben már azt hitték, hogy fény nem fog kigyulladni a magyarságnak sötét éjszakáján.

Nem akarok dicshimnuszokat zengeni, mert hiszen nem természetem a hízelkedés; én csak hálát adok a Gondviselésnek azért, hogy ezt az időt megérnünk engedte, és hálát adok a magyar nemzetnek áldozatkésztségéért, amellyel ezt a nagyszerű haladást lehetővé tette. De ugyanakkor, amikor elmerültem ennek a költségvetésnek tanulmányozásába, szívembe az örömteli érzés mellé titokban valami fájdalmas, aggodalmas érzés is lopakodott, mert a jövőt vizsgálva, arra kellett gondolnom, hogy vajjon ezt a nagyszerű költségvetést, amely deficitmentesen dolgozik, képesek leszünk-e továbbra is fentartani, hogy megbirják-e az adófizetők ezeket a horribilis terheket, amelyeket ez a költségvetés és a benne statuált új intézménynek fentartása megkíván. És amikor így elmélkedtem a magyarság jövőjén, arra a gondolatra jutottam, hogyha mi az ország pénzével úgy fogunk takarékoskodni, hogy azt csak a legszükségesebbre adjuk ki, ha mi az ország pénzével úgy fogunk bánni, mint a gondos családapa, aki nehezen keresi meg a jövedelmét, ha mérlegelni fogjuk, hogy minden garast csakis hasznos beruházásra fordítsanak, akkor azt hiszem, hogy a nemzet-nek ez az áldozatkészége továbbra is tartani fog és viselni fogja ezeket a nagy terheket.

De nem elégséges még tisztán az erkölcsi momentumokat kiemelni, nem elégséges még az akarat, hanem mindehhez az is kell, hogy az adóalanyokat megerősítsük, hogy őket fizetőképessé tegyük. Ezért azt hiszem, t. Ház, hogy kötelességünk lesz előmozdítani mindazt, ami az adóalanyok fizetőképességét megerősíti. Elsősorban is — minthogy Magyarország agrárállam — a mezőgazdasági több termelésre kell fektetnünk a súlyt és oda kell hatnunk, hogy a magyar termékeket a külföldre kiszállítva nagyszerűen értékesítsük. Bizony, ez a legfontosabb dolog volna ebben az agrár országban, és ezért oda kell hatni, hogy a többtermelést mindenképpen előmozdítsuk. Ebből a célból fontolóra kellene vennünk az Alföld sziktelenítését, hogy a szikes legelőket is befoghassuk a gazdasági művelésbe. De fontos dolog volna még az Alföld befásítása is, hogy ezáltal az éghajlati viszonyokat tőlünk telhetően megváltoztatva mindenesetre némi-képen befolyásolhassuk a mi szélsőséges klímánkat a csapadékviszonyok tekintetében. Magyarországon még sok föld van, amely mint mocsaras terület nem használható, de vannak olyan területek is, amelyek a folyóvizek árterébe esnek. Ezért szükség van arra, hogy itt is mielőbb meginduljon az a munka, amely lehetővé fogja tenni, hogy a most még hasznavehetetlenül álló földek bevonassanak a termelésbe.

T. Ház! Egy felszólalás keretében mindezeket a dolgokat részletesen elmondani nem lehet, mert ezeknek a dolgoknak megvalósítása komoly, szakszerű, hosszadalmas munkát igényel. Nem is akarok most ezekről részletesebben beszélni, csak belevettem ennek a felszólalásnak keretébe, noha úgy érzem, hogy ezzel én is mintegy csak jelszavakat dobáltam a nép közé, mert így röviden belevetve ezeket a dolgokat a köztudatba, azok csak jelszavakként hangzanak. Már pedig én a jelszavas politikának nem vagyok a hive

(Egy hang a jobboldalon: Abból)

s a legnagyobb mértékben elítélem mindazokat, akik a, népet ilyen jelszavaikkal akarják a maguk részére megnyerni. Én csakis az alkotó politikának vagyok, voltam és maradok a hive. Mert hiszen mit láttunk a közelmúltban? Ha a történelmet szemléljük, láthatjuk, mennyire megrontotta a magyarság köztudatát ez a jelszavas politika. Gondoljunk csak vissza a háború utáni időkre, amikor Wilson, az amerikai köztársaság elnöke belevetette az egész világ közvéleményébe azt a jelszót, hogy csakis a népek önrendelkezési joga alapján fogják a békét megkötni. Ezzel szemben mit láttunk, t. Ház! Azt, hogy semmibe sem vették a népek akaratát, hanem azon áttiporva csakis az erőszak alapján dolgoztak. Azután jött egy másik jelszó: »Külföldi Összeköttetései révén Károlyi mentheti meg bajából az országot!« Hogy mennyire mentette meg, azt megmutatta Belgrád s megmutatta, sőt meg is mondta neki Franchet d'Esperay. Majd, amikor ezeknek a jelszavaknak is végük lett, megint egy újabb szólam ment át az országon, kimondván, hogy csakis a proletárok egyesülése segíthet, és a nemzetközi proletariátus fogja a maga igazságával megmenteni ezt a hazát. Megint azt láttuk, hogy a proletariátus bizony semmit sem segített ennek az országnak a sorsán, hanem jött utána a kommunizmus, a bolsevizmus, amely még azt is elvette ettől a szerencsétlen országtól, amit a háború még meghagyott részére.

Én tehát nem akarok — mondom — jelszavakkal élni, sem jelszavakat a köztudatba belevetni, mert azoknak épügy ellensége vagyok, mint ahogy ellensége vagyok mindenféle utópisztikus államéletnek, amely a népek lelkülete előtt himes virágokat csillogtat meg, olyanokat, amelyekből azután semmi sem lesz, és amelyek a népet csak a romlásba, a pusztulásba vezetik. Mondom, távol áll tőlem, hogy ezekkel a problémákkal foglalkozzam. Majd talán az egyes tárcák költségvetésénél leszek bátor ezekkel a kérdésekkel foglalkozni.

Most azonban egy másik gondolatról, egy másik problémáról akarok beszélni, amely legközelebb is áll a szívemhez és amely probléma olyan, hogyha nem valósítjuk meg, hogyha nem gondolkozunk annak megoldásán, hovatovább megszűnik problémává válni, hanem az egész nemzetre ki nem küszöbölhető veszélyt fog jelenteni. Ez a középosztály problémája.

T. Ház! Ha a történelmet tanulmányozzuk, azt látjuk, azt figyelhetjük meg az emberi-ségnek egész történetében, hogy ott, ahol csak emberek vannak, ahol csak emberi társadalom van, a rend, a társadalmi béke, a konszolidáció, amely egy állam üdve, s amely egy államot erőssé tesz — mindig akkor volt az egyes államokban a legkimagaslóbb, amikor a közép-rendű embereknek volt a legtöbb beleszólásuk a közügyek intézésébe, s ott volt a legnagyobb rend, ahol nagy számban volt a középosztály.

Ha megfigyeljük a régi rómaiak történetét, ott is ezt tapasztaljuk. Ha a görögök kultúráját tanulmányozzuk, szintén ezt látjuk. De ugyanezt figyelhetjük meg az újkor kezdetén, az olasz reneszánszban és bármely nemzet történetében is. Sőt, ha eltekintünk a kultúrnépek történetétől és egy olyan kultúrát tanulmányozunk, mint a kínai kultúra, amely az európai kultúrától teljesen önállóan fejlődött Ázsia keletén, akkor is azt kell megállapítanunk, hogy ebben a nagy birodalomban — amelynek kultúrája, mint mondtam, teljesen önállóan és függetlenül fejlődött — a

kinai nép akkor volt a legerősebb, amikor a középosztály független és törhetetlen híveit és becsülettel szolgálta az állam ügyeit. Évezredek peregetek le Kína történetében s a nép boldogan élhetett, mert erős középosztály intézte, illetőleg irányítottá az ország sorsát. Azt látjuk azonban, hogy mihelyt most ez a középosztály Kinában is megrendült, mihelyt hiányzott a középosztály irányítása, mindjárt talajra találtak ott is az állam-ellenes és felforgató eszmék. De, ha legfőképpen Magyarország történetét vizsgáljuk, akkor azt tapasztaljuk, hogy Magyarország mindig akkor volt a legerősebb, és pedig minden tekintetben, amikor a középosztály teljesen független és gerinces volt s megfelelő anyagi javakkal is rendelkezett.

Nem akarok messze menni Magyarország történetébe, csak utalok az újkori históriára, nevezetesen József császár korszakára, amikor a nemzet visszaverte azt a támadást, amelyet titokban, orozva, majd később a legnagyobb erőszakossággal intéztek ellene és képes volt magyar nemzeti mivoltát mindenféle támadással szemben megvédeni.

Ugyanezt tapasztaljuk az 1848-iki szabadságharcokban is, amikor a középosztály irányítása mellett — hogy ugy fejezzem ki magamat — a földmives forradalomból egy nagyszerű szabadságharc virágzott ki és a nemzet legjobbjai — a középosztály — mind a szabadság eszméi mellé szegődtek. 1848 óta azonban határozottan azt tapasztalhatjuk, hogy a középosztály dekadenciába került, folytonosan hanyatlott, hogy lassan kiszaladt lába alól a föld és hovatovább Deák Ferencnek is, amikor 1867-ben a kiegyezést Ausztriával megkötötte, számolnia kellett azzal a körülménnyel, hogy Magyarország nem rendelkezik egy minden ízében független középosztállyal, mert már őt is kezdték a magyar középosztály ama tagjai, akiknek a lába alól kicsúszott a talaj, hivatalokér üldözni és az államitól várták a megélhetést. Ez a hanyatlás napjainkig mind tovább tartott és ma már odajutottunk, hogy alig van független középosztályunk, amely ne szorulna se az államra, se más testület támogatására.

Sajnos, ez a kérdés nagy problémává növi ki magát, amelyen feltétlenül és mielőbb segítenünk kell. Én bízom Magyarország jövőjében, hiszen egy új középosztály van kialakulóban, mely már meglévő új elemeket sziv fel magába, különösen a kiscgazda társadalomból, úgyhogy lassan megint ki fog alakulni egy középosztály, amely megfelelő anyagi eszközökkel is rendelkezik, hogy megfelelhessen ama nagyszerű feladatának, amely abból áll, hogy az irányítást ő végezze. Addig azonban, amíg ez a társadalmi osztály meg-felelő jóindulatú támogatás mellett önmagától kialakul, szükség van arra, hogy a meglévőt istápoljuk, szükség van arra, hogy azokat, akik a társadalom irányítását a jelenben végzik, — bár nem teljesen független helyről — támogassuk és istápoljuk. Mert ha megfigyeljük Magyarország jelenét és társadalmi berendezkedését, azt látjuk, hogy az, irányítás mégis csak a tisztviselőtársadalom kezében van, mert hiszen megfelelő csekély középosztályon kívül csakis a tisztviselőtársadalom rendelkezik. Épen ezért ennek a tisztviselőtársadalomnak, amely a trianoni békekötés folytán rendkívül felduzzadt, valami módon segítségére kell sietnünk, addig is, amíg sorsukat rendezhertjük.

Elismerem, mindazoknak a t. felszólaló képviselőtársaimnak az igazát, akik azt mondták, hogy a tisztviselők túlsokan vannak, de mégis azt mondom, hogy a tisztviselők mai helyzetén változtatni kell, mert nagyon keserves és siralmas a tisztviselőtársadalomnak a helyzete, nagyon keservesen eshetik annak a tisztviselőtársadalomnak az, amit Baracs Marcell t. képviselőtársam mondott róluk, hogy egyrészt potroh az államban, másrészt sarkantyú, amely nem való másra, minthogy az adófizetőket folyton sarkantyúzza. A ma-gam részéről épugy, mint Gaal

Gaston t. képviselőtársam, azt kívánom és azt akarom, hogy egy kisebb, de jól fizetett, egyénileg független, szolgálati pragmatikával ellátott tisztviselőtársadalom intézze ennek az országnak a sorsát. De amig ide érünk, a meglevő tiszt viselőtársadalmat mégsem küldhetjük a Dunának és nem helyezkedhetünk arra az álláspontra, amelyre a Károlyi-kormány egy igen tehetséges tagja helyezkedett, aki azt mondotta a magyar középosztályról, a magyar tisztviselői társadalomról, hogy vándoroljon ki Amerikába. Hogy lehet a nemzet legjobbjait, akik annyit szenvedtek a hazáért, ilyen cinikusan egy más országba utasítani?

Én is azt hiszem, mert itt szunnyad az az egészséges, erős nemzeti szellem és főleg nemzeti érzés, amely ezt a társadalmat minden szenvedései dacára áthatja, mely társadalom, ha rongyosan is, ha anyagi eszközök híján is, lemondva a civilizáció és kultúra minden szükségességéről, mégis feladatához képest hűen és hazaszeretettől áthatva intézi az ország sorsát.

T. Képviselőház! Részt vettem az országos menekültügyi hivatal munkájában. Láttam a tisztviselősort s beszéltem azokkal a tisztviselőtársaimmal, akiket a megszállók kiutasítottak. Láttam nagy nyomorúságukat s megállapítottam — és azt hiszem az ország minden társadalmi rétege megállapíthatja — hogy nem a saját hibájukból jutottak arra a sorsra, ha-nem az igazságtalan béke következtében, főleg pedig a felettük álló kormány parancsszavának engedelmességedve.

Minthogy ezt mindnyájan megállapíthatjuk, ezzel a tisztviselőtársadalommal, amely elvégre mégis csak vérünkéből való vér, nem lehet úgy elbánni, mint ahogy azt némelyek mondják és nem lehet vele szemben olyan összehasonlításokkal élni, mint amilyenekkel élt az én igen t. és nagyrebecsült Gaal Gaston képviselőtársam, aki a tisztviselőt egy egyszerű földmivessel hasonlította össze, aki trágyás szekeren ülve, 18 fokos hidegben is jól érzi magát és végzi kötelességét. Elvégre kulturembereket, intelligens embereket egy egészen más vágású társadalmi rétegben felnőtt emberrel ilyenképen összehasonlítani, azt hiszem, egy kicsit mégis csak túlzás.

De könnyű kritikát mondani és azt hiszem, könnyű az ezerholdak magaslatáról ilyen beszédeket tartani. Könnyű kijelenteni azt, hogy ezer hold birtokból nem lehet megélni, ellenben havi egy-két millió korona fizetésből az a tisztviselő köteles legyen jól és a kultúrához mértén, szolgálati kötelességeinek is eleget téve, megélni. Én azonban nemcsak kritizálni szoktam, én szeretek a dolgok felett elmélkedni is és épen ezért engedtessek meg nekem, hogy megjelöljem azokat a módozatokat is, amelyek által ezen a tisztviselőtársadalmon, amely a középosztálynak egy részét képezi és amelyről az előbb kifejtettem, hogy erősen résztvesz a nemzeti munkában, segíteni lehetne.

Ujabbán megint egy jelszó hatja át a magyar társadalmat, amely úgy hangzik, hogy ezt az országot csak kultúrfőlénynek lehet megmenteni. Én készséggel elismerem azt, hogy a kul-túra, a szellemi magaslat a legnagyobb kincse és erőssége az országnak, de lehet-e ott főlényt elképzelni, ahol éheznek az emberek, ahol rongyos a ruha, ahol a család nyomorog s fűtetlen a szobája? Az ilyen ember lehet, hogy a kultúra magaslatán áll, de főlénye semmiesetre sem lehet. Épen azért — bár nem tudom, fogok-e az igen t. Ház véleményével találkozni — nekem az a véleményem, hogy legjobb volna Magyarországon az Öt egyetem közül kettőt megszüntetni és a két egyetem bezárása révén megtakarított összegeket odaadni a tisztviselőtársadalom nyomorgó nyugdíjasainak, így legalább segítve volna a tisztviselőtársadalom egy részén, anélkül, hogy valamit az államra hárítanánk. Hiszen eddig azt tapasztaltuk, hogy mindenki mindent csak az államtól vár, úgyhogy ha azokat az eszméket, amelyeket a képviselőházban felvetettek, mind meg akartuk volna valósítani, ehhez nem a magyar állam, hanem az Amerikai Egyesült-Államok költségvetése lett volna szükséges.

De ettől eltekintve, mivel ezen a felduzzadt tisztviselőtársadalmon gyökeresen más-kép segíteni nem lehet, meg kell várnunk, — nem baj, ha utódaink is érik ezt meg — amíg ez a nagy tisztviselőtársadalom az elhalálózások folytán Önmagától elapad. Ha azután ez megtörtént, gondoskodni kell arról, hogy itt minden izében törhetetlen, gerinccel bíró tisztviselőtársadalom keletkezzék. Itt is megkívánom jelölni azokat a módokat, amelyekkel ezt el lehet érni. Elsősorban is be kell hozni a hivatalokba az egyéni felelősség elvét.

Lehetetlen dolog, hogy minden tíz-husz vagy harminc évig szolgáló tisztviselő munkáját még egy másik tisztviselő, sőt egy harmadik revizor is felülvizsgálja. Az államnak elvégre meg kell bizni az ő tisztviselőiben, és ezért, amikor valakit felvesznek szolgálatba, az illetőt próbaszolgálatra kellene utalni: jól meg kell nézni, kit alkalmaz az állam hivatalnoknak. Hogy pedig a protekciónak tág tér ne engedessék, ki kellene mondani, hogy a főnök, aki húsz-harminc, esetleg negyven ember felett áll. egyénileg is felelős legyen alkal-mazottjáért és hogy hivatása ne szorítkozzék csak arra, hogy alantasainak munkáját csak felülvizsgálja, hanem kimondhassa: ez az ember nem dolgozik, nem idevaló, tovább itt nem maradhat. Így azután a protekciót, amely, valljuk meg. rákfenéje a magyar társadalomnak ki tudnánk küszöbölni.

De mindez magában véve nem elégséges. A háborús viszonyok nagy számú újabb

dolgot vetettek fel, amelyek az adminisztrációt olyan bonyolultá tették, hogy ma a tisztviselőnek, — ezt mint volt tisztviselő, őszintén elmondhatom — dacára annak, hogy a tisztviselők ma többen vannak, sokkal több a munkája, mint a békében volt. Mindezt részben az életviszonyok megváltozása indokolja, részben pedig a rendeletek sokasága. Aki figyelemmel kíséri a dolgokat, tudja, hogy pl. az 1920 és 1921. évi rendeletek tára két

hatalmas kötetet tesz ki a sok rendelet pedig csak nehezíti a munkát. Óriási a munka és ezért a vidék adminisztrációjánál a tisztviselő nem is vesz minden rendeletet figyelembe, hanem kormányoz és igazgat a maga józanul felfogott módján, megfelelő magyar ésszel; mindig csak a törvény szellemét kell nézni és a törvény szellemét tekintetbe véve egy józan, okos hivatalnok belemagyarázhat abba mindent és mindenki meg lesz az ő intézkedésével elégedve.

Szerintem tehát az első és fontos kötelesség az volna, hogy az adminisztrációt egyszerűsítsük. Mégpedig a legteljesebb mértékben. De mindez nem elég ahhoz, hogy itt gerinces középosztály, illetőleg tisztviselőtársadalom keletkezzék. Ehhez hozzá kell még tenni azt is. ami a tisztviselőtársadalom régi óhajta és amit annyi kormány ígért és egyik sem adott meg: a szolgálati pragmatika megalkotását. Kell, hogy a tisztviselő ismerje jogait, de kell, hogy tudja kötelességeit is. Hiszen, ha mindez írásban megvan, akkor a tisztviselő, ha nem is teljesen független, —• hiszen hivatali főnökétől természetesen függőben van — mint ennek a hazának önérzetes polgára járhat el, dolgozhat a maga belátása, a maga józan ítélőképessége szerint.

Mindezek olyan dolgok, amelyeket már előttem többen is elmondották és el fognak mondani talán utánam is, de minél többször kell ezeket hangsúlyozni, mert nagyon nehéz a bürokratizmusból kivetkőzni, nagyon nehéz új dolgot létesíteni. Mindenesetre az, aki Magyarországon valamikor keresztül fogja ezeket vinni, épügy, mint a legnagyobb tudós, a legnagyobb művész vagy a legnagyobb feltaláló, szobrot érdemel majd az országban azért, mert a bürokratizmus útvesztőjéből ezt az országot kimentette, amely mentés olyan lesz ránk nézve, mint egy győzedelmes háború. Ha az idők folyásával — mert tudom, hogy egyszerre semmit sem lehet megalkotni — megindul ez a folyamat és be fog fejeződni a középosztály megerősödése, ha a hivatalnoki társadalom minden tekintetben függetlenné lesz téve és befejeződik majd az a nagyszerű építési munka, amely immár csak betetőzésre vár, ha meglesz a lelkek harmóniája, akkor remélhetjük csak, hogy azt a vágyunkat, amely minden ember szívében dobog, hogy a minket testvéreinktől elválasztó bástyákat összeomlasszuk, meg is fogjuk valósítani. Ezek a bástyák ugyanis nézetem szerint csak jégre vannak építve, amely ha majd a magyarság napja felkel, annak tüze-ben széjjel fog omlani. Azt hiszem, ha az erre való törekvés hatja át a nemzet egész társadalmát, ezek a bástyafalak, amelyek testvéreinktől elválasztanak, önmaguktól Össze fognak omlani. Kell azonban, hogy egy nagyszerű eszme hassa át az egész társadalmat, kell, hogy ne engedjünk itt meggyökeresedni semmiféle olyan, hitet, semmiféle olyan eszmét, amely megosztja ennek a nemzetnek erejét, amely ezt a nemzetet szétforgácsol-ja. Már-már odajutottunk, hogy belátjuk azt, hogy ezt az országot csakis egységes akarat, egységes nemzeti szellem mentheti meg.

Ez pedig nagy haladás. És ha volnának még némelyek, akik nemzetközi viszonylatokban keresnék az üdvöt, azoknak azt mondom, hogy ennek az ideje még nem érkezett el. Hiszen lehetséges, megengedem, hogy valamikor még ez is el fog érkezni és ha ezek az utópisztikus eszmék talán valamikor elérkeznek, bizom abban, hogy Magyarországon fog akadni egy új Szent István, aki bevezeti a nemzetet ezekbe az új állameszmékbe. A magam részéről azonban még ezeknek az eszméknek a betetőződését csak a messze jövő ködében látom és addig nem tartom okosnak, helyesnek, hogy az új világ hajnalpirkadását hirdessük, amely úgy sem akar megvirradni, hiába kukorékol a kakas, mert nem a kakas szavára virrad, — mint Madách mondta — hanem a kakas kiált, merthogy virrad.

Végezetül csak azt akarom még mondani, hogy a belső, nyugodt politika megerősödése meg fogja teremteni számunkra a jó külpolitikát is. Mert, ha Európában azt látják, hogy itt Európa közepén, a Duna mentén él egy ország, amely erős és virágzó, akkor meg fognak látni bennünket, akkor meg fogják ismerni, hogy erre a nemzetre számítani lehet.

Már dereng most is a külpolitikában, amennyiben Bethlen miniszterelnök ur, akinek útjához a magam részéről rendkívüli sok sikert kívánok, megindította ezt a külpolitikai vonatkozású folyamatot. Ebből azt látjuk, hogy Magyarországot is észrevették már és meg is szerették és most már odáig jutottunk, hogy az elhanyagolt, a senki, a lerombolt Magyarország barátságáért nagyhatalmak versengenek.

A költségvetést, mert benne a jobb jövő zálogát látom és mert bízom a kormányban, elfogadom.
(*Éljenzés jobbfelől és középen. Szónokot számosan üdvözlik.*)

KN-1927-35 (1927-II-456) 1927. évi április hó 5-én 34. ülés Névmutató

Gáspárdy Elemér

39. Költségvetés 1927/28-ra (ált.) 390.

Tárgyai: Elnöki előterjesztések. — Az 1927/28. évi állami költségvetés általános tárgyalása. Felszólaltak: Gáspárdy Elemér, Peyer

40. Névjegyzék a költségvetés témájában

41. Hozzászólás jelölése

42. Bekiabálás 43., 44., 45., 46. (59. ülés), 47., 48., 50., Beszólás

51. Nem kíván szólni.

52., 53., 54., 55. Bekiáltások

56., 57. Tartalomjegyzékben a neve

58. Bekiabálás.

59. *KN-1927-92 (1927-VII-14)*

60. *KN-1927-92 (1927-VII-15)*

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Én ezt a most szőnyegen forgó törvényjavaslatot igen üdvösnek és a cél elérése szempontjából alkalmasnak tekintem, sőt tovább megyek, Sándor Pál igen t. képviselő úrral szemben ki merem jelenteni, hogy előttem ez a törvényjavaslat még rokonszenves is. Nagy szó ez egy magyar embertől, aki valójában minden adótól irtózik. de ebben az esetben másképpen kell ezt megítélni, mintha valami általános adóról volna szó.

Rokonszenves ez az adójavaslat azért, mert a nép széles rétegeit, a kevésbé tehetős polgárságot nem érinti, de rokonszenves azért is, mert alkalmas arra, hogy azt a rendkívül nagy ellenszenvet, amely a falusi nép körében az automobilizmussal szemben fennáll, némiképp megnyihitse. Hiszen eddig a falu népe nem látott mást az autóban mint portkeverő, lovat vadító gépet, amely őt munkájában minduntalan zavarta, gátolta. Ezentúl legalább mindig abban a tudatban lesz, hogy az automobilizmusból neki is van valami haszna, mert jobb utakat fog kapni. De maguk az autótulajdonosok sem panaszkodhatnak, mert az adó nem olyan nagy összeg, amelyet meg nem fizethetnének és ők is megkapják érte az ellenértéket. Hiszen automobilizmusról egyáltalán csak akkor beszélhetünk, ha megfelelő utak vannak rendelkezésükre. Ők is jobb utat fognak tehát kapni, ami azt fogja eredményezni, hogy az autófentartási költségeik csekélyebbé válnak.

Beismerem azonban azt, hogy az adó alapjául szolgáló számítás nem minden tekintetben igazságos. Nem igazságos azért, mert nem helyes alaptól indul ki. Minthogy azonban jelenleg megfelelő kilométermutatóval nem rendelkezünk, kénytelenek vagyunk elfogadni ezt az B adóalapot is. Igen kérném azonban a mélyen t. miniszter urat — mert ezt a törvényjavaslatot általában csak ideiglenes jellegűnek tekintem — vegye bele azt a határozmányt, hogy amennyiben megfelelő kilométermutatót fognak feltalálni, ez esetben ne a súly és ne az adólóerő szerint adóztassa meg az autókat, hanem a megfelelő kilométermennyiség szerint.

Egyáltalában a magam részéről ezt a törvényjavaslatot teljesen ideiglenes érvényűnek tekintem, mert úgy gondolom, hogy az automobilizmus, amely olyan széles távlatokat nyithat meg előttünk, amelyek még a legélénkebb fantáziát is kigúnyolják, egységesen volna szabályozandó, mégpedig az új közúti törvényben, mert az autók az utakkal éppen olyan szoros összefüggésben állanak, mint a vasúti mozdony és más a vágányokon közlekedő járművek. Nem siettetem én az új közúti törvényt, amely már több, mint 28 esztendő óta vajúdik, mert azt akarom, hogy az automobilizmus fontos és nagy kérdései precízen szabályoztassanak. Mint volt közigazgatási tisztviselő legjobban tudom azt, hogy milyen nehéz összeválogatni a rendeletekből és forrásmunkákból, vagy a gyakorlatból azokat az adatokat, amelyekre az illető tisztviselőnek a határozatmeghozatal céljából szüksége van, azonban szükséges ennek a törvénynek meghozatala. De azért várhatunk, hiszen mi, akik kiálltunk két forradalmat és kiálltuk a háborúnak veszteségeit, már hozzá vagyunk szokva a türelemhez. Várjuk meg, míg az «automobilizmus ügye egészen kitisztul, míg majd bővebben állnak rendelkezésünkre tapasztalatok. Akkor foglalkozunk majd ezeket törvénybe és ne tegyünk úgy, mint nagyapáink tettek, akik akkor hoztak vasúti törvényt 1836-ban, amikor az országban még egyetlenegy vasúti vonal volt. Ez a törvény természetesen telve volt hibával és egyáltalában hasznavehetetlen volt.

Hogy mennyire áll az, hogy az automobilizmus tekintetében jóslásokba bocsátkozni nem lehet, e tekintetben utalok arra, hogy amikor a vasutak gyermekkorukat élték, a haza bölcse, Deák Ferenc, tehát egy kiváló előrelátó államférfi, logikus fő, kijelentette azt, hogy azok, akik azt hiszik, hogy valamikor Budapestet Debrecennel vasút

fogja összekötni, csak ábrándozok, alvajárók. Ezért nem is kívánok jóslásokba bocsátkozni, de már most látom, hogy olyan változásokat fog teremteni az automobilizmus kifejlődése, amelyekkel már most számolni kell és a jövő szempontjából a lehetőséghez képest arra kell törekedni, hogy azt megakadályozzuk.

Célzok e tekintetben arra a versenyre, amelyet az automobilizmus a vasúttal szemben támaszt. Ez a verseny már most is nagymértékben érezteti hatását és különösen érezteti hatását azért, mert a vasúttól a legértékesebb forgalmat vonja el, a gyors és teheráruforgalmat. Előbb-utóbb be fog következni az az állapot, hogy a mi vasúti vonalaink, különösen pedig helyiérdekű vasutvonalaink az automobilizálás következtében elnéptelenednek és a beléjük fektetett nagy nemzeti vagyon meg fog semmisülni.

A kereskedelemügyi minister ur nagyon helyesen és okosan mérlegeli ezt a helyzetet és előrelátja, hogy milyen következmények fognak beállani. E célból mármost az összes magyar vasutakat, vagyis a m. kir. Államvasutakat, a Duna—Száva—Adria vasutat, a Győr—Sopron—Ébenfurti vasutat és helyiérdekű vasutakat bevonva egy vállalatot létesített, amelynek feladatává fogja tenni azt, hogy autóbuszjáratokat vezessen be.

A magam részéről azt hiszem, hogy ez is a védekezés egyik módja. Hogy azonban mennyiben lehet ezeket a helyi érdekű vasúti vonalakat azzal rekompenzálni, hogy maguk is benne vannak ebben a vállalatban, a jövő fogja megmutatni. Nézetem szerint nem valószínű, hogy megmenthetők lennének a magyar helyiérdekű vasutak. Mindenesetre előhozok egy eszmét; talán fantasztkum az egész, talán nem is valósítható meg sem technikai, sem forgalmi szempontból. Nem lehet-e egy oly közúti kocsit szerkeszteni, amely bizonyos megfelelő átállítással, kombinált rendszerrel a vasúti vágányra is átállítható lenne! Ezáltal óriási haladás mutatkoznék az automobilizmus terén, a vasutak is megtalálnák elvesztett forgalmukat és mindenesetre kárpótlásban részesülnének. Ez idő szerint ez talán épen olyan gyermekes kijelentésnek tetszik, mint annak idején a haza bölcsének. Deák Ferencnek kijelentése, azonban nekünk, képviselőknek is kötelességünk, hogy kitermeljük azokat az eszméket, amelyek bennünk szunnyadoznak.

De vannak az automobilizmusnak oly kérdései is, amelyek a nemzet és a közlekedés nagy-érdekére való tekintettel feltétlenül mielőbbi megoldást sürgetnek. Nekünk a művelt nyugat államaitól semmi tekintetben sem szabad elmaradnunk és meg kell mindent tennünk abban a tekintetben, hogy a közlekedés ne balkáni nívón maradjon, mint ahogy Sándor Pál t. képviselőtársam is mondotta, hanem, hogy az engedélyeket, melyeket eddig a mélyen t. kormány bizonyos okokból nem adott ki, gyorsabb ütemben kell megadni. Tudomásom van róla, hogy sok esetben azért nem kaptak egyesek iparengedélyt, mert az autóbuszjárat a vasúti vonalakkal párhuzamosan vezetett, másrészt nem kaptak engedélyt azért, mert a motor nem hazai származású volt. A vasutak védelmét — mint előbb kifejttem — szerencsém volt — az automobilizmus megakadályozásával előmozdítani nem lehet. Ez a modern közlekedési eszköz oly előretörő valami, hogy ez elől elzárkózni abszolúte nem lehet. Ami pedig a magyar gépek kérdéséről illeti, én, bár jó magyar ember vagyok és tudatában vagyok annak, mit jelent a magyar ipar istápolása, még sem zárkóznék el az engedélyek kiadása elől, abban az esetben sem, ha az illető nem magyar gépet alkalmaz. Hiszen valamikor a vasúti vágányokat és mozdonyainkat sem itt készítették, hanem külföldről, főleg Angliából hoztuk be. A Lánchíd alkatrészei is külföldről valók. De hova jutott most a magyar gyáripár! Hol van a magyar gépipar, mely valamikor különösen a villamosság terén — és azt hiszem, most is — olyan fényes eredményeket tudott elérni, hogy nemcsak Európában, Afrikában, de még a legsötétebb Ázsia közepén is szerepet játszott és mindenütt híres volt a villamosvasutat építő magyar Ganz Részvénytársaság.

Épen ezért arra kérem az igen t. minister urat, hogy addig is, míg a magyar autógyártás fokozottabb tempóban meg nem indul, amire tudomásom szerint már történt gondoskodás úgy a mélyen t. kormány részéről, mint a magánosok részéről, ne méltóztassék elzárkózni az engedélyezés elől, mert ezek a vállalatok magyar embereket alkalmaznak s az illető vidék számára is rendkívül fontos, hogy közlekedési igényei kielégíttessenek.

Hogy mennyire fontos az, hogy itt az autógyártás — és pedig a megfelelő és kellő jóságú autók gyártása — meginduljon, rá kívánok mutatni arra, hogy kereskedelmi mérlegünk passzivitását jórészt az a körülmény okozza, hogy évenként mintegy 20 millió megy ki az országból ezen a címen. Méltóztassék elgondolni, hogy az autók folytonos szaporodása következtében ez az összeg csakhamar 40, majd 60 millióra is fel fog emelkedni. Méltóztassék arra is gondolni, mi volna, ha ez a tőke bentmaradna az országban s a magyar gyáripárosok érdekeit a magyar munkások jólétét szolgálna.

Az engedélyezés kérdésén kívül haladéktalanul rendezendőnek tartanám, a felügyelet kérdését. Ha ráülünk egy vidéki autóbuszra és valójában nem tudjuk, hogy abból hogyan fogunk kikerülni, mert oly rozoga alkotmányokat használnak, oly kétségbeejtő rossz kocsikat, hogy — mondom — az utasok élete egy pillanatig sincs biztonságban. Ennek jórészt az az oka, hogy tőkeszegény vállalatok alakulnak, melyeknek épen csak ahhoz van módjuk, hogy egy-két kikopott, leromlott autót beállítanak és az üzemet megkezdik. Különösen felügyelet tárgyává kell tenni ezeken az autóbuszokon a világítás kérdését, mert a villanyvilágítás folytonosan elromlik és sok kocsinak még egy tartaléklámpája sincs. Én a magam tapasztalatából elmondhatom, hogy egy autóbuszon utazván, ott elromlott a villany s egy gyertyafény mellett mentünk az országúton, ami azután azt eredményezte, hogy egy csikót elütöttünk és ötven-hatan majdnem halálunkat leltük, mert az autóbusz elkezdett billegni és már-már úgy volt,

hogy felfordul.

Feltétlenül ellenőrzésre szorulnak ezek az autóbuszvállalatok azért is, mert menetrendjüket egyáltalán nem tartják be. (Herrmann Miksa kereskedelemügyi minister: Pedig most már könyv is van! Nemcsak egy-két órák késések vannak, de két-három naposak is, sőt sokszor két hétig sem közlekedik az autóbusz. Hogy ez mit jelent a közlekedés szempontjából s hogy ez nem más, mint a közlekedés kigunyolása, azt — úgy hiszem — nem

szükséges bővebben indokolnom. Csak arra akarok rámutatni, hogy az az ember, aki vasúton megérkezik valahova abban a hiszemben, hogy majd autóbuszon tovább megy s azt hallja, hogy az autóbusz elromlott és csak két hét múlva indul, megátkozza az autóbusszállatát és az egész autózást. Ezek a rozoga alkotmányok az utakon sokszor megrekednek, vesztegelnek és inkább forgalmi akadályul, sem mint forgalmi eszközül szolgálnak.

Ezek a kérdések a nagyközönség érdekében feltétlenül mielőbb megoldásra és rendezésre szorulnak, ezért nagyon kérem a miniszter urat, hogy addig is, míg egy nagy, átfogó, mindenre kiterjedő, az egész (autó-ügyet) felkaroló törvény elkészül, méltóztassék úgy az engedélyezés, mint a felügyelet kérdésében bizonyos álláspontot elfoglalni, mégpedig oly tekintetben is, hogy meghatároztassék, hogy Magyarországon tulajdonképpen állami járatrendszer lesz-e a domináló, vagy vegyes rendszerre fogunk áttérni, vagy pedig tisztán a magánosoknak adjuk meg az autó járat jogát.

Én úgy gondolom, hogy a nagyobb vállalkozások maradjanak az állam kezén, míg a kisebb jelentőségűeket bizzák a magánvállalkozásra, azonban teljes ellenőrzés és felügyelet mellett, meggyőződve arról, hogy megvan-e az illető vállalatnak a tekéje, vannak-e alkalmas soffőrjei és tart-e tartalékkocsit, amelyre minden autóbusszállatnál feltétlenül szükség van. Dehogyan nem lehet megadózni, elvégre az is forgalomba kerül és általában az a helyzet, hogy az autóbusszállatkozás elég jó vállalkozás, úgy hogy van módjában fizetni. Talán nem épen úgy áll a helyzet, mint ahogy Szilágyi Lajos igen t. képviselőtársam kijelentette, hogy kétségbeesett helyzetben van minden autóbusszállat. ami azzal is indokolható, mert hiszen tudomásom szerint a kereskedelmi minisztériumot megostromolják a vállalkozók és folytonosan engedélyért könyörögnek. Ha ez nem volna jövedelmező és hasznos hajtó vállalkozás, a közérdek szempontjából vagy a közigazgatás megkönnyítésére senki sem menne bele ebbe a vállalkozásba.

Csak ezeket kívántam a közlekedés nagy érdekei szempontjából elmondani és miután újólág kérem a miniszter urat, hogy a lehetőséghez képest ezen szerény észrevételeimet figyelembe venni méltóztassék, ezt az adójavaslatot, mert üdvös és mert bizalommal vagyok a kormány iránt, a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. *(Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon, AHOGY KÖZBEN IS.)*

59. Említik a nevét
60. KN-1927-92 (1927-VII-20)

Gömbös Gyula: T. Képviselőház!

Gáspárdy Elemér igen tisztelt képviselőtársam felvetette, de nem határozati javaslat formájában, azt a gondolatot, hogy az autóbusz-kérdést a kormánynak kellene bizonyos fokig megoldania, vagy közvetlen kapcsolatban a Máv.-val, vagy pedig olyképen, hogy olyan hivatalos járatokat iktat be a magyar közlekedésbe, melyeknek megbízhatóságához kétség nem fér. Én tehát azt a kérdést intézem az igen tisztelt miniszter úrhoz hogy miki a kormánynak a szándékai az autóbuszjárat tekintetében.

A leglényegesebb kérdést, azt, hogy a modern közlekedés eszköze az autó legyen-e. vagy továbbra is a vasút, egyelőre nem tudjuk véglegesen eldönteni.

62. Utalnak Gáspárdyra pozitívan kétszer is a nevét

63. Az országgyűlés képviselőházának 94. ülése 1927. évi november hó 24-én, csütörtökön,

A közúti gépjárművek közúti célokra való megadóztatásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása. Felszólaltak; a 9. § hozza, **Gáspárdy Elemér**,

64. KN-1927-94 (1927-VII-69) Az országgyűlés képviselőházának 94. ülése 1927 november 24-én, csütörtökön.

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! A magam részéről mindenben csatlakozom Wolff Károly nagyrabecsült képviselőtársam imént elhangzott felszólalásához. Egyetlenegy nézetében nem osztozhatom, tudniillik abban, amely a fővárosi autóbuszjáratokra vonatkozik. Az autóbuszok igény bevétele ugyanis odáig fog fejlődni, hogy mielőbb elérjük azt az időt, hogy az autóbuszok nemcsak Budapest belterületén közlekednek, hanem ép úgy, mint a többi külföldi nagy városokban történik, Budapest közepéből kiindulva 50—60 kilométernyi utakat is meg fognak tenni.

A tavasszal voltam kint Londonban s azt tapasztaltam, hogy az ottani autóbuszjáratok London egész környékét behálózzák és bizony azok a központból indulnak ki. Én tehát arra kérem a miniszter urat, hogy amennyiben a fővárosi autóbuszok a város határán kívül is közlekednek, tartozzanak adót fizetni, mert hiszen az autóbuszok fejlődése folytán és a fővárosnak különben is közismert kitűnő gazdálkodása következtében ezek az autóbuszjáratok igen nagy jövedelmet fognak biztosítani a fővárosnak, tehát a főváros is hozzájárulhat az utak javításához, annál is inkább, mert a főváros is a forgalmat maguktól a közutaktól kapja. Ezeket voltam bátor megjegyezni. *(Helyeslés.)*

65. Beszólás
66. Beszólás
67. Említik a nevét pozitívan
68. Közúti gépjárművek közúti célokra való megadóztatása 14, 69
69. Hozzászólás jelzése

Egyes magánjogi pénztartozások átértékeléséről szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak : 8 §.
Esztergályos János, Gál Jenő, Kóthly Anna, Malasits Géza, Gáspárdy Elemér,

71.Beszólás

72. Bekiabálás

73. Az országgyűlés képviselőházának 119. ülése

1928. évi január hó 30-án, hétfőn,

Tárgyai : Egyes magánjogi pénztartozások átértékeléséről szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak : 8 §.
Kéthly Anna, Malasits Géza, Gáspárdy Elemér,

74. *KN-1927-119* (1927-VIII-279)

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Ebben a Házban általában mindnyájan azt hangoztattuk, hogy a hadikölcsönöket valorizálni (szerk.: valós értékre emelés) kell, hogy a valorizáció szükséges. Magam is ezen az elvi állásponton vagyok, de Malasits igen t. képviselőtársammal szemben mégis csak hangoztatnom kell azt, hogy ez az ország jelenlegi helyzetében nem képes valorizálni. Az ország nem képes valorizálni, mert fedezettel nem rendelkezik. Azok az Ígérek, amelyek annak idején az országban elhangzottak s amelyeket gróf Tisza István, nagyelemlékű miniszterelnökünk tett, ma már be nem válthatók. Mert tisztelettel kérdezem, hol van ma az a kormány és az az ország, amely ezeket az Ígéreteket tette? Hiszen elvégre ami az országból megmaradt, arra mi magunk is azt mondjuk, hogy ez nem az az ország. Ha a Rothschildok mint milliárdosok tettek valami nagy Ígéretet és tönkremenvén, az ígéretet beváltani nem képesek, akkor hiába minden okoskodás. Éppúgy hiába csinálunk mi hangulatot a hadikölcsönök valorizációja mellett, így *van* ez abban az esetben is, ha egy hatalmas, erős ember, egy óriás azt ígéri, hogy sziklaköveket fog elgörgetni. Hiába tette ezt az ígéretet, nem tudja beváltani, ha két karját levágták.

A nemzetnek is mint minden becsületes embernek van becsülete, de sirhat, jajgathat az a becsületes ember, sőt öngyilkosságba is kergetheti magát, mit sem ér az, ha nem tud fizetni.

Ami pedig a takarékoságot illeti, én is hangoztatom, t. Ház, hogy ebben az országban a nemzet filléreivel a legtakarékosabban kell bánni (*Ugy van! Ugy van! jobbfelől.*) és ezeket a filléreket csakis hasznos és szükséges beruházásokra szabad fordítani. Igenis, oda merek fordulni és meg 'merem mondani a pénzügyminiszter úrnak, mert ez a párt is azt akarja, hogy legyen itt pénzügyi konszolidáció, amely nem hangulatok után indul, hanem okos pénzügyi politikát kíván követni, ami talpköve ennek az országnak.

De miből fizetnénk ezeket a hadikölcsönöket? A feleslegekből? Hiszen ezeket a feleslegeket már is igénybe vettük a tisztviselők fizetésjavítására, azonkívül igénybe fogjuk venni egy újabb nemes célra; ez pedig a karitatív valorizáció, amelyet az igen tisztelt ellenzék nagyon is ellenez, pedig ez által az úgynevezett dolgozó társadalomnak, vagyis a legszegényebb néposztályoknak fog mégis valami jutni.

A hadikölcsönt ezáltal némiképen valorizálni lehet majd. Ez a párt éppen úgy munkálkodik a dolgozók javára, mint igen tisztelt képviselőtársam.

Gáspárdy Elemér: Én nem tettem fogadalmat arra, hogy a hadikölcsönök valorizációja mellett fogok dolgozni, mert hiszen tudtam, hogy mielőttünk, a kormányzópárt előtt, egy hatalmas ur is van, ez a hatalmas ur pedig a »lehetőség«, de igenis fogadalmat tettem abban a tekintetben, hogy mindenkor a szegénység érdekében fogok dolgozni. Éppen ezért a magam részéről azt mondom, hogy most valorizálni nem lehet, nem lehet pedig azért, mert a szegényebb néposztályt, az adófizetőket tovább megterhelni nem lehet. Valamiből mégis csak kell fizetni a hadikölcsönök valorizálását.

Hivatkozni kell még — aminthogy önök is hivatkoznak, az Ígéretekre, amelyeket annak idején a kormány tett — arra, hogy mi lett azokból az osztrák-magyar bankjegyekből, amelyekre szintén rá volt írva egy állami Ígérvény, hogy fizetek ennyit és ennyit aranyban. Az a szegény özvegy asszony, aki pénzét a takarékpénztárban helyezte el és ott tartotta, mondjuk, akinek volt százezer koronát kitevő vagyona, ma mindössze nyolc pengőt kap vissza, amelyen egy tisztességes harisnyát sem vásárolhat. A betevő éppúgy bízott az államban annakidején, mint a hadikölcsöntulajdonos. Mondták annak az özvegy asszonynak, hogy tessék kivenni a pénzét, mert el fog veszni, amire ő azt felelte, hogy nem veszem ki a pénzemet, mert megbízom az államban. Ha mindezeket, valamint a községi és egyéb állami Ígérvényeket is valorizálni kellene, akkor azt hiszem, hogy az Egyesült-Államok vagyona sem volna elég.

Halász Móric: Majd beszélünk róla!

Különösen a kisebb jegyzők, akiknek érdekében igen t. szocialista képviselőtársaim állottak fel szólásra, olyan csekély összegeket kapnának jegyzéseik után, amik megélhetésük szempontjából igazán semmit sem számítanak.

Azok az 50—100, maximum ezer pengős jegyzők, mindössze csak egy pengőt, 50 vagy 20 fillért kaphatnának, amely összeg még a legkisebb háztartásban sem játszhatik szerepet.

Azt hiszem, hogy a kormány e remény-paragrafus alapján — mert én annak nevezem elment a legvégső határig, addig, ameddig a legjobb hiszemű adós elmehet; kimondja tudniillik, hogyha rendelkezni fogok megfelelő

összegekkel, — ami csak a jóvátétel rendezése után várható, — akkor fizetni fogok. De addig hiába minden becsületre, minden ígéretre való hivatkozás, jelentsük ki őszintén, hogy fizetni nem tudunk.

Én, aki a választások során semmiféle Ígéreteket nem tettem a hadikölcsönök tekintetében, de semmi más ígéretet sem tettem egyébként sem, csak azt az egyet... De megtartom azt

az Ígéretet, amelyet magamban tettem, azt a szent fogadást, hogy mindenkor hazám, nemzetem érdekében fogok dolgozni. Minthogy pedig úgy látom ma a helyzetet minden hangulat és szólam ellenére, hogy ez az ország nincs abban a helyzetben, hogy valorizáljon, éppen ezért bátran ki mérem mondani — hadd hallják meg választóim is — begy ezidőszert a valorizáció keresztülvihetetlen. Csak ezeket kívántam megjegyezni. (*Helyeslés a jobboldalon.*)

75. 76 Beszólás

77. Magánjogi – egyes –pénztartozások átértékelése. 279.

78. KN-1927-128 (1927-IX-54)

Az országgyűlés képviselőházának 128. ülése 1928 február 15-én, szerdán.

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Én ezt a törvényjavaslatot, amelyet a kezemben tartok elolvastam egyszer, elolvastam kétszer, ötször, elolvastam tízszer és semmi olyan kifejezést nem találtam benne, amely a zsidóságnak érdiekét sértette volna. Ez a javaslat egészen világos, határozottan és értelmesen rendelkezik és felsorolja azokat a módokat, amelyek mellett valaki az egyetemre beíratkozhatik. Éppen azért nem értem az igen t. baloldali ellenzéknek felfogását, és azt az ádáz harcot, amelyet ez ellen a javaslat ellen folytat, mert hiszen feltétlenül meg kell állapítanunk, hogy ez a javaslat haladás a numerus clausussal szemben.

De éppen így nem értem a baloldalon ülő és jelenleg ellenzékieskedő keresztény gazdasági pártot sem. Hiszen ez a javaslat — úgy látom és úgy veszem ki — mindenben megfelel azoknak az intencióknak, amelyek ennek a pártnak a Programjában benne vannak. Akárhogy is gondolkozunk rajta és akárhogy is gondolkozunk az okos fő, ezt a javaslatot jobban és szebben megkonstruálni nem is igen lehetett volna. Petrovác t. képviselőtársam hőseket keresett ezen az oldalon, akik ezt a javaslatot meg merik védeni. Nos hát, t. képviselőtársam én nem vagyok hős, de ezt a törvényjavaslatot mégis meg kell, hogy védelmezem. Nem örömmel védelmezem én sem, mint ahogy az igen t. kormány — legalább abban a hitben vagyok — szintén nem örömmel hozta ide. (Petrovác Gyula: Ugy van!) De mert ez szükségesnek mutatkozik és kivezető utat mutat, ennél fogva mégis csak el kell ezt a törvényjavaslatot úgy, amint van, fogadni. De nem értem ezeket az ádáz vitákat azért sem mert ezek alkalmasaik arra, hogy a magyar állampolgárok között bizonyos ellentéteket támasszanak.

Az itteni viták kikerülnek az utcára, kikerülnek az egyetemre és mindenesetre szítani fogják a hazafiak között az ellentéteket. Ma pedig olyan időket élünk t. Házi, hogy mindnyájunknak össze kell fognunk, hogy mindazokat, akik magukat magyaroknak nevezik és át vannak hatva a magyar érzelmektől, át vannak hatva attól a szent gondolattól, amely kell, hogy minden magyar ember szívét dobogtassa, hogy: ehetünk mi még itt szőlőt lágy kenyérral, hogy apáink büszke örökségét még egyszer visszafoglalhatjuk, mindazokat nekünk meg kell becsülnünk, mert hiszen. azok is zászlóvivői lesznek ennek a gondolatnak, amely a mi szívünkben él.

Magam részéről tehát azt kell megállapítanom, hogy bele kell törődnünk ebbe a javaslatba is, ezt a javaslatot el kell fogadnunk; Be kell látni úgy a zsidóságnak, mint másoknak is azt, hogy ebben a megcsonkított országban most már nekünk nincsen olyan nagy darab kenyérünk, hogy mindenki tetszése szerint beleharaphasson, hanem, Trianon pusztán csak száraz kenyeret hagyott meg, amelyből immár csak morzsák jutnak az intelligenciának. (*Ugy van! jobbfelől.*) Ugy állunk mi mai rettenetes helyzetünkben, mai súlyos viszonyaink közepette, mint a hajótöröttek, akiket a tenger egy pusztaszigetre vetett ki. Azok a hajótöröttek is úgy állanak, mint ahogyan a helyzetet mi elgondoltuk akkor, amikor megcsonkították ezt az országot, és magunk mondtuk, hogy Magyarországnak ebben a csonkaságában, — miután elvesztettük iparunkat, kereskedelmünket, bányászatunkat, legjobb földjeinket, — nem tudunk megélni, és mégis a nemzet élni akarása megmutatta, hogy igenis ezen a talpalatnyi földön is meg tudunk maradni, meg tudunk maradni akkor, ha összefogunk és egymást kölcsönösen támogatjuk és folytonosan élesztjük magunkban egy jobb jövő reményét. Éppen olyan a mi helyzetünk, mint a hajótörötteké: ha azok. egymással ádáz módon tusába szállanak, akkor bizonyosan elpusztulnak, de ha összefognak, egyesítik erejüket és folyton táplálják szívükben azt a reményt, hogy eljön a mentő hajó, akkor nem fognak elveszni. (*Ugy van!*)

(*jobbfelől.*) Nekünk is. mindig ettől a reménységtől kell áthatva) lennünk. Hiszen nekünk meg kell élnünk ezen a csonka kis területen, de nemcsak meg kell élnünk, hanem még egy nagyobb feladat is háramlik reánk: nekünk folytonosan szem előtt kell tartanunk a jövőt. Más nemzetek élhetnek nyugodtan, és dolgozhatnak, gazdasági életükben érvényesülhetnek, de nekünk, mondom, e mellett a sok baj és gond mellett még egy nagyobb gondunk is van: az, hogy fentartsuk a reményt és meg tegyünk mindent arra nézve, hogy mindenben beteljesedjék ez a remény, amely minden magyar ember szívében él. (*Ugy van! Ugy van! jobbfelől.*)

A mélyen t. baloldal előáll azzal, hogy ez a törvényjavaslat nem jó mert hiszen a külföld azt fogja mondani, hogy így meg úgy, a magyar nem szabadelvű, Magyarországon nincs tanszabadság, Magyarországon nincs sajtószabadság, itt nincs általános titkos választójog. Én ezzel szemben azt tartom, hogy a magyarnak- a maga speciális viszonyai szerint kell berendezkednie

(*Farkasfalvi Farkas Géza: Ugy van!*)

és nem szabad külföldi példák után indulnia,

(Ugy van! jobbfelől.)

nem szabad azokra a szólamokra hallgatnia, amelyek a külföldről hozzánk bejönnek, (Farkasfalvi Farkas Géza: úgy van! Megjártuk már ezzel egyszer!) hiszen onnan elég maszlagot és bolondgombát hoztak már ide Magyarországra, ami a tönkremenetelünket idézte elő. A Wilson-i 14 pontot elfogadtuk, a pacifisták kijelentették, hogy ők entente-barátok s Károlyival az élükön elmentek Belgrádba és könyörögték a békét akkor, amikor szuronyok már nem állottak a hátuk mögött és akkor a magyar nemzet megkapta **Franchet d'Esperey**-től azt a tanítást, amelyet megérdemelt. Tudniillik azzal állottunk elő, hogy teljesítettük minden felszólításaikat, mindent megtettünk arra nézve, hogy szívesen fogadjatok, sőt még katonatanácsot is alakítottunk. Erre a francia tábornok azt mondotta: nem is hittem volna, hogy ilyen mélyre süllyedtek. (Farkasfalvi Farkas Géza: De nem a nemzet volt! — Kuna P. András: Sajnálak benneteket!)

De a külföldre hallgatva, még ennél sokkal mélyebbre süllyedtünk. Hiszen a külföldről kaptuk a bolondító maszlagok tömegét, köztük a kommunizmust is. *(Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.* — Kuna P. András: És a társadalmi tudományokat!) Mit eredményezett ez a kommunizmus? Azt eredményezte, ami a legrettenetesebb sorsot hozta reánk, ami egy magyar lélekben felkorbácsolt minden érzelmet, amikor azt kellett látnunk, hogy szinte a leggyöngébb ellenségünk csengő muzsikaszóval vonult be Budapestre és nekünk örülnünk kellett, hogy ime itt van a mentőangyal. Nem tudok elképzelni nagyobb gyalázatot egy nemzetre, mélyebb süllyedést egy hazafira nézve, mint azt, amikor az ellenséget saját nemzete ellenében, mint mentőt kell fogadnia,

Nekünk tehát úgy kell viselkednünk, hogy itt ebben az országban mindenki megtalálja a helyét. Nekünk szorgosan kell ügyelnünk arra, hogy itt társadalmi és gazdasági konszolidáció legyen és ha itt lesz erő, lesz egy állandó kormány — amint hogy van is, hála Istennek — és meglesz a teljes társadalmi és gazdasági konszolidáció, meglesz a lelkek harmóniája, akkor úgy fog velünk tárgyalni a külföld is és úgy fog bennünket ismerni, mint ahogy ezt egy ízben Bethlen miniszter ur mondotta egyik beszédében: úgy, amint a római pápával tárgyalt Napoleon, aki azt mondotta küldötteinek: úgy tárgyaljatok a pápával, mintha százezer szurony lenne a hátatok mögött. Nekünk nincsenek sem tankjaink, sem gépfegyvereink, sem ágyúink, de kell, hogy megmaradjon nekünk nemzeti öntudatunk, nemzeti becsületünk. Legyen itt társadalmi béke, társadalmi konszolidáció, akkor lesznek barátaink és akkor meg fogják tudni, hogy ez a nemzet élni akar, ez a nemzet nem fog elveszni a népek tengerében úgy, amint elvesztek a mi őseink, a mi eleink, a hunok és az avarok.

Jánossy Gábor t. képviselőtársam és barátom egy üzenetet küldött az egyetemi ifjúságnak. Én is erről a helyről küldök az én barátaim számára egy üzenetet. Legyen meggyőződve a fiatalság, — (hiszen én is voltam valamikor az ifjúság vezére és bár hajam már deresedik, a lelkemben még mindig élnek az ifjúsági ideálok — legyen meggyőződve a magyar nemzet ifjúsága, hogy az én lelkemben ép úgy él és ég a keresztény magyar nemzeti gondolat, mint az ő szívében, és ha ott volnék az ő helyükben, talán én is tüntetnék ez ellen a javaslat ellen. De viszont gondolják meg ők is, hogyha ilyen korban itt állanának s a tapasztalás, az idők terhei (Jánossy Gábor: A trianoni átok!) és a trianoni átok tudata vállukra nehezednének, vajjon nem úgy beszélnének-e, ahogy én beszélek? *(Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)* Én ezt a javaslatot, mert üdvös és főleg, mert szükségszerű, a bethleni építési munka egy téglája gyanánt elfogadom. *(Élénk éljenzés és taps jobbfelől., — Szónokot számosan üdvözl.)*,

79., 80., 81., 82., Beszólás

83. Igennel szavaz az elhangzott törvényjavaslatra.

84. **Gáspárdy Elemér névmutatóban feltüntetve.** Tudományegyetemekre, a műegyetemre, a budapesti egyetemi közgazdaságtudományi karra és a jogakadémiákra való beiratkozás szabályozásáról szóló 1920 : XXV. te. módosítása 54.

85. Hozzászóltak névsorában feltüntetne. 54.

86. 152. ülés. 1928. évi március hó 29-én.

Az 1928/29. évi állami költségvetés és az 1926/27. költségvetési év bevételi többlete terhére megállapított beruházásokról szóló pénzügyministeri jelentés együttes általános tárgyalása. Felszólaltak : Gáspárdy Elemér,

87., 88. 89., 90., 91. 92. 93. 94. Beszólás.

95. KN-1927-152 (1927-X-379)

1928. évi március hó 29-én, csütörtökön 152. ülése. Tárgyai : Az 1928/29. évi állami költségvetés és az 1926/27. költségvetési év bevételi többlete terhére megállapított beruházásokról szóló pénzügyministeri jelentés együttes általános tárgyalása. Felszólaltak : Gáspárdy Elemér,

96. Hivatkozás Gáspárdy Elemérre.

97. Tárgymutató KN-1927-153 (1927-X-462)
Költségvetés 1928/29-re (ált.) 379.

98. Hozzászólás jelölése

99. 160. ülés. 1928. évi április hó 26-án.

Az 1928/29. évi állami költségvetés részletes tárgyalása. — A kereskedelemügyi tárca. Felszólaltak: Fröhvirth Mátyás, Szilágyi Lajos, Herrmann Miksa kereskedelemügyi miniszter, Bródy Ernő, Kun Béla, Ivády Béla, Farkasfalvi Farkas Géza, Csontos Imre, Kócsán Károly, Malasits Géza, Gáspárdy Elemér,

100. Tartalomjegyzékben

101., 102., Beszólás

103. Tartalomjegyzékben

104. KN-1927-160 (1927-XI-317)

105. KN-1927-160 (1927-XI-317) *Az országgyűlés képviselőházának 160. ülése 1928 április 26-án, csütörtökön.*

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Bevallom, nem volt szándékomban a kereskedelemügyi tárca költségvetésének e rovatához felszólalni, Szilágyi Lajos igen t. képviselőtársam felszólalása azonban megváltoztatta ezt az elhatározásomat. Én is az automo-bilizmusról és az automobilizmusról készülő törvénytervezetről óhajtanék beszélni.

Szilágyi igen t. képviselőtársam azt mondotta, hogy az automobilizmust Magyarországon minden tekintetben elő kell mozdítani. Nos, hát ebben a tekintetben teljesen egyetértek igen t. képviselőtársammal és azt hiszem, ebben az országban mindnyájan azon vagyunk, hogy mindazokat a dolgokat, amelyek a népnek keresetet adnak, s amelyek forgalmukat, közlekedésünket előmozdítják, mielőbb meg kell valósítani. Tudjuk, milyen nagy a munkanélküliség ebben az országban; tudjuk ezt különösen mi, képviselők, akiket folyton zaklatnak a hozzánk jövő választók, akik mindig csak munkát, munkaalkalmak nyújtását kívánják.

Abban az egy dologban azonban nem vagyunk teljesen egyek, hogy csakis a külföldi példákat és a külföldi tapasztalatokat kell ennél a készülő törvénytervezetnél figyelembe venni. Szerintem minden országnak a maga különleges viszonyai szerint kell igazodnia és azok szerint kell berendezkednie, Egészen mások a viszonyok a Nyugat államaiban, mint nálunk. Ausztriában vagy Svájcban, ahol óriási az idegenforgalom, az autbuszvállalatok egészen biztosan számíthatnak nagy utazóközönségre; ép így van Franciaországban, Belgiumban és Angliában is a nagy iparvidékeken, míg nálunk számolni kell a sokszor egészen primitív viszonyokkal az elhagyott vidékeken, ahol sem ipar, sem kereskedelem, sem forgalom nincs.

Magam is azon a véleményen vagyok, hogy ennek ellenére az automobilizmust ott, ahol erre szükség van, mielőbb meg kell valósítani és módot kell nyújtani a vállalatoknak, hogy ilyen vidékeken, amelyek autóközlekedés után vágnak, az autóközlekedést megteremtsék. E célból nem megfelelő eljárás az> hogy a kormány mindössze öt esztendőre adja ki az iparengedélyeket, mert hiszen öt évi időtartamra nem fog akadni vállalat, amely tisztességesen berendezkedik, amely ellátja magát két autóbusszal és amellett egy tartalékkocsit is tart. Természetes is ez, mert hiszen nem találja meg a befektetett tőkének még kamatait sem, Épen ezért én a magam részéről azon a nézetem vagyok, hogy mindenütt, ahol csak alkalom kínálkozik, az automo-bilizmust be kell vezetni és ezeket az engedélyidőket ki kell terjeszteni. Nem azt mondom én, hogy minden meggondolás nélkül tegyünk ezt, sőt a magam részéről csakis a legnagyobb megfontolással adnám ki ezeket az autóbussz iparengedélyeket, mert tudatában vagyok annak, hogy az automobilizmus olyan nagy távlatokat fog megnyitni, amelyekre mi még elő sem vagyunk készülve, és hiszem, hogy a jövő fejlődés folyamán a jövő közlekedés eszköze a repülőgép mellett az autó lesz.

Szükséges tehát, hogy megvalósítsuk az automobilizmusra vonatkozó törvényt, én azonban — amint azt múltkori beszédemben is volt szerencsém kifejtetni, — ennek a törvénynek létrehozását még sem sürgetem, Nem sürgetem abból a nagy elvből kifolyólag, mert nekünk a jövő számára is kell dolgoznunk és már most figyelembe kell vennünk, amennyire tudjuk, a jövő fejlődését. Épen ezért azt mondom, hogy az auto-mobilizmus kérdése és a vonatkozó törvény, amely rendezni fogja a felügyelet kérdését, elsősorban is a már 28 esztendő óta folyton szőnyegen lévő úttörvénnyel kapcsolatban valósíttassék meg. Természetesen ebben az úttörvényben megfelelően gondoskodni kell arról is, hogy az automobilizmus lehetővé tétessék. Épen ezért én azt mondanám, igen t. kereskedelemügyi miniszter ur — mert hiszen a szabályozásra feltétlenül szükség van, — hogy addig is, amíg ez a törvénytervezet, vagy törvényjavaslat elkészül, rendeletileg méltóztassék szabályozni ezeket a dolgokat; mégpedig

a legnagyobb szigorúsággal kérném ezt, mert hiszen a magyar automobilizás feltétlenül kifogásolni való. Elmondottam már, hogy sokszor életveszélyes valamely magyar autóbusszon utazni, mert menetrendjük sincsen, közlekedésük nem biztos. Ezt az iparendély kérdést nézetem szerint egészben meg kellene változtatni, ezt kivinném az iparendélyek sorából az autóra vonatkozó törvényben és épügy, mint a vasutaknál, engedélyokiratot adnék ki. Ez ugyan végeredményben mindegy, de a legteljesebb mértékben feltétlenül szabályoznám mindazokat a jogokat és kötelezettségeket, amelyekkel az autófuvaros az állammal szemben tartozik.

Addig is azonban, amíg ez a törvény elkészül, — amely, mint már mondtam, 28 esz-lendő óta vajódik az útügyi törvény igen, mert már 28 esztendeje folytonosan tárgyaljuk. Igen, a közúti törvény, amellyel kapcsolatosan óhajtanaim az autóbusszokra vonatkozó törvényt is megalkotni. Tekintettel arra a körülményre, hogy a vasutak versenyben állnak az automobilizmussal — mint erre Szilágyi Lajos igen t. képviselőtársam is rámutatott — mindenesetre szükséges, hogy a vasutak e versenyben ne maradjanak teljesen alul, mert hiszen a vasutakban óriási nemzeti vagyon fekszik. Én is azon a nézeten vagyok, mint Szilágyi Lajos *i.*, képviselőtársam, hogy a verseny következtében nem lehet elzárkózni az autók engedelmezése elől. Azt, hogy a kereskedelemügyi ministerium a Mavart-ot megalakította, a magam részéről nagyon helyesnek tartom, mert hiszen kétségtelen, hogy ez a nagy vállalat ki fogja, küszöbölni mindazokat a hibákat, amelyekben most ezek az apró-cseprő vállalkozások szenvednek. Annak ellenére azonban, hogy ez a vállalat megvan, ennek bizonyos privilégiumai vannak, nem olyan! értelemben, mintha már is megindította volna autóbusszait, hanem olyan privilégiumai vannak, hogy más vállalkozások miatta nem létesülhetnek. Nevezetesen éppen az! én kerületemre vagyok bátor tisztelettel rámutatni, ahol egy igen jó jövedelmezőségű, előzetesen kitapogatott vonal volna, ahol eddig engedély nélkül közlekedett egy autóbussz-vállalat és nincs módunkban ez útvonalon járatot rendszeresíteni; nincs módunkban pedig azért, mert erre a járatra a Mavart kapott engedélyt, holott a kerületből hajlandók volnánk — már többen felkértek engem — arra, hogy egy vállalatot alakítsunk. Ha nincs magyar autó, kénytelenek vagyunk külföldi autót is bevezetni. Hiszen amikor a Lánchidat vagy az első magyar vasutakat megépítették, elsősorban külföldi anyagot használtak, annál az egyszerű oknál fogva, mert magyar anyag nem volt. Nem akarom az igen t. minister urat támadni azért, hogy nincs magyar autóbussz, de éppen ezért arra kérném, méltóztassék sürgősen odahatni, hogy a magyar autógyártás mielőbb nagy lendülettel meginduljon, hogy az országnak ebbeli szükségletét kielégítse. Hiszen voltam bátor rámutatni arra, amire Farkas Elemér igen t. képviselőtársam itt rövid szavaikkal rámutatott, hogy főleg éppen a külföldi autók beözönlése okozza azt, hogy kereskedelmi mérlegünknek olyan rendkívül nagy passzivitása van. ment 20—30 millió meg ki minden évben automobil céljára ebből az országból.

Minél előbb szükséges tehát az, hogy megalkottassék egy szabályzat, — egyelőre ministeri rendelet alakjában — amely lehetővé teszi az automobilizmusnak bevezetését. Hajlandók volnánk mi egyébként magyar márkát is vásárolni, mert tudomásunk szerint a Rába-gyár gyárt kocsikat, amelyek egyelőre csak teher-automobilmek ugyan, azonban megfelelő átalakítással a teherautókat esetleg személyforgalomra is be lehetne rendezni.

Arra kérem tehát az igen t. minister urat, akiről tudom, hogy a közlekedési érdekeknek első istápolója, méltóztassék akár rendelet, akár törvény formájában, — az utóbbit szeretném — több tapasztalattal és a közúti törvénnyel kapcsolatban idehozatni, de legalább egy rendelettel segíteni azon, hogy az országban az automobilközlekedés, az automobilizmus nagyobb mértékben meginduljon, mert mondhatom, hogy tényleg vannak egyes vidékek, ahol erre szükség van, amely vidékek ezt igénylik. Elégséges ismételt hangsúlyozni, milyen borzasztó baj az, hogy nem használunk ki minden, még a legkisebb alkalmat is abban a tekintetben, hogy a magyar munkásságnak kenyeret adjunk, és a magyar gyáripárt is a legteljesebb mértékben alimentáljuk. Csak ezeket voltam bátor elmondani.

106. Képviselőtárs hivatkozik rá.

107. Szónokként feltüntetve a Költségvetés 1928/29-re (részl.) 317. témában.

108. Kereskedelemügyi tárca **158, 159, 160.** Hozzászólta **Gáspárdy Elemér**

109. Beszólás.

110. Beszólás

111. Tartalomjegyzék. 175. ülés. 1928. évi május hó 24-én.

Elnöki előterjesztések. — Az 1928/29. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak: **Gáspárdy Elemér,**

112., 113., 114. Beszólások

115. **Gáspárdy Elemér** : A Felszólalók között

116., 117. Többszöri beszólása

175. ülése 1928. évi május hó 24-én, csütörtökön

Tárgyai : Elnöki előterjesztések. — Az 1928/29. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslat tárgyalása.
Felszólaltak: Gáspárdy Elemér is

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! A tegnapi nap folyamán az agrárkérdések védelme érdekében igen nagyszabású, magasszárnyalású beszédek hangzottak el. Én magam is elsősorban agrárius vagyok és azt tartom, hogy ebben az országban főképen azzal kell foglalkozni a legtöbbet, azt a gazdasági ágot kell istápolni, amelyből az ország él, vagyis a mezőgazdaságot és a nyersanyagtermelést, óva intem azonban a nemzetet az egyoldalú politikától, mert azt tartom, hogy ebben az országban minden társadalmi rétegnek, minden társadalmi osztálynak egyformán meg kell találnia a helyét és meg kell élnie ebben a társadalomban. Ezért ne egyoldalú politikát folytassunk, hanem nézzük meg minden társadalmi osztály, minden termelési ág helyzetét, de főképen fordítsunk figyelmet arra is, hogy azok a társadalmi rétegek, amelyek sem az ipari, sem a mezőgazdasági termelésben nemi vesznek részt, hanem kénytelenek munkájuk után élni, vagyis az intelligens közép-osztály, másrészt pedig a munkásság miként találja meg a helyét ebben az országban, ha akár az egyik termelési ágot, akár pedig a másikat protezsáljuk és támogatjuk.

Eszembe jut itt Vass népjóléti minister urnák egy elmefuttatása, amely, — ha jól emlékszem — a Magyar Hitel című lapban jelent meg és amelyben a minister ur színes szavakkal elmondja, hogy a ministertanács nagy probléma előtt állott akkor, amikor a szanálás nagyszerű művét megindították. Megfontolás tárgya volt az a körülmény, hogy mit csináljanak ebből az elesett, csonka, trianoni országból. Csináljanak-e egy egyszerű kis parasztállamocskát, amelyben nincs tudomány, amelyben nincs művészet, amely úgyszólván nem él, nem tényező a kultúrnépek sorában, hanem fogyasztja azt, amit termel, intelli-genciája pusztán néhány jegyzőből és orvosból áll; vagy pedig csináljanak-e kulturországot, ahol igenis, van tudomány, van művészet, amely tényező a kultúrnépek sorában és amely alkalmas a nemzeti ideálok megvalósítására 1

Én, t. Ház, nem győzők eléggé hálát adni a sorsnak és a Gondviselésnek, hogy a minis-tertanács akkor arra az útra lépett, amely a kultúrállam megvalósítása felé vezet, mert hiszen nem is léphetett más térre.

Azon voltunk ezer éve, ahogyan Jánossy t. képviselőtársam mondja, mert hiszen ebben az országban nagy tömegben volt az intelligens középosztály, amelyet feltétlenül el kellett he-lyezni, volt azután már a háború előtt örömdetesen fellendült iparunk és ipari munká-sainkat is el kellett helyezni. Ez a kultúrállam felé vivő munka nagy lendülettel tényleg meg is indult és örömdetesen folyik ma is tovább.

De én úgy érzem, — lehet, hogy tévedek, lehet, hogy nem jól gondolom, de mégis az az érzésem — hogy ennek a nagyszerű kulturális nekilendülésnek talán nincsen meg a kellő gazdasági alapja, nincsen meg a kellő gazdasági bázisa. Én ugyanis kulturország alatt nem-csak azt értem, ahol szellemi emelkedettség van, ahol a szellemi nevelés a legmagasabb fokon áll, hanem kulturország fogalma alatt értek jó közlekedést, szép városokat, egészséges falvakat, szellős lakásokat, jó életet, kitűnő utakat, szóval mindazt, ami egy nyugati kultur-országot jellemez.

Nekünk tehát, hogy ezt megvalósítsuk, mindenben a gazdasági létalapokat is figyelembe kell vennünk. Figyelembe kell vennünk azt is, hogy a kulturország fogalmához tartozik az is, hogy ne legyen az országban szociális nyomorúság, hogy itt minden társadalmi réteg egyformán megtalál helyét, meglegyen a létalapja. Mert mi a mai helyzet? Akár a középosztálybeli ember sorsát vizsgáljuk, akár egy munkáscsalád életét kísérik figyelemmel, ma az intelligens közép-osztálybeli ember a legtöbb esetben úgy él, hogy keresetéből vagy nyugdíjából kénytelen egész családját fentartani még akkor is amikor a gyermekek felnőttek, nagykorúságukat elér-ték, mert nem képes az új generációt semmiféle téren elhelyezni. De hogy mi lesz azután, ha kidől ez a vén fa, amely olyan szép gyümölcsöket hozott e nemzet számára. — mert hozta az ország fiatalságát — azt kiszámítani sem lehet, mert estében feltétlenül el fogja temetni az új generáció életreménysegeit és így kétséges az, hogy ez az új nemzedék ennek a kis csonka országnak kiszikkadt talajában tud-e olyan mély gyökeret verni, mint amilyent a régi vert. Már pedig én azt tartom és azt hangoztatom, — lehet, hogy ismét tévedek — hogy csak az az ország lehet erős, amelynek egészséges középosztálya van, mert hiszen a középosztály hi-vatott az irányításra, hivatott arra, hogy a nemzet közvéleményét folyton ébrentartsa és a nemzeti ideálokat a legjobban megvalósítsa. De ugyanúgy vagyunk, ha egy munkáscsa-ládnak a sorsát is vizsgáljuk. Itt is megfontolásra van szükség. Tudniillik a földbirtokreform során számtalan mezőgazdasági cselédet voltak kénytelenek elbocsátani a birtokosok és a munkanélküliek száma rendkívül felszaporodott; felszaporodott akkor, amikor már Trianon után is kellett tapasztalnunk, hogy ez a felduzzadás folytonosan tart, mert hiszen nem csupán intelligens középosztályunk helyezkedhetett el a nemzetiséglakta vidéken, hanem az alsóbb, középrendű kisemberek tömegei is, hiszen tudjuk, hogy a postások, vasutasok és csendőrök a nemzetiségi vidékeken mindig magyarok voltak. Számolnunk kell tehát feltétlenül azzal, hogy úgy a középosztálynak, mint a kisiparososztálynak és a munkásembereknek gyermekeit is el tudjuk ebben az országban helyezni.

Most az a kérdés, vajjon lehetséges-e egyoldalú agrárpolitika mellett, amikor az agrár-riuisérdek is azt kívánná lassan-lassan, hogy ha mi a nemzetek versenyében nem akarunk elmaradni, rátérjünk a gépi termelésre, mert hiszen nekünk is fel kell vennünk a versenyt a tengerentúli államokkal; annak ellenére, hogy ott 15—20 pengőös napszámokkal dolgoznak, annak ellenére, hogy kénytelenek gabonájukat tengerentúlról idehozni, mondjuk, Triesztbe és

Triesztből Prágába is; mégis felvehetjük velük a versenyt és prosperálni tudunk, holott nálunk ezzel szemben 3—4 pengős napszá mért dolgoznak. Mi tehát szociális okokból, miután aratóinknak munkát kell adnunk, nem térhetünk át a gépi gazdálkodásra, de rövidesen be fog következni az az idő, amikor akarva nem akarva, erre az útra kell áttérnünk, különösen, ha figyelembe vesszük azt is, hogy az a nagy nyerstermelő állam, amely most a bolsevizmus béklyóiba sínylődik. Oroszország, szinte beállítja a maga termelését és idehozza a közép-európai piacokra az ő gabonáját.

Mindezek a kérdések tehát olyanok, amelyekkel: erősebben kell foglalkoznunk, mert hiszen nincs rettenetesebb és kultur országhoz kevésbé méltó dolog, mint látni egy családfentartót, aki dolgozni akar, aki összes erejét meg akarja, feszíteni abból a célból, hogy saját magát és családját fentartsa, de erre nem képes, abból az egyszerű okból, mert nincs munka. Ha tehát kultúrországot akarunk, az is a kultúrához tartozik, hogy lehetővé tegyük és biztosítsuk mindenki számára a munkát. Erre a pártra vonatkozóan úgyis az a panasz, hogy nem foglalkozik eléggé a középrendű és kisemberek dolgaival, tehát nekünk azokkal is bővebben foglalkozni kötelességünk és méginkább figyelemmel kell kísérnünk a társadalomnak mindéin megnyilvánulását, még akkor is, ha ezek nagy tömege csak mint segéderő vesz részt az ország termelésében. Én épen ezért azt mondom, hogy óvakodjunk minden egvoldalu politikától, legyen bár az agrárpolitika is. mert bizony mondom, hogyha mi nem pártoljuk és nem tartjuk kellő magaslapon a magyar ipart, akkor nem leszünk képesek a mi tisztviselőtömegeinket, intelligens középosztályunkat elhelyezni, de nem nyújthatunk kenyeret a munkásosztály számára sem. Mert hiszen, hogy az életből hozzak fel példát, — ezek a példák legjobban megvilágítják a kérdést és leginkább rámutatnak a nyomorúságra — olyan példát fogok felhozni, amely sablon minden középosztály életében.

A minap egy igen neves író is ismerőssémmel találkoztam az utcán, aki örömmel üdvözlőlvén, közölte velem, hogy a fia most végezte el a műegyetemet és megszerezte a vegyész-mérnöki diplomát. Minthogy sajnos Magyarországon az az állapot, hogy protekció nélkül nem boldogulhatunk, elég hiba, hogy úgy van, de ezen segíteni nem tudunk...

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak!

(Sándor Pál: Fő, hogy bevallják, hogy van protekció!)

Gáspárdy Elemér: A bürokratizmus meg a protekció ellen küzdünk...

(Sándor Pál: Szokjanak már le erről.)

T. képviselőtársamnak erre azzal a latin közmondással felelhetek, hogy »Naturam expellas furca, tamen usque recurret«. ("Villával űzöd ki a természetet, mégis visszatér.")

(Jánossy Gábor: Az egész világon így van! — Sándor Pál: Panama van mindenütt, de azért nem kell, hogy nálunk is legyen!)

A dolog lényege az, hogy az illető tőlem várt támogatást, hogy a fiát az államnál vagy valamely üzemnél elhelyezzem. Azt feleltem neki, »Nagyságos asszonyom, hogy bibliai hasonlattal éljek, könnyebb ma egy tevét a tű fokán keresztül bujtatni, mint egy vegyész-mérnököt Magyarországon elhelyezni«. Akkor nem kell állás. Tudjuk, hogy a legmagasabb falat is átugorja egy arannyal megrakott tevé. (Sándor Pál: Jól beszél! — Szilágyi Lajos: Őszinte szó! — Sándor Pál: Jöjjön át hozzánk!) Nem ellenzéki beszédet tartok én. Nem azért említem ezt a protekció dolgot, hogy abból nagyobb ügy legyen, de azért, mert az az író is ismerőssöm azt felelte nekem, »Kérem, miért tartanak akkor a parlamentben olyan felemelő beszédeket az egykerendszer ellen? Hiszen nekem egyetlen gyermekem van, akiért éjjel-nappal dolgoztam, hogy felneveljem, hogy a szükséges eszközöket számára megszerezsem és íme most itt állok, hogy az az egyetlen egy sem tud megélni«. Erre én azt válaszoltam, nagyon nehéz, erre megfélelni. Kezdtém beszélni arról, ami közismert dolog, hogy van falusi egyke, van városi egyke. Mindnyájan tudjuk, egyik helyen a gazdasági helyzet, a másik helyen a szociális viszonyok okozzák az egykének túltengését, de természetesen ez a magyarázat nem elégíti ki senkit.

Morális prédikációk és megállapítások a dolgok lényegén nem segítenek. És így hirtelenében nem tudtam neki a választ megadni.

(Jánossy Gábor: Azt elhiszem!)

De ha egy kis türelmet méltóztatik szentelni ennek a dolognak, előadom, mégis abba a helyzetbe jutottam, mert hiszen a szerencse is vezetett, hogy bizonyos mértékben válaszolhassak erre a kérdésre. Ez a beszélgetés véletlenül épen a Lipót-köruton folyt és egy csemegekereskedés előtt vezetett el az „utunk. Tekintetem véletlenül a kirakatra tévedt és azt mondtam az írónőnek: »Méltóztassék ez elé a kirakat elé állni. Mit tetszik itt látni? Tele van mindenféle csemegével, itallal, francia pezsgő, Veuve Cliquot, Moët-Chandon, G. H. Mumm, mindenféle külföldi márka. Martell konyak, francia spárga, kaliforniai szilva, hollandi és svájci sajtok; (Kiss István: És kecskeméti barack!) még szőlő is volt abban a kirakatban. Erre én azt mondtam, látja nagyságos asszony, ez egyike azoknak a bajoknak, amelyek miatt a középosztály nem boldogul. Pusztán csak a miatt a kis iz és zamatbeli differencia miatt behozzuk a külföldről ezeket a cikkeket, holott a mi likőreink, pezsgőink csaknem olyanok, mint a franciáké. Mi volna akkor, ha ezek az italok és snapszok ebben az országban készültek volna el?

Hogy áll a vegyipari helyzet Magyarországon? Körülbelül 200 millió értékű dolgot termel ma a magyar vegyipar, ebből 20 millió értékű megy ki a külföldre, de még 50 millióval többet termelhetnénk, ha honi gyártmányokat fogyasztanánk, lemondva a külföldi gyártmányokról. Ez pedig annyit jelent, hogy még két-három ezer munkás képes volna eben a vegyiparban elhelyezkedni és egy egész csomó intelligens középosztálybeli ember.

Amint megyünk tovább az utcán, egy autókereskedés előtt állottunk meg. Köztudomású, hogy ezek az autók és motorbiciklik mind külföldről valók. Ezen a címen évente 20—30 milliót adunk ki a külföldre. Méltóztassanak meggondolni, hogy ez milyen jelentős összeg és mit jelentene ez a magyar ipar, a magyar munkások és

tisztviselők számára, ha ezeket az autókat és motorokat itthon gyártanák; nekünk pedig ezekre égető szükségünk van, mert hiszen az automobilizmus kérdése nálunk még csak a megoldás felé közeledik, még mindig csak probléma.

Itt van azután a ruhakonfekció, női ruha, selymek, öltözetek, fürdőkosztümök. De nem elégséges, hogy mindezeket külföldről vásároljuk, de hozzájárul ehhez az is, hogy ezeket a fürdőkosztümöket és selymeket a szellő majd valahol a külföldön, az Adriai- és Északi-tenger partján fogja meglibegtetni és azokat ott fogjuk megfürösztetni, amint megjön a nyár. A magyar

131. Hozzászólás jelölése

132. Közbeszólás

133. Közbeszólás

134. Beszólás

135. Közbeszólás

136. 206. ülés. 1928. évi október hó 17-én.

*Elnöki előterjesztések. — A Ceglédkörnyéki gazdasági vasút Cegléd— vezsenyi vonalának engedélyezéséről szóló kereskedelemügyi miniszteri jelentés tárgyalása. Felszólaltak: **Gáspárdy Elemér** előadó, 137. Beszólások*

138. 139. Közbeszólások.

140. KN-1927-206 (1927-XV-193)

tárgyalása. Felszólaltak: **Gáspárdy Elemér előadó**, Elnöki előterjesztések: Ceglédkörnyéki gazdasági t Cegléd — vezsunyi vonalának engedélyezéséről szóló kereskedelemügyi miniszteri jelentés tárgyalása. Felszólaltak: **Gáspárdy Elemér előadó**.

141. Beszólás

142. 143. (3x) 144. 145. Beszólás

146. KN-1927-215 (1927-XV-460)

Gáspárdy Elemér : Ceglédkörnyéki gazdasági vasút Cegléd-vezsenyi vonalának engedélyezés (előadó) 226

147. Hozzászólaltak: Gáspárdy Elemér (előadó) 226. 227

148. KN-1927-216 (1927-XVI-24)

Gáspárdy Elemér képviselő úr, mint a közlekedésügyi bizottság előadója kivan jelentést tenni.

Gáspárdy Elemér előadó : T. Képviselőház ! Van szerencsém a közlekedésügyi bizottságnak a gépjáró művek közötti forgalmának szabályozása tárgyában 1926. április 24-én Parisban aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat valamint a közúti közlekedés szabályozása tárgyában ugyanakkor aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyában készített jelentését tisztelettel bemutatni. Tisztelettel kérem a Házat, méltóztassék e jelentéseket kinyomatni, szétosztatni és napirendre tűzésük iránt intézkedni. A javaslatok tárgyalására, egyúttal kérem, méltóztassék a sürgősséget kimondani.

Elnök : A beadott jelentéseket a Ház kinyomatja, szétosztatja és azok napirendre tűzése iránt a megfelelő időben fogok előterjesztést tenni. Most pedig kérdem, méltóztatik-e a sürgősséget a gépjáróművek forgalmának szabályozásáról szóló törvényjavaslatra vonatkozóan kimondani, igen vagy nem? (Igen !) Ilyen értelemben mondom ki a határozatot. Kérdem továbbá, méltóztatik-e a sürgősséget a másik javaslatra vonatkozóan kimondani, igen vagy nem? (Igen !) A Ház erre vonatkozóan is kimondta a sürgősséget.

fáradság és munka gyümölcseit így visszük ki a külföldre. Egy kis jóakarattal, lemondással nem tudnánk-e kivinni azt, hogy honi fürdőinket egy bizonyos magaslatra emelnénk, ahol meg volna a kellő kényelem és a kultúra, mert hiszen azt mondják, hogy a külföldi fürdőkben nagyobb a kultúra, több a higiéné. Tessék kimenni a "Wörthi-tó helyett a Balatonhoz. Én bejártam egész Európát, voltam egy csomó fürdőhelyen és tudom, hogy

mi a különbség és tudom a hibákat is. Egy kis jóakarattal azonban meg lehetne mindezt oldani. Ezen a téren feltétlenül óvatosan kell nekünk a lépéseket megtenni és nem szabad egyoldalú agrárérdekeket támogatni, mert hiszen az agráriusoknak is érdekük az, hogy itt az ipar fellendüljön. Hiába hivatkozik Gaal Gaston t. képviselőtársam arra, hogy nem igaz az a megállapítás, hogy nyersterményeinknek legjobb fogyasztója az ipar. Ezzel szemben én, aki megszoktam a dolgoknak nézni minden oldalát, határozottan ki merem jelenteni, — hiszen tapasztalásból minden mezőgazda is tudja — hogy ez az állítás a való tényeknek megfelel. Hiszen ha egy bánya- vagy ipartelep van valamely község, valamely falu mellett, akkor mindjárt nem kénytelen a község lakossága almáját a disznóval megétetni, hanem bőven termelhet zöldséget, létesíthet gyümölcsöskertet, nagy baromfi- és

tojásfogyasztásra is van alkalom, a vajat mindenütt értékesítheti az ipar- és bányavidékeken. A mezőgazdának is az az érdekük és hasznuk is van abból, hogy itt az ipar fellendül; sőt még az olyan iparok is kell hogy létesüljenek, amelyek eddig nincsenek meg — és itt ismét hivatkozom Gaal Gaston t. képviselőtársamra, aki ugyanattól félek, hogy az én csekély közgazdasági tudásomat és gondolkodásomat is élénk bírálat tárgyává fogja tenni, mint ahogy bírálat tárgyává tette itt egyesekét, mégis azt mondom, hogy tévedésben van abban a tekintetben is, hogy a hazai ipar a nyersgyártmányok behozatala révén igen nagy tőkét visz ki az országból. Ez egészen mellékes, inkább arra kell törekednünk, hogy mi ne vigyük ki a félgyártmányokat, hanem azok mind ebben az országban dolgoztassanak fel. Én tehát szoros összeműködést kívánok a két termelési ág között. Meg kell mindezeket a dolgokat értetni a gazdákkal, viszont az iparnak is le kell mondania egyes olyan dolgokról, amelyek nem teszik versenyképessé. Mert hiszen ha megfigyeljük a magyar nagyiparnak mai helyzetét és ha visszatekintünk a múltba is, az 1907. évi III. te. alapján megindult nagy iparpártolásra és állami szubvenciók nyújtására, azt kell megállapítanunk és azt tapasztaljuk, hogy amikor egy magyar vállalat megalakul, elsősorban az elnök, a vezérigazgató és az igazgatók horribilis fizetései és a nagy tantiémek állapíttatnak meg, úgyhogy a szubvenció és az állami támogatás nagyobb részt ezeknek a kifizetésére is alighogy elégséges.

Én tehát azt mondom, hogy ebben kell megtalálnia a középosztálynak szerepét, mert igenis propagálniuk kell nekik mindezeket az eszméket. Mert hiszen az államtól ne várjunk mindig segítséget, amely most is csak alamizsnának nyújtott nekik avval a bizonyos 6500 ezer pengős segítséggel. A középosztálynak magának kell ezen dolgoznia és egy egészséges közvéleményt kell teremtenie. De mit látunk, t. képviselőtársaim? Azt, hogy maguk a polgári lapok is erős propagandát csinálnak a külföldnek, sőt prémiumokat adnak ma azoknak, akik külföldre vándorolnak, akik ma külföldi fürdőhelyekre mennek, így "Az Est" című lapban, a „Magyarország”-ban valóságos prémiumot nyújtanak és kioktatják a közönséget, hogy hogyan kell Ostendébe. Biarritzba, vagy más távolabb eső fürdőhelyre menni. Én, mint ennek a középosztálynak igen szerény tagja, azt mondom, ha a dolgok egészséges fejlődését nem iparkodik előmozdítani, ez az osztály, akkor igenis megérett a pusztulásra, megérett arra, hogy helyébe egy újabb, egy egészségesebb középosztály jöjjön, amely azt az évezredes honmentő, honfentartó munkát majd mindnyájunk meglelégedésére fogja elvégezni, amely rá vár. De nem elégséges az, hogy mi rámutatunk a bajokra, hanem én azt hiszem, hogy egy reális politikusnak, amennyire csak tőle telhetik, meg is kell jelölnie azokat a módokat, amelyek mellett ezek a bajok orvosolhatók. Ebben a tekintetben én azt ajánlanám, hogy a két gazdasági ministerium: a kereskedelmi és a földmívelésügyi ministerium kerüljön egymással szoros kapcsolatba, úgy iparkodjanak a kereskedelemügyi- és a földmívelésügyi tárca tisztviselőivel együtt megoldani ezt a kérdést, bevonván a szakférfiakat, valamint a közéletnek embereit is. Ezzel szemben, hogy megint a bürokráciának útvesztőjébe ne tévedjen ez az értekezés, azt tanácsolnám, és azt ajánlanám, hogy az illető tisztviselőknél sem fizetés, sem pedig jutalmazás ne adassék. Mert Gaal Gaston igen t. képviselőtársammal szemben azt tartom és úgy vélem, hogy az a magyar köztisztviselőtársadalom, amelyet ő minduntalan szeret kiállítani a pellengére, nem olyan rossz, nem olyan elítélésre méltó és talán nem is annyira bürokratikus, mint ahogy azt ő hangoztatja. Ezek a tisztviselők igenis, kötelességük tudatában azt hiszem, minden jutalmazás vagy külön jutalomdíj nélkül rajta lesznek, hogy ezek a célok megvalósítsassanak, egyrészt, hogy az agrár és az ipari termelés között az ellentétek megszűnjenek, másrészt pedig megjelölik azokat a módokat, amelyek mellett itt a meglévő ipar megtartható legyen továbbra is és olyan iparágak létesíttessenek, amelyekre ennek az országnak szüksége van.

Én tehát azzal fejezem be beszédemet, hogy ebben az országban minden társadalmi, osztály és felekezeti különbség nélkül, legyen az iparos, termelő, intelligencia, vagy legyen a munkásosztályhoz tartozó ember, kell hogy egy nagy gondolat hassa át mindnyájának szívét és iparkodjék megőrizni a jövő számára a reménységet, iparkodjék arra gondolni, hogy a jelen állapotok mulandók és még jobb idők is következnek el, amikor felkél a magyarság napja. De addig is türelemre, kitartásra és lemondásra van szüksége ennek az országnak amennyiben ez lehetséges, hogy meg tudjon élni és haladjon előre egy jobb, egy boldogabb kifejlődés felé.

123., 124., 125., 126., 127., 128., Beszólások

129. Névsorolvasásnál távol volt: 1928. évi június hó 12-én,

130. Költségvetési törvényjavaslat 1928/ 29 **Névmutató**

131. Hozzászólás jelölése

132. Beszólás

133. Elnöki előterjesztések.— A Ceglédkörnyéki gazdasági vasút Cegléd— vezsenyi vonalának engedélyezéséről szóló kereskedelemügyi miniszteri jelentés tárgyalása. Felszólaltak:

Gáspárdy Elemér előadó,

134. Beszólás

Közbeszólás.

Közeszólás

135.

136. 206. ülés. 1928. évi október hó 17-én.

Elnöki előterjesztések.— A Ceglédkörnyéki gazdasági vasút Cegléd— vezsenyi vonalának engedélyezéséről szóló kereskedelemügyi miniszteri jelentés tárgyalása. Felszólaltak: **Gáspárdy Elemér** előadó,

138. 139. Beszólások

140. KN-1927-206 (1927-XV-193) Elnöki előterjesztések. A Ceglédkörnyéki gazdasági vasút Cegléd — vezsenyi vonalának engedélyezéséről szóló kereskedelemügyi miniszteri jelentés tárgyalása. Felszólaltak:

Gáspárdy Elemér előadó,

141. Beszólás

142.

143. (3x) 144. 145. Beszólás 144. 145. Közbeszólásjj

147. KN-1927-215 (1927-XV-460)

Gáspárdy Elemér : Ceglédkörnyéki gazdasági vasút Cegléd-vezsenyi vonalának engedélyezés© (előadó) 226

147. Hozzászólta: Gáspárdy Elemér (előadó) 226. 227

148. KN-1927-216 (1927-XVI-24)

Gáspárdy Elemér képviselő úr, mint a közlekedésügyi bizottság előadója kivan jelentést tenni.

Gáspárdy Elemér előadó : T. Képviselőház ! Van szerencsém a közlekedésügyi bizottságnak a gépjáró művek közúti forgalmának szabályozása tárgyában 1926. április 24-én Parisban aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat valamint a közúti közlekedés szabályozása tárgyában ugyanakkor aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyában készített jelentését tisztelettel bemutatni. Tisztelettel kérem a Házat, méltóztassék e jelentéseket kinyomatni, szétosztatni és napirendre tűzésük iránt intézkedni. A javaslatok tárgyalására, egyúttal kérem, méltóztassék a sürgősséget kimondani.

Elnök : A beadott jelentéseket a Ház kinyomatja, szétosztatja és azok napirendre tűzése iránt a megfelelő időben fogok előterjesztést tenni-Most pedig kérdem, méltóztatik-e a sürgősséget a gépjárművek forgalmának szabályozásáról szóló törvényjavaslatra vonatkozóan kimondani, igen vagy nem? (Igen !) Ilyen értelemben mondom ki a határozatot. Kérdem továbbá, méltóztatik-e a sürgősséget a másik javaslatra vonatkozóan kimondani, igen vagy nem? (Igen !) A Ház erre vonatkozóan is kimondta a sürgősséget.

146. KN-1927-215 (1927-XV-460)

147. KN-1927-215 (1927-XV-460)

Gáspárdy Elemér : Ceglédkörnyéki gazdasági vasút Cegléd-vezsenyi vonalának engedélyezése(előadó)

KN-1927-216 (1927-XVI-24)

147. Hozzászólta: Gáspárdy Elemér (előadó) 226. 227

148. KN-1927-216 (1927-XVI-24)

Gáspárdy Elemér képviselő úr, mint a közlekedésügyi bizottság előadója kivan jelentést tenni.

Gáspárdy Elemér előadó : T. Képviselőház ! Van szerencsém a közlekedésügyi bizottságnak a gépjáró művek közúti forgalmának szabályozása tárgyában 1926. április 24-én Parisban aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat valamint a közúti közlekedés szabályozása tárgyában ugyanakkor aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyában készített jelentését tisztelettel bemutatni. Tisztelettel kérem a Házat, méltóztassék e jelentéseket kinyomatni, szétosztatni és napirendre tűzésük iránt intézkedni. A javaslatok tárgyalására, egyúttal kérem, méltóztassék a sürgősséget kimondani.

Elnök : A beadott jelentéseket a Ház kinyomatja, szétosztatja és azok napirendre tűzése iránt a megfelelő időben fogok előterjesztést tenni. Most pedig kérdem, méltóztatik-e a sürgősséget a gépjárművek forgalmának szabályozásáról szóló törvényjavaslatra vonatkozóan kimondani, igen vagy nem? (Igen !) Ilyen értelemben mondom ki a határozatot.

Kérem továbbá, méltóztatik-e a sürgősséget a másik javaslatra vonatkozóan kimondani, igen vagy nem? (Igen !) A Ház erre vonatkozóan is kimondta a sürgősséget.

149. KN-1927-217(1927-XVI-27)

becikkelyezésről szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak : **Gáspárdy Elemér előadó,**

Az országgyűlés képviselőházának 217. ülése

1928. évi november hó 13-án, kedden, Zsüvay Tibor és

Tárgyai: Elnöki előterjesztések A gópjárművek közúti forgalmának szabályozása tárgyában kötött nemzetközi egyezmény beciukolyezósóról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak : Gáspárdy Elemér előadó, Pakots József, Láng János, Friedrich István, Szilágyi

148. KN-1927-217(1927-XVI-39)

154.

Következik a 4. §. Kérem a jegyző urat, szíveskedjék a 4. § szövegét felolvasni.

Szabó Zoltán jegyző *(olvassa a d. §-t).*

Elnök: Az előadó úr kíván szólni.

Gáspárdy Elemér előadó: T. Ház! A 4. § egy újabb bekezdéssel bővült, amely következőképpen szól *(olvassa)*: «E törvény életbelépésének napját a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel együtt állapítja meg.»

Ez a beszúrás a törvényjavaslat új szövegezésében szintén érvényesítve van. Szükség volt erre azért, mert a törvény, a belügy- és a kereskedelemügyi miniszter urak egyöntetű elhatározására fog életbelépni, nem pedig a becikkelyezés megtörténte után. Csak ezeket voltam bátor megjegyezni és kérem a szakasznak ezzel a módosítással való elfogadását.

155 Közbeszólás

156. 157. 158. 159. Közbeszólás

160.

TÁRGYMUTATÓ.

(A vastagabb számok az üléseket jelölik, melyekben az előterjesztések vagy tárgyak előfordulnak.)

Bizottsági jelentések : *Közlekedési bizottság jelentése :*

Gépjárművek közúti forgalmának szabályozása tárgyában 1920. évi április hó 24-én Párizsban aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezése **(Előadó: Gáspárdy Elemér)** 21

Közúti közlekedés szabályozása tárgyában 1928. évi április hó 24-én Párizsban aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezése **(Előadó: Gáspárdy Elemér)** 210.

Közlekedés- és átmenet-ügyi általános értekezleten

161. KN-1927-236(1927-XVI-592)

Függőben lévő indítványok és interpellációk : elnök havi jelentése 226. dé/tjárművek közúti forgalmának szabályozása tárgyában 1926. évi április hó :24-én Párizsban aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezése (003, 021) 210, 217, 218, 21, 226.

Hozzászóltak: **Gáspárdy Elemér** (előadó)

162. KN-1927-236(1927-XVI-592) 243. *ülés*, 1929. évi január hó 25-én.

Elnöki előterjesztések. A Bodrogközi gazdasági vasutat a Nyíregyháza vidéki kisvasutakkal összekötő Kenézlő—balsai vasútvonal engedélyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak : **Gáspárdy Elemér előadó**

163 . 250. *ülés*. 1929. évi február hó 7-én.

Elnöki előterjesztések. A gyógyfürdőkről, az éghajlati gyógyintézetekről, a gyógyhelyekről, az üdülőhelyekről és az ásványos gyógyvízforrásokról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak : Gáspárdy Elemér...

KN-1927-237(1927-XVII-2) 237. *ülés*

1928. évi december hó 20-án

Tárgyai : — A bizottságok megválasztása. —

123 szavazatot adtak le. ...**Gáspárdy Elemér** képviselő úr 32 szavazatot, a többi szavazat pedig elenyészően megoszlott.

T. Képviselőház! A tisztikar megválasztásával a Képviselőházat a második ülőszakra megalakultnak nyilvánítom-

165.

*A közgazdasági és közlekedésügyi bizottságba: ..Gáspárdy Elemér, ...
A számvizsgáló bizottságba ; ...Gáspárdy Elemér, ..*

166.

167.

A számvizsgáló bizottság **második helyettes elnökévé Gáspárdy Elemér** képviselő urat választotta meg.

168 Beszólás

169.

Következik Gáspárdy Elemér képviselő úr, aki, mint a közgazdasági és közlekedésügyi bizottság előadója kíván szólni.

Gáspárdy Elemér előadó: T. Képviselőház! Van szerencsém a közlekedésügyi és közgazdasági bizottságnak a bodrogi közti gazdasági vasutat, a Nyíregyháza-vidéki kisvasúttal összekötő Kenéz—balsai vasútvonal engedélyezésére vonatkozó törvényjavaslat tárgyában tett jelentését tisztelettel bemutatni. Kérem a szóbanlévő jelentést kinyomtatni, szétosztatni és annak három napon belüli napirendre kitűzése tekintetében intézkedni, egyúttal pedig a sürgősséget kimondani.

170. Beszólás

171.

172. KN-1927-243 (1927-XVII-73)

Az országgyűlés képviselőházának **243. ülése**, 1929. évi január hó 25-én

Tárgyai :**A Bodrogi közti gazdasági vasutat a Nyíregyháza-vidéki kisvasutakkal összekötő Kenéz—balsai vasútvonal engedélyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak : Gáspárdy Elemér előadó....,**

Gáspárdy Elemér előadó: T. Képviselőház! A szóbanforgó törvényjavaslatot, illetve az ennek alapján létesítendő vasúti vonalat van szerencsém mély tisztelettel az alábbiakban ismertetni.

A szóban lévő Kenéz—balsai vasútvonal, amelyet a Bodrogi közti gazdasági vasút tervez, mindössze négy kilométer hosszú. Keskenyvágányú, gőz- és motorüzemre lesz berendezve. Elz a vasúti vonal ilyen rövid lévén, nem bírna nagy fontossággal. Arra való tekintettel azonban, hogy egyfelől kapcsolatot létesít három meglévő vasút között, valamint azon körülmény folytán, hogy a magyar állam által létesítendő Tisza-hídon is át fog vezetni, kiváló fontosságot nyer. Ez a négy kilométer hosszú vasúti vonal egyrészt a Bodrogi közti gazdasági vasutat a Nyíregyháza-vidéki kisvasutakkal is össze fogja kötni, másrészt pedig azáltal, hogy a Bodrogi közti gazdasági vasút kapcsolatot létesített a gróf Károlyi László-féle sátorlajújhelyi Holló házak keskeny nyomtávú iparvasúttal, ezáltal ezen az országrészen egy 195 kilométer hosszú vasúti hálózat képződött. A szóbanlévő vasúti vonal tehát ezért bír kiváló fontossággal. Nevezetesen azt a rendeltetést fogja betölteni, hogy egyfelől az északi vidékeiknek, az úgynevezett Hegyköznek fatermékeit hivatva lesz leszállítani az alsóbb részre, amelyek természetesen erdőterületekkel nem rendelkeznek, másrészt pedig természetesen táplálni fogja a nagyobb forgalmú vasutakat is és ezáltal, valamint abból a szempontból, hogy a meglévő kisvasút forgalmát is növelni fogja, kiváló fontossággal bír. Egyébként ezt a vasúti vonalat keskeny nyomtávval tervezik és a helyi érdekű vasutakra vonatkozó 1880 : XXXI. te, másrészt pedig az 1888 : IV. te. alapján épül. Éppen e törvény cikkek következtében kellett ezt a törvényjavaslatot idehozni, amennyiben ezek a helyi érdekű vasutakra vonatkozó törvények kimondják, hogy az olyan vasúti vonalak, amelyek két meglévő közforgalmú vasutat hoznak egymással összeköttetésbe, a törvényhozás elé tartoznak. Ezen a vasúti vonalon egyébként egyetlen állomást sem terveznek, mindössze azt vették tervbe, hogy Balsai állomását át fogják helyezni és ki fogják bővíteni mintegy 180 méter hosszúságban.

A vasútvonal építési és üzletberendezési tőkéje 1.687.000 pengő. A vasúti pálya kilométerenkénti értéke ezen az alapon 421.750 pengőt tesz ki. Ez a vasúti létesítmény szokatlanul drága, azonban azért került ennyibe, mert az említett Összegben benne van az a hozzájárulás is, amelyet a Bodrogi közti gazdasági vasút a tiszai hídnak fog adni, ami egymagában egymillió pengőt tesz ki. Egyébként a forgalmi eszközök beszerzésére 81.200 pengőt terveznek, tartalékalap képzésére pedig 10.000 pengőt.

A vasút építéséhez szükséges tőke teljes mértékben biztosítva van, úgyhogy a kiadandó engedélyokirat alapján a vasút építése rögtön megindulhat. Az állam semmiféle hozzájárulást a vasúthoz nem biztosít.

Maga a törvényjavaslat három szakaszból áll.

Az 1. § hivatkozással a helyiérdekű vasúti törvényekre, az általam említett 1880 : XXXI. tcikkre, valamint az 1888 : IV. tcikkekre, felhatalmazást kér abban a tekintetben, hogy a miniszter az engedélyt kiadhassa.

A 2. §-ban pedig az van kimondva, hogy a kereskedelmi miniszter úr tartozik a vasúti vonal elkészítéséről az országgyűlésnek jelentést tenni.

A 3. § végül a törvény végrehajtásáról és életbeléptetéséről intézkedik s a végrehajtással a kereskedelemügyi és a pénzügyminiszter urakat bízta meg.

Ezekben voltam bátor ezt a törvényjavaslatot ismertetni, kérve ezután, méltóztassék azt úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadni.

Az országgyűlés képviselőházának 250. ülése 1929. évi február hó 7-én, csütörtökön, Almásy László és Puky Endre elnökelete alatt.

Tárgyai : Elnöki előterjesztések. — A Képviselőház elnöki tisztségének választás útján való betöltése.

— A gyógyfürdőkről, az éghajlati gyógyintézetekről, a gyógyhelyekről, az üdülőhelyekről és az ásvány-és gyógyvízforrásokról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak : Pintér László, **Gáspárdy Elemér**, 173. *KN-1927-250 (1927-XVII-337)*

Pintér László: T. Képviselőház! Már a bizottságban lefolyt vita élénksége is....

Sokan megbotránkoztak **Gáspárdy Elemér** t. képviselőtársamnak egy megjegyzésén, amellyel a bizottsági tárgyalás során megadóztatni kívánta a külföldön nyaralókat. Épp ezért én magam sem találnék abban semmi kivetnivalót, ha azt, aki hetenként száz meg száz pengőket ki tud dobni külföldön nyaralásra, egy bizonyos humanitárius célra, bizonyos percentig meg lehetne adóztatni.

174.

175. *KN-1927-250 (1927-XVII-340) 250. ülés 1929 február 7-én*

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Ehhez a törvényjavaslatához ez alkalommal nem kívántam hozzászólni, amennyiben a javaslatra vonatkozó észrevételeimet és elgondolásomat voltam bátor az együttes bizottság ülésén elmondani. Ha szándékomtól mégis eltérek, azért teszem, mert az együttes bizottságban elhangzott szerény véleményem az országban bizonyos mértékben visszhangra talált. Mindjárt az esti sajtó foglalkozott szerény felszólalásommal, még hozzá elég gunyoros modorban,, lekicsinylően nyilatkozva.

A magam részéről természetesen szintén nem veszem komolyan a dolgot és nem is ezért szólok fel, mert hiszen sem túlérzékeny nem vagyok, sem a magam szerény személyének megvédése érdekében nem tartom helyesnek, hogy erről az ország házában beszéljek, hanem tisztán nemzeti és hazafias érdekből szólok fel egyrészt, másrészt pedig azért, mert az ország széles rétegei köréből nemcsak biztatást nyertem, hanem egyenesen kérelmeket intéztek hozzám, hogy az ország házában a nagy nyilvánosság előtt is ismételjem meg azt, amit a bizottságban elmondtam.

Mit mondtam én a bizottságban? Mindenesetre egy bizarr és radikális javaslat volt az, amely azonban alkalmas arra, hogy a fürdő-törvényhez megteremtsük az anyagi eszközöket és megszerezzük azt a dolgot, amivel valamit lehet alkotni. Arról beszéltem én, ami az életben a legfontosabb, **a nervus rerumról**, az alapról, mert hiszen e nélkül sem törvényeket, sem rendeleteket alkotni ebben az országban, de máshol sem lehetséges. Azt mondtam ugyanis, hogy mindazok, akik ezt a hazát, ezt az országot elhagyják, abból a célból, hogy külföldön nyaraljanak, az útlelél kiváltása alkalmával fizessenek 50, vagy 100 pengőt. Azért javasoltam ezt, hogy egyrészt fürdőink felvirágoztatása érdekében teremtsünk egy alapot, másrészt pedig, hogy ezáltal is megakadályozzuk azt a külföldre való rendkívül nagymértékű özönlést, amely tavasz után ebből az országból megkezdődik és úgyszólván megbüntessük azokat, akik a nemzetnek, ennek a szegény országnak értékeit kiviszik külföldre, ott költenek és ezáltal megrontják az ország kereskedelmi mérlegét.

A javaslat nagyszerű indokolással elmondja azt, hogy a külföldi üdülő- és fürdőhelyek felkeresése révén mintegy 40 millió pengő megy ki évente ebből az országból. Én tanulmányoztam ezt a kérdést, összehasonlítottam a statisztikai adatokat is, ennél fogva ez összeg kétszeresére veszem azt a pénzt, amely ilyen módon kimegy ebből az országból. Vannak azonban szakértők, akik azt mondják, hogy 120 millióra is felmegy ez az összeg, Ha azt vesszük, hogy helyesen mondta azt egy Jount nevezetű svájci követ, hogy az idegenforgalom egy országra nézve nem más, mint egy belföldön eszközölt export, akkor ez a külföldre való özönlés reánk nézve semmi más, mint egy nagymértékű import. Ha pedig hozzávessük, hogy selyemre 20 milliót, autókra 20 milliót adunk ki az országból, akkor már külkereskedelmi mérlegünk passzivitásának felét megtaláltuk. Én tehát éppen azért kérem a mélyen t. népjóléti miniszter urat, méltóztassék foglalkozni ezzel a gondolattal, amely minden gúnyos és kicsinyes megjegyzés ellenére is — ezt őszintén mondhatom a hozzám érkezett levelekből és a baráti kézszorításokból, — ebben az országban visszhangra talál; méltóztassék ezzel a gondolattal foglalkozni, hogy a mi magyar fürdőink részére egy alapot teremtsünk és quasi megbüntessük azokat, akik a külföldre viszik ki a magyar pénzt.

Egyrészt a leggazdagabb és a legtehetősebb emberek mennek külföldre, másrészt pedig a középosztály egyes tagjai. Én szociális érdekből beszélek, nagyon is telítve vagyok szociális érzelmekkel és azon volnék, hogy azokat a nagy ellentéteket, amelyek a magyar társadalomban fennállanak, mérsékeljük a lehetőséghez képest. és igenis, a közgazdaság bárói, vagy, amint Bethlen miniszterelnök úr mondotta, a közgazdaság dominium-tulajdonosai ha külföldre mennek ki, akkor fizessék meg ezt az 50, vagy 100 pengőt. Az a középosztálybeli ember pedig, aki kevesebb jóléttel bír, meg fogja gondolni, ha neki az útlevelekiváltás, vagy határátlépés alkalmával 50, vagy 100 pengőt kell fizetnie, mert hiszen ez egy öttagú családnál 250 pengőt tesz ki. Ha hozzáveszi az útiköltséget, meggondolja és inkább ittmarad az országban, élvezi a magyar fürdőket.

Viszont valljuk meg őszintén a magyar fürdők nyomorúságos viszonyait is, mert a mi fürdőink, szemben a külföldiekkel, kétségtelenül nyomorúságosoknak mondhatók. De, t. Képviselőház, ha ebben az országban az emberek a kommunizmus alatt le tudtak mondani a fehérkenyérről, le tudtak mondani a jó ruháról és örültek, ha egy jó falathoz jutottak, akkor a nemzeti élniakarás arra kötelez bennünket, hogyha sáros is, piszkos is az az út, amelyen egy fillért látunk, azt a fillért vegyük fel és tegyük a nemzet asztalára. Mert méltóztassék elhinni, hogy ezt az országot nem menti meg más, sem szónoklatok, sem dicső beszédek, sem vidéki lerándulások és hangos frázisok, hanem csakis a kitartó munka és a lemondás; lemondásra és kitartó munkára van szükség.

T. Képviselőház! Az érdekeltek részéről hozzám érkezett levelek arról beszélnek, hogy ez az összeg, amely az én elgondolásomban még mindig fenntartandó, igen magas. Szedjünk mindössze 10—20—30, legfeljebb 40—50 pengőt, de ha csak 2—3 pengőt is szedünk, az is valami, tekintettel arra, hogy évente 80.000 útlevelet váltanak ki ebben az országban, mert bárhova megyünk külföldre nyaranta, vagy a téli évadban is, mindenütt magyar szó üti meg a fülünket. Egy barátom beszéli, hogy Maria-Zellben volt kénytelen a karácsonyi ünnepeket eltölteni és résztvett az éjféli misén. Az ott jelenlevőknek 80%-a magyar volt s azoknak 60%-a — tisztelet, becsület adassék — a rendezetlen vallású egyének közé tartozott. Nem kívánok én ebből zsidó-kérdést csinálni, mert én vagyok olyan liberális érzelmű, akár csak Bródy képviselő úr!

Gaspárdy Elemér: T. Képviselőházi Engem nem vezet beszédemben semmiféle antiliberális érdek, csakis a nemzet jól felfogott érdeke. Az a körülmény, hogy éppen izraelita vallású polgártársaink is voltak ott, nem tesz semmit. Hiszen sajátságos és csodálatos dolog az, hogy a magyar kereskedők is özönlenek tömegesen a külföldre. Azok a magyar kereskedők, akik megkövetelnék, hogy itt belföldön is tőlük vásároljanak, ők maguk exportálnak a külföldre való kimenetelűek révén és itt sírnak, hogy nem tudják a portájukat eladni. Pedig az a külföldre menő magyar nemcsak azáltal költi a pénzét, mert megfizeti az ottani szállodát és az ottani étkezést, hanem azáltal is, hogy külföldön vásárolja még az áruát is és onnan hozza be. Tudom ezt magamról is, mert bennem is meg van fajtám minden bűne és hibája, Én is kimentem külföldre és bizony én is előszeretettel hoztam dolgokat Párizsból, Londonból vagy afrikai utazásomból, — természetes, hogy hoztam bizonyos különlegességeket — és ott költöttem a pénzemet. Az a magyar kereskedelem tehát, amelynek igen tisztelt tagjai külföldre özönlenek, ne várja, hogy üzlete fellendüljön, ha ő maga is résztvesz az exportban.

Mindig az a hibánk, hogy hangzatos frázisokkal akarjuk a nemzet jólétét emelni és még mindig dörgedelmes szónoklatokat szeretnénk tartani, ha volna témánk, mert hiszen Ausztria megdőlt. Ezzel szemben azt mondom, hogy igenis, ha a magyar hazafiságra, az erkölcsre való ráhatottsággal nem tudjuk megoldani ezt a kérdést, akkor erőszakkal kell belenyúlunk, mert, amint Pintér László t. képviselőtársam mondotta: «Salus reipublicae suprema lex esto», mindent az állam üdvéért. Tudjuk azt jól, hogy a hazai iparcikkek védelmével is hogyan állunk. Tudjuk, hogy 1846-ban Kossuth Lajos Magyar Védegylete semmivé változott a magyar nemtörődomség révén, s hiába próbálta a magyar áru ügyét felvirágoztatni. Tudjuk, hogy mivé fejlődött a tulipán-mozgalom és tudjuk, hogy mit eredményeznek a magyar hetek.

Én tehát azt mondom, hogy igenis ilyen eszközökkel kell megakadályoznunk a külföldre való özönlést és ezzel egyúttal alapot kell teremtenünk a magyar fürdőhelyek felvirágoztatására. Én ezt az illetéket, vagy adót úgy gondolom éppen, mint az autóadót, vagyis egy céladónak gondolom. Célja, pedig a magyar fürdőélet felvirágoztatása. Itt meg volna a nervus rerum. Körülbelül mintegy 3—4 millió pengőt várnék ettől, vagy pedig - azt várnám, hogy ez által le fog apadni a külföldre való özönlés és a magyar fürdők önmaguktól is fel fognak lendülni.

Mi volna az, t. Ház, ha ebből az összegből, ebből az évi 3 millió pengőből a Balaton egyik gyönyörű helyén — mondjuk Tihanyban, amelyet a Balaton legszebb helyének tartok — építenénk egy fényes luxus-hotelt minden szükséges berendezéssel! Odahoznánk Budapestről a nemzet, művészetének reprezentánsait, a zene és színház kiválóságait. Élénk forgalom volna ott. Egy olyan velencei, a Lidón épült Exelsior-hotelre gondolok, két-háromszáz szobával, minden komforttal. Akkor nem kellene panaszkodnunk, hogy idehaza nincsen élénk fürdőélet. De ez még maga nem volna elégséges, mert hiszen minden évben lehetne egy ilyen luxus-hotelt építeni a Balaton különböző helyein és így nem fordulna elő az a lehetetlen helyzet, hogyha az ember például Tihanyba akar menni nyaralni, — ahol csak 12 szobából álló szálloda van — szobát 'kapni nem tud. Mert még az sem áll, amint mondani szoktuk, hogy a magyar fürdőinket nem keressük fel. Felkeresnők sokszor, de nem tudunk helyet kapni. Mint mondtam, Tihanyban az a 12 szoba állandóan, le van foglalva.

De ha már az ebből a céladóból befolyó 3—4 millió pengőt nem is fordítjuk ilyen luxus-hotelek építésére, fordítsuk arra, hogy a legszegényebb néposztály, a munkásosztály gyermekeit elvisszük nyaraltatni, visszaadjuk egészségüket és ilyen módon szintén fellendítjük a magyar fürdőügyet. Oda is eljuthatnának a munkások gyermekei. Én elvinném őket, ha rajtam múlna. Igenis, a legszegényebb néposztály gyermekeit el lehetne vinni nyaraltatni és akkor ezen az úton is fellendítenénk a magyar fürdőéletet.

De rendkívül sok a panasz abban a tekintetben is, hogy[^] a magyar fürdőknél nem csinálunk — természetesen megint csak anyagi eszközök híján — megfelelő propagandát. Ezzel szemben a külföld eláraszt bennünket prospektusaival, újabban rossz magyar nyelven szerkesztett prospektusaival, mert hiszen tudják, hogy a magyarnak csak egy tótos, vagy csehes fogalmazású magyar prospektust kell küldeni, az mindjárt ki fog szaladni 'külföldre'. És a mi magyar lapjaink, a mi hűséges «Magyarország»-unk, «Az Est», szóval Az Estlapok, de más újságok is valóságos propagandát csinálnak a külföldi fürdőknél, prémiumokat tűznek ki és kioktatnak arról, hol, merre van Biarritz, hol van Trouville, hol van Tunis, amiről fogalma sem volt azelőtt a magyar közönségnek. Ezzel szemben a magyar fürdők itt vannak árván és elhagyottan.

S ez még- mind nem elég. ez a propaganda a külföldi fürdőknél nem elég, mert hiszen a mi művészi életünk reprezentánsai is külföldön szoktak nyaralni és az ő külföldi nyaralásukról nagyszerű reprodukciók, fényképek jelennek meg egyes újságokban. Ha elolvassuk a «Színházi Élet» című lapot, azt látjuk, hogy: X. Y. művésznő, X. Y. művész itt és itt nyaral s le van fényképezve a Lidó, aztán szép pálmákkal a Riviéra, Montecarlo, San Remo és így tovább; mindezek a fürdőhelyek fel vannak tüntetve, úgyhogy a mi művészeti életünk reprezentánsai valóságos propagandát csinálnak a külföldi fürdőknél. Es, sajnos, sokan vannak, akik a Balaton mellől elmennek Millstattba, igaz van tisztelt képviselőtársamnak. De azt hiszem[^] hogyha erős kézzel nyúlunk bele ezekbe a kérdésekbe és ha a nemzetet áthatja ezen a téren is az élni akarás vágya...

Gáspárdy Elemér:... és ha erkölcsi ráhatással, vagy hazafias propagandával nem lehet ezeken a dolgokon segíteni, akkor itt van ez az általam előhozott szerény javaslat.

Nagyon kérem a mélyen tisztelt népjóléti miniszter urat, méltóztassék talán ezzel a kérdéssel foglalkozni és méltóztassék éppen olyan adólapot és illetéket teremteni a magyar fürdőélet felvirágoztatására, mint amilyent teremtett Herrmann kereskedelemügyi miniszter úr a mi lerongyolt utaink felépítésére.

Egyébként a törvényjavaslatot, mert egyrészt e szerencsétlen kis ország fürdőügyi helyzetének fellendítését célozza, másrészt pedig új fürdőhelyek megalkotása a célja, általánosságban a részletes tárgyalás alapjául örömmel elfogadom.

176. Beszólás

177. Említik a nevét

178. Beszólás

179. Beszólások

180. Csontos Imre hivatkozása Gáspárdy Elemérre

181. KN-1927-254 (1927-XVII-447)

NÉVMUTATÓ

(A vastagabb számok az üléseket jelölik, melyekben az illetők működtek ; a többi szám jelöli a lapokat, hol az illetők felszólalásai vagy beszédei kezdődnek, vagy szólási szándékuk van kifejezve.)

Gáspárdy Elemér Bodrogi közti gazdasági vasutat a Nyíregyházavidéki kisvasutakkal Összekötő Kenézlő—baltai vasútvonal engedélyezése **242.**

183.

KN-1927-254 (1927-XVII-448)

Gáspárdy Elemér Bodrogi közti gazdasági vasutat a Nyíregyháza vidéki kis vasutakkal összekötő kenézlőbaltai vasútvonal engedélyezése (előadó) 66, 73.

184.

KN-1927-254 (1927-XVII-453)

TÁRGYMUTATÓ.

Közlekedési bizottság jelentése:

Bodrogi közti gazdasági vasutat a Nyíregyházavidéki kisvasutakkal összekötő Kenézlő—baltai vasútvonal engedélyezése **Előadó: Gáspárdy Elemér** 242

185. KN-1927-254 (1927-XVII-454)

... 242, 243, 244, 253. Hozzászóltak : Gáspárdy Elemér (előadó) Herrmann Miksa 27, ..

Bodrogi közti gazdasági vasutat a Nyíregyházavidéki kisvasúttal összekötő Kenézlő—baltai vasútvonal engedélyezése (írom. 657, 662) 239, 242, 243, 244, 253.

Hozzászóltak :

Gáspárdy Elemér (előadó) Herrmann Miksa 27, 75. 66, 73.

186. KN-1927-254 (1927-XVII-455)

Gyógyfürdők, az éghajlati gyógyintézetek, a gyógyhelyek, az üdülőhelyek és az ásvány-és gyógyvízforrások

Hozzájárultak:

Gáspárdy Elemér 340.

187. Beszólás

188. Beszólás

189. KN-1927-268 (1927-XVIII-347) Beszólás

190. KN-1927-269 (1927-XVIII-380) Beszólások

191. Beszólás

192. Beszólás

193. Beszólás

194. Beszólás

195. Beszólás

196. Az országgyűlés képviselőházának 280. ülése

1929. évi április hó 19-én, pénteken, Almásy László, Puky Endre és Czettler Jenő elnöklete alatt.

Urbanics Kálmán jegyző *(olvassa)*: Az 1929. évi április hó 18-án megejtett névsorolvasás alkalmával távol voltak: ...Gáspárdy Elemér...

197. 290 ülés. 1929. évi május hó 8-án.

Elnöki előterjesztések. — A magyar állam költségvetése az 1929/30. számadási évre : **Gáspárdy Elemér...**

198. Beszólás

199. Beszólás 4x

200. Beszólás

201. Beszólás

202. beszólás

203.

KN-1927-290 (1927-XX-162) **290. ülése 1929 május 8-án, szerdán.**

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Most van harmadízben szerencsém a költségvetési vitához hozzászólni. Előző két beszédemben is azt hangoztattam, hogy az ország pénzével, az adófillérekből befolyó jövedelemmel a legnagyobb takarékossgal kell bánni. Most is ugyanezzel vezetem be beszédemet, mert a mai súlyos gazdasági helyzet s az a körülmény, hogy egy adófizető alanyra 90 pengő békebeli adóteher helyett 142 pengő esik, meggondolásra késztet bennünket és kell, hogy minden magyar hazafi szívét aggodalommal töltse el. Gondolnunk kell arra is, hogy a beruházások révén, amelyeket fenntartani szükséges, ezek az adóterhek előreláthatóan növekedni fognak, már pedig az ország adófizető közönsége nincs abban a helyzetben, hogy még több adót is kiizzadjon. Ebben az aggodalmas helyzetünkben azonban őszinte örömmel hallottam a mélyen t. pénzügyminiszter úr expozéját, amelyből azt kellett megállapítanom, hogy a pénzügyminiszter úrban van erő és van akarat abból a szempontból, hogy a gazdasági bajokból való kilábolás céljából az államháztartást úgy vezesse, hogy az a helyzetnek megfelelő legyen. De őszinte örömmel üdvözöltem ezt a lendületes és szép pénzügyminiszteri expozét azért is, mert azt a gondolatot tartalmazta, amelyet — bár nem kívánok dicsekedni, — én voltam az első, aki ennek a pártnak keretén belül megemlítettem és hangoztattam is.

Ez tudniillik az volt, hogy egy mindenre kiterjedő, egy mindent átfogó gazdasági programot kell csinálni ebben az országban, okos célkitűzéseket, biztos ösvényt kell megjelölni, amelyen haladva elérhetjük gazdasági megújulásunkat és ne szórványos intézkedésekkel siessünk a gazdasági élet bajainak megsegítésére.

Ez az öröm még csak fokozódott, amikor a gazdasági miniszter úr ezt a beígért programot előadta. Nem kívánok bírálatba bocsátkozni a Program felett, hiszen ez elvégre az ellenzék feladata. Én megbízom a kormányban, én ehhez a párthoz tartozom. A bírálat, a tárgyalagos bírálat mindenesetre értékes valami, de magábanvéve a bírálattal a dolgokat előbbre nem vihetjük s ezért én iparkodni fogok azokat a gondolatokat előadni, amelyek kialakultak bennem abból a tekintetből, hogy ezt a gazdasági programot miként lehetne megvalósítani. Akármilyen programot csinálunk is, ha az nem mozog a lehetőségek határain belül, ha az nem a gazdasági helyzethez és adottságunkhoz van alkalmazva, ezt a programot, akármilyen gyönyörű és felemelő is, nem fogjuk tudni megvalósítani s akkor ez a program csak légvár-építés, csak egy kívánság, csak egy reménység lesz.

Sokan vannak ebben az országban, akik azt mondják, hogy előbb biztosítani kell a politikai szabadságjogokat, hogy előbb rá kell térni az általános titkos választás útjára és haladni egy demokratikus fejlődés felé, mert ha ezek meglesznek, akkor joggal remélhetjük a revíziót. E felfogásokkal szemben én azt tartom, hogy a magyar feltámadást csak a rá való törekvés és a magyar munka hozhatja meg. Sem a politikai jogok kiterjesztése, sem az általános választójog behozatala, sem a kultúra, sem pedig a szellemi emelkedettség, amit sokat emlegetnek, nem fogja meghozni a revíziót, hanem meghozza az, ha mi erős gazdasági bázist teremtünk ebben az országban. Ha ez a gazdasági alap meglesz, ez Önként magával fogja hozni az egyenlő titkos választójogot, magával hozza az egészséges, demokratikus nemzeti fejlődés felé való haladást és magával fogja hozni a szellemi emelkedettséget és a kultúrát is. Széchenyinek vagyok híve, aki azt mondta annak idején, hogy a gazdasági életben megerősödött országnak ölébe fognak hullani minden politikai harc nélkül azok a szabadságjogok, amelyekre egy önálló országnak szüksége van. Kell tehát, t. Képviselőház, hogy a gazdasági kérdéseket állítsuk elsősorban is a politikai és közélet tengelyébe, hogy minden mást kapcsoljunk ki és csakis gazdasági kérdésekkel foglalkozzunk, mert a gazdasági problémának megoldásán, a gazdasági bajokból való kiláboláson múlik ennek az országnak sorsa.

Mik volnának most már azok az elgondolásaink, amelyeket előbb felemlíteni bátor voltam? Azt tartom, hogy ebben a munkában az egész magyar társadalomnak, tekintet nélkül pártokra és osztályérdekekre, vészt kell vennie. Részt kell vennie ebben a munkában elsősorban a törvényhozásnak, a kormányzati intézkedéseknek részt kell vennie a közigazgatásnak, a kereskedelemnek és azonkívül még az oktatás munkáját is bele kell állítani, hogy ezt a gazdasági programunkat megvalósíthassuk. Vegyük most sorra, t. Képviselőház.

Elsősorban azt mondtam, hogy a törvényalkotásokkal is segítségére kell sietnünk a gazdasági élet fellendítésének. Azon a nézetem vagyok, hogy magábanvéve törvényekkel és törvényalkotásokkal gazdasági bajokon segíteni nem lehet, de feltétlenül el lehet érni azt, hogy a gazdasági érdekek megvalósítása számára bizonyos atmoszférát, légkört teremtsünk, amelyben jó törvényeink következtében megindulhat a fejlődés. Ezek tehát gyámolítására szolgálnak a gazdasági tevékenységek.

Legfontosabbnak tartanám — mert hiszen most valójában a gazdasági bajok annak következtében keletkeztek, hogy az értékesítésben zökkenés állott be — az értékesítés kifejlesztését. A nyugati kultúrállamok, amelyek behozatalra szorulnak, az elzárkózás és az önellátás álláspontjára helyezkedve, megtagadják a mi nyersterményeink bevitelét. Erős verseny fejlődik ki az európai államok között. Ebben a versenyben a kis Csonka-Magyarországnak is megfelelően meg kell állania helyét, sőt fel kell venni a versenyt nagyobb konkurrenstarsakkal és pedig a tengerentúli államokkal is, mert hiszen odajutottunk, hogy a Kanadában termelt búza Grácban immár olcsóbb, mint a magyar búza és megkérdezve az ottani sütőiparosokat, sajnálattal ki kell jelentenem, hogy az amerikai búzalisztet jobban süthetőnek minősítették, mint a mienket. Nem akarok részletesebben belebocsátkozni ennek fejtegetésébe, de rá akarok mutatni, hogy a régi acélos magyar búza úgyszólván nem is található már az országban. A sikértartalmú magyar búza, az úgynevezett parasztbúza alig található és ha megtalálható is, igen csekély termés van belőle. Ha megtalálható is a valódi acélos magyar búza, ez a többtermelés szempontjából nem megfelelő, mert hiszen jó, ha katasztrális holdanként 5—6 métermázsát ad, nem nemesített búza 5—7 métermázsánál többet holdanként alig hoz. Azt kellene tennünk, amit megtettek Amerikában és Kanadában is, hogy kitanulmányozva az itteni viszonyoknak megfelelő búzaféleséget, olyan búzaféleséget kellene termelni, megfelelő termelési vidékek létesítésével, amellyel felvehetjük a külföldön a versenyt. Legyünk meggyőződve róla, hogy itt semmiféle politika nem segít, mert üzletről van szó, már pedig csak akkor tudjuk lebonyolítani külföldi üzleteinket, ha jobb és versenyképesebb árut vagyunk képesek szállítani. A törvényhozási intézkedések elsősorban tehát ide kell hogy irányuljanak, amint tettük ezt a szőlőtermelésnél, helyesebben a hegyközségekről szóló törvényjavaslatnál, amikor meghatároztuk azt, hogy egyes vidékeken miféle szőlőfajták termesztethők. Úgy a búzánál is előre meg kellene mondanunk azt, — természetesen megfelelő előtanulmány után — hogy milyen féleségeket vessünk. Ezt szívesen fogadná a nagy termelő közönség, nem venné zaklatásnak és a gazdasági életbe való belenyúlásnak, mert hiszen mindenki jobbat, könnyebben értékesíthető dolgot akar termelni, ez egészen bizonyos.

De ettől eltekintve is, ha generális felhatalmazást adnánk a kormánynak, hogy a termelés rendszerét is megállapítsa, szükséges volna még elsősorban kiküszöbölni a gazdasági életből az olyan ferdeségeket

és az olyan visszasságokat, melyek gazdasági és kereskedelmi életet nehezítik és rontják. Utalok elsősorban a részvénytársaságok reformjára. Az igazságügyminiszter úr ezt a dolgot már programjába is vette. Szükség van erre elsősorban a kisebbségi érdekek megvédése céljából, másrészt pedig annak az eléggé nem rosszalható körülménynek a kiküszöbölésére, hogy a vezérigazgatók, az üzemvezetők olyan horribilis jövedelmeket élvezzenek, mint amilyeneket élveznek, s amely jövedelmek semmiféle tekintetben sem állhatnak arányban az ő működésükkel. Ez a jövedelem sokszor a többi vállalatban való részvétel mellett olyan magasra megy, hogy azt kell mondani, valójában csak olyanok érdemelnék meg ezt. akik az emberiség érdekében valami rendkívül nagy dolgot cselekednek, vagy egy nagyjelentőségű dolgot találnak fel. Az adatok ugyan itt vannak, de nem akarom őket felolvasni, csak arra utalok, hogy Magyarországon van olyan üzleti vállalkozás, amelynél a vezérigazgató úrnak több jövedelme van, mint az egész magyar kormánynak együttvéve, vagyis 500.000 pengő. De ez a körülmény még magába véve semmi. Van akárhány vállalat Magyarországon, amelynek vezetőjét ma 2—300.000 pengő évi fizetéssel dotálják. Ez még magában nem volna baj, elvégre a magáncélú részvénytársaság azt csinál, amit akar. De, hogy ezeket a dús fizetéseket és jövedelmeket a magyar gazdasági élet meg nem bírja, az egészen nyilvánvaló. Amint a mellettem ülő Csontos Imre t. képviselőtársam megjegyzi, ezért van a nagy kamat és ezért nem rentábilisak a vállalatok. De ez mind hagyján volna, még tetézni akarom — ez még semmisen volna, ha ezek a vállalatok, ezek a részvénytársaságok nagy jövedelmezőséggel bírnának. De az történik, hogy a részvénytársaságok jövedelme egyharmadára csökkent, viszont a vezérek fizetése és jövedelme háromszorosára emelkedett. Ennek a vállalatnak — statisztikával ki tudom mutatni — 400 tisztviselője van, és ez a 400 tisztviselő nem kap annyi fizetést, mint a vállalat három vagy négy vezérigazgatója.

Most, t. Képviselőház, folytatom azoknak az elgondolásaimnak ismertetését, amelyeknek törvényhozási megvalósítása szükséges volna. Feltétlenül szükségesnek tartanám a közélet érdekében és a gazdasági helyzet megjavítása szempontjából azt, hogy megállapítsa az igazságügyminisztérium a kereskedelemügyi minisztériummal együtt a közvállalat fogalmát és a közüzemi vállalat jogi helyzetét megfelelően szabályozza.

Ma az a helyzet, hogy egyes állami, vagy városi intézmények, illetőleg vállalatok üzemesítették. Ezek az üzemesítések azért történtek, hogy a bürokratikus eljárást, azokat a lassú, kevésbé rugalmas megmozdulásokat, amelyek az állami adminisztrációiban megvannak, a közüzemi vállalatok köréből kiküszöböljük. Nos hát, a magam neszéről azt kell megállapítanom, hogy a bürokrácia ezeknél az állami közüzemi vállalatoknál nemhogy csökkent volna, az igazgatás, nemhogy rugalmasabbá lett volna, hanem a bürokrácia még sokkal nagyobb, mint az állami közigazgatásban. Ezzel szemben azonban ezek az üzemek — ki kell mondanom — nagyon hajlamosak arra, hogy egy magáncélú részvénytársaság szellemében dolgozzanak, nagyon hajlamosak arra, hogy párhuzamot vonjanak egy magáncélú kereskedelmi vállalat és egy városi, vagy állami üzem vezetőinek dotációja között. (Erdélyi Aladár: Magánvállalatnál nem lehet úgy csinálni!) Ezek a kérdések feltétlenül olyanok, hogy meggondolásra késztetnek bennünket, annál is inkább, mert teszem, ha például a m. kir. Államvas-utakról van szó, az az én szerény nézetem szerint üzemnek egyáltalán nem minősíthető. Az a m. kir. Államvasutaknak egy mellékvállalata. Én üzemnek egyáltalán nem minősíthetem, mert hiszen az Államvasutaknál nem az az érdek, hogy minél több jövedelmet hozzon be magának, nemcsak az, hanem ez az ütőere a mezőgazdasági és a kereskedelmi életnek, neki tehát olyan tarifapolitikát kell folytatnia, amellyel a gazdasági életet előmozdítja, sokszor még az üzlet ellenében is.

Most, t. Képviselőház, folytatom elgondolásom ismertetését. Nagyon szükségesnek és fontosnak tartanám a fővárosi törvény reformját. Tudjuk, hogy ez már olyan stádiumban van, hogy a közeljövőben a Ház elé fog kerülni. Gazdasági szempontból is kiváló fontossága van ennek a törvénynek, mert eltekintve attól, hogy Budapest ma ennek az országnak a legnagyobb belső fogyasztási területe, nem közömbös az, hogy ezt a milliós várost, amely az országnak egy nyolcad része, miképpen igazgatják. Nem közömbös ez az országra nézve, amelynek Budapest a tulajdonképpeni szíve, ez a szív azonban ki akar szakadni a testből és teljesen önálló akar lenni, egy államot akar alkotni az országban. Immár odajutunk, és jól jegyezte meg egy szellemes újságíró, hogyha hadsereget tartana, akkor fel volna ruházva az állam ' minden jellegével.

Én kénytelen vagyok felemlíteni mindazokat az elgondolásaimat, — mert hiszen ez, mint

képviselőnek, lelkiismereti kötelességem — amelyek bennem kialakultak, abból a célból, hogy a gazdasági életet megmentsem a végső pusztulástól, akár tetszik tehát az, ha én a főváros igazgatásaira nézve megmondom a véleményemet, akár nem, én csakis lelkiismereti kötelességem szavára hallgatva, igenis el fogom mondani, hogy nagyon fontos az, hogy az a főváros, amelyben az ország lakosságainak egynyolcad-része él, a másik! egymillió lakos pedig majdnem állandóan itt tartózkodik ebben a fővárosban, itt bonyolítja le az ipart, a kereskedelmet, tehát a főváros valóban az ország szíve, kikerüljön az 1872. évi törvények hatálya alól, amikor Budapest kisváros lévén, pár öreg jó táblabíró is jól el tudta igazgatni.

De mint gazdaságpolitikus nem is erről akarok én most beszélni, hanem a városnak arról a politikájáról, amelyet gazdasági téren folytat és amely tipikus példája az adóalanyok eltiprásának, tipikus példája annak, hogy a közüzemek mennyire megrothatják az ipart és a kereskedelmet és mennyire csökkenthetik a polgárság életerejét. Semmiféle olyan támadó dolgot nem akarok felhozni, amely kellemetlen egyesek részére, nem akarok egyeseket támadni. csak az igazságot kívánom hangoztatni és ezt is csak abból a szempontból, hogy az én szegény hazámnak valamennyire hasznára lehessenek. Ha tehát

azt mondom, hogy a főváros gazdaságpolitikája — amelyről, nemcsak én, hanem maga a belügyminiszter úr is megállapította ezt — nem felel meg a követelményeknek, ezt csak azért teszem, mert szeretem hazám fővárosát és olyan irányban akarom gazdasági működését látni, amely irány megfelel a magyarság érdekeinek.

A főváros ma beállt a nagyiparosok és a nagykereskedők közé saját célú üzeemeivel kiveszi az emberek szájából a kenyeret. Hiszen nem elégséges például az, hogy koporsóüzemet létesít, a koporsóüzemben alüzem támad és így tovább, a koporsóüzemnek fára is van szüksége, hogy pedig a fát megkaphassa, fel kell állítani egy gőzfűrészgárat, a főváros kénytelen erdőt vásárolni és így hovatovább mindent kiszed a dolgozó ipar és kereskedelem kezéből. A fővárosnak nem közszükségleti célból létesített üzeemeiben természetesen konkurrencia nem fejlődhet ki. Ezeknek az üzemeknek a vezetői azután szintén igen szeretik magukat magáncélú részvénytársaság üzemvezetőinek tekinteni, különösen fizetés, tantiémek (részesedés, osztalék) és remunerációk (nyereségrészesedés) szempontjából.

Ezt azért mondtam, mert Budapest állam az államban, mert valóságos harcot folytat a belügyminiszter úrral, de a kereskedelemügyi miniszter úrral is, mert hiszen, amikor a törvény világos rendelkezései ellenére autókat vásárol külföldről, akkor nem törődik a kormányintézkedésekkel, amikor pedig a belügyminiszter úr felszólítja, hogy a főváros üzeemeit szüntesse meg, az üzemek még mindig abban az állapotban vannak, mint voltak.

Nagyon lényeges az is, hogy a kereskedelem és ipar fellendíttessék ebben az országban, hiszen úgys egyoldalú nyerstermelő ország vagyunk. Egy fagy, vagy egy rossz időjárás tönkreteheti terményeinket s akkor én tisztelettel kérdem, hogyan fognak befolyjni az adójövedelmek, amikor az adóalanyok maguk is támogatásra lesznek szorulva? Ezek közül a törvények közül felemlítem az úttörvényt. Tudvalevőleg több mint húsz esztendő óta vajúdik már a közúti törvény. Kész van, azonban bizonyos pénzügyi okai vannak, amiért nem lehet a Ház elé hozni. Már pedig a magyar gazdasági élet feltétlenül megköveteli, hogy különösen községeinket egy nagyobb közúttal, vagy pedig egy közforgalmi vasúttal mielőbb összekössük. Ez körülbelül a legfontosabb kérdés és én a magam részéről fontosabbnak tartanám még a gazdasági kisvasutak létesítésénél is, mert mai napság az autó- és autobuszközlekedés ezeket a vasutakat úgys megfelelően pótolja. Éppen ezért 7. pontnak a gazdasági törvények közül az autóbustörvényt hagytam. A mai helyzet olyan, hogy autóbuszjáratokat megfelelően létesíteni nem lehet, mert ezeket a koncessziókat öt esztendőre adják, öt esztendőre pedig az illető társulat nem rendezkedhet be. Meg kell tehát állapítani azokat a módozatokat, amelyek mellett ezek a közlekedési vállalatok létesíthetők, mert a mai munkanélküli helyzet mellett minden fillérért kár, amely nem kerül vissza a gazdasági életbe s amely nem csökkenti az óriási munkanélküliséget.

Nyolcadik pontnak pedig a közszállítási szabályzatnak akár törvényhozási, akár pedig kormányzati intézkedések alapján való rendezését venném. Igaz ugyan, — Rassay képviselőtársam tegnap rá is mutatott — hogy van nekünk közszállítási szabályzatunk, de ezt azután tartsuk is be. Ezek a közszállítási szabályok azonban még a békeévekre vezethetők vissza, a helyzet pedig azóta lényegesen megváltozott.

Ezek lennének azok a törvényalkotások t. Képviselőház, amelyeket szeretném, ha a mélyen t. kormány mielőbb a Ház elé terjesztene.

Amint kifejtteni szerencsés voltam, maguktól a törvényhozási intézkedésektől a gazdasági élet fellendülését ugyan nem várhatjuk, de ezek a törvények mégis olyanok lesznek, mint valami gondnok, mint valami szelíd gyám: istápolni fogják a gazdasági kérdések lehető megoldását és olyan légkört fognak teremteni, amelyben sokkal könnyebben fogunk előbbrehaladni, mint a mostaniban.

Azt mondtam, hogy a törvényhozási intézkedéseken kívül bele kell kapcsolódnia a gazdasági program megvalósításának nagy kérdésébe a kormányzatnak is. A kormányzatnak is segítségére kell sietnie a gazdasági életnek feltámasztásával. Mik legyenek ezek a kormányzati intézkedések? Elsősorban azt tenném, hogy felülvizsgáltatnám külkereskedelmi szerződéseinket. Bár a külkereskedelmi szerződések magukban véve pusztán a kivitel céljait szolgálják, mégis valójában csekély hatással vannak arra, mert — mint mondtam — az olcsó, jó és versenyképes termelés az egyedüli arkánüm(orrósság) abban a tekintetben, hogy exportunkat biztosíthassuk.

Itt van a vám- és tarífaleszállítás kérdései. Szerencsés voltam előbb kifejthetni, hogy az Államvasutak nem nyereség-hajhászó üzem, hanem az állam gazdasági életének egyik ütőere kell, hogy legyen, amelyen keresztül a vérkeringés nagyszerűen és minden akadály nélkül legyen lebonyolítható.

De a kormányzati intézkedések közül leges-legfontosabbnak tartanám annak a kérdésnek rendezését, amely az állami igazgatásnak bürokráciától való mentesítésére és decentralizációjára vezet. Őszintén örültem, amikor Wekerle Sándor pénzügyminiszter úr nagyszerű expozéjában az ezzel a kérdéssel való foglalkozást is kilátásba helyezte és igen okos és helyes dolognak tartom, azt, hogy e célból a költségvetésben az ötlet megvalósítása érdekében 40 ezer pengőt irányzott elő. En nem pályázom ennek a 40 ezer pengőnek egy fillérjére sem, de eddig is én voltam az, legalább egyike azoknak, akik költségvetési beszédeimben folyton a bürokrácia letörésével, valamint a protekció megszüntetésének kérdésével foglalkoztam. Nagyon nehéz kérdések ezek és azt hiszem, hogy a bürokrácia megszüntetési terén talán tenni, cselekedni sokkal könnyebb lenne, mint arról beszélni, mert ha arról sokat beszélünk és tárgyalunk, akkor azt semmiképpen nem tudjuk megszüntetni.

En akkoriban előadtam azt, hogy a bürokráciát csakis úgy tudjuk megszüntetni és egészséges államigazgatást bevezetni, mentesítvén magunkat a kitermelt osztrák bürokráciától, illetőleg azon az alapon kifejlődött magyar bürokráciától, ha ennek a célnak érdekében magát a magyar

tisztviselőtársadalmat is megnyerjük. *(Ügy van! Ügy van!)* Itt egy erős propaganda lenne szükséges; beoltani a lelkekbe azt a gondolatot, hogy ez az ország ilyen államigazgatás mellett sem a kereskedelmet, sem az ipart, sem a gazdasági életet nem tudja lebonyolítani,

De lehetetlen dolog is az, hogyha a kereskedelem vagy ipar a magyar államigazgatást igénybe veszi, akkor ott ügyeinek orvoslására csak a legnehezebben kerülhet a sor, vagy pedig olyan hosszadalmas úton, amikor már a segítség nem ér semmit.

Hogy ez a bürokrácia letöressék, e célból szükségesnek tartanám, ha behozatnék az egyéni felelősség elve. Minden tisztviselőnek, aki tíz év óta dolgozik valamelyik minisztériumban, bizonyos önállóságot adnék a teljes anyagi és erkölcsi felelősség mellett való dolgozásra. Mert a mai helyzet az, hogy valósággal azt kell mondani, hogy az állam nem bízik a saját tisztviselőjében: a legkisebb ügydarabnak is 8–10 kézen kell keresztülmennie, csupa ellenőrzés az egész. Ezenkívül ezt az államigazgatást össze kellene hozni a vármegyei közigazgatással is, mindenütt egyszerűsíteni és decentralizálni az egész vonalon. Szerintem az egyéni felelősség behozatala az az arkanum (orvosság), amellyel ezen a kérdésen segíteni lehet.

Nem akarok ennek a kérdésnek további tárgyalásába bocsátkozni, mert attól félek, hogy időm letelik és nem tudom elmondani azokat a gondolatokat, amelyeket a gazdasági élet fellendítése érdekében még előhozni szeretnék és éppen ezért most egy szintén igen fontos kérdésre térek át, amely a jelenlegi helyzetben az országban talán kellőképpen nem is részesül megfelelő istápolásban, megfelelő támogatásban.

Ez pedig az ipari és kereskedelmi osztály, Látjuk általában, hogy nálunk a kereskedelmet nem sokra tartották és nem sokra tartják egyesek még ma sem. Pedig a kereskedelem éppolyan fontos funkciót végez, nemcsak a gazdasági életben, de egyúttal az állami életben is, mint bármilyen más magasabbrendű foglalkozás. Kereskedőink a trianoni átkos béke következtében új helyzetbe kerültek.

És ebben része van, valljuk meg őszintén, az előzetes kereskedelemellenes politikának is, amely kereskedőinket, úgyszólván egészen új életbe állította bele. Kicsvén ez a kis trianoni Csonka-Magyarország egy ötvenmilliós monarchia keretéből, amikor nyersterményeit az osztrák iparostartományokban könnyebben tudta értékesíteni, a kereskedelem ma teljesen tanácstalanul áll. Amikor arra lett volna szükség, hogy a külföldi piacokat felkeresse, akkor ez a kereskedelem el volt lankadva, el volt sorvadva, akkor is éppen úgy, mint jelenleg, tökeszegénységgel küzdött, mert hiszen ma is legnagyobb baja kereskedelmünknek a tökeszegénység; nemcsak kifelé az export szempontjából, de a belkereskedelemben is a legnagyobb baj a tökehiány. Bár most exportintézetünk bizonyos mértékben foglalkozik a kiviteli kereskedelem megsegítésével, még sem igen sietnek segítségére a kiskereskedőknek. Hogy ebből a célból egy egyszerű érthető példát mondjak, a következőket van szerencsém felemlíteni.

Csehszlovákiából túró érkezett az országba, csehszlovákiai liptói túró. Valószínűleg a régi hírneves liptói túró volt, amelynek éppen ennek folytán még most nagy keleté van az országban; sokan még talán abban az illúzióban ringatják magukat, hogy az a magyar állam terméke. Mondom, a túró Csehszlovákiából beérkezett az egyik kereskedő címére. A vámnál a túró a vámközégek megvizsgálták, áteresztették, ellenben véletlenül jelen voltak a földművelésügyi minisztérium közegei is, a vegykísérleti állomás kiküldöttjei és kimutatták, hogy ez a juhtúró nem üti meg azt a keverési mértéket, amely a magyar túróra nézve elő van írva, tehát ez a túró sokkal rosszabb összetételű, mint a mi magyar juhtúrónk. A kereskedelemügyi miniszter közbelépésére a túró nem kobozták el, az eljutott egy budapesti kereskedőhöz. A vegykísérleti állomás előadói felkeresték a kereskedőt és megkérdezték tőle: «Uram, miért veszi maga ezt az idegen származású juhtúrót, amikor ez keverék, amikor hatósági zaklatásnak is ki van téve, miért tukmálja olyan előszeretettel a magyar vevőközönségre?» Valósággal dicshimnuszokat zengett ugyanis a kereskedő arról, hogy míg a mi túrónk — mondjuk a hortobágyi juhtúró — rossz, addig ez régi előkelő márka. Azt mondotta erre a kereskedő: «Uram, én ettől a vállalatától hat hónapi hitelt kapok, a magyar vállalat pedig nem ad nekem egy fillér kölcsönt sem, tehát én a pénzemet hatszor-hétszer megforgatom, és amikor elérkezik az elszámolás napja, én csak a nyereséget vágom zsebre.» Ezzel szemben a magyar vállalat nem képes hitelt rendelkezésre bocsátani a kereskedőknek. Tehát ebből a szempontból is szükséges volna az, hogy kereskedőink megsegíttessenek.

T. Ház! Van azonban olyan momentum is a gazdasági életben, ahol félre kell tennünk mindenféle érzékenységet és a legerősebb kézzel kell lecsapnia a kormánynak a tekintetben, hogy azok az anomáliák, amelyek ezen a téren fennállanak megszűnjenek. Én a legteljesebb szabadságnak, a legteljesebb szabad mozgásnak híve vagyok, csináljon ebben az országban a törvény keretei közlött mindenki azt, amit akar, de ha ide olyan gyártmányok kerülnek be, mezőgazdasági termények, amelyek itthon is könnyen beszerezhetők, még hozzá sokkal olcsóbbak és éppen olyan jók, mint a külföldi, akkor miért hozatunk be külföldi árut? Hozzuk be ezeket az árut, de fizetesen a kormány értük olyan nagy vámot, hogy kicsorduljon annak a könnye, aki akár svájci sajtot, akár francia konyakot vagy likőrt akar fogyasztani.

Én a fürdő javaslat tárgyalása során igen radikális javaslatot tettem. Sokan lemosolyogtak, sokan kigúnyoltak érte, de a magyar társadalom, a középosztály i

és a kisgazdatársadalom őszinte örömmel fogadta propozícióm, amely odakulminált, hogy akik külföldre mennek, azok bizonyos illetéket fizessenek, hiszen a külföldről ide való bejövés nem más, mint ide eszközölt export, tudniillik az idegenek idejönnek és itt költik el a pénzüket, tehát éppen olyan, mintha Magyarország exportálna; viszont, ha kimegyünk ez éppen olyan, mintha importálnánk, vagyis tőkét viszünk kifelé. Ezen a címen körülbelül 100 millió pengő megy ki az országból. Én itt senkit sem kívánok

gátolni az Ő szabad mozgásában, de azok, akik kiviszik a magyar munkás életlehetőségeit akik kiviszik a magyar tőkét, azok bizonyos mértékben fizessék is meg azt és legyen az államnak ebből olyan jövedelme, amelyet akár népjóléti, akár egyéb más célokra fordíthatunk.

Ezek voltak az elgondolásaim, amelyeket én az ország gazdasági érdekeinek megvédése, illetőleg a gazdasági program megvalósítása érdekében szükségesnek tartottam elmondani, és hogy most végzem beszédemet, csakis azzal végezhetem, hogy tegyünk félre mindenféle nézeteltérést, fogjon össze a társadalomnak minden egyes rétege, legyen az úr, kereskedő, iparos vagy munkás, mert gondoljuk meg, — ezt ismételten hangsúlyozom — ezen múlik az ország sorsa. Hiszen ha mi nem tudjuk kellőképp megoldani a gazdasági kérdéseket, akkor egyúttal el is temethetjük azt a reményt, hogy felkel még egyszer a magyarság napja.

Abban a reményben, hogy egy szebb jövő és fejlődés fog beállni, abban a reményben, hogy erőskezü kormány fog dolgozni a gazdasági program megvalósításán, végzem beszédemet és a költségvetést általánosságban elfogadom.

Elnök: Szólásra következik Kéthly Anna!.....

204. KN-1927-290 (1927-XX-173)

Farkasfalvi Farkas Géza:**Gáspárdy Elemér** t. barátom arra a visszás jelenségre, hogy a mai sivár, nagyon szomorú gazdasági helyzetben és életviszonyok közt, amikor ezek meg ezek elhelyezkedni sem tudnak, egyesek óriási jövedelemmel dotált állásokat halmoznak össze.

...Budapesten legalább negyven bankigazgató, bankvezér, akinek a jövedelme, — amint **Gáspárdy Elemér** t. képviselőtársam erre rámutatott — több, mint az egész kormányé összesen. Budapesten legalább negyven olyan bankvezér van, akinek jövedelme felülhaladja Magyarország kormányzójának tiszteletdíját. ...

205205. KN-1927-290 (1927-XX-187)

Csontos Imre:Nem szeretem Budapestet bántani, de alighanem volt igazsága ma délelőtt felszólalt t. képviselőtársamnak, Gáspárdy Elemérnek, mert hiszen idejön mindenünk, ami terem.

206. Beszólás

207. Beszólás 2x

208., 209. Beszólás

210. KN-1927-293 (1927-XX-316)

Horváth Mihály :... Itt is beszéltek többen, — név szerint felsorolhatom: **Gáspárdy Elemér**, ...képviseletársaim, hogy azért drága a kamat, mert nagyok a tantiémek, a részvényesek pedig nem kapnak semmit.. ...

211. Beszólás 2x

212. Beszólás

213. KN-1927-295 (1927-XX-442)

NÉVMUTATÓ

Szónokok:

...**Gáspárdy Elemér** Költségvetés 1929/30-ra (ált.) 162.

...

214. KN-1927-295 (1927-XX-446)

Tárgymutató.

Gáspárdy Elemér 162.

215.299. ülés. 1929. évi május hó 27-én.

Elnöki előterjesztések. — Az 1929/30. évi állami költségvetés tárgyalása. A kereskedelemügyi tárca. Felszólaltak: ...**Gáspárdy Elemér**, ...

216. Beszólás 2x

217. Beszólás

218. KN-1927-299 (1927-XXI-137)

Az országgyűlés képviselőházának

299. ülése

1929. évi május hó 27-én

Tárgyai : Elnöki előterjesztések. — Az 1929/30. évi állami költségvetés tárgyalása. A kereskedelemügyi tárca. **Felszólaltak: Gáspárdy Elemér, ...**

219. KN-1927-299 (1927-XXI-173) 299. ülése 1929 május 27-én, hétfőn.

Gáspárdy Elemér:

T. Képviselőház! (*Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.*) A költségvetés általános vitájánál örömmel kellett tapasztalnunk azt, hogy végre ez a nemzet is ráeszmélt arra a tudatra, hogy jelenlegi helyzetében az az

egyedüli kivezető út, ha a gazdasági kérdéseket állítja a közélet és a politika tengelyébe, (Krisztián Imre: Csak így boldogulhatunk!) mert — mint Krisztián t. képviselőtársam mondja — ezen múlik az ország sorsa. Ezt különben én szerény körömben mindig hangoztattam és dicsekvés nélkül mondhatom, hogy én voltam az első, aki erre az egységes párt egyik értekezletén a mélyen t. kormány figyelmét felhívtam. *(Éljénzés a jobboldalon.)* De maga Vass népjóléti miniszter úr a tárcája vitájának befejezése után tartott beszédében kijelentette azt, hogy ennek az országnak, ennek a nemzetnek jóléte egyedül a gazdasági bajokból való kilábolásán múlik, és hogy a szociális intézkedések nem lesznek szükségesek akkor, ha megfelelő jólétet, gazdasági jólétet tudunk teremteni az országban. Annál többet kell szociális intézményekre fordítani, minél rosszabb a helyzet, és annál kevesebbet, minél jobb a gazdasági helyzet.

A nemzet most általában várakozásban van a tekintetben, hogy a kormány az általa hirdetett programot megvalósítja-e. Várakozásban van azért is, mert — mondom — tudatára ébredt ez a kardforgató és jogásznemzet annak, hogy végre át kell térnie a komoly és prózai munka terére. *(Ügy van! Ügy van! a jobboldalon.)* Ilyen körülmények között nekünk, képviselőknek is gondolkoznunk kell azokról a módzatokról, amelyek mellett ezt a nagy gazdasági célt elérhetjük, mert legyünk meggyőződve arról, hogy ha egy erősen megalapozott gazdasági bázisú országot teremtünk, amelyben a nemzeti demokrácia érvényesülni fog, amely telítve lesz kultúrával, akkor a körülöttünk élő népekre olyan erős vonzóerőt fogunk gyakorolni — úgy ottlakó faj testvéreinkre, valamint a velünk rokonszenvező nemzetiségekre — hogy ezt a kapcsolatot semmiféle cselvetéssel és semmiféle ármánnyal széjjeltépni nem lehet. *(Ügy van! jobb felől.)*

Mármost méltóztassanak megengedni, hogy a tisztelt Ház előtt az én szerény elgondolásaimat előadjam. *(Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)* Hangoztattam, hogy ipari és gazdasági programot kell összeállítani. Kétségtelen, hogy ebben az országban az első és legfontosabb az őstermelés, mert hiszen az összlakosságnak 80%-a foglalkozik ezzel a termelési ággal. De ezt a termelési ágat, valamint a nagyipari és kisipari termelést egymással szembeállítani egyenesen végzetes. *(Ügy van! Ügy van! a jobboldalon.)* Meg kell teremteni egy összekötő kapcsot e két termelési ág között. Az én szerény nézetem az, hogy nekünk, mint Európa közepén lévő országnak, bele kell kapcsolódnunk abba az ádáz versenybe, amely Európa országai között folyik, és még fel kell vennünk a tengerentúli államokkal is a versenyt, mert csak akkor fogunk boldogulni. Bár ezen a téren történtek intézkedések az exportintézet révén, de valójában nekünk arra kell törekednünk, amire törekszik jelenleg minden ország Európában, hogy t. í. az önellátás elvét vigyük keresztül. *(Helyeslés jobb felől.)* Ahogy azok az országok az önellátás és az elzárkózás elvére helyezkedtek, helyezkedjünk mi is ugyanerre az álláspontra. Tudom én azt jól, hogy nem pár nap, pár év, de talán évtizedek múlva tudjuk megvalósítani ezt a célt. Mi szükséges ehhez elsősorban?

Elsősorban szükséges az, mert el nem odázhadjuk, hogy mi is, mint a nyugati országok, rátérjünk a gépi termelésre. Nagyon jól tudom én azt, hogy milyen sok akadály tornyosul elénk, ha ezt meg akarjuk valósítani. Itt vannak elsősorban a szociális szempontok. Nem tudjuk foglalkoztatni embereinket. Én máris félek attól, hogy minket fenyeget a munkanélküliség réme, és különösen az északkeleti vidékeken, ahol nagyon rossz termésünk volt, talán még attól is kell félnünk, hogy esetleg kisebb kirobbanásokban is fog az mutatkozni. Nem vehetjük el tehát a gépi gazdálkodás folytán földmunkásainktól a kenyeret, nem zárhatjuk ki őket az aratásból, de csak addig nem, míg olyan belső fogyasztási területeket nem tudunk csinálni, amelyek lehetővé teszik, hogy nyersterményeinket itt használhassuk fel. Így tehát feltétlenül — akarva, nem akarva — bizonyos mértékig erősen az industrializálódás útjára is kell térnünk, mert azáltal, hogy megteremtjük a magyar gépi gazdálkodást, elsősorban munkát adunk a nagyiparnak. Mert szükséges és kell az, hogy a magyar mezőgazdasági gépek ne Amerikából és Németországból hozassanak be, hanem azok itt gyártassanak, *(Krisztián Imre: Nemzeti érdek!)* és megfelelő, olyan hajtóerő alkalmaztassák, amely nem külföldről való, hanem amely itt is, bent is előállítható. Azt hiszem, hogy a magyar mérnöki munka meg fogja találni ezeket az eszközöket, mert hiszen erre terünk van. Nevezetesen, ha a benzint kiküszöbölve, szeszt használunk, megkapjuk ezt a hajtóerőt. Ezáltal a magyar gyárilipar bizonyos mértékig fellendülne, viszont a mezőgazdaság elhelyezhetné felesleges embereit, és azonkívül természetesen az is nagymértékben erőre kapna.

Ezek így támogatják egymást, és nagy hivatás vár rájuk ennek a gazdasági programnak kivitelében, amelyen talán ma még mosolygunk s amely talán még a messze jövő zenéje, de amelyet szerény megállapításom szerint el nem kerülhetünk. Ebben a munkában a legnagyobb hivatása van a kereskedelemügyi minisztériumnak. *(Ügy van! Ügy van! a jobboldalon.)* Látjuk is már az erre való törekvést, hiszen az energiagazdálkodás terén már bizonyos létesítmények történtek, centrale épült, amelyet természetesen fokozatosan fejlesztve, már a gazdákat bizonyos energiamennyiségekkel tudjuk ellátni. És itt fel tudjuk használni az itteni lignitet és kőszénét, úgyhogy ez már magában véve is nagy előrehaladás a gépipari termelés terén.

De most vegyük a kisipar helyzetét. Ujabban egy nagy mozgalom indult meg a kisiparosok közt, amely oda céloz, hogy egy önálló képviselőt, egy kézműveskamarát létesítsenek. Én teljes megértéssel vagyok az iparosok ebbeli törekvése tekintetében, mert elismerem annak létjogosultságát, hogy minden osztály dolgozzék a maga érdekeiért.

Én azonban az ilyen tervezetéstől, általában a politikától nem sok jót remélek a kisiparos társadalom számára (Farkas István: Munka kell!), mert itt is azt kell hangoztatnom, hogy a kisipari társadalmat a munka, vagyis a munkaalkalom megteremtése, valamint a hitelakciók fogják talán fellendíteni. A kisiparos

társadalom pedig csak akkor boldogul, ha itt a gazdának megfelelő helyzete van. *(Ügy van! a jobboldalon.)* E két termelési ág között ismét meglátszik a szoros összefüggés.

Van azonban a kereskedelmi tárca körében sok olyan dolog, ami megérdemli azt a figyelmet, melyet kell hogy minden gazdasági politikus ráirányítson. Felemlítem most a M. Kir. Államvasutakat. A mélyen t. előadó úr azt mondta, hogy a közeljövő kérdése az, hogy • az államvasutak tarifáit fel kell emelni. Viszont a mélyen t. elnökgazgató úrnak a Pesti Naplóiban megjelent egyik cikkében olvasom, hogy a legmesszebbmenő intézkedések történtek abban a tekintetben, hogy az export-tarifát leszállítsák. (Krisztián Imre: Ez a kívánatos! — *Helyeslés a jobboldalon.*) Mindkettő kívánatos, mert a belső termelés sem bírja el a magas tarifát. És én attól tartok, hogy nem a legszerencsésebb megoldás volt annak idején az Államvasutak üzemesítése, mert az Államvasutak tulajdonképpen nem üzem, hanem csak olyan intézmény, amely hivatva van a nemzeti erőik megmozdítására s arra, hogy olyan forgalmat, olyan szállítást végezzen, amelyet a. nemzet gazdasági élete kellőképpen lebonyolít.

Már most az a körülmény, hogy az Államvasutak jelenlegi anyagi helyzete nem bírja meg azt a tarifapolitikát, amely a gazdasági társadalom érdekében szükséges volna, mindenesetre megfontolásra készítenek minket annál is inkább, mert figyelembe kell vennünk azt a rendkívül nagy terhet, amely az Államvasutakra a nyugdíjasok révén hárul. *(Ügy van! a jobboldalon.* Temesváry Imre: A nyugdíjterhelés az oka minden bajnak!) Szinte úgy játszik, hogy az állam pénzének nagymértékű igénybevétele nélkül, vagy az üzem vállalatra való ráfizetés nélkül ezt a kérdést meg sem oldhatjuk. Én azonban, aki sohasem vagyok annak a híve, hogy az államtól valamit követeljünk s nagyobb dotációkat préseljünk ki egyesek részére, azt tartanám, hogy a M. kir. Államvasutak túldimenzionált igazgatását bizonyos tekintetben leszállítanék, ha az üzemigazgatóknak nagyobb **pouvoir-t** adnánk, ha bizonyos önállóságot adnánk nekik, az igazgatóságra lassan-lassan talán nem volna szükség, abban az esetben, ha a Máv. bekerülne a kereskedelmi minisztérium hatáskörébe.

T. Képviselőház! Kijelentettem előbb, hogy az üzemeknek egyáltalában nem vagyok barátja. Már a költségvetés általános vitája alkalmával is felhoztam azokat a körülményeket, amelyek nem váltották be azt a célt, amely az üzemesítéshez kapcsolódik és nem is válthatják be. Nevezetesen azt a rugalmas kereskedői szellemet sohasem lehet belevinni egy állami üzembe, mint amely a kereskedelemnél megvan. Ennél az intézménynél is, valamint minden állami üzemnél épp olyan bürokratizmus tapasztalható, mint a többi állami igazgatásnál. *(Ügy van! a jobboldalon.)*

(Az elnöki széket Puky Endre foglalja el.)

Most pedig méltóztassék megengedni, hogy ismét rámutassak a kereskedelem és az ipar életében azokra a ferdeségekre, amelyek nem engedik meg, hogy azok a vágyak, amelyek minden gazdasági politika iránt támasztanak, kielégítenek, hogy nem egyoldalú nyers-termelő állam legyen ez az ország, ahol bizonyos mértékben az arra való adottság megvan, hanem iparban, kereskedelemben és mezőgazdaságban egyenlő erős.

Rá kell mutatnom azokra a visszasságokra, amelyek egyes kereskedelmi vállalatoknál fennállnak. Nem akarom határozottan megjelölni sem azokat a vállalatokat, sem pedig azokat a részvénytársaságokat, amelyeknél ezek a bajok megvannak, csak általában ki kell jelentenem, hogy Magyarországon ipart vagy nagyipart szubvencióival teremteni szerintem lehetetlen, mert ha az állam a szubvencionált iparok terére fog átlépni, tapasztalnia kell, hogy azok az összegek, amelyek így az iparnak juttatnak, mind a vezérigazgatók és üzemigazgatók fizetésére fognak fordítatni. *(Ügy van! Ügy van!)* Említettem a múltkor is azt a ferde helyzetet, hogy vannak üzemek, ahol 400 tisztviselő nem kap annyit, mint három vezérigazgató ; említettem azt, hogy van a kereskedelmi életben egy olyan vállalat is, amelynek vezetője több fizetést húz, mint az egész kormány együttvéve. (Herrmann Miksa kereskedelemügyi miniszter: Az nem túlságosan sokat mond! — *Derűlttség.*) A mélyen t. miniszter úr talán kevesli, azonban az ország a jelenlegi viszonyok között még azt is sokallja. Én azonban a magam részéről készséggel koncedálom, hogy manapság egy miniszteri fizetés Magyarországon nem éppen magas, de messzire eltölpül azoknak a vezérigazgatóknak és üzemvezetőknek fizetése mellett, akik sokszor az általuk vezetett üzemet nem hogy felemelték volna magasabb nivóra, hanem annak nivóját még le is szállították. *(Ügy van! Ügy van!)* Mert hiszen indokolt a magas fizetés, ha valami csodatevő ember jelentkezik és egy kisipari üzemből nagyvállalatot létesít, mint annakidején tette Lánczy vagy Kornfeld, akiknek 100.000 koronás jövedelmét mint valami maharadzsa jövedelmét bámulták, de ma 300— 400 ezer pengős jövedelem a leromlott gazdasági viszonyok mellett úgyszólván semmi.

Tudom, hogy a gazdasági életbe való beleavatkozás mindig káros, azonban arra kérem a mélyen t. kormányt, tegyen félre ebben a tekintetben minden érzékenységet és végre hasson oda, hogy ezek a kereskedelmi részvénytársaságok az üzemterv tekintetében bizonyos erősebb kezét mutassanak, amely megakadályozza ezeket a visszaéléseket, hiszen hogyan lehet rentábilis üzemet létesíteni, ha minden hasznát a vezérigazgató tesz zsebre, hogyan lehet az egyes részvényeseknek osztalékot fizetni, ha minden az igazgatók zsebébe kerül? (Krisztián Imre: Ezek drágítják meg a termelvényeket!) E mellett még óriási szociális ellentéteket is teremt, mert fokozza a lelkek harmóniájának megrendülését. Méltóztassék elhinni, hogy erről mindenki beszél az egész vonalon, hangoztatják, hogy ez mindenesetre méltánytalan és ezt a magyar gazdasági élet meg sem bírja. Tudom, ismételten hangoztatom, hogy a kereskedelem és a vállalkozás körébe belenyúlni nagyon bajos, de mégis vannak itt, ebben az országban olyan trösztök és kartellek, amelyeket nem letörni, de amelyeknek kinövéseit bizonyos mértékig mégis le kell nyesegetni. (Herrmann Miksa kereskedelemügyi miniszter: Ebben egyetértünk valamennyien!) Az igen

t. kormánynak, valamint a miniszter úrnak ez könnyű dolog, hiszen kezében tartja a vámtarifát, kezében tartja az állam vasúti díjszabást, ott jár el velük szemben, ahol akar. Tudom, hogy külföldi kapcsolatok is vannak ezek között a kartellek és trösztök között és így azokba belenyúlni nehéz. A gazdasági életet egyébként sem törvényekkel, sem állami beavatkozással irányítani nem lehet, de lehet itt is erős közszellemet, jó közszellemet és kedvezőbb atmoszférát, kedvezőbb légkört teremteni, mert én azt tartom, hogy ebben a szerencsétlen helyzetünkben, az egyéni érdekeket le kell simítani és ha nem megy másképp, le kell törni.

Mindent az ország és a köz érdekében; mert legyünk meggyőződve, hogy ha nem törődünk a gazdasági kérdésekkel s azokat egészen szabadjára engedjük, olyan folyamatnak nyitottuk meg a zsilipjét, amely el fog bennünket önteni. Eltemethetjük akkor a trianoni feltámadásra vonatkozó reménységet, mert csak egy gazdaságilag erős országhoz maradnak hűek a szövetségesek.

Az idő rövidsége folytán nem mondhatom el mindazokat a gondolataimat, amelyeket közölni akartam volna, pl. a közszállítási szabályzatra vonatkozólag. *(Halljuk! Halljuk!)* A közszállítási szabályzat kérdése nagyon egyszerű, mert hiszen nem kell más hozzá, mint hogy azt teljes mértékben tartsák be. Tudom én azt nagyon jól, hogy vannak olyan cikkek, amelyek itthon gyárthatók s amelyeknél egyrészt a vámmentesség alatt meghúzódva, másrészt biztosítva a közszállítási szabályzat által, az ország nyomorgó lakossága részére olyan árakat fognak megszabni az összes árucikkekben, amelyeket viszont teljes mértékben fenntartani mégsem lehet. Éppen a kereskedelemügyi minisztérium kötelessége az, hogy folytonosan figyelemmel kísérve a gazdasági életet, annak kinövéseit lenyesegeesse és kipusztítsa. (Herrmann Miksa kereskedelemügyi miniszter: Azt meg is tesszük!)

Most pedig méltóztassanak megengedni, hogy olyan kérdésre térjek rá, amely bizonyosan nem rokonszenves a képviselőház előtt. *(Halljuk! Halljuk!)* Tudjuk, hogy a kereskedelmi minisztérium évi dotációja milyen kevés és csodálkozva lepődünk meg azon, hogy éppen a földművelési és kereskedelmi tárca dotációja ilyen csekély most, amikor majd előtenek bennünket a gazdasági balok hullámai, hogy nem teszi ki a két tárca költségvetése azt az összeget sem, mint amennyi a népjóléti [miniszteri tárcáé és még: a felét sem közelíti meg a kultusztárca költségvetésének. Önkénytelenül felmerül a kérdés Magyarország gazdasági, tényezői, a termelő társadalom tagjai s az iparosok és kereskedők között, hogy miként lehetséges ez?

Méltóztassanak elmenni vidékre és ott érdeklődni. Mindenki nyíltan meg fogja mondani, hogy ez az állapot nincs javára az országnak. Ugyanezt kell tapasztalnunk akkor, ha megnézzük az egyes minisztériumok személyzeti létszámát. Éppen a két gazdasági minisztérium személyzeti létszámában van a legnagyobb visszahanyatlás. Talán erős a szó, amit használok, de valósággal bizonyos elnyomásban vannak azok a tisztviselők, akik igen fontos és az új helyzet folytan igen bonyolult gazdasági kérdések megoldására vannak hivatva, akiknek nagy szaktudással kell rendelkezniük, akik éveken keresztül ingyen szolgáltak a minisztériumban, akik 4—5 nyelvet beszélnek, és akiknek előmeneteli lehetőségét egyszerűen megölték. Nem akarom fárasztani a mélyen t. Házat, csak rá kívánok mutatni arra is különbségre, amely a népjóléti és kereskedelmi tárca fogalmazói kara között van. Ott egyetlen ember sincs a B-státusban, míg a kereskedelemügyi minisztériumban 11 B-státusú osztálytanácsos van, ami azt jelenti, hogy egyetlen előmenetelnél 11 ember kimúlása szükséges, mert hiszen megszűnt az, hogy a kiválóbb tisztviselőket az üzemekhez helyezték el, ahova szükséges volna az ő szaktudásuk. Ezt a módot egyáltalán mellőzik.

Ez annyit jelent, hogy 24 esztendő kell ahhoz, amíg egy miniszteri titkárból miniszteri osztálytanácsos lesz. Méltóztassanak elhinni, hogy ilyen körülmények között az a tisztviselő, aki átélte a forradalmak összes nyomorúságait, különösen az a miniszteri tisztviselő, aki azt látta, hogy az alantasabb hivatalokban alkalmazott tisztviselői kar elveszi az ő rangját, az ő címeit és sokkal magasabb rangba juthat, a legnagyobb mértékben el van keseredve. Kértem, hogy egy elkeseredett, gyűlölködő tisztikarral vájjon lehet-e azokat a nagy gazdasági gondolatokat és problémákat megoldani, amelyeket meg kell oldanunk, amelyeket el nem mellőzhetünk, mert dübörögve fognak felénk közeledni, bennünket szembe fognak vágni és bele fognak nézni még a levesestálunkba is? Ha ezeket a problémákat mind meg kell oldani, szükség van olyan tisztviselői társadalomra, amely félretéve a száraz, csak bürokratikus munkát, erősen azon van, hogy elgondolásaival, tudása révén közelebb hozza ezeket a kérdéseket a megoldáshoz. *(Helyeslés a jobboldalon.)*

Itt sem kívánok az államtól egy fillért sem ennek az állapotnak megjavítására. Nem kívánom, hogy e célra megterheljük költségvetésünket, mert ellensége vagyok annak, hogy az államháztartás költségvetését egy fillérrel is szaporítsuk, de vannak olyan tételek minden tárca körében, — a kereskedelmi tárca körében is — amelyeket talán mai súlyos helyzetünkben mellőzni is lehetne. (Herrmann Miksa kereskedelemügyi miniszter: Nálam nincsenek!) Itt vannak például a külföldi kiküldetések, tanulmányutak és a kongresszusokon való részvétel kérdése. (Herrmann Miksa kereskedelemügyi miniszter: Minimális az, ami külföldi tárgyalásokra szükséges!) Ebből a minimális költségből, — mélyen t. miniszter úr — ha nem is tudjuk megszüntetni azokat az elkeseredett hangokat, amelyek onnan jönnek, mégis bizonyos mértékben képesek leszünk azokat mérsékelni.

Egyébként arról is meg vagyok győződve, — újabban ez is tapasztalható — hogy a magyarság túlságosan nagy része tartózkodik külföldön. Ha megfigyelünk egy kongresszust, egy vidéki városnak néha 3—4 embere ott van azon a külföldi kongresszuson. Madridba, Barcelonába és Sevillába mennek olyan emberek, akik a magyaron kívül egy szót sem tudnak. *(Felkiáltások a jobboldalon: Ez igaz!)* Pedig

nem az a fontos, hogy a külföldi viszonyokat figyeljük meg, mert a külföldi intézkedések nem mindig alkalmazhatók a mi viszonyainkra is. Egyízben éppen a mélyen t. miniszter úr volt szíves megmondani, hogy még az útéptés terén sem szabad nekünk a külföldet majmolni. (Herrmann Miksa kereskedelemügyi miniszter: De azért megnézni bizony kell!) Itt más az éghajlat, itt más a levegő, az egész atmoszféra más. Nekünk nem a holland, vagy a francia kereskedelemmel kell kivitelünket vagy értékesítésünket megoldani, nem az angol termelővel kell nekünk gazdaságunkat felemelnünk, nem az angol közigazgatást kell alapul vennünk, amikor a bajtól meg akarunk szabadulni, (Farkas István: Pedig jó volna!) nekünk a magyar közigazgatásba magyar termelést, szóval a mi sajátos viszonyainkat kell szem előtt tartanunk. Azok, akik külföldre kimennek — kivált a fiatalság — hazatérve rátérnek a bíráltnak és a fitymálatnak hangjára. Hangoztatják, hogy külföldön tapasztalták ezt és ezt, láttak ilyen nagyszerű, olyan nagyszerű dolgokat, stb. Ezt mind elismerem. De amiként a Nagy Péter erőszakosan megteremtett orosz kultúrája, bár kancsukával verte is bele a kultúrát száz esztendővel ezelőtt az orosz népbe, nem volt helyénvaló, mert még száz év múlva is olyan kirobbanásra vezetett ez a nemzet és a fajiság ellenére bevezetett kultúra, amely végső romlásba döntötte azt az országot, úgy én sem vagyok barátja annak, hogy a kultúra fejlesztése címén külföldre annyi sok pénzt kivigyünk, nem vagyok barátja pedig azért, mert nagyon kétes értékű tapasztalatokat hoznak vissza azok az urak ide az országba, és azt hiszem, jobban látják a helyzetet, ha akár egy folyóiratot, akár egy jó könyvet elolvasnak, mintha ők maguk a külföldön tanulmányozzák.

Az időm lejárt, t. Képviselőház, azokat a gondolatokat, amelyeket felvettem, pusztán csak egy fél óra korlátaim belül említhettem fel, részletesen nem tudtam felsorolni, de mert azt hiszem... (Kabók Lajos: Miért csináltak ilyen házszabályt? — Fáy István: Jól van az!) A házszabály nagyon jó. (Kabók Lajos: Akkor ne panaszkodjék!) Nem panaszkodom; nem panaszkodom a házszabályokra, hanem befejezem beszédemet azzal, hogy miután bizalommal vagyok a kormány iránt, különösen pedig a kereskedelemügyi miniszter úr iránt, akinek jóakarata közismert, köztudomású (*Úgy van! Úgy van! jobbfelől. — Mozgás a szélsőbaloldalon.*) és aki az ország ügyeivel a legjobb tehetsége szerint törődik, ennél fogva a kereskedelemügyi tárca költségvetését általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. (*Élénk helyeslés jobbfelől és a középén. A szónokot többen üdvözlék.*)

Elnök: Szólásra következik?

Petrovics György jegyző: Kéthly Anna!

220.

KN-1927-299 (1927-XXI-177) Említik a nevét

221. *KN-1927-299 (1927-XXI-180)* 2x beszólás

Hivatkozás Gáspárdyra

222. *KN-1927-305 (1927-XXI-480)*

TÁRGYMUTATÓ. Bizottsági jelentés:

Költségvetés 1929/30-ra. Hozzászóltak : Kereskedelemügyi tárca 298, 299, 300. Hozzászóltak : ...Gáspárdy Elemér...

223. Beszólás

224. Beszólás

225. Beszólás 2x

226. Beszólás 2x

227. Beszólás 3x

228. Beszólás 2x

229. Beszólás

230. Beszólás

231. Beszólás

KN-1927-314 (1927-XXII-326)

232. 322. ülés. 1929. évi október hó 25-én.

323. ülés. 1929. évi október hó 29 ón.

Elnöki előterjesztések.— A közhasználatú gép-járomű vállalatokról szóló törvényjavaslat tárgyalása.
Felszólaltak : Gáspárdy Elemér előadó...

Elnöki előterjesztések. — A közhasználatú gépjároművállalatokról szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása. Felszólaltak : Kabók Lajos, Bud János kereskedelemügyi miniszter ; a 2. §-hoz : Szilágyi Lajos, Bud János kereskedelemügyi miniszter ; a 4. §-hoz : Szilágyi Lajos ; az 5. §-hoz : Szilágyi Lajos, Bud János kereskedelemügyi miniszter ; **a 6. §-hoz : Gáspárdy Elemér előadó, a 26. §-hoz : Gáspárdy Elemér előadó ;** és 43. §-hoz : **Gáspárdy Elemér előadó ;** a 45. §-hoz : **Gáspárdy Elemér előadó,** Szilágyi Lajos, Bud János kereskedelemügyi miniszter.

Elnöki előterjesztések. — A közhasználatú gépjárművállalatokról szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása. Felszólalt : **Gáspárdy Elemér előadó.** —

233.

326. *ülés.* 1929. évi november hó 7-én.

Elnöki előterjesztések.— A katonai büntetőtörvénykönyvről szóló törvényjavaslat és a katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetéséről és a közönséges büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és kiegészítéséről szóló törvényjavaslat együttes tárgyalása. Felszólaltak : ...**Gáspárdy Elemér**...

234.

Az országgyűlés képviselőházának 320. ülése 1929. évi október hó 23-án, szerdán

Gáspárdy Elemér képviselő úr, mint a közgazdasági és közlekedésügyi bizottság előadója kíván jelentést tenni.

Gáspárdy Elemér előadó: T. Képviselőház!

Van szerencsém a közgazdasági és közlekedésügyi bizottságnak a közhasználatú gépjárművekről szóló törvényjavaslatra vonatkozó jelentését tisztelettel a Ház elé terjeszteni, kérvén, hogy azt kinyomatni, szétosztatni és a törvényjavaslat tárgyalására a sürgősséget kimondani méltóztassék.

235. Az országgyűlés képviselőházának 321. ülése, 1929. évi október hó 24-én

Tárgya : Elnöki előterjesztések. — A közhasználatú gép-jármű vállalatokról szóló törvényjavaslat tárgyalása. **Felszólaltak : Gáspárdy Elemér előadó.**

236.

KN-1927-321 (1927-XXIII-70) KÉPVISELŐHÁZI NAPLÓ. XXIII

321. ülése amelyeket a Ház hozzászólás nélkül elfogad). 1929 október 24-én, csütörtökön.

Elnök: Ezzel a t. Ház a törvényjavaslatot részleteiben is letárgyalta és annak harmadszori olvasása iránt később fogok előterjesztést tenni.

Napirendünk szerint következik a közhasználatú gépjárművállalatokról szóló törvényjavaslat

Gáspárdy Elemér előadó: T. Képviselőház! *(Halljuk! Halljuk!)* Mielőtt a törvényjavaslat általános ismertetésébe fognék, méltóztassék megengedni, hogy megismertessem azokat az alapelveket és azokat az elgondolásokat, amelyeken ez a törvényjavaslat fel van építve, mert csak így érthetjük meg a törvényjavaslat készítőjének szándékát és csak így tudunk az egész törvényjavaslatról helyes képet alkotni.

(Az elnöki széket Czettler Jenő foglalja el.)

Újabban a közlekedés általános rendjébe egy igen fontos új közlekedési eszköz lépett, amely immár számottevő az ország forgalmában. Ez az új közlekedési eszköz a gépjármű. Most már a kérdés az, hogy ezt az új forgalmi eszközt mi módon tudjuk beilleszteni közlekedésünknek általános rendjébe, a nélkül, hogy zavarok és zökkenések álljanak elő, a nélkül, hogy a meglevő közlekedési eszközök kárt és hátrányt szenvedjenek? Szükséges e célból megvizsgálnunk közlekedésünknek mai rendjét és így megállapítanunk, hogy ez az új beiktatandó forgalmi és szállítási eszköz milyen helyzetet fog teremteni.

Éppen ma száz esztendeje annak, hogy az első tökéletes, üzemképes gőzmozdony Stephenson Róbert és György alkotása, megindult Reinhillben a síneken. Tudjuk, hogy azóta az egész földtekét behálózta; tudjuk azt, hogy milyen változásokat okozott az ember szociális, gazdasági életében és úgy vagyunk vele, hogy ma már az életet vasutak nélkül szinte el sem tudnánk képzelni.

E nagyszerű közlekedési eszköz bevezetése alkalmával, amikor az első engedélyezések történtek, szintén nem volt tisztában a törvényhozás azzal, hogy miféle módoszatokkal illessze be a vasutakat az akkori közlekedés rendjébe. Akkor is sok érdekbe ütközött ennek a forgalmi eszköznek beiktatása, mert hiszen a fuvarosokra, az utak mentén lévő vendéglősökre és kocsárosokra szinte katasztrofális hatással volt.

Tudjuk azonban, hogy a vasutak egészen mások, mint a többi közlekedési eszközök, mert hiszen ismertetőjük elsősorban az, hogy kötött úthoz vannak hozzáláncolva, sín páron haladnak, amelyről letérés nincsen. A vasút tehát az általános forgalmat nem szolgálhatja ki olyan függen, mint az egyéb közlekedési járművek, viszont el kell ismerni a vasútról, hogy a legtökéletesebb szállítási és fuvarozási eszköz, különösen a tömegcikkeket illetőleg és akármilyen széles távlatokat nyit meg az emberiség előtt egyrészt a könnyű motorok problémájának megoldása folytán feltalált gépjármű, másrészt pedig a légiközlekedés, bízvást elmondhatjuk, hogy még hosszú időn keresztül a vasút lesz a közlekedés gerince. *(Úgy van! Úgy van!)* A vasút még ma is a közlekedés törzse és vigyáznunk kell arra, hogy ez a törzs meg ne roppanjon, hogy a vasutak továbbra is akadály nélkül teljesíthessék kötelességüket. Ezért vigyáznunk

kell arra, hogy ez a nagyszerű tömegszállítási eszköz, amely bizonyos mértékig versenyre kel a gépjárműközlekedéssel, épségben megmaradjon, s ezzel az új közlekedési eszközzel egyetemben szolgálja az emberiség közlekedési és forgalmi igényeit. A vasúttal szemben, — ezt el kell ismernünk — a gépjárműközlekedés bizonyos versenyt támaszt. Hiába, egyes cikkek szállítása könnyebben eszközölhető és biztosítható a gépjárművekkel, különösen a darab áruforgalom tekintetében, azonkívül a gyorsan romlandó hús- és gyümölcsszállításokat könnyebben tudja lebonyolítani a gépjármű s azokat a nehézségeket, amelyekkel a vasutaknak folytonosan küszködniük kell, ez tekinteten kívül hagyja; hiszen a gépjármű oly fürgé közlekedési eszköz, amely minden pillanatban használható, minden pillanatban készen van, nem kell a vonatokat összeállítani, nem kell a mozdony fűtéséről gondoskodni, azonkívül pedig az a végzetlen előnye van, hogy háztól-házig, teleptől-telepig szállít, s így az átrakodási költségektől úgy a szállítót, mint a felet teljesen mentesíti.

Az a verseny, amelyet a gépjárművek a vasutakkal szemben kifejtenek Magyarországon, bizonyos mértékig szintén érezhető s igenis oda kell hatnunk, hogy ezt a versenyt kellő mértékre szorítsuk. Ez a törvényjavaslat azonban nem azt szándékolja, hogy a gépjármű vállalatokat a vasutakkal szemben háttérbe szorítsa, hanem éppen az a szándéka, hogy ezeket a vállalkozásokat előmozdítsa, de csakis ott és csakis akkor, amikor a gépjárművállalat létesítése gazdaságos, mikor az a vasutakkal egyetemben a közlekedés nagy igényeinek szolgálatában áll s viszont nem engedünk olyan versenyt, mely a vasutak legitím forgalmát elvonja.

Nem engedjük meg egyrészt azért, hogy a vasút továbbra is teljesítse szállítási kötelezettségeit, másrészt pedig tőkeszegény ország lévén, tekintettel kell lennünk arra a nagy nemzeti vagyonra is, amelyet a magyar vasutakba fektettek. Az elgondolás tehát az, hogy a gépjárműközlekedést elő kell mozdítani, a nem gazdaságos versenyt háttérbe kell szorítani, viszont azonban a vasutakat támogatni kell olyképpen is, hogy amennyiben ők saját használatukra gépjárművállalatokat akarnak létesíteni, ez esetben elsőbbség illeti. Ez a törvényjavaslat szándéka, ez volt az alapgondolata és ez húzódik végig az egész törvényjavaslaton, mint vörösfonál.

T. Képviselőház! Ha hazánk közlekedésére egy pillantást vetünk, ismételten hangsúlyoznom kell, hogy bár a vasút marad a közlekedés törzse és gerince, mindazonáltal számolnunk kell a gépjárműforgalommal is, s ezért szüksége merül fel annak, hogy ezek létesítésének és engedélyezésének kérdése megfelelően rendeztessék és szabályoztassék. Az ipartörvény — háború előtt lényegtelen lévén nálunk a gépkocsiközlekedés, — egyszerűen iparigazolvány alapján minősülő iparnak minősítette a gépkocsiközlekedést. Később azonban, a háború után, midőn a gépjármű egyre jobban terjedt, és résztvett már a szállításonkál is, s amidőn kezdtek lassacskán alakulni fuvarozási és szállítóvállalatok, szükségét érezte a törvényhozás annak, hogy az ipartörvény-novellában külön is szabályozza a gépjárműközlekedést és ezért az 1922 : XII. tcikkben szabályozta a gépjármű-vállalatok engedélyezésének kérdését, amelyet általánosságban a kereskedelemügyi miniszter úrnak hatáskörébe utalt, azonban megengedte e mellett azt, hogy törvényhatósági jogú városokban a polgármester is adjon ki engedélyt. Mármint e korábbi törvény alapján keletkezett vállalatoknál — minthogy egységesen nem volt szabályozva az engedélyezés kérdése — mindig csak az illető konkrét ügyre vonatkozó törvénytől véghatározattal iparkodtak az engedélyezés kérdését megoldani, nevezetesen megszabták azokat a feltételeket és kikötéseket, amelyek az útnak irányát az ellenőrzésnek módozatait rendezték, azonban mindig csak esetről esetre bizonyos konkrét ügyből kifolyólag. Már pedig természetesen, hogy közlekedéspolitikailag semmiképpen nem kívánatos az, hogy ilyen, az ország általános közlekedési rendjébe szervesen beilleszkedő vállalatokat egy-egy ilyen törvény-

pótló intézkedéssel engedélyezzenek. Felmerült . annak szüksége, hogy ez a kérdés egy minden esetre kiterjedő törvénnyel szabályoztassék, szabályoztassék pedig azért, hogy az ország közlekedése összességének érdekét legyen hivatva megvédeni.

Ezekután bátor leszek a most szőnyegen forgó törvényjavaslatot részleteiben is ismertetni. Ez a törvényjavaslat hat fejezetből és 47. §-ból áll. A törvényjavaslat elsősorban a legkimerítőbben határozza meg a gépjárművállalatoknak fogalmát, amennyiben r megmondja, hogy ezalatt olyan üzemet kell érteni, amely nem sínen járó gépekkel végzi a szállítást. Kifejezetten körülírja és meghatározza azt is, hogy ebbe a kategóriába sorozandók az olyan pályák is, amelyek nem motorikus erővel haladnak ugyan, hanem amelyek vezetékekhez vannak kötve. Nálunk ezidőszert még ilyen pálya nincs, külföldön azonban, nevezetesen Amerikában, Hollandiában már számos ilyen vezetékes közúti pálya van, mint a villamosvasút, amelyeken a kocsik sínek nélkül haladnak a közutakon. Természetesen meghatározza a törvényjavaslat a gépjármű vállalatoknak különböző kategóriáit is. Elmondja, hogy vannak társasági vállalatok, amelyek esetenként, vagy pedig rendszeresen járatokat tartanak fenn, vannak azután áruszállítási, továbbá vegyes szállítási vállalatok, amelyek személyek és áruk szállításával foglalkoznak, végül pedig betegszállító vállalatok, amelyek a betegek mellett kísérők szállítására vannak hivatva és vannak hullafuvarozó gépjármű vállalatok.

A törvénynek első része egyben intézkedik a bérkocsivállalatokról is. A bérkocsivállalatokat általában az 1922 : XII. te. alapján engedélyezik. A jelen törvény csak bizonyos kötelezettségeket ró a bérkocsivállalatokra, amennyiben kötelezd őket szavatossági biztosítás kötésére, ezenkívül pedig az 1907 : III. te. az ipar-pártolási törvény rendelkezését kiterjeszti rájuk, amennyiben kötelezi őket magyar gyári származású ipari termékek beszerzésére, ellenkező esetben az engedélyes a jogosulatlan külföldi beszerzés értékének 30%-át kitevő összeget az államkincstár javára megfizetni köteles.

A szóbanlévő törvényjavaslat második részében általában és egészében az engedélyezés nagy kérdését szabályozza és az 1922 : XII. tetői eltérőleg az engedélyezési eljárást megkönnyíti, amennyiben kimondja, hogy az engedélyezés többé nem a kereskedelemügyi miniszter hatáskörébe tartozik, hanem Budapest székesfőváros közigazgatási területén a polgármester, a törvényhatóságokban és megyevárosokban szintén a polgármester, végül a nagy és kisközségekben a főszolgabíró adja meg az engedélyt. Ugyancsak intézkedik a menetirány, valamint a díjszabások tekintetében is. Rendezi a felügyelet kérdését, ami szintén igen fontos a gépjárművállalatok kocsijain utazó közönség biztonsága érdekében, valamint átszállító közönség érdekében is. A felügyeleti kérdést akként rendezi, hogy ezt egy meglevő szerv, a m. kir. vasúti és hajózási felügyelőség hatáskörébe utalja. Szóval minden tekintetben intézkedik az engedélyezés kérdéséről és az ezzel kapcsolatos problémák megoldásáról.

További részében a törvényjavaslat a posta szállításáról beszél és kimondja rendelkező részében, hogy ezek a vállalatok a postát szállítani kötelesek. Amennyiben ennek eleget nem tennének, vitás esetekben a kereskedelemügyi miniszter határozza meg azt az árut, amelyért

a postát szállítani kötelezve vannak. A törvényjavaslatnak, amint azt előbb kifejtteni szerencsém volt, az az intenciója, hogy a gépjárművállalatok megalakulását és elterjedését lehetővé tegye, tehát nem az, hogy a vasutakat feltétlenül megvédelmezze ezek ellen, amit legjobban bizonyít az, hogy a törvényjavaslat ezen vállalatok részére bizonyos könnyítéseket biztosít, amennyiben illeték- és adómentességben is részesíti őket.

Foglalkozik a törvényjavaslat a szavatosság kérdésével is, amennyiben kimondja, hogy minden gépjármű vállalat tartozik szavatossági biztosítást kötni. Amennyiben ezt nem tenné meg, e célra tartalékalapot tartozik gyűjteni, kivételes esetekben azonban a kormány nagyobb vállalatokat, vagy pedig közületek, városok és az állam vállalatait ezen kötelezettség alól fel is mentheti.

Intézkedik a törvényjavaslat a hazai beszerzésekről is, a legszigorúbban meghagyja és elrendeli, hogy tartoznak ezek a vállalatok hazai származású anyagokat és gyártmányokat felhasználni, amennyiben pedig ezen kötelezettségüknek eleget nem tennének, minden beszerzett anyag és gyártmány fejében tartoznak 30 fillér illetéket az állampénztárba befizetni.

Rendezi végül a törvényjavaslat a kizárólagosság kérdését is, amennyiben kimondja, hogy két vállalat ugyanazon a vonalon nem létesíthető, valamint intézkedik abban a tekintetben is, hogy párhuzamosan a vasúti vonallal vállalat létesíthető ne lehessen. Befejező részében pedig a törvényjavaslat felhatalmazást ad a kereskedelemügyi miniszternek a törvény életbeléptetésére.

T. Ház! Ezek voltak azok az elgondolások, és alapelvek, amelyek a törvény elkészítőjét vezették. Kifejezve abbeli óhajtasomat, hogy ez a törvényjavaslat is szegény hazánk lerongyolt gazdasági életének felvirágoztatására szolgáljon, kérem a t. Házat, méltóztassék azt úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadni. *(Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon és a középén.)*

Elnök: Szólásra következik?

Héjj Imre jegyző: Szilágyi Lajos!

237. KN-1927-321 (1927-XXIII-71)

Az országgyűlés képviselőházának 321

Gáspárdy Elemér előadó: T. Képviselőház! *(Halljuk! Halljuk!)* Mielőtt a törvényjavaslat általános ismertetésébe fognék, méltóztassék megengedni, hogy megismertessem azokat az alapelveket és azokat az elgondolásokat, amelyeken ez a törvényjavaslat fel van építve, mert csak így érthetjük meg a törvényjavaslat készítőjének szándékát és csak így tudunk az egész törvényjavaslatról helyes képet alkotni.

(Az elnöki széket Czettler Jenő foglalja el.)

Ujabban a közlekedés általános rendjébe egy igen fontos új közlekedési eszköz lépett, amely immár számottevő az ország forgalmában. Ez az új közlekedési eszköz a gépjármű. Most már a kérdés az, hogy ezt az új forgalmi eszközt mi módon tudjuk beilleszteni közlekedésünknek általános rendjébe, a nélkül, hogy zavarok és zökkenések álljanak elő, a nélkül, hogy a meglevő közlekedési eszközök kárt és hátrányt szenvedjenek? Szükséges e célból megvizsgálnunk közlekedésünknek mai rendjét és így megállapítanunk, hogy ez az új beiktatandó forgalmi és szállítási eszköz milyen helyzetet fog teremteni.

Éppen ma száz esztendeje annak, hogy az első tökéletes, üzemképes gőzmozdony Stephenson Kóbert és György alkotása, megindult Reinhillben a síneken. Tudjuk, hogy azóta az egész földtekét behálózta; tudjuk azt, hogy milyen változásokat okozott az ember szociális, gazdasági életében és úgy vagyunk vele, hogy ma már az életet vasutak nélkül szinte el sem tudnánk képzelni.

E nagyszerű közlekedési eszköz bevezetése alkalmával, amikor az első engedélyezések történtek, szintén nem volt tisztában a törvényhozás azzal, hogy miféle módoszatokkal illessze be a vasutakat az akkori közlekedés rendjébe. Akkor is sok érdekbe ütközött ennek a forgalmi eszköznek beiktatása, mert hiszen a fuvarosokra, az utak mentén lévő vendéglősökre és kocsmárosokra szinte katasztrofális hatással volt.

Tudjuk azonban, hogy a vasutak egészen mások, mint a többi közlekedési eszközök, mert hiszen ismertetőjük elsősorban az, hogy kötött úthoz vannak hozzáláncolva, sín páron haladnak, amelyről letérés nincsen. A vasút tehát az általános forgalmat nem szolgálhatja ki olyan fürgén, mint az egyéb

közlekedési járművek, viszont el kell ismerni a vasútról, hogy a legtökéletesebb szállítási és fuvarozási eszköz, különösen a tömegcikkeket illetőleg és akármilyen széles távlatokat nyit meg az emberiség előtt egyrészt a könnyű motorok problémájának megoldása folytán feltalált gépjármű, másrészt pedig a légiközlekedés, bizvást elmondhatjuk, hogy még hosszú időn keresztül a vasút lesz a közlekedés gerince. *(Ügy van! Ügy van!)* A vasút még ma is a közlekedés törzse és vigyáznunk kell arra, hogy ez a törzs meg ne roppanjon, hogy a vasutak továbbra is akadály nélkül teljesíthessék kötelességüket. Ezért vigyáznunk kell arra, hogy ez a nagyszerű tömegszállítási eszköz, amely bizonyos mértékig versenyre kel a gépjárműközlekedéssel, épségben megmaradjon, s ezzel az új közlekedési eszközzel egyetemben szolgálja az emberiség közlekedési és forgalmi igényeit. A vasúttal szemben, — ezt el kell ismernünk — a gépjárműközlekedés bizonyos versenyt támaszt. Hiába, egyes cikkek szállítása könnyebben eszközölhető és biztosítható a gépjárművekkel, különösen a darab áruforgalom tekintetében, azonkívül a gyorsan romlandó hús- és gyümölcsszállításokat könnyebben tudja lebonyolítani a gépjármű s azokat a nehézségeket, amelyekkel a vasutaknak folytonosan küszködniük kell, ez tekinteten kívül hagyja; hiszen a gépjármű oly fűrge közlekedési eszköz, amely minden pillanatban használható, minden pillanatban készen van, nem kell a vonatokat összeállítani, nem kell a mozdony fűtéséről gondoskodni, azonkívül pedig az a véghetetlen előnye van, hogy háztól-házig, teleptől-telepig szállít, s így az átrakodási költségektől úgy a szállítót, mint a felet teljesen mentesíti.

Az a verseny, amelyet a gépjárművek a vasutakkal szemben kifejtenek Magyarországon, bizonyos mértékig szintén érezhető s igenis oda kell hatnunk, hogy ezt a versenyt kellő mértékre szorítsuk. Ez a törvényjavaslat azonban nem azt szándékolja, hogy a gépjármű vállalatokat a vasutakkal szemben háttérbe szorítsa, hanem éppen az a szándéka, hogy ezeket a vállalkozásokat előmozdítsa, de csakis ott és csakis akkor, amikor a gépjárművállalat létesítése gazdaságos, mikor a vasutakkal egyetemben a közlekedés nagy igényeinek szolgálatában áll s viszont nem engedünk olyan versenyt, mely a vasutak legitim forgalmát elvonja.

Nem engedjük meg egyrészt azért, hogy a vasút továbbra is teljesítse szállítási kötelezettségeit, másrészt pedig tőkeszegény ország lévén, tekintettel kell lennünk arra a nagy nemzeti vagyonra is, amelyet a magyar vasutakba fektettek. Az elgondolás tehát az, hogy a gépjárműközlekedést elő kell mozdítani, a nem gazdaságos versenyt háttérbe kell szorítani, viszont azonban a vasutakat támogatni kell olyképpen is, hogy amennyiben ők saját használatukra gépjárművállalatokat akarnak létesíteni, ez esetben elsőbbség illeti. Ez a törvényjavaslat szándéka, ez volt az alapgondolata és ez húzódik végig az egész törvényjavaslaton, mint vörösfonál.

T. Képviselőház! Ha hazánk közlekedésére egy pillantást vetünk, ismételten hangsúlyoznom kell, hogy bár a vasút marad a közlekedés törzse és gerince, mindazonáltal számolnunk kell a gépjárműforgalommal is, s ezért szüksége merül fel annak, hogy ezek létesítésének és engedélyezésének kérdése megfelelően rendeztessék és szabályoztassék. Az ipartörvény — háború előtt lényegtelen lévén nálunk a gépkocsiközlekedés, — egyszerűen iparigazolvány alapján minősülő iparnak minősítette a gépkocsiközlekedést. Később azonban, a háború után, midőn a gépjármű egyre jobban terjedt, és résztvett már a szállításonkál is, s amidőn kezdtek lassacskán alakulni fuvarozási és szállítóvállalatok, szükségét érezte a törvényhozás annak, hogy az ipartörvény-novellában külön is szabályozza a gép járműközlekedést és ezért az 1922 : XII. cikkben szabályozta a gépjármű-vállalatok engedélyezésének kérdését, amelyet általánosságban a kereskedelemügyi miniszter úrnak hatáskörébe utalt, azonban megengedte e mellett azt, hogy törvényhatósági jogú városokban a polgármester is adjon ki engedélyt. Mármost e korábbi törvény alapján keletkezett vállalatoknál — minthogy egységesen nem volt szabályozva az engedélyezés kérdése — mindig csak az illető konkrét ügyre vonatkozó törvénytől véghatározattal iparkodtak az engedélyezés kérdését megoldani, nevezetesen megszabták azokat a feltételeket és kikötéseket, amelyek az útnak irányát az ellenőrzésnek módozatait rendezték, azonban mindig csak esetről esetre bizonyos konkrét ügyből kifolyólag. Már pedig természetesen, hogy közlekedéspolitikailag semmiképpen nem kívánatos az, hogy ilyen, az ország általános közlekedési rendjébe szervesen beilleszkedő vállalatokat egy-egy ilyen törvény-

pótló intézkedéssel engedélyezzenek. Felmerült annak szüksége, hogy ez a kérdés egy minden esetre kiterjedő törvénnyel szabályoztassék, szabályoztassék pedig azért, hogy az ország közlekedése összességének érdekét legyen hivatva megvédeni.

Ezekután bátor leszek a most szőnyegen forgó törvényjavaslatot részleteiben is ismertetni. Ez a törvényjavaslat hat fejezetből és 47. §-ból áll. A törvényjavaslat elsősorban a legkimerítőbben határozza meg a gépjárművállalatoknak fogalmát, amennyiben r megmondja, hogy ezalatt olyan üzemet kell érteni, amely nem sínen járó gépekkel végzi a szállítást. Kifejezetten körülírja és meghatározza azt is, hogy ebbe a kategóriába sorozandók az olyan pályák is, amelyeken nem motorikus erővel haladnak ugyan, hanem amelyek vezetékhez vannak kötve. Nálunk ezidőszert még ilyen pálya nincs, külföldön azonban, nevezetesen Amerikában, Hollandiában már számos ilyen vezetékes közúti pálya van, mint a villamosvasút, amelyeken a kocsik sínek nélkül haladnak a közutakon. Természetesen meghatározza a törvényjavaslat a gépjármű vállalatoknak különböző kategóriáit is. Elmondja, hogy vannak társasikooi vállalatok, amelyek esetenként, vagy pedig rendszeresen járatokat tartanak fenn, vannak azután áruszállítási, továbbá vegyes szállítási vállalatok, amelyek személyek és áruk szállításával foglalkoznak, végül pedig betegszállító vállalatok, amelyek a betegek mellett kísérők szállítására vannak hivatva és vannak hullafuvarozó gépjármű vállalatok.

A törvénynek első része egyben intézkedik a bérkocsivállalatokról is. A bérkocsivállalatokat általában az 1922 : XII. te. alapján engedélyezik. A jelen törvény csak bizonyos kötelezettségeket ró a bérkocsivállalatokra, amennyiben kötelezd őket szavatossági biztosítás kötésére, ezenkívül pedig az 1907 : III. te, az ipar-pártolási törvény rendelkezését kiterjeszti rájuk, amennyiben kötelezi őket magyar gyári származású ipari termékek beszerzésére, ellenkező esetben az engedélyes a jogosulatlan külföldi beszerzés értékének 30%-át kitevő összeget az államkincstár javára megfizetni köteles.

A szóbanlévő törvényjavaslat második részében általában és[^] egészében az engedélyezés nagy kérdését szabályozza és az 1922 : XII. tetői eltérőleg az engedélyezési eljárást megkönnyíti, amennyiben kimondja, hogy az engedélyezés többé nem a kereskedelemügyi miniszter hatáskörébe tartozik, hanem Budapest székesfőváros közigazgatási területén a polgármester, a törvényhatóságokban és megyevárosokban szintén a polgármester, végül a nagy és kisközségekben a főszolgabíró adja meg az engedélyt. Ugyancsak intézkedik a menetirány, valamint a díjszabások tekintetében is. Rendezi a felügyelet kérdését, ami szintén igen fontos a gépjárművállalatok kocsijain utazó közönség biztonsága érdekében, valamint átszállító közönség érdekében is. A felügyeleti kérdést akként rendezi, hogy ezt egy meglevő szerv, a m. bir. vasúti és hajózási felügyelőség hatáskörébe utalja. Szóval minden tekintetben intézkedik az engedélyezés kérdéséről és az ezzel kapcsolatos problémák megoldásáról.

További részében a törvényjavaslat a posta szállításáról beszél és kimondja rendelkező részében, hogy ezek a vállalatok a postát szállítani kötelesek. Amennyiben ennek eleget nem tennének, vitás esetekben a kereskedelemügyi miniszter határozza meg azt az árut, amelyért a postát szállítani kötelezve vannak. A törvényjavaslatnak, amint azt előbb kifejtini szerencsém volt, az az intenciója, hogy a gépjárművállalatok megalakulását és elterjedését lehetővé tegye, tehát nem az, hogy a vasutakat feltétlenül megvédelmezze ezek ellen, amit legjobban bizonyít az, hogy a törvényjavaslat ezen vállalatok részére bizonyos könnyítéseket biztosít, amennyiben illeték- és adómentességben is részesíti őket.

Foglalkozik a törvényjavaslat a szavatosság kérdésével is, amennyiben kimondja, hogy minden gépjármű vállalat tartozik szavatossági biztosítást kötni. Amennyiben ezt nem tenné meg, e célra tartalékalapot tartozik gyűjteni, kivételes esetekben azonban a kormány nagyobb vállalatokat, vagy pedig közületek, városok és az állam vállalatait ezen kötelezettség alól fel is mentheti.

Intézkedik a törvényjavaslat a hazai beszerzésekről is, a legszigorúbban meghagyja és elrendeli, hogy tartoznak ezek a vállalatok hazai származású anyagokat és gyártmányokat felhasználni, amennyiben pedig ezen kötelezettségüknek eleget nem tennének, minden beszerzett anyag és gyártmány fejében tartoznak 30 fillér illetéket az állampénztárba befizetni.

Rendezi végül a törvényjavaslat a kizárólagosság kérdését is, amennyiben kimondja, hogy két vállalat ugyanazon a vonalon nem létesíthető, valamint intézkedik abban a tekintetben is, hogy párhuzamosan a vasúti vonallal vállalat létesíthető ne lehessen. Befejező részében pedig a törvényjavaslat felhatalmazást ad a kereskedelemügyi miniszternek a törvény életbeléptetésére.

T. Ház! Ezek voltak azok az elgondolások, és alapelvek, amelyek a törvény elkészítőjét vezették. Kifejezve abbeli óhajtasomat, hogy ez a törvényjavaslat is szegény hazánk lerongyolt gazdasági életének felvirágoztatására szolgáljon, kérem a t. Házat, méltóztassék azt úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadni. *(Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon és a feő-zépen.)*

Elnök: Szólásra következik?

Héjj Imre jegyző: Szilágyi Lajos!

238. *KN-1927-321 (1927-XXIII-78)*

Beszólás

238. Az országgyűlés képviselőházának 322. ülése 1929. évi október hó 25-én, pénteken

239.

Tárgyai : Elnöki előterjesztések. — Az elemi népiskolai beiratási díjak újabb szabályozásáról és felhasználásáról szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása. — A közhasználatú gőpjárművállalatokról szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása. Felszólaltak: a 6. §-hoz : **Gáspárdy Elemér előadó**, a 26. §-hoz : **Gáspárdy Elemér** előadó ; a 27. §-hoz : Szilágyi Lajos, Bud János kereskedelemügyi miniszter; a 39., 41. és 43. §-hoz : **Gáspárdy Elemér előadó**; a 45. §-hoz : **Gáspárdy Elemér előadó**, Szilágyi Lajos, Bud János kereskedelemügyi miniszter. — A zárszámadásvizsgáló bizottság jelentése a magyar államnak 1921/22. évi zárszámadásáról és a m. kir. legfőbb állami számvevőszék arra vonatkozó jelentéséről.

240. *KN-1927-322 (1927-XXIII-99) Az országgyűlés képviselőházának 32*

Griger Miklós jegyző *(olvassa a 24—25 §-okat, amelyeket a Ház észrevétel nélkül elfogad. — Olvassa a 26. §-t.)*

Elnök: Az előadó úr kíván szólni.

Gáspárdy Elemér előadó: T. Képviselőház! Méltóztassék megengedni, hogy a 26. §-hoz egy indítványt tegyek, nevezetesen azt, hogy ennek első bekezdése harmadik sorába «részvénytársaság» szó elé «korlátolt felelősségű társaság» szavak iktattassanak be.

Rövid indokolással elmondom, hogy tegnapelőtt a Képviselőház elfogadta ezt a törvényjavaslatot, amelyből, miután előreláthatólag a Felsőház is elfogja fogadni, törvény válik és így szükséges, hogy már

most benne legyen a szövegben ez a kitétel «korlátozott felelősségű társaság». Ezeket voltam bátor csak javasolni.

Elnök: Kíván még valaki szólani? Senki nem kíván szólani, a vitát bezárom.

A miniszter úr óhajit nyilatkozni?

241. KN-1927-322 (1927-XXIII-100) 322.ülés 1929 október 25-én, pénteken.

Gáspárdy Elemér előadó: T. Képviselőház! Bátor vagyok indítványozni, hogy a törvényjavaslat 39. §-ának utolsóelőtti sorában a «30%» kitétel helyett «50%» kitétel vétessék fel. Indítványomat tisztelettel azzal vagyok bátor megindokolni, hogy a hazai ipar védelméről szóló 1907. III. cikk szerint ezeknek az autóbusszállalatoknak és géperező bérkocsitulajdonosoknak csakis hazai gyártmányú anyagokat szabad beszerezniük. A javaslat eddigi szövege 30%-os büntetéspénzeket helyezett kilátásba, vagyis a külföldről beszerzett anyagok és gyártmányok értékének 30%-ával sújtották volna a külföldről beszerzőt, ezzel szemben az én indítványom azt célozza, hogy a hazai ipar hathatósabb pártolása érdekében ne a beszerzett anyagok értékének 30%-ával, hanem 50%-ával sújtassék büntetésül az illető vállalat.

Tisztelettel kérem indítványom elfogadását. *(Helyeslés.)*

Elnök: Kíván valaki szólani? *(Nem!)* Ha senki szólani nem kíván, a vitát bezárom. A miniszter úr nem kíván nyilatkozni.

Következik a határozathozatal. Kérdem a t. Házat, méltóztatik-e a 39. %-t eredeti szövegezésében fogadni el, szemben az előadó úr módosításával, igen vagy nem? *(Nem!)* Nem, ennél fogva a 39. %-t az előadó úr módosításával jelentem ki elfogadottnak.

Következik a 40. §.

Griger Miklós jegyző *(olvassa a 40. §-t, amelyet a Ház hozzászólás nélkül elfogad. Olvassa a 41. §-t.)*

— Az eladó úr kíván szólani.

Elnök: Az előadó urat illeti a szó.

Gáspárdy Elemér előadó: T. Képviselőház! Bátorkodom indítványozni, hogy a 41. § 3. sorában a «fejezetében» szó után «továbbá a törvény 36. és 29. §-aiban» szavak iktattassanak be, pusztán azért, hogy értelemzavarónak és a szöveg világosabbá váljék. Tisztelettel kérem indítványom elfogadását. *(Helyeslés.)*

Elnök: Kíván valaki szólani? *(Nem!)* Ha senki szólani nem kíván, a vitát bezárom.

Kérdem a t. Házat, méltóztatik-e a 41. %-t az előadó úr által javasolt kiegészítéssel elfogadni, igen vagy nem? *(Igen!)* A Ház a 41. §-t az előadó úr által javasolt kiegészítéssel fogadta el.

Következik a 42. §.

Griger Miklós jegyző *(olvassa a 42. §-t, amelyet a Ház hozzászólás nélkül elfogad. — Olvassa a 43. §-t):* Az előadó úr kíván szólani.

Ennek a szakasznak a módosítása azért látszott szükségesnek és azért kellett azt pótlólag kiegészíteni, mert a kormány a teljes egyenlőség alapjára kíván helyezkedni a vállalatokkal szemben és ezért a javaslat, amelyet most előadni bátor voltam, azt célozza, hogy a jogfosztás teljesen elkerültesse, hogy az senkit ne érjen. Ezért a régi ipar jogosultak ipar igazolványát vagy iparendélyét az új törvényen alapuló engedéllyel kell kicserélni. Tisztelettel kérem, méltóztassék jelen indítványomat elfogadni.

Elnök: Szilágyi Lajos képviselő urat illeti a szó.

Szilágyi Lajos: T. Ház! Elérkeztünk a törvényjavaslat

242. KN-1927-323 (1927-XXIII-109) Az országgyűlés képviselőházának 323. ülése 1929. évi október hó 29-én

Tárgyai : Elnöki előterjesztések. — A közhasználatú gépjárművállalatokról szóló törvényjavaslata harmadszori olvasása. **Felszólalt : Gáspárdy Elemér előadó.** —

243. Beszólás

244. KN-1927-326 (1927-XXIII-205)

Az országgyűlés képviselőházának 326. ülése 1929. évi november hó 7-én, csütörtökön

Tárgyai : Elnöki előterjesztések. ...A katonai büntetőtörvénykönyvről szóló törvényjavaslat és a katonai büntető törvénykönyv életbeléptetéséről és a közönséges büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és kiegészítéséről szóló törvényjavaslat együttes tárgyalása. Felszólaltak: ...**Gáspárdy Elemér.** —

245. KN-1927-326 (1927-XXIII-227) ülése 1929 november 7-én

Elnök: Szólásra következik?

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Jánossy Gabor igen t. barátom hazafias beszédében az előbb azt mondta, hogy a nemzet 400 éves szenvedés után végre visszaszerezte függetlenségét és annak lehetőségét, hogy nemzeti hadsereget alkosson. Nem akarok sírva vigadó szavakat használni ennek a függetlenségnek jellemzésére, mert a mi apáink nem erről a függetlenségről ábrándoztak, *(Ügy van! jobbfelől.)* nem egy kis, megcsonkított, szűk hazáról, amelyben már a megélhetés is majdnem lehetetlenné vált és amelyben immár, ha a dolgok így fejlődnek tovább, nem is táplálhatjuk azt a reménységet, hogy valamikor ősapáink büszke örökségét vissza is foglalhatjuk.

Hogy ez a csapás miért következett erre a nemzetre, erről pro és kontra lehet vitatkozni, mindenesetre azonban ismerjük el, hogy mi magunk is hozzájárultunk ahhoz, hogy az összeroppanás akkor bekövetkezett. Én, mint jó magyar ember, sohasem kívánok másokhoz csatlakozni és másokban bízva

ennek a nemzetnek sorsát intézni, hanem mindig csak magunkban, ebben a nemzetben bízni, mert aki magában bíz, az sohasem fog csalatkozni, sem szövetségeseiben, sem az eseményekben.

Most is olyan időket élünk, amikor összes erőinket össze kell szednünk és azt a Golgothát, amelyet járunk, nem csüggedt, hanem emelt fővel kell megjárunk, folyton éltetve azt a reménységet, hogy ez csak múló álom. Ha a világjelenségek következtében a mai állapotok itt ebben a hazában nem rózsásak, ezt sohase hozzuk fel okául annak, hogy nem lehet a dolgokon segíteni, mert lehetnek ilyen jelenségek egész Európában, az egész világon. Gondoljunk arra, hogyha összetörik is minden állam és minden ország, ennek a nemzetnek élnie kell tovább és folytonosan táplálnia kell azt a reménységet, hogy lesz még egyszer szülő, lágy kenyérrel, hogy ezeket a csonka határokat kitágítsuk. *(Helyes/és.)*

Amikor erről a törvényjavaslatról van szó, el kell ismernünk, hogy az igen fontos és elsősorban fontos abból a szempontból, mert nemzeti ideáink megvalósításának egyik eszközeként

kell, hogy fogadjuk. Hiszen tudjuk azt, hogy az a csapás, amely bennünket ért, éppen azért zúdult reánk, mert hadseregünkben meglazult a fegyelem. Én, igenis, fontosnak tartom azt, hogy ez a kérdés megfelelően szabályoztassék.

Gál Jenő igen t. képviselőtársam értékes beszédében azt mondta, hogy ennek az országnak, ennek a nemzetnek nincs szüksége kényszerítő szabályokra, nincs szüksége arra, hogy katonáit fegyelmezze, mert ha eljön az ideje annak, épűgy, mint Rákóczi kurucai, vagy Kossuth katonái, meg fogják tenni kötelességüket. Ezért szerinte nem kell semmiféle nyomasztó paragrafusokkal ennek a hadseregnek harckészségét emelni. Ezzel a felfogással nem érthetek egyet. Tudom az én fajtámról és népemről, hogy ott fog állni becsülettel, híven, amint tette a világháborúban is és az utolsóig megteszi kötelességét. De mindig vannak a nagy tömegekben konkolyhíntők. Vannak olyanok, akik a maguk gyávaságát felhasználva, másokat is gyávaságra beszélnek *xk, (Ügy van! a jobboldalon. — Krisztián Imre: Élethivatásuk!)* akik politikából vagy érvényesülésből belopóznak a hadseregbe éppen úgy, mint a. világháborúban tették, amikor megrendítették jó, biztos, erős, magyar csapatok harckészségét. *(Ügy van! a jobboldalon-)* De tekintsünk el mindenféle nemzeti érzéstől, ne nézzük az illúziókat, a vágyakat, ne nézzük önmagunkat sem, hanem egy kicsit lépünk a materializmus útjára és akkor is rá kell jönnünk, hogy az emberiség életében és viszonyainak szabályozásában csak két hajtóerő van. Az egyik hajtóerő a kenyérszükséglet. (Jánossy Gábor: Főhajtóerő!) Ez a legfontosabb és fő hajtóerő, amely cselekedetre készíti az embert. A másik — a fajfenntartás ösztönétől eltekintve — a fegyelem, a kényszer. Dolgozni kell, mert különben éhen halsz, és engedelmeskedni kell, mert különben eltiprunk. A fegyelmet tehát nem nélkülözheti semmiféle tömeg, amely egyöntetűen akar cselekedni. Ha nincs meg a kellő fegyelmezés, akkor nincs rendes csapattest, hanem csak egyszerű csúrhévé változik át. Szükség van tehát erre a fegyelemre a magyar hadseregben is annak ellenére, hogy a magyar katona világhírűvé tette az ő szavatartását és mindenki elismerte az ő hősiességét.

Nem akarok most részletekbe menőleg foglalkozni a javaslattal, mert hiszen a részletes tárgyalásnál úgy is alkalom lesz erre, itt e helyütt csak rá kívánok mutatni a törvényjavaslat egyik szakaszára, amelyet előttem Dési Géza igen t. képviselőtársam, valamint többen, legutóbb pedig Jánossy Gábor igen t. barátom is szóvá tett. Ez a 38. §, *(Halljuk! Halljuk!)*

Méltóztassanak megengedni, hogy én a szakaszról való elgondolásomat teljes őszinteséggel, mint jó magyar ember, aki a magyar hadsereg, nemzetünk díszé és virága iránt és annak lovagias szelleme szempontjából a legmagasztosabb érzelmekkel telítette meg keblét, kifejthessem és erről a szakaszról őszinte nyilatkozatot tehessek. *(Halljuk! Halljuk!)*

Tudjuk jól, hogy békében a katonai büntető rendtartás következtében sokszor támadtak összekoccanások katonaság és a polgárság között. Ezek az összekoccanások nem voltak alkalmasak arra, hogy a hadsereg népszerűségét előbbre vigyék, de nem voltak alkalmasak arra sem, hogy az igazságnak megfelelően elég tétessék. Az osztrák szoldateszka okozta ezt. Nem vagyok ugyan azon az állásponton, amelyet Jánossy igen t. barátom hangoztatott, hogy minden rossz Ausztriából származott, **(Csontos Imre:** Minden, ami csak csapás van Magyarországon.

Jánossy Gábor: Egy jót tessék mondani.) mert ennek az államszövetségnek volt bizonyos haszna is; hiszen bűzánkat, borunkat jobban tudtuk értékesíteni, a két állam kicserélte egyrészt iparcikkeit, másrészt nyersterményeit. Az őszinteség még a politikában sem árt, sőt az hasznos. Azt hiszem, ha sok hiba is volt

ebben az államszövetségben, voltak ennek jó oldalai is. (Csontos Imre: Ott volt az aradi tizenhárom, meg a többi!) Azok sajnálatos események voltak, t. képviselőtársam; ilyen tévedések mindenkor, még egy nemzeti államban is be szoktak következni. De nem akarom menteni semmi tekintetben sem az Ausztriával való kapcsolatot, csak az igazság kedvéért voltam bátor rámutatni arra, hogy volt ennek az államszövetségnek kétségtelenül haszna is, amelyet éppen a termelő- és gazdatársadalom tud jelenleg már megfelelően értékelni. Katonai szempontból azonban rendkívüli hátrányos volt ránk nézve ez az államszövetség és éppen katonai szempontokból volt káros akkor a mai 38. §, mert az osztrák szoldateszka, amely nem forrott össze a magyar néplélekkel, a Csehszából, Lengyelországból, Alsó- és Felső-Ausztriából idedirigált tiszt urak könnyelműen és sokszor rosszakaratúan éltek vissza ezzel a joggal, amelyet a jelenlegi 38. § a mi magyar tisztjeinknek is most meghagy és biztosít.

Azóta a helyzet nagyban megváltozott, mert hiszen a magyar honvédség vér a mi vérünkéből, (*Ügy van! Ügy van! jobbfelől.*) a mi fiainkból rekrutálódik, színmagyar családokból és nem hiszem, hogy ezek jogosulatlanul fognak élni ezzel a fegyverhasználati joggal. A mai tisztikarról, amelytől már nagy tanultságot és képesítést igényelünk, amely tisztikar kell hogy a lovagiasság mintaképe legyen s amely most már nem kávéházakban és aljas lebujokban tölti idejét, mint ahogy sajnos, békében volt, (Jánossy Gábor: Miedert hordtak az osztrák tisztet!) hanem .napról-napra reggeltől estig tartó munkálkodással és tanulással iparkodik a maga szakmájában dolgait előbbre vinni, mondom, arról a tisztikarról, a magyar családok színe-virágáról nem lehet feltenni azt, hogy kardját jogosulatlanul használná.

Mégis szeretném ha ez a paragrafus megfelelően, jobban, precízebben kidolgoztatnék és körülíratnék, mert hiszen egy fiatalember megítélésére bízni azt, hogy mikor élhet evvel a nagy joggal, (**Jánossy Gábor:** Bele kell nevelni!) mégis csak messzemenő jogosítvány egy 23—24 éves fiatalember részére, ha az ő pillanatnyi megítélésétől van függővé téve az, hogy mikor történt becsületsértés. Nagyon helyesen mutatott rá az ebben a paragrafusban foglalt visszásságokra Dési Géza igen t. barátom, aki leírta olyan állapot lehetőségét is, amikor a tiszt úrnak ezt a megítélését esetleg még egy kis borgőz is befolyásolja. Hiszen az ilyen összeütközések polgár és katonatiszt között rendszerint ilyen körülmények között szoktak bekövetkezni, vagy pedig különösen vidéki városokban, ahol a katonatiszt és a polgári egyén között az ellentétek bizonyos mértékig már hosszabb idő óta ki vannak élezve, akkor szoktak kirobbanni, amikor mulatságok, bálók vannak, amikor — valljuk be őszintén, röviden — esetleg nő is lehet a dologban. (Jánossy Gábor: Akkor érdemes!)

De nem is olyan sértés miatt ránt az illető kardot, amely a büntetőtörvénykönyvben körül van írva, hanem kardot ránt sokszor a benne már előzetesen felhalmozódott gyűlölet és harag miatt. Éppen ezért legyen szabad nekem az igen t. honvédelmi miniszter úrhoz és igazságügyminiszter úrhoz azt a kérelmet intézni ebben a tekintetben: méltóztassanak jobban körvonalaizni álláspontjukat, vagy pedig a polgári törvénykönyvet is akként módosítani, hogy az illető polgár szintén védekezhessen a keze ügyébe eső fegyverrel, késsel, pisztollyal, (*Mozgás.*) természetesen a jogos önvédelem határain belül. Mert, amint azt előbb Jánossy t. barátom kifejtette, becsület csak egy van. Osztályöntudat az lehetséges és kell is hogy legyen a hadseregben, de a szó legnemesebb értelmében vett becsület csak egyetlen lehetséges, amely éppúgy megilleti a polgárt, mint a katonát, megillet mindenkit a legegyszerűbb embertől a legmagasabbig. (*Ügy van! a jobboldalon.*)

Amidőn ezek után bátor vagyok beszédemet befejezni, (*Halljuk! Halljuk!*) végezetül még csak azt a hő kívánságomat szeretném hozzátenni, vajha ez a törvényjavaslat is azoknak a törvényjavaslatok sorába lépne, amelyek alkalmasak arra, hogy ezt a szerencsétlen országot, amely most is ezer bajjal küszködik, valami módon kivezessék a hinárból és olyan állapotot teremtsen, amely mindnyájunk részére, reményt nyújthatna abban a tekintetben, hogy a mi szeretett magyar hadseregünk lobogóját mitlőbb kitűzhesse a régi határokra.

Ebben a hitben és óhajban ezt a törvényjavaslatot előbbi kérelmem fenntartásával úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadom. (*Elénk helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon. — A szónokot üdvözlík.*)

Elnök: Szólásra következik!

Petrovics György jegyző: Szepessy Géza!

Szepessy Géza: T. Képviselőház! Az idő előrehaladott voltára tekintettel kérem

246. KN-1927-327 (1927-XXIII-230)

Szepessy Géza: T. Ház! Egy másik dolog, amire rá kívánok mutatni és amit több t. képviselőtársam is szóvá tett, a fegyverhasználat joga. **Gáspárdy Elemért** képviselőtársam tegnap olyan irányú kijelentést tett, hogy precizirozza a törvény azokat az eseteket, amelyekben a katona használhatja fegyverét katonai becsületének megvédelme, megóvása érdekében ...

247. Beszólás

248. 249. KN-1927-331 (1927-XXIII-366) 381. ülés 1929 november 15

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! (*Zaj a szélsőbaloldalon.* — Kabók Lajos: Gyerünk pihenni!) Pakots József igen tisztelt képviselőtársammal szemben azt bátorkodom indítványozni és kérni, hogy az elnöki napirendi indítvány fogadtassék el. (*Zaj a szélsőbaloldalon.*)

Pakots József igen. t. képviselőtársam felhozta azt a körülményt, hogy a törvényhozás munkájával színi kell és mindig foglalkoztatni kell a Képviselőházat. (Pakots József: Ilyenkor különösen!) Ezzel szemben nekem az a véleményem, hogy ennek az országnak nem annyira sok törvényre, hanem jó törvényekre van szüksége. (*Taps a szélsőbaloldalon.* — Fábíán Béla: Tessék ezt a saját kormányának megmondani! Ezt kívánjuk mi is!) Ahhoz pedig, hogy megfelelő és az ország érdekében helyes törvényeket tudjunk hozni, kétségtelenül szükséges, (Rassay Károly: Hogy ismerjük!) hogy előzetesen a bizottságokban kellőképpen megvitassuk a javaslatokat. (Baracs Marcell: Miért nem mondotta ezt a honvédelmi miniszternek a katonai büntetőtörvényjavaslatnál?)

A második kérdésbe pedig, amelyet Pakots József igen t. képviselőtársam felhozott és amelyben gúnyosan aposztrofálta inkább ezt a nagy pártot, hogy ez gazdasági kérdésekben nem cselekszik és nem tesz semmit, (Kabók Lajos: Igaza is van! Hát hol cselekszik?), méltóztassanak megengedni, hogy én ezt a vádat mind a magam nevében, mind, azt hiszem az efrész párt nevében is visszautasítsam. (Baracs Marcell: Undorral visszautasítja! — Rassay Károly: Az újjáteremtő kormány nevében!) Legyen meggyőződve a mélyen t. ellenzék, hogy ezt a pártot és ennek a pártnak minden, egyes tagját éppen úgy áthatja az a gondolat, hogy itt segítségre szükség van, itt cselekednünk kell, mint önöket, (Baracs Marcell: «A gróf a vízbe fúl»!) de teljesen tudatában vagyok annak, hogy nemcsak a pártot, hanem magát a kormányt is. (Kabók Lajos: Közben a gróf vízbe fúl! — Rassay Károly: Dehogy a gróf, az ország!) Az országot nem engedi ez a párt vízbefulladni. Mert bizonyos, hogy lesznek a kormánynak javaslatai, amelyeket a kellő időben elő fog hozni. (Fábíán Béla: Pártkérdéssé teszik, hogy szabad-e az országot megmenteni, vagy nem! — *Zaj és felkiáltások jobbfelől: Ugyan! Ugyan!*)

Elnök: Csendet kérek! Fábíán képviselő urat figyelmeztetem, hogy tartózkodjék az állandó közbeszólásoktól, mert különben kénytelen lennék erősebb rendszabályokat alkalmazni. (Rothenstein Mór: Ezzel nem lehetva gazdasági válságot megakadályozni!)

Gáspárdy Elemér: Mi a magunk részéről éjjel-nappal itt maradnánk, nemcsak a szünnapokon, és tárgyalnánk a gazdasági kérdéseket, Rassay Károly: Ha engedné a kormány!) ha abban a véleményben volnánk, hogy beszédekkel meg tudnók menteni a hazát. (Bródy Ernő: Hát, tessék cselekedni, szabad! — Rassay Károly: De nem tudnak!)

Én erre azt bátorodom a mélyen t. ellenzéknek felelni, hogy méltóztassanak olyan javaslatokkal előjönni. (*Zaj a szélsőbaloldalon.* — Kabók Lajos: De ha nem engednek beszélni! — Rassay-Károly: Nem tűzik napirendre! — Fábíán Béla: Hol, mikor, hogyan?) amelyek alkalmasak arra, hogy a képviselőház, a parlament azokat letárgyalhassa. Mert nagyon könnyű egy nagy pártot megvádolni azzal, mégpedig olyan erős módon, hogy: az ország jelenlegi bajain csak nevetés és gunyosoly támad; könnyű megvádolni a párt egyes lelkiismeretes tagjait is (*Mozgás a baloldalon.*) azzal, hogy az ország érdekében nem akarnak cselekedni, de sokkal nehezebb volna megmutatni azt a mélyen t. ellenzéknek, (Baracs Marcell: Adjának alkalmat!), hogyan és mi módon történjék a cselekvés. (Fábíán Béla: Hát miért nem adnak alkalmat?)

Elnök: Fábíán képviselő urat rendreutasítom! Szíveskedjék csendben maradni!

Gáspárdy Elemér: Mindnyájunk lelkében élnek gondolatok, — tudom én ezt, mélyen tisztelt képviselőház — az önökében is, a mienkben is. (Rassay Károly: Az önökéi testet öltöttek a freskóban.) Ne beszéljünk a freskóról, az művészetpártolás !,

De, t. uraim, én azt hiszem, hogy nincs is itt. a vádaskodások ideje, mert azt hiszem, mindnyájunk szívében és lelkében él az a gondolat és az a vágy, hogy ezt a nemzetet, ezt az országot a gazdasági bajokból kivezessük. Azt hiszem, hogy ebben a tekintetben nem kell itt sem ellenzéknek, sem kormánypártnak lenni, hanem az egész nemzetnek össze kell fognia, úgy a társadalmi szervezeteknek, mint a törvényhozásnak, a kormánynak, szóval az egész magyar társadalomnak abban a tekintetben, hogy igenis kivezessék ezt a szerencsétlen nemzetet a bajoknak tömegéből. (Rassay Károly: Megbukott a politikájuk, le. kell vonni a konzekvenciáját!)

De hogy visszatérjek a napirendhez, legyen szabad megemlítenem azt is, hogy a törvényhozóknak legtöbbje, a képviselők zöme el lesz foglalva a következő napokban, (Kabók Lajos: Mivel?) amennyiben az új törvényhatósági bizottságok most fogják tartani megalakuló gyűléseiket. (Kabók Lajos: Negyvenötvenen még maradnak, akik itt szoktak lenni! — Rassay Károly: De azok Lillafüredre mennek! — Dr. Podmaniczky Endre: Szóval sokan vannak itt mindig!) Minthogy fizikailag lehetetlen egy személynek egy időben két helyen is megjelennie, ennél fogva éppen a jelen alkalommal fontos az, hogy szünet adassék s ezért én a legmélyebb tisztelettel az elnöki napirendi indítványt bátorodom elfogadni és elfogadásra ajánlani. (*Helyeslés jobbfelől.*)

Elnök: Szólásra következik?

Urbanics Kálmán jegyző : Friedrich István !

250. KN-1927-331 (1927-XXIII-368)

254. KN-1927-333 (1927-XXIII-410)

259. KN-1927-334 (1927-XXIII-467) Tárgymutató.

260. KN-1927-341 (1927-XXIV-155) 341. ülés, 1929. évi december hó 17-én

Tárgyai : Elnöki előterjesztések. — Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak ... **Gáspárdy Elemér...**

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Talán különösnek látszik, hogy én vagyok ennek a törvényjavaslatnak a kormánypárt részéről az első szónoka. Különösnek látszik azért, mert én nem vettem részt a főváros belső életében, nem vettem részt a fővárosnak sem közigazgatásában, sem gazdálkodásában, de távol állok a pártok tusájától is, és így teljes tárgyilagossággal mint egy Budapesten lakó honpolgár, mint egy budapesti lakos, aki a főváros közigazgatásának simogató kezét kevésbé érezte,

(Rassay Károly: De adót nem sokat fizet!)

de terheit annál inkább viseli, el fogom mondani tárgyilagosan véleményemet erről a törvényjavaslatról és igenis lándzsát fogok törni mellette,

(Bródy Ernő: A honpolgár lándzsát tör!)

mert helyeslem ezt a törvényjavaslatot és nagy horderejűnek tartom hazámra és hazám fővárosára nézve.

(Rassay Károly: Meghallgatjuk ezt a védelmet!)

Amikor a belügyminiszter úr ezt a törvényjavaslatot idehozta a Ház elé, a mélyen t. ellenzék valósággal diadalkiáltásban tört ki, hogy ennek a törvényjavaslatnak nem lesznek védői!

(Rassay Károly: Eddig nem igen láttuk! — Jánossy Gábor: Nem igen tolaodtak, az igaz!)

Noha én csak az első vagyok, megnyugtathatom a mélyen t. ellenzéket, hogy lesznek utánam még olyanok, akik a javaslat mellett lándzsát fognak törni.

(Meskó Zoltán: A lándzsák már megvannak! — Rassay Károly: Beszerezték a lándzsákat! — Zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.)

Ez a törvényjavaslat nem a városatyák részére és nem is a pártok részére készült,

(Igaz! Ügy van! — Taps jobb felől.)

hanem készült azért, hogy az ittlakó polgárság jóléte megtaláltassák, készült azért, hogy a lakosság, amely itt Budapesten lakik, olcsóbban és jobban élhessen.

(Zaj és ellenmondások a szélsőbaloldalon. — Hegymegi Kiss Pál: Legalább másfélmillióval többbe kerül a reform! — Zaj és felkiáltások jobbfelől: Eljen a szólásszabadság!)

Erre is ki fogok térni, t. képviselőtársam. Az a körülmény tehát, hogy én szenvedő alanya vagyok ennek a városnak, mint fővárosi lakos,

(Rassay Károly: Mit szenved ön? El egy kultúrvárosban!)

A világon nincs még egy ilyen kultúrváros! Legyen büszke rá, hogy itt élhet!

Felkiáltások a jobboldalon; Eljen a szólásszabadság!) feljogosít arra, hogy rámutassak azokra a visszasságokra, amelyeket én itt Budapesten, mint szürke nyárspolgár tapasztaltam.

(Rassay Károly: Büszke vagyok Budapestre, bárhol járok a világon! — Farkas István: ő utálja a fővárost! — Strausz István: Halljuk! Nem is tudjuk, hogy mit akart mondani! — Jánossy Gábor: Ügy van! Ez az igazság! — Zaj.)

Elnök: Kérem a képviselő urakat, méltóztassanak csendben maradni. (Jánossy Gábor: Minden magyar ember szenved ma!)

Gáspárdy Elemér: De nemcsak ez a körülmény ad nekem jogot, hogy ezt a törvényjavaslatot, amely tulajdonképpen az én számomra és millió társam számára készítettett, megbíráljam, de jogot merítek

(Bródy Ernő: Nyílt szavazás mellett milliók? Millió pengő egy erdőre!)

abból is, hogy ez a gyönyörű főváros nem Budapesté önmagáé, ez a főváros az egész országé.

(Jánossy Gábor: Mindnyájunké! — Rassay Károly: Jó, hogy felismerték! — Baracs Marcell: Vágják zsebre!)

Akárhogyan iparkodik elbújni, burokba vonni magát és elszakadni a nemzet testétől, ez a törvényjavaslat visszacsatolja a fővárost a nemzet testéhez.

(Bródy Ernő: A nemzet testétől?!)

(Rassay Károly: Hol volt eddig? — Friedrich István: Kozma, Wolff, mi ez? Többségben voltak!)

Lélekben és gondolatban nem voltak a nemzettel együtt.

(Friedrich István: A nemzet teste? — Baracs Marcell: Kozma nem a nemzethez tartozik? Platthy az önök alelnöke, a mi alelnökünk Viczián hová tartozik.

Zaj.)—

Nem politikai szempontból bírálok meg, t. képviselőtársaim, ezt a fővárosi törvényjavaslatot, hanem a polgárság jól felfogott érdekében, a megélhetési lehetőségek szempontjából, mert az a legjobb autonómia, amelyik a leglágyabb kenyeret tudja biztosítani a polgárságnak.

— (Rassay Károly: Akkor éljenek a szocialisták! Fő a kenyér! Gyönyörű eszmei álláspont! ők is ezt mondják!)

Én nem vagyok materialista, t. képviselőtársam, az én lelkemben éppen úgy élnek a nemzeti gondolatok.

— (Jánossy Gábor: A kenyérben a kultúra is benne van! Abban minden benne van! — Farkas István: Akkor miért nem adnak a napszámosoknak abból a jó búzakenyérből ott a vidéken? — Rassay Károly: Majd a Hagenmacher-erdőből lesz a kenyér! Ott terem a kenyér! Farkas István: Meg a Károlyi-palotából! — Zaj.)

Elnök: Csendet kérek! (Propper Sándor: A Wenckheim-palotából, a boltokból, az üzletekből lesz a kenyér! — Zaj.) Csendet kérek a baloldalon. (Meskó Zoltán: Halljuk a védőt! Hol vagyunk? — Farkas István: A Titánból lesz a kenyér! A 200.000 éhező mezőgazdasági munkásnak miért nem adnak kenyeret?) Farkas képviselő urat kérem, méltóztassék csendben maradni.

Gáspárdy Elemér: Méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy azoknak az éhező munkásoknak sorsát éppen úgy, vagy még jobban a szívünkön viseljük, mint az igen t. szociáldemokrata képviselők.

(Farkas István: Látom! Azért éhesek! — Krisztián Imre: Önök csak vad eszmével látják el! Fantazmagóriával! — Rassay Károly: Gyerünk vissza Budapestre! — Propper Sándor: A mezőgazdasági munkások mind éhen halhatnak? Maga eszi meg a kenyerüket! — Krisztián Imre: És ön a díszítő eszével eteti őket? Kárpitos! — Nagy zaj.)

Ez a nagy párt meghallgatta az önök szónokait, azt hiszem, nagyobb türelemmel, mint ahogy önök hallgatják meg ennek a pártnak szónokait.

(Propper Sándor (Krisztián György felé): Vegye ki a gombócot a szájából és úgy szóljon közbe, mert így nem lehet érteni, amit mond! — Nagy zaj. — Krisztián Imre: És áttegyem talán az önébe, hogy ne tudjon annyit beszélni? — Nagy zaj. — Jánossy Gábor: Ez nem idevaló, urak; halljuk a szónokot!)

T. Ház! Visszatérve az előbbiekre, mert hiszen visszatérésnek kell mondanom és jeleznem azt, amit mondok, azután a számos közbeszólás után, amely elhangzott, ki kell jelentenem ismételt, hogy Budapest nemcsak Budapesté, mert hiszen az egész nemzet áldozatkészsége építette fel és tette ilyen nagygyá.

(Propper Sándor: Most a kormány akarja megszállni! — Zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak. (Bródy Ernő: Talán átengedte az adófizetést az államnak? — Hajós Kálmán: Halljuk a szónokot! — Zaj.) Csendet kérek! (Pakots József: Tanulni akarunk, magyarázza meg! — Jánossy Gábor: Lehet is, csak hallgassuk meg! — Rassay Károly: Halljuk, mit adott az állam?! — Zaj.)

Gáspárdy Elemér: Mielőtt tárgyalagos bírálatomat, amely megegyezik egy átlagos budapesti polgár bírálatával, elmondanám, csodálkozásomnak kell kifejezést adnom a felett, hogy a mélyen t. ellenzék olyan hangos, olyan harcias ezzel a javaslattal szemben.

(Rassay Károly: Hát csalás a javaslat! — Nagy zaj a jobboldalon.)

Elnök: Rassay képviselő urat e közbeszólásáért rendreutasítom. (Sándor Pál: Mégis csalás ez a javaslat! — Nagy zaj) Sándor Pál képviselő urat rendreutasítom! (Pakots József: Csalás! — Friedrich István: Azonosítom magamat Rassay kijelentésével!) Pakots és Friedrich képviselő urakat rendreutasítom. (Farkas István: Csalás! — Nagy zaj.) Farkas István képviselő urat rendreutasítom. (Hajós Kálmán: Érvekkel tessék bebizonyítani! — Bródy Ernő: Meghami-sítása, kijátszása a népakaratnak! — Hajós Kálmán: Kiabálással nem lehet meggyőzni, csak érvekkel! — Nagy zaj.)

Igen t. képviselő urak!

(Zaj a szélsőbaloldalon.)

Pakots képviselő urat kérem, méltóztassék az elnököt meghallgatni.

(Halljuk! Halljuk! jobb felől.)

A képviselőház tárgyalása nem a gorombáskodást célozza, hanem egymás meggyőzését.

(Élénk helyeslés a jobboldalon.)

En fenntartom a rendet s ha valaki folytonos közbeszólásokkal zavarja a tárgyalást, a mentelmi elé fogom utasítani.

(Helyeslés jobbfelől. — Kabók Lajos: Nem lehet a túloldalt meggyőzni! — Zaj.)

Méltóztassék a vitát lehetővé tenni.

(Pakots József közbeszól.) Pakots képviselő urat kérem, méltóztassék csendben maradni. (Pakots József: Én respektálok a szólásszabadságot! — Zaj.)

Pakots képviselő urat rendreutasítom!

Elnök: Méltóztassék a beszédét folytatni, képviselő úr.

Gáspárdy Elemér: Ismétlem és hangsúlyozom, hogy nem értem azt a nagy felháborodást és az imparlamentáris kifejezések tömegét, amelyet a mélyen t. ellenzék felénk és a belügyminiszter úr elé vagdos, amiért ezt a javaslatot idehozta. *(Zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.)* Önök előveszik azt az ócska, régi fringiát, amelyet a mi apáink már régen a sarokba állítottak és azzal akarják megvédeni ezt az országot. *(Nagy zaj a, bal- és a szélső-baloldalon. — Farkas István: Bár a jogok kiterjesztése most van folyamatban az egész világon önök megszükitik a jogokat!)* Tulajdonképpen mi az az autonómia, amelyért oly nagy hangok hallatszanak és majdnem vér is folyik ebben a képviselőházban Az autonómia nem más, mint azoknak a jogoknak az összessége, amelyeket a nemzet, a kormányzat egyes testületeknek átenged... *(Nagy zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.)*

Elnök (csenget): Csendet kérek a baloldalon.

Gáspárdy Elemér: ... hogy a nemzet akarata szabadabban s a helyi viszonyok ismeretében jobban megnyilvánulhasson. *(Nagy zaj a bal- és a szélsőbaloldalon. — Farkas Gyula: Nem lehet itt másnak beszélni, csak szocialistának? — Farkas István: A magyar történelem nem ezt tanítja!)*

Elnök: Farkas István képviselő urat kérem, méltóztassék meghallgatni a szónokot. (Jánossy Gábor: Mindenki feliratkozhatik, beszélhet! — Nagy zaj.)

Gáspárdy Elemér: T. képviselőtársam, én nagyon jól ismerem a magyar történelmet és nagyon jól tudom, hogy Magyarország soha válságosabb helyzetben nem volt, mint most. (Hegymegi Kiss Pál: Azért nem kellene ilyen javaslatot idehozni! — Farkas István: És soha rosszabb kormánya és kormánytámogató többsége nem volt, mint most! — *Nagy zaj. — Elnök csenget.*)

Kiért és miért harcol a mélyen t. ellenzék, amikor egy minden ízében nemzeti kormány intézi az ügyeket? (*Igaz! Ügy van! a jobboldalon. — Nagy zaj és ellenmondások a bal- és a szélsőbaloldalon. — Farkas István: Egy klikknek a kormánya!*) Ha a képviselő urak azt hiszik, hogy autonómiával meg lehet menteni a hazát, akkor őszintén szólva, nagy csalódás előtt vannak, mert jön egy balrafordulás vagy jön egy diktátor, vagy jön egy megszálló hadsereg és akkor egy kézlegyintéssel eltünteti azt a papirosalkotmányt. (Friedrich István: Nem értem, képviselő úr, amit ön most mond! Ez nem szerencsés dolog!) Mindig abban a hibában szenvedtünk, hogy a papirosformákban kerestük a lényegét. (Friedrich István: Magyar parlamentben ilyeneket mondani! Alkotmányos országban ilyeneket beszélni, a többség hivatalos szónokának! — Jánossy Gábor: Nem hivatalos szónok! Nincs itt hivatalos szónok! — *Zaj.*)

Én csak a magam egyéni véleményét mondom el a fővárosi törvényről, a magam felfogását, mint igazi, becsületes magyar ember, aki szükségesnek tartja azt, hogy igenis, ebben a fővárosban egészségesebb élet lendüljön fel, hogy itt a polgárságnak jóléte nagyobb mértékben legyen biztosítva,

(Rassay Károly: Ha a Károlyi-palota helyett Rókus-kórházat építettek volna!)

és lehetőleg akadályoztassanak meg azok a visszasságok, amelyek Budapest gazdálkodási életében tapasztalhatók, amelyek, azt hiszem, önök előtt is szemet szúrnak.

(Rassay Károly: Halljuk, mondja el!-Zaj.)

A belügyminiszter úr az előttem szólott Baracs Marcell igen t. képviselőtársam szerint egy gyönyörű folyót, a főváros autonómiáját eliszaposította és azt mocsárrá változtatta át. Én szerintem azonban — hogy szintén hasonlattal éljek, habár nem nagyon szeretem a hasonlatokat,

(Jánossy Gábor: Nem is sokat érnek!)

a belügyminiszter úr most ezzel a fővárosi törvényjavaslattal egy régi, korhadt, töredezett falú épületet bont le, amelyben már penész és gomba is volt fölös számban.

(Rassay Károly: Remélem, a közszállítási szabályzat megtartásával! — Friedrich István: A saját pártjuktól, a többségi pártból mondanak ilyeneket? — *Zaj. — Elnök csenget.*)

Nekem szent meggyőződése, hogy amennyiben ledöntötte ezt a penészes és korhadt épületet az igen t. belügyminiszter úr, a helyébe ezzel a törvényjavaslattal egy sokkal szebb és gyönyörűbb palotát fog építeni, amelyben Budapest közigazgatási élete és polgárságának a java ki fog virágozni. Ez az én meggyőződése és csak mély hálával és köszönettel viseltethetem az igen t. belügyminiszter úr iránt, (Pakots József: Emelem poharam!) aki nem kímélve semmi fáradságot, sőt egészsége romlásával is ezt a törvényjavaslatot elkészítette és idehozta a Ház elé. (Friedrich István, tapsolva: Éljen! Éljen!) Bátran tapsolhat az igen t. képviselőtársam, mint ahogyan én tapsolok szívemből a belügyminiszter úrnak és meghajtom előtte az elismerésnek zászlaját. (Bródy Ernő: Indítványozza a díszpolgárságot!) Én nem szeretek hízog szavakat használni, csak az igazságot mondom meg és igenis, leleplezem szívem belsejét, amikor ismételtelen kifejezem azt, hogy köszönetet mondok a belügyminiszter úrnak és mély hálámat tolmácsolom. (Sándor Pál, *a jobboldal felé*: Tapsoljanak már! — Kabók Lajos: Emelem poharam! Tessék ezt is mondani! — Rassay Károly: Most érdemben halljuk! — *Zaj.*)

Szükség volt-e erre az új törvényjavaslatra, ez a kérdés. (*Közbeszólások a baloldalon: Igen! —*

Jánossy Gábor: Már megfélemték, hogy igen! Azt mondják, hogy igen!) Önök is azt mondják Jánossy t. barátom állítása szerint, hogy szükséges volt. (Friedrich István: Már megint Jánossy! — Jánossy Gábor: Az urak mondták, hogy szükség volt!) Avagy olyan aranyélet van ebben a fővárosban? (Bródy Ernő: Olyan arany kormány van? — *Derűlttség.*) Hiszen az előttem szólott igen t. képviselő úr pusztán csak politikai vonatkozásaiban szólott hozzá ehhez a törvényjavaslathoz, nem pedig abból a szempontból, amiből én szólok, mint szürke nyárspolgár, aki élénk figyelemmel kísérem a főváros közigazgatását, háztartásának vezetését és gazdálkodását. Talán nincsenek ebben hibák, t. Képviselőházi Olyan méztől csepegő szavakat kell használni, amikor a főváros jelenlegi elavult autonómiáját védik, mely 1872-ben készült törvény alapján jött létre, amely teljesen elavult? Hiszen az egész város igazgatása... (Rassay Károly: Mi volt 1920-ban és 1924-ben?) Azok csak részleges módosításokat tartalmaznak s az alap még mindig az 1872[^]. évi törvény. (Rassay Károly: Az autonómiára? Ugyan! — Jánossy Gábor: Az ezeréves alkotmány az autonómia alapja!) Nem akarok erősebb »szavakat használni, hiszen talán egyéniségemnek nem is felel meg, hogy erős szavakkal ostromozzak valamely intézményt, sem pedig az, hogy nagyon megdicsérjek valakit, amint azt előbb tettem. Ezért méltóztassék megengedni, hogy egy polgári lapra, amely tulajdonképpen távol áll mindenféle pártpolitikától és amely szélsőséges lapnak egyáltalán nem nevezhető, a Pesti Hírlap egy cikkére mutassak rá. (Rassay Károly: Talán védi ezt a javaslatot?) Nem a javaslatot védi, hanem majd meg méltóztatik hallani, igen t. képviselőtársam, hogy mit mond a főváros gazdálkodásáról - és a felelősség alól való szabadulásról; hogy milyen rossz volt az a törvény, a régi, amely mondom elavult, és nem volt méltó ehhez a nagy városhoz, hogy mennyire lehetett itt kiszabadulni a felelősség alól. És hogyha valaki, mint a, belügyminiszter úr is, ütni akart, mikor visszasságokat tapasztalt, soha sem tudta öklét illő és megfelelő helyre alkalmazni. (Rassay Károly: Na Kozma, te voltál az illő hely! —

Derűlttség. — Jánossy Gábor: Nagyon komoly dolog ez!)

Mondok még komolyabbat is.

Ez a cikk abból az időből való, amikor az önkormányzati testületek hatékonyabb ellenőrzéséről szóló törvényjavaslatot tárgyaltuk, amikor szó volt a főváros és a fővárosi üzemi gazdálkodás megfékezéséről. Méltóztassék egy kis türelmet szentelni ennek a cikknek.

(Rassay Károly: Dátumot kérünk!)

1927. május 22. *(olvassa)*: «Ez a mai állapot már tarthatatlan. Minden tisztességes embernek Ökölbe szorul a keze és ütni szeretne, ha erre gondol. És minden tisztességes ember csikorgatja a fogát dühében, mert ha nekilendül, rögtön gomolygó köddé foszlik mindenki előtte, akinek neki vághatna. Sehol senki, aki vállalná a felelősséget. Sehol, senki, akit fölön lehetne fogni, mint a közérdek tolvaját. Ha az ember erről ír, fontolgatnia kell minden egyes szavát, nehogy alkalmat és ürügyet adjon a tolvajoknak arra, hogy sajtópert indítsanak ellene és bírói ítélettel mossák tisztára a becsületüket. Nem. Ez nem mehet így tovább.

(Rassay Károly: Ez hivatalos álláspont?)

Mindenki tudja, hogy a Széchenyi-fürdő egetverő botránya csak egyetlenegy, a többi közül kimagasló példája annak a gazdálkodásnak, ami a fővárosnál folyik. Mert nincsen olyan közmunka, amiért a főváros kétszer, háromszor és még többször annyit ne fizetne, mint akárki más magánember. Amit a főváros vesz, az mindig szemérmetlenül drága. Amit a főváros elad, az mindig olcsó. Akármilyen üzletet köt a főváros, mindig rajtaveszt.

(Rassay Károly: Azt mondja Kozma, mint szakember, hogy nem így van!)

És mindig akadnak olyanok, akik meggazdagodnak rajta. Ezt mindenki tudja. Még sincs senki, aki a közpénzen hízó piócákat nyakoncsipné és leszakítaná a főváros testéről. Senki, aki leleplezné, kik azok, akik rendszeresen úzik ezt a rongy mesterséget? *(Felkiáltások a bal- és a szélsőbaloldalon: Hallatlan!)* Kik azok, akik ezt lehetővé teszik, akik mindenféle kapzsiság, vérszopó szomjúság előtt megnyitogatják a főváros ereit? Fegyelmi büntetés, elcsapás, börtön járna ki azért, amit egyesek a fővárossal csinálnak. Milyen bűvös kor védi mégis ezeket az «egyeseket»? Miért nem lehet lecsapni rájuk?»

Nagyon csodálkozom a fővároson. Nem tudom biztosan, vajjon a főváros intéző körei megindították-e ezért a cikkért a Pesti Hírlap ellen a sajtópert?

(Rassay Károly: Kérdezze meg Kozma képviselő urat! — *Zaj a középén.*)

Én nem kérdezek senkit, én a fővárosról beszélek. Nem vagyok sem Kozma-párti, sem Wolff-párti, azt sem tudom, miféle erőviszonyok vannak a fővárosnál, én nem veszek részt a főváros belső életében, de hallom azokat a beszédeket, amelyeket a főváros polgársága egymás között folytat és olvasom az ilyen cikkeket és az ezekhez hasonlókat, amelyek elítélőleg nyilatkoznak a főváros gazdálkodásáról.

Ezek után azt hiszem, szükség van erre a törvényjavaslatra, hogy igenis lefűlelni lehessen és meg lehessen fogni azokat, akik visszaélnék a főváros gazdálkodásával.

(Zaj és felkiáltások a bal- és a szélsőbaloldalon: Eddig nem lehetette)

Sándor Pál: A városházán kidobták a panamistákat! — Zaj a jobboldalon és a középén.)

Hogy a városházán raiit csináltak és mit nem csináltak, azt én a magam részéről nem tudom, (Petrovác Gyula: Ezt is megtorolták!) tudom azonban azt, hogy akkor is, mikor az önkormányzati testületek hatékonyabb ellenőrzéséről szóló törvényjavaslatot tárgyaltuk, habár szűzbeszédemet mondtam el, mégis megtámadtak engem és többek között egyik képviselőtársunk Heroszrátesznek nevezett el. (Rassay Károly: Ki volt az?) Petrovác Gyula igen t. képviselőtársam! (Rassay Károly: Akkor még megvédte álláspontját; most már hallgat! — Zaj.)

Elnök: Csendet kérek képviselő urak! Méltóztassék a szónokot meghallgatni!

Gáspárdy Elemér: Megvádoltak továbbá azzal, hogy nem szeretem hazám fővárosát. Tisztelettel kérdem a mélyen t. Házat, vajjon az szereti-e hazáját és a fővárosát, aki esetleg az ott felburjánzott nyomokat ki akarja szagatni, az a kertész szereti-e a kertjét, aki a hernyókat onnét ki akarja irtani, vagy pedig az, alti dicshimnuszokat zeng a főváros belső életéről? *(Nagy zaj a bal- és a szélsőbaloldalon. —*

Baracs Marcell: A Talbottal mi lesz?! Erről beszéljen. — Friedrich István: Mi van a Talbottal? —

Zaj s a jobboldalon. — Farkas Gyula: Arról beszélünk, amiről mi akarunk! Ne önök adják a témát, ha már nem hallgatnak! — Simon András: Talán a szónok határozza meg, hogy miről beszél! — Zaj.)

Elnök: Csendet kérek!

Gáspárdy Elemér: Kérdem, lehet-e ezt a törvényjavaslatot bolsevik-javaslatnak nevezni, vagy lehet-e olyan folyónak nevezni, — amiről Baracs Marcell képviselőtársam nyilatkozott — amely posványt s mocsarat terjeszt,

(Baracs Marcell: Joggal lehet!) mikor ez a javaslat éppen annak a folyónak a medrét akarja kitisztítani, mert hatékonyabb ellenőrzés alá akarja helyezni a főváros gazdálkodását?

(Baracs Marcell: Az ellenőrzés ellen senkinek sincs kifogása! — Bródy Ernő: Beszéljen az állami gazdálkodásról!) Majd ha arról lesz szó, arról is fogok beszélni! (Jánossy Gábor: Halljuk! Halljuk! — Baracs Marcell: Csak prédikáljon, közéleti erkölcsöt! Elfér! — Zaj.)

Elnök: Csendet kérek képviselő urak! Méltóztassanak meghallgatni a szónokot. *(Baracs Marcell: Ha soká beszél róla, a belügyminiszter úrnak megint dolga lesz odakünn! — Zaj.)*

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Remélem, most már nagyobb csendben folytathatom beszédemet, melyet csakis az igazságra építettem fel és amelynek vezérlő momentuma csakis a főváros szeretete és java. Semmi más nem vezet engem, mert, amint jeleztem, én nem veszek részt sem mint városatya, sem mint üzemvezető a főváros belső életében.

Ezek a visszasságokon mennyiben segít ez a törvényjavaslat? Szerintem nagyban segítségére siet az állapotok megjavulásának elsősorban azáltal, hogy a főpolgármesternek eddigi reprezentatív állását megszünteti és helyette nagyobb ügykört, kezdeményező ügykört is ad neki. Ezáltal megszakítja Budapest székesfővárosnak azt az elszigeteltségét, szétrepeszti azt a burkot, amellyel Budapest magát körülvonja. Jól jegyezte meg egy szellemes újságíró valamely cikkében, — most nem tudok rá hivatkozni — hogy Budapest olyan az ország testében, hogyha hadsereget tartana, akkor fel volna ruházva egy különálló állam minden felségjogával, szóval el volna szakadva a nemzet jogállásától.

(Rassay Károly: Debrecennek ugyanaz a jogállása!)

Debrecen jogállása egészen más, Debrecen nem az ország szíve.

(Rassay Károly: Miért? Törvényhatósági joga nincs annyi, mint Budapestnek? — Farkas Gyula: Külön törvényt szabályozza Budapestet! — Rassay Károly: De több joga van neki?)

El voltam tökévelve arra, hogy ezt a törvényjavaslatot főleg a főváros minden tekintetben kifogásolható gazdálkodása szempontjából fogom megbírálni, de beleszólók közigazgatási részébe is. Nem győzöm eléggé helyeselni a mélyen t. belügyminiszter úrnak azt az elhatározását, amellyel ebben a törvényjavaslatban a tanácsuléseket egyszerűen megszünteti. Hiszen tudjuk jól, hogy milyen határozatok keltek ebben a tanácsban. *(Zaj és felkiáltások a bal- és a szélsőbaloldalon: Milyen határozatok?)* Semmi sem természetesebb, mint az, hogy & tanácsstagok egymással összebeszéltek, egymással kompromisszumokat kötöttek. *(Nagy zaj és felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Hogyan lehet ilyet mondani! Hallatlan! Hallatlan!)* A javaslatokat megszavaztatták. Ez az igazság. *(Nagy zaj bal felől.)*

Elnök: Gáspárdy képviselő urat kérem, ne méltóztassék egy hivatalos testületről így nyilatkozni. (Elénk helyeslés balfelől. — Bródy Ernő: Micsoda dolog ez! — Baracs Marcell: Fogalma sincs a dologról!)

Gáspárdy Elemér: Én úgy gondolom, hogy ebben semmi sértő sincsen, mert hiszen előzetes megbeszélések történtek itten.

(Zaj a szélsőbaloldalon. — Petrovác Gyula: A tanácsstagok mind tisztességes, korrekt úriemberek!)

Elnök: Kérem a szónokot, méltóztassék folytatni beszédét. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Gáspárdy Elemér: Ilyen műfelháborodást ne méltóztassék csinálni.

(Petrovác Gyula: Ez nem mű, ez valódi felháborodás! — Sándor Pál: Sohasem gyanúsítottak tanácsstagokat! - Zaj.)

Elnök: Csendet kérek!

Gáspárdy Elemér: A belügyminiszter úr által a törvényjavaslatban inaugurált rendszer mindenesetre sokkal jobb és sokkal megfelelőbb, amikor a közigazgatási ügyek viteléért magát a polgármestert, az illető ügyosztályt és a szakreferenseket teszi felelőssé, így biztosítva van a szakszerűség is és így, azt hiszem, előre viszi a közigazgatásnak a polgárok jóléte szempontjából való megjavulását is.

De a mélyen t. ellenzék felháborodik azon, hogy az autonómiát is annyira megsabdálja a mélyen t. belügyminiszter úr, hogy úgyszólván a szólásszabadságot is elveszi a fővárostól. Szerintem azáltal, hogy a politikai jogkört biztosítja a közgyűlés számára, módot ad, hogy ott politika is folytassék, már pedig egyetlen egy világváros sincsen, ahol politizálnak, mindenütt csak közigazgatnak, még pedig a polgárság javára és a főváros érdekében.

(Propper Sándor: Halvány sejtelve sincs arról, mi egy autonómia! — Gál Jenő: Elsírhatja a bánatát; annyi az egész! — Jánossy Gábor: Az is valami, megkönnyebbül utána!) Azt mondtam, hogy én ezt a törvényjavaslatot egy budapesti polgár szemüvegén keresztül nézem. (Zaj a bal- és a szélsőbaloldalon. — Pakots József: Mióta budapesti polgár?)

Én nem vitatom, hogy fogalmam sincs erről a fővárosról. De ha nincs is fogalmam, van két jó szemem, amellyel meglátom Budapesten a hibákat és azokat nem kívánom elleplezni.

(Zaj a bal- és a szélsőbaloldalon. — Gál Jenő: A képviselő úr nincs felvéve a község kötelékébe Budapesten! — Ügy van!, a szélsőbaloldalon.)

De magyar képviselő vagyok és így jogom van ebben a tárgyban nyilatkozni; jogom van azért is, mert ezt a gazdálkodást megérzi a vidék és ezt a gazdálkodást megérzik kifelé a vidéki városokban is.

(Ügy van! a jobboldalon! — Zaj és ellenmondások a bal- és a szélsőbaloldalon. — Elnök csenget. — Pakots József: Milyen gazdálkodást?) Majd mindjárt rá fogok térni! (Petrovác Gyula: Figyelünk, legyen nyugodt!)

Elnök: Csendet kérek képviselő urak! (Gál Jenő: Felborul a paktum, vagy nem borul fel? — Petrovác Gyula: Nincs paktum, tehát nincs minek felborulnia! — Gál Jenő: Hát a szent szövetség! — Haller István: De strigis, quae non sunt!)

Gáspárdy Elemér: A legnagyobb figyelmet érdemli ennek a törvényjavaslatnak gazdasági része, a harmadik fejezet.

(Baracs Marcell: Kár volt a fele igazgatóságot kivenni a polgármester kezéből! Milyen finom alkalom lett volna donációkra! — *Zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.* — Meskó Zoltán: Ki beszél, a szónok,, vagy a közbeszólók? — *Zaj.* — *Elnök csenget.*) Erre a törvényjavaslat indokolása külsőn is rámutat, felhíván a törvényhozóik figyelmét, hogy ezt a harmadik fejezetet nagyobb gondossággal olvassák el. (Jánossy Gábor: A szokottnál!) Én is elolvastva ezt a fejezetet, úgy láttám, hogy ez a leglényegesebb része ennek a törvényjavaslatnak, (Propper Sándor: Gondolom a belügyminiszternek ezt a védelmet!) mert ez foglalkozik a főváros üzemivel. Én pediig kimondom nyíltan, itt a mélyen t. Képviselőház színe előtt, (*Halljuk! Halljuk! a baloldalon.*) hogy ezek az üzemek valóságos rákfenei a fővárosnak. (*Ellenmondások a bal- és a szélsőbaloldalon.* — Gál Jenő: Ezekből élnek! Ezek adják a pénzt! — Baracs Marcell: Sancta simplicitas! — Kozma Jenő: Nem ismeri a fővárost!) Nem minden üzemre értem ezt. (*Zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.* — Propper Sándor: Kozma úr figyeljen! Magát mosogatja! — Kozma Jenő: Hallom!)

Elnök: Propper képviselő urat kérem, méltóztassék meghallgatni a szónokot. (Jánossy Gábor: Én nem hallom, pedig mellette ülök, olyan zaj vaim! — Friedrich István: Ez ügyes felszólalás!)

Gáspárdy Elemér: Ne méltóztassanak félreérteni, én nem minden üzemre vonatkoztatom ezt. (*Zaj.* — Bródy Ernő: Milyen kegyes! — *Felkiáltások a baloldalon: Melyikre!*) Melyikre? Budapesten volt például narancsárusítóüzem is. (Bródy Ernő: Az üzemi Az üzemtanról fogalma sincs! Az üzemtanból megbukott!) De volt Budapestnek egy olyan üze me is, amely polosíka-irtással foglalkozott! (*Zaj a szélsőbaloldalon.* — Petrovác Gyula: Soha sem volt! — Bródy Ernő: Ezután fog felállítani!)

Ha ezek az üzemek méltók a fővároshoz, akkor ön elhallgattam és velem együtt el fog hallgatni az igazság szava is. En csak olyan üzemek ellen teszek kifogást, amelyek a fővároshoz nem méltók és amelyek éppen az itt lakó polgárság szájából egyenesen kiszedik a kenyeret. (*Egy hang a jobboldalon: A kereskedőkéből!*) Nem szólok én :az 'altruisztikus üzemekről, sem a gáz- és vízszolgáltatásokról. (Baracs Marcell: Amazok már nincsenek, amiket mondott!) A törvényjavaslat indokolása szerint még mindig 18 üzem és hat részvénytársaság működik a főváros területén. (*Zaj.*) Nem tudom, helyes-e, hiszen tévedhetek, nem ismerem a főváros belső ügyeit, — ezt hangsúlyozom — de úgy vagyok értesülve, hogy a főváros még több kisebb üzemet nem szüntett meg, hanem azok a költségvetés egyes rovataiban még mindig el vannak rejtve és működésben vannak. (*Zaj.*)

Elnök: Csendet kérek. Méltóztassanak a szónokot meghallgatni!

Gáspárdy Elemér: Nekem, igen t. képviselőtársam, jelenleg csak egy ellenfelem van, és az az a visszasság, amely a Budapest székesfőváros üzemvezetésében, üzemvitelében tapasztalható. Ez az ellenségem, mert én a magam részéről nem tartom hazám fővárosára és hazámra nézve üdvösnek, ha a főváros ilyen üzemeket tart fenn. (Sándor Pál: Tegnap este voltam a kabaréban!) Nem én vagyok különben az egyedüli. Méltóztassék az összes lapokat elolvasni, úgyszólván minden egyes napra esik egy-egy demonstráció, amely ezek ellen az üzemek ellen handabandázik és kívánja ezek beszüntetését. En őszinte csodálkozással szemléltem és szemlélem a mélyen t, belügyminiszter urat, aki szintén beállott a harcosok közé és azon volt, hogy ezek az üzemek megszűnjenek, ezért harcolt és ennek ellenére az 1872-es autonómia folytán nem tudta kivinni mindenben az akaratát.

Vannak a fővárosnak olyan üze me is, amelyek — amint kijelenteni szerencsém volt — nem méltók a fővároshoz... (*Zaj.*)

Elnök: Csendet kérek!

Gáspárdy Elemér: ... másrészt pedig indokolatlanul nagy konkurenciát támasztanak a főváros lakosságának. Hivatkozom az egyik üzemre, amelyet azért létesítettek, hogy Budapesten árnivelláló hatása legyen, hogy az árakat a magáncégek magasra ne emelhessék. Ez az élelmiszerüzem. (Petrovác Gyula: Legjobb üze me a fővárosnak! — Friedrich István: Külföldről jönnek ide megnézni!) Ezt tartja a mélyen t. képviselő úr a főváros legjobb üzemének és ezt jönnek nézni a külföldről is, én azonban bebizonyítom azt, hogy a vaj, a baromfi és más egyebek a községi élelmiszerüzemben drágábbak, mint magáncégeknek. Hol van itt az árnivelláló hatás, t. képviselő úr, ha ez az üzem éppen olyan drága? Hiszen annak nincs más célja, mint az árfenntartás, mert hovatovább a magyar gazdasági élet odáig fog jutni, hogy nem is tudjuk nyersterményeinket értékesíteni, és így kénytelenek vagyunk olyan áron odaadni, mint ahogy éppen veszik. (Propper Sándor: Mert olyan jó politikát csinál a maga kormánya!) Azt csak bíz za Propper képviselő úr a mélyen t. kormányra.

Ez az új törvényjavaslat hoz-e segítséget ebben a tekintetben, vagyis ellenőrzés alá helyezi-e ezeket a közüzemeket? Legfontosabb intézkedése a törvényjavaslatnak az, hogy a közüzemek vagyonát elkülöníti a főváros vagyonától, dolgozzanak úgy, ahogy tudnak, mert könnyű konkurenciát csinálni a magánfeleknek, könnyű megöl ni Budapest kisiparosait, és elpusztítani az adóalanyokat, ha a pénzt ehhez a főváros adja az adófillérekből. De hiszen fölösleges bővebben beszélnem erről a tárgyról; kijelentettem, hogy nem bölcs elhatározás ezeket az üzemeket, amelyek a háborús idők csökevényei és maradványai, továbbra is fenntartani. Vannak azonban természetesen mélyebbre ható érdekek, amelyek ezek mellett az üzemek mellett szólnak. Ott vannak az üzemvezetőknek, az üzemigazgatóknak a fizetései, tantiémjei, remunerációi; természetesen nagy a ragaszkodás e miatt a fővároshoz nem méltó üzemek fenntartásához.

A törvényjavaslat továbbá egy másik fontos rendelkezést is tartalmaz, amely szintén kiváló jelentőségű. Ez pedig az, hogy a javaslat kimondja, hogy a főváros nyugalmazott tisztviselői üzemvezetők nem lehetnek. (*Felkiáltások jobbfelől: Nagyon helyes!* — Jánossy Gábor: Nem szabad kivételeket statuálni, mert akkor megdő l az elv!) Most ahhoz a ponthoz jutottam el, ahol felszólalásom, amely

különben is viharos fogadtatásban részesült és eléggé hálátlan, még hálátlanabbá válik, *(Halljuk! Halljuk! bal felől.)* mert egy olyan ponthoz értem el, amit itt felhánytorgatni nem egészen ildomos és talán nem is egészen célszerű. De t. Képviselőház, eltökélvén azt, hogy minden tekintetben meg fogom mondani az igazat, ezt a kérdést is ide hozom a mélyen t. Ház elé. Vonatkozik pedig ez a főváros közigazgatási és üzemi tisztviselőinek fizetésére.

Amikor annakidején az önkormányzati testületek hatályosabb ellenőrzéséről szóló törvényjavaslatot tárgyaltuk, akkoriban a magam részéről összehasonlítást téve, az állami tisztviselőkével szemben ezeket a fizetéseket túlmagasaknak mondtam. Erre Petrováczy igen t. képviselőtársam letorkolni óhajtván engem, (Jánossy Gábor: Lecáfolni!) — bocsánat a kifejezésért, lecafolni — kijelentette, hogy nevetséges dolog az, ha egy fővárosi üzemvezető fizetését egy egyszerű állami tisztviselő fizetéséhez hasonlítjuk; kijelentette, hogy azt csak a Hitelbank, vagy a Kereskedelmi Bank vezérigazgatójának fizetéséhez lehet hasonlítani.

Hát ez óriási tévedés. A városi közüzemek altruisztikus célból alakultak, monopolisztikusak, közpénzekkel dolgoznak, a magáncélú részvénytársaság pedig a magánosok pénzével nyereségre alakult vállalat. Itt igenis fontos a vezérigazgató működése, hogy mennyivel viszi előbbre azt az intézetet, míg a fővárosnál, minthogy semmi verseny nincsen az üzemeknél, ezek a fizetések valójában mégis csak közpénzekből történnek, mert ha drága az áramszolgáltatás, azt burkolt adófizetésnek lehet nevezni, ami által a főváros pénztárába tetemes összeg kerül.

De beszéljenek különben a számok. Ujabbán ezen a téren, hallomásom szerint, javulás tapasztalható, de még pár év előtt, az 1872-es autonómia berkeiben megvonulva, ezek a fizetések megvoltak. (Egy hang a baloldalon: És meglesznek ezután is!) Nem akarok neveket említeni, mert nem magukról a fizetésekről van szó itt, hanem azokról a mellékésekről, amelyektől az a fizetés olyan nagy jövedelemmé fűződik fel, amilyen nagy jövedelme a boldog békevilágban csak a Kornfeld Móricoknak, vagy a Lánczy Leóknak volt és e krózsai jövedelmet mindnyájan megcsodáltuk. De most, a jelen szomorú körülmények között, (Jánossy Gábor: Kétségbeejtően nehéz viszonyok között!) amikor az ország úgyszólván tönkrement, hiszen tönkretették ellenségei azáltal, hogy megcsönkítették és amikor a gazdasági helyzet is olyan, hogy a főváros lakosságának kereső és dolgozó társadalma alig bír itt megélni, (Propper Sándor: Jól kormányozták!) ezek a fizetések nem indokoltak, ezért, annak ellenére, hogy hálátlan ez a téma, idehozom. (Jánossy Gábor: Ez az igazság! — *Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Halljuk! Halljuk!*)

Neveket nem fogok említeni. Tanácsnoki jövedelem 33.000 pengő, másik tanácsnoki jövedelem 41.000 pengő. (Jánossy Gábor: Évi? Pengő?) Igen, pengő. (*Felkiáltások a baloldalon: Nem áll!*) Egy alpolgármesteri jövedelem 54.000, másik tanácsnoki jövedelem 49.000. (*Egy hang a szélsőbaloldalon: Ez sem áll!*) A vásárpénztárnál vezérigazgatói jövedelem 200.000, (*Felkiáltások a baloldalon: Micsoda? Derülttség.* — Friedrich István: Erekly Károlynak 2000 pengője van havonta! — Jánossy Gábor: Meg kell cáfolni!) Elektromos Műveknél 102.000, különböző üzemek és érdekeltségeknél, neveket nem akarok említeni, tanácsnak 56.000 pengő, (*Felkiáltások a baloldalon: Ez sem igaz!*) élelmiszerüzem, vezérigazgató 80.000 pengő. Ezekért a jövedelmekért érdemes felvenni a harcot a vezérigazgató uraknak. (Rassay Károly: Nekünk, felvenni a harcot!) A vezérigazgató uraknak. (Rassay Károly: Az más!) Alpolgármester 99.200. (*Ellenmondások a baloldalon.* — Wolff Károly: Nem áll! Nem igaz! — Jánossy Gábor: Ha áll, ha nem áll, halljuk!)

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak. Méltóztassanak a szónokot csendben meghallgatni.

Gáspárdy Elemér: Főügyészi fizetés... (Bródy Ernő: Belügyminiszter úr, jóvá tettett hagyni ilyen költségvetést! — Jánossy Gábor: Tessék megcáfolni! — Friedrich István: Igaz ez, vagy nem? Mi is azt mondjuk, hogy nem igaz!)

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak. Mójukban lesz az uraknak ezt majd felszólalásukban megcáfolni. Kérem méltóztassanak a szónokot meghallgatni. (Bródy Ernő: Micsoda dolog ez?) Bródy Ernő képviselő urat kérem, méltóztassék csendben maradni. (Bródy Ernő: A belügyminiszternek a költségvetést jóvá kell hagyni! Jóvá hagyott ilyen költségvetést?) Bródy képviselő urat rendreutasítom. (Heller István: De honnan veszi ezeket az adatokat? — Jánossy Gábor: Majd megmondja, de most nem tud szóhoz jutni:)

Gáspárdy Elemér: Főügyészi fizetés 72.000 pengő. (Friedrich István: Beugrott uram!) Ebben benne vannak az összes mellékjövedelmek! (Bródy Ernő: Arizonában! — Petrováczy Gyula: Felültették. — *Zaj.*)

Elnök: Kérem, méltóztassanak a szónokot csendben meghallgatni. Ha a szónok olyan adatokat olvas fel, amelyekért helyt nem tud állani, mójukban van a képviselő uraknak megcáfolni. (*Helyeslés a jobboldalon.* — Bródy Ernő: Belügyminiszter úr, tessék megmondani; igaz ez? — *Zaj a szélsőbaloldalon*) Csendet kérek, képviselő urak! A szó Gáspárdy Elemér képviselő urat illeti. (Peyer Károly: Több komolyságot! Az adatokat ne a kapuszámokról írja le! - *Zaj.*)

Gáspárdy Elemér: Egy másik tanácsnoki jövedelem 60.000 pengő. Vásárpénztártól százalékos haszonrészesedés címén egy igazgatónak 80.000 pengő. (Rassay Károly: Árulja el, hogy ki mondja ezeket? — Bródy Ernő: Milyen forrásból?! — Jánossy Gábor: Majd megmondja, ha szóhoz juthat! — Friedrich István: Erekly Károlynak van 200.000 pengő évi jövedelme? Humoros!)

Elnök: Csendet kérek, Friedrich István képviselő úr. (Friedrich István: Izgatja a közvéleményt! — Peyer Károly: Ez a kormánypárt vezérszónoka? Így néz ki az egész törvény! — Pakots József: Ezt úgy sem hiszi el senki! — *Zaj.*)

Gáspárdy Elemér: A mélyen t. ellenzéknek módjában fog állani szónokai révén az adatokat megcáfolni. (Sándor Pál: Honnan valók az adatok? — *Folytonos zaj.*)

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak! Kérem a szónokot, méltóztassék beszédét folytatni. (Petrovác Gyula: Tizedrészt elhisszük! — Friedrich István: Tizedrésze áll!) Csendet kérek, képviselő urak! (Petrovác Gyula: Csúnyán felültették! — Bródy Ernő: Kérjük a forrást!) Kérem a képviselő urat, méltóztassék beszédét folytatni.

Gáspárdy Elemér: Hogy ezeket az adatokat milyen forrásból merítettem? Ezt a forrást nem kívánom megnevezni. (Rassay Károly: Miért?) Megmondom, miért. *(Halljuk! Halljuk!)* Én most idehoztam adatokat, amelyek talán a valóságnak meg nem felelnek, de az ellenzék kötelessége, hogy ezeket megcáfolja. (Rassay Károly: Ön bizonyítsa be az adatok valóságát!) Amennyiben olyan hevesen védik az autonómiát és a fővárost, azáltal, hogy idehoztam önöknek az adatokat, (Hegymegi Kiss Pál: Mi megcáfoljuk, mert letesszük a költségvetést!) végül tiszta vizet önthetünk a pohárba. (Gál Jenő: Ez azt jelenti, hogy hamis a költségvetés!)

— Hegymegi Kiss Pál: Vagy hamis a költségvetés, vagy szörnyű gazságok történnek! — *Nagy zaj a baloldalon.*

Elnök: Csendet kérek a baloldalon. (Pakots József: Karácsonyi mese! — Rassay Károly: Nem ő a hibás, hanem a miniszter úr, aki ezt megerősíti vagy nem cáfolja meg! — Bródy Ernő: Igaz-e ez? — *Zaj.*)

Elnök: Bródy Ernő képviselő urat kérem, méltóztassék csendben maradni. (Bródy Ernő: Igaz-e, hogy az alpolgármesternek 99.000 pengője van?) Csendet kérek Bródy képviselő úr! (Jánossy Gábor: Várják meg, hadd fejezze be!)

— *Folytonos zaj.* Csendet kérek! *(Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.)* Méltóztassék folytatni. (Peyer Károly: Halljuk a forrást! — Bródy Ernő: Igaz-e, hogy 99.000 pengőt kap az alpolgármester?)

Gáspárdy Elemér: Én idehoztam az imént ezeket az adatokat t. Képviselőház... *(Nagy zaj a szélsőbaloldalon.* — Bródy Ernő: Igaz-e, ez a kérdés!)

Elnök: Csendet kérek!

Gáspárdy Elemér: ... még pedig idehoztam azért, hogy végre tiszta vizet öntsünk a pohárba. *(Nagy zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.*

— Hegymegi Kiss Pál: Nevezze meg azt a miniszter, aki önnek ezt adta! — *Nagy zaj.*)

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszteni.

(Szünet után.)

Elnök: Az ülést újból megnyitom. Kérem méltóztassanak helyeiket elfoglalni. Gáspárdy képviselő urat illeti a szó. *(Zaj. — Halljuk! Halljuk! — Rassay Károly: Pár pengőt engedjen el belőle! — Peyer Károly: Jön a jövőtétel! Zaj.)* Csendet kérek. (Gál Jenő: Vegye elő az újságot, amelyből olvasott.)

Gáspárdy Elemér: T. képviselő urak, méltóztassanak azt csak rám bízni, hogy mit mondok, mit fogok tenni. (Kabók Lajos: A történetek után nem nagyon lehet!) Csak azt akarom megjegyezni, mert talán a zajban nem értették a mélyen t. képviselőtársaim, hogy azok az adatok, amelyeket felsoroltam, 1927-ből valók. (Friedrich István: Nem lehet! — Peyer Károly: Akkor sem volt! — *Zaj.*) Azóta a helyzet nagyban változott, mert az Önkormányzati testületek hatásosabb ellenőrzéséről szóló törvény már módot adott az igen t. belügyminiszter úrnak arra, hogy ezeket a visszasságokat megszüntesse. *(Zaj és ellenmondások a bal- és a szélsőbaloldalon.* — Wolff Károly: Nem áll! Mi magunk csináltuk!)

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak! Méltóztassanak helyeiket elfoglalni! (Kabók Lajos: Félrevezeti az egész országot! — Peyer Károly: Ott ülünk a bizottságban, mi tudjuk ennek a történetét! Ez sem helytálló!) Csendet kérek, Peyer képviselő úr! *(Nagy zaj. — Friedrich István: Most felhívtuk a polgármestert és megkérdeztük tőle! — Jánossy Gábor: Azt akarja mondani, de nem hallgatják meg!)* Csendet kérek a baloldalon! Méltóztassék a beszédét folytatni, képviselő úr!

Gáspárdy Elemér: Tovább folytatom beszédemet. Én csak arra kívánok rámutatni, hogy az autonóm testületek ellenőrzéséről szóló törvényjavaslat folytán tisztább szellem vonult be a fővárosba. *(Zaj balfelől.)* Hogy vájjon ki szüntette meg ezeket a visszás állapotokat, én azt nem keresem, de mindenesetre visszás állapotok voltak és mindenesetre ennek a törvénynek eredménye volt ezeknek a megszűnése. *(Zajos ellenmondások a bal- és a szélsőbaloldalon.)* Mindenesetre ennek a törvénynek volt az eredménye, ismét hangsúlyozom. (Kabók Lajos: Keveset ért ehhez a képviselő úr, úgy látszik! - *Zaj.*)

Beszédem végéhez érve, azzal fejezem be... *(Zaj a szélsőbaloldalon.)*

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak! Méltóztassanak Gáspárdy képviselő urat meghallgatni! (Peyer Károly: Halljuk, miből vette a számokat! — Kabók Lajos: Tessék megcáfolni, amit mondott! — Pakots József: Halljuk a számokat! — Peyer Károly: Milyen adatok voltak azok? — Pakots József: A belügymini szer úr miért nem nyilatkozott? — *Nagy zaj.*) Csendet kérek, képviselő urak! (Peyer Károly: Miből voltak azok az adatok? — Jánossy Gábor: Hadd fejezze be a beszédét! — *Zaj*) Csendet kérek! ; (Peyer Károly: Halljuk a számokat! — Propper Sándor: Nem lehet beleköpni a főváros dolgaiba! — *Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon.* *Halljuk a forrást!* — Gál Jenő: Nem engedjük a tisztviselőket meggyanúsítani! — Bródy Ernő: El kell csapni bennünket, ha ilyen fizetéseket megszavazunk! Felelősek vagyunk!) Bródy képviselő urat kérem, méltóztassék csendben maradni! (Bródy Ernő: Kérem, meggyanúsított! — *Zaj és felkiáltások a bal- és a szélsőbaloldalon.* *Halljuk a forrást!*)

Gáspárdy Elemér: Ezek az adatok különben a főváros sok polgári lapjában is megjelentek. Vájjon akkor megcáfolta-e a főváros ezeket az adatokat, amelyek a nagyközönség j körében méltán felháborodást keltettek? (Rassay Károly: Ha ez igaz volna, az lopás volna!)

— *Zaj.* Méltóztassanak az újságokat elolvasni! , (Peyer Károly: A költségvetést méltóztassék megnézni és arra hivatkozni! — *Zaj.*)

Egyébként nem akarom tovább nyújtani a vitát Befejezem beszédemet azzal, hogy én ezt a törvényjavaslatot üdvösnek és hasznosnak

tartom mindenféle ellenzéki hanggal szemben és mint a fővárosra és hazánkra nézve üdvös törvényjavaslatot (Bródy Ernő: Most jön a tósz! — Peyer Károly: Emelem poharamat!) általánosságban elfogadom. (*Folytonos zaj.* — Peyer Károly: Szónokot számosan üdvözlük!)

Elnök: Szólásra következnek?

Friedrich István: T. Ház! Elfogadom az elnök úr napirendi indítványát, de megragadom az alkalmat, hogy az előttem felszólalt képviselő úrnak lehetetlen adatait rögtön, azonnal megcáfoljam. (*Élénk helyeslés baloldalon. — Felkiáltások a jobboldalon: Napirendről van szó! Erről nem lehet itt beszélni! —* Farkas István: Napirendi indítványnál azt mond, amit akar! — Hegymeffi Kiss Pál: Lehet még bizalmi kérdést is felvetni! — *Zaj.*)

Budapest székesfőváros polgármesterének a fizetése havonta 2200 pengő és ehhez járul reprezentációs pótlék címén 2000 pengő, összesen ez tehát 4200 pengő havonta, amiből adóba levonnak havonta 600 pengőt, kézhez kap tehát 3600 pengőt. Ugyanennyit kap például Debrecen polgármestere is. (Hegymegi Kiss Pál: A debreceni is kap majd annyit, mint a pesti! — Wolff Károly: Még többet kap!) Az alpolgármester törzsfizetése havonta 1672 pengő, reprezentáció;« pótléka 1500 pengő, együttvéve 3172 pengő. Ebből levonnak adóba 380 pengőt, tehát kézhez kap 2800 pengőt. (**Gáspárdy Elemér:** És az üzemektől mit kapott?) Most hallgassa meg, hogy a tanácsnokok mit kapnak? (**Gáspárdy Elemér** (*kifelé menve a teremből*): Es az üzemektől? — *Zajos felkiáltások a baloldalon: Ne menjen ki, maradjon! —* Malasits Géza: Hallgassa meg az ellenvéleményeket! Ne ágaskodjon! — *Zaj.*)

Ön azt állította, hogy a vásár pénztár vezérigazgatója 200.000 pengő jövedelmet kap. Állítom, hogy ha ez igaz volna, az összes fővárosi pártok ezáltal a legsúlyosabb felelősségbe kerülnének (Rassay Károly: Úgy van! Lopás volna!), és itt vonnánk felelősségre Kozma Jenőt és Wolff Károlyt, az ottani többségi párt vezetőit. A t. képviselő urat állításáért felelősségre vonhatná az azon az oldalon ülő Viczián igen t. képviselő úr is. (Viczián István: Megmondtam, hogy nem jól beszélt! — *Élénk derűtség.* — Peyer Károly: No, ebből sem lesz többé képviselő!) Megmondom, hogy ez a 200.000 pengős jövedelem, hogy néz ki. A vásárpénztár jelenlegi vezérigazgatója, Ereky Károly, az egységes pártnak volt illusztris tagja. (**Gáspárdy Elemér:** Bocsnát, nem Ezekről beszéltem!) Ereky Károly havonta 2500 pengő jövedelmet élvez, (**Gáspárdy Elemér:** Nem is róla van szó! — Scitovszrky Béla belügyminiszter: 1927-ben! — *Folytonos zaj.*)

Ön szerint egy tanácsnok 70—80.000 pengő jövedelmet élvez. Ezzel szemben mit kap egy tanácsnok 1056 pengőt egy hónapra, ehhez járul 1000 pengő reprezentációs pótlék, tehát összesen 2000 pengő a jövedelme. (Simon András: 1927-ben mennyi volt! — Rassay Károly: Mit kapnak az állami pénzzel támogatott szövetkezetek igazgatói? Erről beszéljen!) A főügyész jövedelmét évi 70.000 pengőre mondta a t. képviselő úr. A főváros főügyésze kap 1056 pengőé havonta és 800 pengő pótlékot, azaz 1856 pengőt kap egy hónapra. Így néznek ki az önök adatai! Megállapítom, hogy a képviselő úr tudatosan hamis adatokat hozott a képviselőház elé, (*Úgy van! Úgy van! Taps a bal- és a szélsőbaloldalon.*) mert Viczián képviselő úr önt figyelmeztette, hogy adatai hamisak. (*Nagy zaj a Ház minden oldalán.*)

Elnök: Kérem képviselő úr, senkit azzal gyanúsítani nem szabad, hogy tudatosan hamis adatokat hoz ide. Ezért a kijelentéséért a képviselő urat rendreutasítom. (*Helyeslés a jobboldalon.*)

Gáspárdy Elemér képviselő úr személyes megtámadtatás címén kér szót. (Gál Jenő: Kérjen bocsnátot a tisztviselőktől!) Csendet kérek képviselő urak. A szó Gáspárdy képviselő urat illeti. (Rothenstein Mór: Kérjen bocsnátot a Háztól. — *Derűtség.*)

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Bátor vagyok ismételt hangoztatni, hogy az általam felsorolt adatok 1927. évből valók. Azt egy szóval sem mondtam, hogy a polgármester úr többet vagy kevesebbet kap, mint havi 4000 pengő fizetést, ellenben elmondtam azt, hogy egyes tanácsnokok és alpolgármesterek üzemi igazgatásaik révén olyan jövedelmet élveznek, hogy az általában 38—40.000 pengőre megy fel. (Wolff Károly: Ez sem áll, mert meg van állapítva, hogy mit kaphat az üzemektől! — Rassay Károly: Az urak hívjanak össze egy pártértekezletet és tisztázzák a kérdést!) Ezek 1927-es adatok voltak. (Peyer Károly: Akkor se volt igaz!) Hozzáteszem, hogy azóta javulás állott be ezen a téren, de Friedrich t. képviselőtársamnak azt az állítását, hogy én akaratlanul és tudatosan hamis adatokat hoztam ide a Ház megtévesztése céljából, méltóztassanak megengedni, hogy egyenesen visszautasítsam. (Farkas Gyula: Nagyon helyes! — *Helyeslés a jobboldalon.*) Engem nem vezetett ebben a felszólalásomban semmiféle más érzés, se kenyéririgység, se a főváros ellem való animozitás, (Brédy Ernő: A szeretet vezérelte!) hanem az igazság érzése. Ezeket voltam bátor kijelenteni.

274 KN-1929-341 (1927)-XXIV-172)

Beszólás x

283. KN-1927-342 (1927)-XXIV-197)

Gáspárdy Elemér képviselő úr, mint a Közgazdasági és közlekedésügyi bizottság előadója kivan jelentést tenni. (Petrováczy Gyula: Talán rektifikálni akar?)

Gáspárdy Elemér előadó: T. Ház! (Bródy Ernő: Mi van a fizetésekkel?) Van szerencsém betérjeszteni a közgazdasági és közlekedésügyi bizottság jelentését a közhasználatú

gépjárművállalatokról szóló törvényjavaslatra vonatkozó, a Felsőház által elfogadott és alkotmányos hozzájárulás végett a Képviselőházhoz áttett módosítások tárgyában.

Tisztelettel kérem, méltóztassék a jelentést kinyomtatni, szétosztani és annak idején napi-rendretűzése iránt intézkedni.

Elnök: A beadott jelentést a Ház kinyomatja, szétosztja és annak napirendretűzése iránt később fogok a t. Háznak előterjesztést tenni.

284.-290. Beszólások vagy nevének említése.

291. KN-1927-344 (1927-XXIV-270)

... idő letelt, a vitát megszakítom. Gáspárdy Elemér képviselő úr, mint a ...

... Petrovác Gyula: Talán rektifikálni akar?) Gáspárdy Elemér előadó: T. Ház! (Bródy ...

292. Beszólás

293. Említik

294. KN-1927-347 (1927-XXIV-350) Az országgyűlés képviselőházának 347. ülése 1930. évi február hó 4-én, kedden

Tárgyai : Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása

Szilágyi Lajos :.....

Itt van a tanerők kérdése. Hihetetlen, hogy a kormány a fővárossal, Magyarországnak legnagyobb iskolafenntartójával hogy elbánik, milyen könnyen! Hát, könnyen megy, óriási többség áll mögötte, amelynek legnagyobb része a dolog iránt nem érdeklődik; egy olyan többség, amelyből a fővárosi kérdéshez egy **Gáspárdy Elemér** szól hozzá. Ijedten kellett látnunk, hogy a képviselő úr nem ismeri a fővárost. (Erdélyi Aladár: De sok igazat mondott a képviselő úr! A mai lapok is hozzák, hogy sok igaza volt sok tekintetben! — *Úgy van! jobbfelől.* — *Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Akkor miért vonta vissza?* — Erdélyi Aladár: Nem vonta vissza!

296. NÉVMUTATÓ.

(A vastagabb számok az üléseket jelölik, melyekben az illetők működtek ;

;» többi szám jelöli a lapokat, hol az illetők felszólalásai vagy beszédei kezdődnek, vagy szólási szándékuk van kifejezve.)

Előadók: ...Gáspárdy Elemér ...

Közhasználatú gépjárművállalatokról szóló törvényjavaslaton felsőház módosításai 344.

296. KN-1927-350 (1927-XXIV-451) Említik a nevét

297. KN-1927-350 (1927-XXIV-455) NÉVMUTATÓ.

TÁRGYMUTATÓ.

(A vastagabb számok az üléseket jelölik, melyekben az előterjesztések vagy tárgyak előfordulnak; a vékonyabbak: lapszámok.)

Közgazdasági bizottság jelentése:

Közhasználatú gépjárművállalatokról szóló törvényjavaslaton felsőház módosításai {*Előadó:* Gáspárdy Elemér} 344.

Hozzászólta :

... Gáspárdy Elemér 171. ...

298. KN-1927-350 (1927-XXIV-455)

Tárgymutató.

Fővárosi tisztviselői fizetések (I. Budapest székesfőváros közigazgatása: **Gáspárdy Elemér** 171) 341.

— (1. Napirend: Friedrich István 178. — **Gáspárdy Elemér** 179) 341.

Gáspárdy Elemér—Friedrich István-féle személyes ügy (Gáspárdy Elemér 179) 341.

Közhasználatú gépjárművállalatokról szóló törvényjavaslaton Felsőház módosításai (írom. 883, 887) 340, 344.

Hozzászólta : **Gáspárdy Elemér (előadó) 270....**

299. Tartatom. 356. ülés. 1930. évi február hó 19 én.

Elnöki előterjesztések. — Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása : 9. § : ...**Gáspárdy Elemér**,

300. KN-1927-353 (1927-XXV-99) Az országgyűlés képviselőházának 353. ülése

1930. évi február hó 13-án, csütörtökön,

Tárgyai: Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak : Scitovszky Béla belügyminiszter. — A legközelebbi ülés idejének és napirendjének megállapítása. — Az ülés jegyzőkönyvének hitelesítése.

..... Nem mellőzhetem **Gáspárdy** igen t. képviselőtársam felszólalását sem. (*Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.*) Egy szónok sem került abba a kellemetlen szituációba, hogy felszólalását annak elmondása időpontjában, első betűjétől utolsó betűjéig félreértették, és egy szónok sem került abba a kellemes szituációba, hogy a vita bezárásával ma minden képviselőtársunk nagy vonatkozásban egyetért az ő felszólalásával. (*Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.*) ő felszólalásában nem a jelenlegi állapotokat ecsetelte,

azokat az állapotokat, amelyek, ha nem is teljesen, de részben már korrigálva vannak, és éppen az, hogy nem teljesen vannak rendben, igazolta az ő felszólalása tendenciájának helyességét, ő az 1927. évi állapotokról beszélt, amit kétszer is nyomatékkal kifejezett volt, amit azonban itt a Házban senki sem hallott, és éppen azért a rektifikáció során sem ment át a köztudatba, hogy nem a jelenlegi állapotot kritizálta, hanem az 1927. évi állapotokat és ennek során mutatott rá arra, hogy ezen a téren még ma is vannak tennivalók, amelyeket el kell végezni. (Petrováczy Gyula: Rosszindulatú kritika volt! — *Ellenmondások a jobboldalon.* — Jánossy Gábor: Nem vezette rosszindulat! Egy képviselőnek sem lehet rosszindulatot tulajdonítani!) Azt hiszem, meg méltóztatnak győződve lenni arról, hogy ebben a pártban senki sincs, aki a székesfővárossal szemben rosszindulattal viseltetnék. Még az erős kritika is jóindulattal jön, és mindenkinek a legnagyobb erőssége mindig az, ha a legerősebb kritikát is el tudja viselni.

KN-1927-354 (1927-XXV-110) 302. találat Közbeszólás

KN-1927-354 (1927-XXV-111) 303.

304. Közbeszólás 4x

305. Közbeszólás 3x, 1x Figyelmeztetés

306. Közbeszólás

307. Közbeszólás

308. Közbeszólás

309.

310. Az országgyűlés képviselőházának 356. ülése

1930. évi február hó 19-én, szerdán,

Tárgyai: Elnöki előterjesztések. — Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása : 9. § : ...**Gáspárdy Elemér**...

311. KN-1927-356 (1927-XXV-161)

Bródy Sándor : Felhasználok ezt az alkalmat, hogy igen t. **Gáspárdy Elemér** képviselőtársam jóhiszeműségét elismerjem és kiemeljem az ő beszédére vonatkozóan, amelyet az általános vitánál tartott. Igen t. képviselőtársam már akkor szóba hozta ezeket a kérdéseket, csakhogy szerintem akkor nem a helyes cím alatt hozta szóba, mert mi azt hittük, hogy amiről ő szólt, azok a dolgok a polgármesteri és egyéb fizetések körül a jelenlegi állapotban teljesen rendben vannak. (Fábián Béla: Még ma sincsenek rendben, nem hogy akkor! — Jánossy Gábor: Ezt mondta ő is, de nem engedték szóhoz jutni!) Éppen azért, minthogy képviselőtársam megtámadásban részesült, (*Zaj. — Gáspárdy Elemér: Majd válaszolok a támadásokra!*) és minthogy akkor, amikor képviselőtársam ezeket felhozta, magam is úgy láttam, hogy azon a címen és abban az időben, ahogyan és amikor ő felhozta, ezek a dolgok nem állanak úgy, (Szilágyi Lajos: A csokrot kötötte rosszul össze! — *Zaj a jobboldalon.*) el kell ismernem, hogy az igazság útján, az igazság keresésében való jóhiszeműsége mindenféle megítélésen felül áll, (**Gáspárdy Elemér: Köszönöm!**) és ő mint népképviselő kötelességét teljesítette, (Jánossy Gábor: Ugy van!. Ezt vonták kétségbe a túloldalról!) amikor az általa felhozott adatokat elénk tárta. (Br. Podmaniczky Endre: Majd megették a túloldalról! — Fábián Béla: Nem voltam akkor itthon! Ha itthon lettem volna, nem engedtem volna, hogy megegyék] — Jánossy Gábor: Lélekzethez sem engedték jutni, úgy rátámadtak!) Én minden felkérés nélkül, spontán, a magam elhatározásából, lojalitással kijelentem azt, hogy a képviselő úr jóhiszeműségét a legteljesebb mértékben igazolva látom. (*Helyeslés a jobboldalon.* — **Gáspárdy Elemér: Köszönöm!**)

Kötelességemnek tartottam ezt a magam részéről kijelenteni. Egy közbeszólásból is látom az ő intencióját. Amikor valaki itt azt mondta, hogy minek jövünk folyton ezekkel a kérdésekkel a Ház elé, akkor közbeszólásában azt mondta, hogy legalább tisztázódik a kérdés. Igenis, minden ilyen kérdést a közvélemény elé kell jönni.

312. KN-1927-356 (1927-XXV-167)

4 BESZÓLÁS

313. KN-1927-356 (1927-XXV-168) 356. ülés 1930 február 19-én, szerdán. 169 old

Elnök: Feliratkozva nincs senki. Kérdem, kíván-e valaki szólani? (*Gáspárdy Elemér szólásra jelentkezik.*) Gáspárdy képviselő úr jelentkezett szólásra.

Gáspárdy Elemér: T. Ház! *(Halljuk! Halljuk!)* Talán méltóztatik emlékezni múlt év december havában tartott beszédemre, amelyben adatokat hoztam a mélyen t. Ház elé és egyúttal kikeltem azok ellen a magas fizetések és jövedelmek ellen, amelyek a székesfővárosban úgy a tisztviselők szempontjából, mint az üzemvezetők tekintetében fennállanak. Engem tehát senki sem vádolhat azzal, hogy a magas fizetések mellett szólok fel, hogy azokat a reprezentációs költségeket, amelyeket a jelen javaslat úgy a polgármesternek, mint a főpolgármesternek engedélyez, valami nagy szívvel, nagy lélekkel és őszinte örömmel fogadnám. Szó sincs róla. Én azt tartom, hogy a magyar tisztviselő, legyen az akár a városnál, akár az államnál, vagy bárhol — ne reprezentálgasson, hanem dolgozzék. Nem vagyok azonban szűkkeblű. Tudom, hogy a fővárosnál a főváros vezetőségének kell, hogy bizonyos reprezentációs költsége, képviseleti átalánya legyen. A polgármester képviseleti átalánya és általában fizetése 48.000 pengőt tesz ki. Hozzátehetem, hogy tekintettel arra, hogy a múltkoriban itt közbeszólások alakjában ide adresszálták azt, hogy például Debrecen város polgármesterének is csak 48.000 pengő fizetése van, *(Erdélyi Aladár: Elég hiba!)* ezt a csak-ot különben is hangsúlyozom — azt gondolnám, hogy Budapest polgármesterének 280.000 pengő fizetésének kellene lennie. *(Fábián Béla: Ne tessék indítványt tenni, mert megvalósítják!)* Kicsit magam is félek ettől. *(Peyer Károly: Már 130.000-ig eljutottaik! — Fábián Béla: Autó nélkül!)* Azonban azt tartom, hogy ez a 2000 pengős havi fizetés és 2000 pengős reprezentációs átalány nagyjában és egészében — tekintettel magas hivatali állására — *EL* polgármestert tényleg meg is illeti. Bár azt kívánnám, hogy egyetlen közfunkcionáriusnak se legyen nagyobb fizetése, mint egy magyar királyi miniszternek van, *(Dabasi Halász Móric: Ügy van!)* tehát Budapest székesfőváros polgármesterének a fizetése is ilyen arányban szállíttassák le» de ha már a törvényben megjelölt illetékes szervek Budapest székesfőváros polgármesterének jövedelmét 48.000 pengőben fogják megszabni, akkor ugyanazt kérem a főpolgármester részére is. Elvégre lehetetlen dolog, hogy az ellenőrzést és felügyeletet végző szerv fizetése csekélyebb legyen mint a polgármester fizetése. *(Buday Dezső: Nem áll, mert a számvévőség is ellenőriz!)*

Mély csodálattal kell egyébként megállapítanom, hogy ebben a Házban e miatt a 24.000 pengő miatt olyan nagy felzúdulás van és ezt az ügyet olyan hosszú ideig tárgyaljuk. Ha a főváros üléstermében lennénk, bizonyosan nem kellene ilyen hosszú időt szentelni ennek az ügynek, mert hiszen a fővárosnál 20—30.000 pengős kiadásokon nagyon könnyen végigsikla-nak. *(Fábián Béla: Egy kis végrehajtóbizottsági tagság! — Erdélyi Aladár: Az a bizonyos féktanulmány!)* Erdélyi képviselő úr hivatkozik arra a bizonyos fék-tanulmányra. Ezek a fék-tanulmányok Kómában, másfelől pedig Kopenhágában folytattak le. *(Fábián Béla: Mit tanultak ott?)* Szó volt egy kongresszusról, ahol az automatikusan be- és kiálló fékekről volt szó, tehát *egy* szigorúan vettmm üzemtechnikai kérdésről. Most méltóztatnék meghallgatni, hogy milyen könnyedén bánnak a főváros pénzével. Erre a technikai kongresszusra,, amely szakismereteket és a mellett nyelvtudást is igényel, a többek között kiküldöttek egy ügyvédet, *(Fábián Béla: Ki az?)* kiküldöttek egy nyomdászt, ***(Fábián Béla: Ki az? — Br. Podmaniczky Endre:*** A képviselő úr a városnál is szerepel, tudnia kell azt! — ***Fábián Béla:*** Nem lehet ott megtudni, ott Két lakat alatt őrzik a titkokat!) és kiküldöttek egy cipőfelsőrészkészítőt. Nekem még csak meg tudták magyarázni azt, hogy a cipőfelsőrészkészítő úr miért megy ki...

Elnök: A képviselő úr felszólalása és a 9. § között az összefüggést nem látom. Kérem a képviselő urat, méltóztatnék a tárgynál maradni.

Gáspárdy Elemér: Rögtön rátérek a főpolgármester úr fizetésére. Csak azt akarom megemlíteni, hogy azok az adatok, amelyeket most felhoztam, ismét helytállóak mind az utolsó betűig. *(Fábián Béla: Mi van azzal a fékkel? — Viczián István: Ki küldötte ki őket?)* De vissza kell térnem az elnöki figyelmeztetés után a főpolgármester úr fizetésére. *-(Zaj a jobboldalon.)* Hangsúlyozom, hogy Palesztinába is kiküldtek egy árvaszéki urat 7000 pengővel. *(Fábián Béla: Minek?)* Hogy mit tanulmányozzon? Hogy a cionizmus viszonyait megállapítsa. 7000 pengőt kapott, tengeri betegséget is, meg is fürdött a Jordán folyóban, de hogy mit tanulmányozott, azt nem tudta eddig senki megmondani. *(Felkiáltások: Ki volt az?)* Egy árvaszéki úr, neveket nem említek. *(Viczián István: Ki küldte ki?)* A főváros. *(Viczián István: Közelebbi adatokat szeretnék hallani, hogy utánanézhessenek! — Zaj a baloldalon.)*

Elnök: Kérem a képviselő urat. tessék csendben maradni. A képviselő urat kénytelen leszek megnevezni, ha közbeszólásaival zavarja és irányítani akarja a szónokot.

Gáspárdy Elemér: Nincs módomban ennél a témánál tovább időzni, *(Fábián Béla: Nyugodtan!)* mert hiszen az elnöki figyelmeztetéssel szemben nem beszélhetek ezekről a dolgokról, de majd. lesz alkalmam még az üzemeknél ezeket a témákat ismét előhozni és egyes visszasságokra ismét rámutatni. Most csak azzal fejezem be beszédemet, hogy ismétlem azt a kijelentésemet, hogy egy ellenőrző és egy felügyeleti hatóság vezetője nem kaphat kevesebbet, mint a székesfőváros polgármestere, akinek fizetését én, a magam csekély megítélése szerint, a mindenkori m. kir. miniszternek fizetésére szállítanám le. Ennél fogva ehhez a szakaszhoz a magam részéről hozzájárulok és azt elfogadom.

315. KN-1927-358 (1927-XXV-230) 1930 február 21-én,

4 Beszólás

316. Beszólás

317. KN-1927-366 (1927-XXV-510) 506 old.

Névmutató.

Gáspárdy Elemér Budapest székesfőváros közigazgatása 168.

318. KN-1927-366 (1927-XXV-510) 373. ülés.

Tartalom

373. ülés, 1930. évi március hó 28-án

Elnöki előterjesztések. — Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása. Felszólaltak az 57. §-hoz : ..**Gáspárdy Elemér**, .. 205old

375. ülés, 1930. évi március hó 28-án.

Elnöki előterjesztések. — Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak a 63. §-hoz : ...**Gáspárdy Elemér**...287 old

319. KN-1927-366 (1927-XXV-510)

Tartalom VII

377. ülés 1930. évi április hó 2-án

378. ülés 1930. évi április hó 3-án.

Elnöki előterjesztések.— Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása. Felszólaltak a 105. §-hoz :. **Gáspárdy Elemér** ; „ 405

379. ülés. 1930. évi április hó 4-én.

Elnöki előterjesztés :A közhasználatú gépjárművállalatokról szóló törvényjavaslaton a Felsőház által eszközölt és alkotmányos hozzájárulás céljából a Képviselőházhoz áttett módosítások. Előadó : **Gáspárdy Elemér**... 437

320. KN-1927-367 (1927-XXVI-6) 367. ülése 1930 március 13-án,

3 Beszólás

321. KN-1927-367 (1927-XXVI-7)

Bekiáltás

322. KN-1927-367 (1927-XXVI-10) 367.ülés 1930 március 13-án, csütörtökön.

Csák Károly: Az én válaszom erre az, hogy elsősorban igazgatási kérdéseket tartok szem előtt s ezeket az elemeket ott nemcsak szükségeseknek, hanem nélkülözhetetlennek is tartom, különösen, a közigazgatási bizottságban. (Jánossy Gábor: ötvennégy év óta beváltak!) Azt, hogy a szakszerűség ezen képviselői: a függő elemek, a törvényhatósági bizottságban kormánypárti surrogatumszavazatot képeznének, nem vagyok hajlandó akceptálni, mert erre az életben bizonyítékot nem találtam. A székesfővárosi viszonyokat, előrebocsátom, nem ismerem annyira, hogy azokból tudnék magamnak konzekvenciákat levonni.

A közigazgatási bizottsággal is foglalkozván, azt kérdi Bródy Ernő igen t. képviselőtársam, mi szükség van a közigazgatási bizottságra akkor, amikor a fővárosnál az intézőtanács, a vármegyéknél pedig a kisgyűlés kreáltatott. Köztudomású, hogy ez a gondolat már a vármegyei reform alkalmával is felvetődött és többen voltunk, akik a közigazgatási bizottság kiépítésével láttuk a kérdést megoldandónak, abban a véleményben lévén, hogy a közigazgatási bizottságoknak hatásköre megcsonkulván, működésük is egyszerűen elsorvad. Eddigi adataim alapjain ez a gondolat nem vált be. A közigazgatási bizottságok tárgyalásainak nívója ezalatt a pár hónap alatt határozottan emelkedett, mert megszabadultak egy csomó apró konkrét ügytől s így magasabb közigazgatási kérdések megvitatására szánhatják idejüket. Eddig így állott a dolog. Ha Isten élte, figyelemmel fogom kísérni továbbra is a fejleményeket, hogy lássam, vajjon melyik álláspont lesz igazolva. A székesfővárosi közigazgatási bizottságnak különösen nagyon nagy, nagyon fontos, nagyon nemes feladata lehet abban az esetben, ha átérzi azt, hogy mi a hivatása és kötelessége.

Erdékes a közigazgatási bizottság intézménye, mert az autonóm alapelvek szempontjából elméletileg elhibázott intézménynek indult. És annak ellenére, hogy alapelveileg el volt hibázva, — mert hiszen tudjuk, mi volt a célja, az, hogy miután a centralizáció nem tudott az önkormányzati elv felett diadalmaskodni, tehát így akarták az állami közegeket oda bevinni — az önkormányzati elv diadalmaskodott. Önkormányzati szervvé lett a közigazgatási bizottság annak ellenére, hogy ott majorizálnak a függő elemek, mert hiszen a tisztviselők száma 11, a választottak száma pedig 10 a közigazgatási bizottságban. Megengedem, hogy a szakszerűség képviselője megalkotásainak eredeti alapja nem az az elgondolás volt, amelynek megfelelő magyarázatot én adtam, de ezzel a magyarázattal és abban a reményben fogadtuk azt el, hogy ez az intézmény a gyakorlatban nagyon be fog válni, amire egyébként garanciát nyújt az is, hogy már a vármegyei törvénybe bevettük azt, hogy azoknak, akik ott a szakszerűség képviselője címén helyet foglalnak, bizonyos felvilágosításadások és egyéb kötelességeik vannak szakszerűségi szempontból.

T. Képviselőház! Azt hiszem, tudott dolog az, hogy én a nobile officium-elve alapján állok. Ezt az álláspontot vívtam és tartom, habár nem megyek odáig, ameddig Szilágyi Lajos igen t. képviselőtársam, aki tiltó rendelkezést is akar belevenni a törvényjavaslatba, hogy t. i. ne is legyen szabad az autonómiáknak megfizetni a neki tett szolgálatot. Jánossy Gábor: Én bizony elmegyek még tovább is!

Csak így van értelme a nobile officiumnak!) Én ellene voltam annak, hogy a törvényjavaslatba belevegyessék az, hogy a székesfőváros intéző tanácsának tagjai javadalmat kapjanak, ellenben nyitva akartam tartani az autonómiák részére azt a jogot, hogy abban az esetben, ha olyan szolgálatokat tesznek nekik egyes törvényhatósági bizottsági tagok, mely szolgálatok megérik a díjazást, továbbá abban az esetben, ha az illető bizottsági tagok erre rászorulnak, mert idejüket veszítik, vagy munkájukat áldozzák fel, bizonyos díjazást adhassanak. (Strausz István: Nyitva marad minden kérdés!) Méltóztassék ezt Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának úgy kezelni, hogy ott ne pártszempontok, hanem valódi érdek és valódi szükségesség alapján kaphassanak esetleg egyesek díjazást. Ha én tagja lennék a székesfőváros törvényhatósági bizottságának, akkor — biztosíthatom a t. Házat, — egyetlen fityinget sem szavaznék meg. A jogot azonban a törvényhatósági bizottság részére nyitva akartam tartani azért, mert az igazi autonóm gondolat az, hogy az autonómia maga határozhasson afelett, mit jutalmaz, mit tart jutalomra méltónak és mit nem. A tiltó paragrafus veszélyes volna. Viszont veszélyes volna az is — már a vármegyei szempontjából is —, hogy belevegyük a törvénybe azt, hogy díjazást kapjanak ezek, mint ahogyan eredetileg tervezve volt. Ezek a függő elemek, ezeknek a törvényhatóságok életében való részvétele, valamint ennek a lehetőségnek nyitvatartása nem veszélyesek. Veszélyesek a szélsőségek. S én szélsőségesnek tartanain az abszolút tilalomnak a törvénybe való beállítását. Sőt, én a negyedik bekezdéshez még egy kiterjesztést is indítványozok, amely úgy szól, hogy azok, akik a székesfővárostól valamilyen megbízásból kifolyólag kapnak díjazást, szintén vétessenek ki a tilalom alól, mert ez még a legkönnyebben feltételezhető, leggyakrabban előfordulható dolog. Hát ha a törvényhatósági bizottság egy olyan tagját küldi ki, aki szakértő villamos kérdésben, közlekedési kérdésben, kiküldi mint mérnököt, stb.? Természetes, hogy ezeket ki kell venni a tilalom alól, mert ezek kvázi mint szakértők, vagy mint kiküldöttek működnek. Erre van precedens a vármegyei életben is, mert a közigazgatási bizottság kiküldöttei megkapják a maguk napidíjait, ha pl. közlekedési kérdésben kiszállnak.

Teljesen aláírom mindazt, amit Szilágyi Lajos igen t. képviselőtársam a közélet tisztaságára vonatkozólag mondott. Én is azt mondom, hogy az a tiszta, az a szép, az a helyes közélet, amikor valaki a közinek tett szolgálatait nem fizeteti meg; tisztában, vagyok azonban a jövő fejlődés irányával: fizetni fognak még közszolgálatokért is. De addig, amíg mi, a régi iskolában nőtték élünk, nem fogunk elfogadni és nem fognak kérni díjazást.

Amióta **Gáspárdy Elemér** t. képviselőtársam pár krasz példát idehozott, nagyot változott a világ. Magam is azt kiabáltam, hogy bizonyítson, ne hozzon ide légből kapott adatokat és azután egy-két hét múlva idejöttek a számok, amelyek fillérről fillérre igazaknak bizonyultak. (*Egy hang a jobboldalon. - Nagyobbak voltak!*) Őszintén bevallva, nem hittem, hogy ez bebizonyosodik. (Friedrich István: Én sem hittem!) Azóta azonban tisztában látom a dolgot, és miután én is annyira opponáltam **Gáspárdy Elemér** t. képviselőtársamnak, kötelességemnek tartom, hogy itt neki elégtételt szolgáltatassak annak kijelentésével, hogy neki igaza volt. Kérem t. képviselőtársamat, legyen továbbra is annyira önzetlen és önérzetes, hogy meg is meri mondani az igazat! (**Gáspárdy Elemér:** Köszönöm az igazság nevében!)

Módosító indítványomat az előterjesztett indokok alapján fentartom és tisztelettel kérem annak elfogadását. (*Élénk helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon. — Szónokot többen üdvözik.*)

Elnök: Szólásra következik? Pakots József jegyző: Farkas István! Farkas István: T. Ház! Előtte felszólalt két képviselőtársam ellentétes álláspontot képviselt. Valóban a törvényjavaslatnak sokat vitatott részéről folyik a vita. Arról folyik a vitái, vajjon fentartassanak-e a részvénytársaságok a fővárosi üzemekre vonatkozólag, vagy nem. Nekünk ebben a kérdésben világos az álláspontunk. Nem kell a részvénytársaság. Ebben egyetértünk mindazokkal, akik ezt az álláspontot foglalják el. Azt hisszük, hogy másképpen, egyszerűbben, az önkormányzat nagyobb bevonásával és ellenőrzésével lehetséges az üzemek vezetését úgy megoldani, hogy ott ne termelődjenek ki olyan állapotok, mint amilyenek a múltban kitermelődtek.

A fővárossal és a fővárosi üzemekkel kapcsolatos díjazásokra vonatkozóan meg kell állapítanom a következőket. Az az állapot, amely azelőtt, amíg mi be nem jöttünk a Városházára, kialakult, helytelen volt. Mihelyt a legutóbbi választások alapján a szociáldemokrata párt a Városházára bejött, azonnal foglalkoztunk ezzel a kérdéssel és sikerült elérnünk, hogy limitálták azokat a díjazásokat, amelyek azelőtt teljesen a Folkusházyéhoz hasonló díjazások méreteit érték el. Ezek a limitálások már bizonyos rendet teremtettek a fővárosonál. Tény, hogy elképzelhetetlen állapot, hogy fenmaradjon a fővárosonál az a helyzet, amely azelőtt volt. Lehetetlen állapot, hogy főtisztviselők külön díjazást kapjanak különböző üzemektől és ezek a díjazások azután annyira rúgjanak, mint azelőtt, pl. Folkusházy eseté-

323. KN-1927-369 (1927-XXVI-76)

Beszólás.

324. KN-1927-373 (1927-XXVI-205) 373. ülés. 1930. évi március hó 26-án,

Tárgyai : Elnöki előterjesztések. — Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása. Felszólaltak az 57. §- ...Gáspárdy Elemér, ...

325.

KN-1927-373 (1927-XXVI-223) 373. ülése 1930 március 26-án, szerdán. 223 old

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! A magam részéről szintén pártolom az előttem szóló igen t. képviselőtársam indítványát. Pártolom abból a szempontból is, amelyet Ő már itt indokolásul felhozott, hogy tudniillik nagyobb megnyugvást fog kelteni az, ha kifejezetten bele vesszük a törvényjavaslat szövegébe azt, hogy ezen szabályrendelet csakis a pénzügyminiszter és a belügyminiszter egyetértő jóváhagyása alapján fog életbeléphetni. Maga a szabályrendelet fogalma is megkívánja ugyan, hogy ez kormányhatósági jóváhagyást igényel, mindazonáltal, ha két miniszter hagyja jóvá ezeket a fizetéseket, akkor ez mégis nagyobb megnyugvásúra lesz a közönségnek, annak a közönségnek, amely ha nem is sokalja, de túlmagasnak tartja ezeket a fizetéseket.

A magam részéről már voltam bátor a főváros igen t. tisztviselőkarának fizetéséről beszélni, kijelentvén azt, — és ezt ismételtelen hangsúlyozom — hogy engem a főváros igen t. tisztviselőkarával szemben semmiféle animozitás nem vezet. Hogy ezt bebizonyítsam, eleve kijelentem, hogy nem kívánok szerzett jogokat érinteni. Nevezetesen nincs kifogásom az ellen, hogy mindazok a tisztviselő urak, akik eddig kapták és húzták ezeket az állami és megyei fizetéseknél jóval nagyobb javadalmazásokat, továbbra is teljes mértékben ugyanilyen alapokon nyerhessék az ő javadalmazásukat. Mindazáltal arra kérem a szabályrendelet megalkotóit, hogy méltóztassanak két külön státust megállapítani. Nevezetesen méltóztassanak egy újabb státust, egy úgynevezett B) táblázatot is megállapítani, amelyben ezek a fizetések megfelelően leredukáltassanak, még pedig annyira, amennyire azt a fővárosnak jelenlegi gazdasági helyzete és az országnak nyomorúságos viszonyai szükségessé teszik.

Bátor vagyok e helyütt összehasonlítást tenni az állami tisztviselők, valamint a bíróság, a katonaság és a főváros tisztviselőinek javadalmazása között. Én a magam részéről hozzáteszem nyíltan és becsülettel, hogy, mint egyén, ezeket a fizetéseket nem sokallom, mert hiszen, hogy manapság itt, a budapesti életben megfelelően működhessenek az illető tisztviselő urak, szükség is van ezekre a fizetésekre, de tárgyilagos bírálatot akarok gyakorolni és nem a magam egyéni nézeteit, hanem általában a nagyközönség felfogását akarom ebben a tárgyban előadni. Elő akarom pedig hozni ezt azért, mert az egész főváros közönsége indokolatlannak tartja a mai gazdasági helyzet mellett ezeket a rendkívül magas fizetéseket. Méltóztassanak összehasonlítást tenni. Például a legfőbb felügyeleti hatóság fejének, a belügyminiszter úrnak évi fizetése körülbelül 34.400 pengőre megy fel, amelyben minden egyes mellékes is benne foglaltatik. Ezzel szemben a polgármester több, mint 50.000 pengő évi javadalmat élvez. De ugyanúgy vagyunk, ha az alpolgármesterek fizetését a miniszter úr után következő legmagasabb állami funkcionárius fizetésével hasonlítjuk össze. Nevezetesen, ha az alpolgármester urakat az államtitkári csoportba sorozom, ebben az esetben, is lényeges a különbség, **(Rothenstein Mór:** Esetleg még nyugdíjat is kapnak!) Egy államtitkár évi fizetése ugyanis összesen 14.889 pengő, az alpolgármesterek pedig részben 33.744, részben 30.576 pengő évi javadalmazást kapnak. **(Petrovác Gyula:** Az előbb fizetésről tetszett beszélni, most pedig javadalmazásról!) Az mindegy. **(Petrovác Gyula:** Nem mindegy!) Az egészen mindegy, hogy az alpolgármester milyen címen kapja fizetését. En a magam részéről megelégednék azzal, ha ruházat címén is kapnám ezeket a fizetéseket. Annál csodálatosabb, hogy egyébként maga a fizetés is felülmúlja a az államtitkár fizetését mintegy 3200 pengővel, reprezentáció címén azonban körülbelül 14.000 pengőt kap az alpolgármester. Most, ha egy tanácsnok fizetését hasonlítom össze egy helyettes államtitkár, a jelenlegi elnevezés szerint egy miniszteri főtanácsos fizetésével, egy tanácsnok összes javadalmazása mintegy 28—29.000 pengőre megy fel, ezzel szemben egy helyettes államtitkár 12.000 pengő javadalmazást élvez.

Nem akarok messzebbmenni, de kérdelem, nem alkalmasak-e ezek a körülmények arra, hogy a lelkek harmóniáját megzavarják? Nem alkalmasak-e arra, hogy a kenyérirígységet az állami tisztviselőkben felkeltsék? Nem alkalmasak-e arra, hogy a magasrangú kúriai bíróságban, a magasrangú katonatisztekben visszasérzelmeket támasszanak? Hiszen a múltkor elmondott beszédem után saját magam legjobban tapasztaltam, amikor ezek a magasrangú tisztviselők úgyszólván megölelgettek, a legmelegebb kézzorítással fogadtak és azt mondták: végre akadt egy ember, aki ezeket a magas fizetéseket szóvátette. Méltóztassanak arra gondolni, hogy az állami tisztviselők úri mivoltuknál fogva nem viseltetnek semmiféle animozitással (ellenséges indulattal) a fővárosi tisztviselőkkel szemben, de önkénytelenül fölmerül bennük, mint bennem is, az a gondolat, hogy vajjon miért húznak fővárosi tisztviselők ilyen horribilis fizetéseket. Talán az országtól különálló, test ez a Budapest, és el van attól teljesen különítve? Hiszen a hatályosabb ellenőrzésről szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával hallottunk itt érveket, amelyek úgy hangzottak, hogy Budapest székesfőváros tisztviselői sokkal többet dolgoznak, mint az állami tisztviselők. Ez az érv az állami tisztviselőkre nem vetne valami jó színt, ha ez így állana.

De hoztak fel olyan érveket is, (Szilágyi Lajos: Nem lehet általánosítani!) hogy egy fővárosi tisztviselőnek sokkal többet kell reprezentálnia, mint egy állami tisztviselőnek. Nos hát, t. Képviselőház, én nem tudom megérteni, hogy miben merül ki ez a reprezentálás. Én nem vagyok szűkkeblű ember — ne méltóztassanak azt gondolni — és a személyemet ért minden támadás ellenére, annak ellenére, hogy a fővárosi tisztviselői kara ellenem az újságokban is nyilatkozatot adott ki, amelyben minden egyes állításomat a leghatározottabban megtagadta, engem mégis csakis a legszigorúbb tárgyilagosság vezet akkor, amikor ezek ellen a magas tisztviselői fizetéseik ellen felszólalok.

Én készségei hozzájárulok Temesváry Imre igen t. barátomnak indítványához, mert nagyobb biztosítékot látok abban, ha két miniszter úr is jóvá fogja hagyni az erre vonatkozó szabályrendeletet. Annál is inkább, mert ha nem az állami tisztviselők helyzetére vetek pillantást, hanem a vármegyei tisztviselőikére, (F. Szabó Géza: Azok még rosszabbul állnak!) azt látom, hogy ezek is alacsonyabb fizetési

csoportokba vannak osztva, mint a fővárosi tisztviselők. Milyen érzelmekkel szemléli most már az az alispán, vagy az a főszolgabíró a főváros urainak fizetését, amikor ő azoknak a fizetéseknek csak negyedrészt kapja?

Megtámadtak engem, mélyen t. Ház, hogy hogyan merek én, egy alkalmatlan idegen, itt a fővárosi ügyeibe beavatkozni. (F. Szabó Géza: Képviselő!) Elsősorban is kijelentettem azt, hogy mint magyar képviselőnek, jogom van ehhez, *(Felkiáltások a jobboldalon: Kötelessége!)* de másrészről beszélnem kell ezekről a témákról azért is, mert ez a rendszer, ez az állapot, ezek a magas fizetések és jövedelmek a főváros határaiból — amely igyekszik magát vámmal és minden egyéb elzárnival a vidéktől — lassanként kiszivárognak a vidékre is. Ezért kellett hallanom olyan közbeiktatásokat is, hogy Debrecen város polgármesterének is csak 48.000 pengő

javadalmazása van. (Rothenstein Mór: Szegény!) Ön szerint ez csekélység, mélyen t. képviselőtársam, (Malasits Géza: Azt mondotta: szegény!) a dolgozó, az izzadó százazrekre azonban ez súlyosan nehezedik rá. (Farkas István: ő is azt mondotta!) És ez így van nemcsak Debrecen városában, hanem ez lassanként a többi vidéki városra is áttérjed és olyan állapotokat szül, hogy az egész vármegyének feje: a főispán, vagy a vármegye első tisztviselője negyedrészt, vagy harmadrészt annyi fizetést kap, mint a városi polgármesterek, akik e mellett még autókkal, kocsikkal és más egyéb előnyökkel is rendelkeznek. (Rothenstein Mór: Aláírom azt, amit ön mondott!) Most aláírja ezt t. képviselőtársam, (Farkas István: Mindig is aláírtuk! Mindig ezt követeltük mi is!) amikor azonban ezeket az adatokat idehoztam, meg kellett állapítanom a legnagyobb szomorúsággal azt a csodálatos összefogást, amely az én beszédem ellen itt megnyilatkozott a szociáldemokratapárt részéről is. (Farkas István: Azt, amit ön

mondott, sokkal korábban hangzottunk, mint ön, és van egy kis részünk abban, hogy a városházán limitálták a fizetéseket! — *Zaj. — Halljuk! Halljuk! jobbfelől. — Elnök csejget.*)

Méltóztassanak ezek után megengedni azt, hogy beigazoljam azt az állítást, amelyei december 17-iki beszédemben a tisztviselők fizetésére vonatkozólag tettem, nevezetesen beigazoljam annak az állításomnak valóságát, hogy a főváros tisztviselői kara az 1927. év előtt — amint azt én állítottam — igenis magas tantiémeket és renumerációkat élvezett. (Farkas István: *Úgy van! Ez igaz! Ezt mi régen mondtunk a -közgyűlésen*) Ezt is tagadásba méltóztattak akkor venni *(Ellenmondások a szélsőbaloldalon.)* s a székesfőváros vezető körei is tagadásba vették ezt. *(Zaj.)* Rám most az a kötelesség hárul, hogy ezt szintén beigazoljam, minden kétséget kizáró módon, azoknak az uraknak nyilatkozatával, akik ezeket a remunerációkat és tantémeket 1927 előtt felvették. Nem akarok több nyilatkozatot felolvasni, elég, ha egy fővárosi tanácsnoknak nyilatkozatát fogom ismertetni, *(Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)* meri a többi nyilatkozatok is hasonló szellemben állapítják meg a valódi tényállást. A Magyar Hitel 1927. évi májusi számában egy cáfolat jelent meg, amelyben egy tanácsnak aláírásával — nevet sem fogok említeni — többek között a következők foglaltanak *(olvassa):* «Való az, hogy a főváros érdekeltsége folytán és ezért a tanács hivatalos megbízása alapján elnöke vagyok a Budapest—Gyöngyös Városi Szénbánya Részvénytársaságnak, elnöke vagyok az Első Magyar Szállítási Vállalat Részvénytársaságnak, alelnöke a Fővárosi Faáru gyár Részvénytársaságnak, igazgatósági tagja a Budapesti Takarékszövetkezet és Vásárpénztár Részvénytársaságnak, továbbá folyó évi január hó 1-e óta ugyancsak igazgatósági tagja Budapest Székesfőváros Elektromos Műveinek is. Mindezt a hivatalos ügykörömön kívül eső munkásságomért, amely pedig sok időt vesz igénybe, 1926. évi január 1-étől kezdődően egyik vállalatától sem részesülök semmiféle díjazásban, sem elnöki ténykedésemből, sem igazgatósági tagságaimból kifolyólag, sem más úton, amikor pedig ugyanezen igazgatóságoknak» — méltóztassanak

meghallgatni — «nem fővárosi tisztviselő és törvényhatósági bizottsági tagjai megfelelő tantémeket élveznek.»

Így szól ennek a nyilatkozatnak vonatkozó pontja. Ebben implicite bennefoglaltatik az, hogy 1926. január 1-e óta nem vették fel a

tisztviselő urak, a tanácsnok urak ezt a fizetést, azt megelőzőleg azonban éppúgy, mint azt annak idején állítani bátor voltam, ezeket a tantiémeket és remunerációkat szabályszerűen kézhez vették, *(Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon. — Petrovác Gyula: Meg" szűnt helyzetet méltóztatott előadni!)* Én nem állítottam, mélyen t. képviselőtársam, azt, hogy ez most is így van, sőt határozottan háromízben is megjelöltem, hogy az 1927. év előtti állapotokról beszélek, *(Buday Dezső közbeszól. — Malasits Géza: Ha önökön múlna, ma is ez volna a helyzet! — Zaj.)*

Elnök: Csendet kérek. A képviselő urat pedig figyelmeztetem, hogy beszédideje lejárt. Kérem tehát, szíveskedjék beszédét befejezni.

Gáspárdy Elemér: Beszédemet az elnök úr intése következtében rövidesen befejezem. *(Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.)* Még csak annyit kívánok megjegyezni, hogy egyéb kijelentéseim tekintetében majd az «Üzemek» című fejezetnél fogom előadni és pontról-pontra beigazolni azt, ami ugyan máris beigazolódott, legalább is részben, hogy az én kijelentéseim mindenben megfelelnek az igazságnak, és hogy engem — ismétlem — sem most, sem akkor semmiféle animozitás nem vezetett, hanem csak az igazságnak a szeretete.

Ezzel fejezem be beszédemet és kérem, hogy Temesváry Imre és társai képviselő urak által benyújtott indítványt elfogadni méltóztassék. *(Helyeslés a jobboldalon.)*

Elnök: szólásra következik?

(Gáspárdy Elemér: Nem közpénzekből!) **(Gáspárdy Elemér: Ezt is aláírom)**

326. Folytatása a beszédnek , majd 2 beszélés
327. Beszólás
328. Beszólás
329. *KN-1927-374 (1927-XXVI-253)*
Beszólás
330. Beszólás 2x290 375. *ülése 1930 március 28-án, pénteken.*

331. 332. *KN-1927-375 (1927-XXVI-290) 375. ülés 1930 március 28-án, 291,292old*

Gáspárdy **Elemér:** T. Képviselőház! A szóbanlévő 63. § egyike a legfontosabb rendelkezéseket tartalmazó paragrafusoknak, és ha már semmiért sem, de pusztán ennek a rendelkezésnek beiktatásáért örömmel üdvözöltem volna ezt a szakaszt, amennyiben ez olyan visszasság kiirtását célozza, (Propper Sándor: Csak célozza, de nem éri el!) amely az egész magyar társadalom szemében szálla, amely mellett a magyar társadalom nem tud elmenni és amelyről akár gyűléseken, akár egyéb magánhelyeken folytonosan beszélnek. A régi rendszer szerint, ha egy magas állású fővárosi tisztviselő nyugdíjba megy, amikor *egy* sokkal jobban dotált, fényesen dotált állásba kerül, holott már elérte nyugdíjaztatásának azt a fokát, amelyben vagy aggsága miatt, betöltvén szolgálati idejét, nyugdíjba kell mennie, vagy pedig hivatalos orvosi

bizonyítvánnyal igazolta be, hogy a további szolgálatra képtelen. Ezért ez a paragrafus elejét fogja venni ennek a visszás állapotnak, annak, hogy a főváros nyugdíjba menő tisztviselőivel szerződést kössön és alkalmazza valamelyik üzemben.

Azt a rendszert egyébként is kifogásolnom kell, hogy a főváros az ő üzemeiben szerződéses alkalmazottakat tart, mert egészen más jelentősége volna ennek, ha a főváros valamelyik külföldi nagyságot, például a Schweizerischer Bundesbahn vezérigazgatóját hozná ide, vagy pedig valamely belföldi kiválóságot, és ezzel kötne szerződést abból a célból, hogy mondjuk a közúti vasutakat felülvizsgálva azoknak jövedelmezőségét megállapítsa vagy azok üzemtechnikai berendezésében tegyen változtatást. De e mellett a rendszer mellett olyanok kerülnek az egyes üzemek élére, akik soha azzal az üzemmel nem foglalkoztak.

Hiszen ha csak a közúti vasutak példáját veszem, meg kell említenem, hogy én a kereskedelemügyi minisztériumban teljesítettem szolgálatot egy negyedszázadon keresztül és nagyon jól tudom azt, hogy olyan nagy tudás kell egy vasút igazgatásához, hogy ezt csak egy egész élet munkájával lehet megtanulni és még akkor sem mondhatjuk el, hogy a vasút összes ügyeiben gazdaságpolitikai, üzemtechnikai, forgalmi vagy tarifális kérdéseiben jártasok vagyunk.

Ennek a visszasságnak megszüntetése tehát nemcsak azért szükséges, mert ezáltal nem megfelelő egyének jutnak ezekbe a kiváló fizetéses állásokba, olyan közigazgatási vagy pedig politikai szolgálatok jutalmaztatnak *meg*, amelyek talán nem is helyénvalók, hanem főképpen azért nem helyes és célszerű ez, mert olyanok kerülnek az üzemek élére, akik ahhoz az üzemhez egyáltalában nem értenek, akik annak az üzemnek a vezetésével semmiképpen nincsenek tisztában és a magas fizetések és jövedelmek dacára nemhogy fellendítenék azt az üzemet, hanem annak az üzemnek vezetésében éppen a hiányos vezetés folytán zökkenés áll be és ez csak kárára van a székesfőváros üzemeinek.

Ha egy állami tisztviselő betölti szolgálati idejét, elvonul és megkezdí a maga szemlélődő életét vagy pedig, mint a jelenlegi viszonyok között, sajnos, történni szokott, vállal magának kisebb állást és havi 80—100 pengős díjnoki fizetéssel igyekszik a maga csekély nyugdíját pótolni, amely igen csekély, különösen pedig csekély akkor, ha a fővárosi fizetését nézzük. Ezzel szemben egy fővárosi tisztviselő már előre kinézi magának azt az állásit, amelyet elfoglal akkor, amikor testi és szellemi ereje már hanyatlóban van, szóval megérett a nyugdíjra és tovább működik, belekerül egy második paradicsomi állapotba, úgyhogy tulajdonképpen akkor van módjában élni és folytatni azt az életet, azt az elég könnyű életet, amelyet a főváros tisztviselői kara a mai szerencsétlen és nyomasztó viszonyok között (Strausz István: *Ügy van!*) az állami tisztviselőkkel szemben folytatni képes. (Buday Dezső: Tévedés, mert legalább annyit dolgoznak, mint az állami tisztviselők.) Nem tévedés, mélyen t. képviselőtársam, (Rothenstein Mór: Egyik sem dolgozik! — *Zaj. — Elnök csenget*), mert, bár én nem akarok semmiféle animozitást kelteni, de mondhatom: az államnál nem történnek olyan visszasságok, mint a fővárosnál, ahol a főváros egyes tisztviselői, akik ma ugyan már sem remunérációkat, sem tantiemeket nem kapnak, de más módon olyan mellékjövdelemben részesülnek...

(Petrovác Gyula: Hát az Ibusznál az állami tisztviselők?) Ha az államnál ilyen hibák vannak, igen t. képviselő úr, én azokat a hibákat éppúgy nem kívánom elleplezni, mint a székesfővárosnál. (Buday Dezső: Tessék idehozni!) De visszatérve az előbbi közbeszólásra, kénytelen vagyok kérdezni, hogy a főváros tanácsnokai és tisztviselői kara egyik részének miért kell vagy Egyiptomban telelni, vagy pedig Skóciában tölteni el a nyarat és ezeknek a kirándulásoknak céljaira, ezeknek a tanulmányi utaknak céljaira egy miniszteri tanácsosnak egész évi fizetését elkölteni. (Gálffy Dénes: Mit szól ehhez a szociáldemokratapárt. Mit szól az egyiptomi utazáshoz? — Petrovác Gyula: Tanulmányútért senki sem szólal fel! A szociáldemokraták sem. — *Állandó zaj.*)

Engem legutóbb a Nemzeti Újság is megtámadott, azt mondván, hogyan merem én kritizálni egy zarándokútra kiküldött úrnak kiküldetését, mert az ránk — mondja a Nemzeti Újság — megalázó és kéri

az illető nyilatkozó, hogy itt az országházában adjam meg a feleletet. Hát én ezzel ünnepélyesen válaszolni fogok a Nemzeti Újságnak támadására. (*Halljuk! Halljuk!*) Én magam is jó katolikus ember vagyok, (Strausz István: Úgy van!) elismerem a lelki elmélyülésnek, elismerem a zárándokúinak szükségességét; tudom azt, hogy valóságos lelki felvidulást okoz egy ilyen út, magam is résztvettem ilyen utakon, hozzátehetem: mindig a magam pénzén. De kifogásolnom kell, ha valaki egy zárándokút céljára, ami egyéni lelki elmélyülést jelent, nem hoz a köznek semmit, csak az egyénnek lelki életét teszi emelkedettebbé... (Petrovác Gyula: A nemzeti zárándoklatban a székesfővárost képviselte! A székesfőváros képviseletében volt ott az illető! — *Zaj.*) Az nem képviselet, mert a zárándoklás lelki elmélyülés, Kozma Jenő: Lényegtelen. Az a lényeg, hogy ott mit csináltak!) Az a lényeg, hogy az illető 7000 pengőt kapott erre a célra. (Petrovác Gyula: A magyar nemzet ajándékát vitték ki **az Agónia-Bazilikába!** Ezt nem lehet kifogásolni. — *Állandó zaj.* — Petrovác Gyula: Ha a Kossuth-szoborhoz el lehetett küldeni a székesfővárosi kiküldötteket Amerikába, akkor ezt nem lehet kifogásolni!) A főváros igen t. képviselői. az amerikai zárándoklatot is első osztályon utaztak, az állami kiküldöttek pedig a turistaosztályon. (*Zaj.*) Ne méltóztassék ezeket a dolgokat felhozni. A főváros mindig elől jár, amikor reprezentálni kell, (Petrovác Gyula: Az természetes!) és a főváros mindig ott akar lenni, mint az állam az állam mellett. (*Nagy zaj.* — Viczián István: Ez már képtelenség.)

Elnök: Csendet kérek! (Viczián István: Nem lehetilyent mondani! Igv nem lehet lázítani a főváros ellen. — *Zaj.*) Képviselő urak, tessék csendben lenni.

Gáspárdy Elemér: Amikor az ország kormányzóját üdvözlöttük az ország nevében, akkor a főváros odaállt, mint egy külön állam, mint egy külön kis köztársaság és követelte azt, hogy Ő külön üdvözlje az ország kormányzóját. (Petrovác Gyula: Az természetes! — *Zaj a baloldalon.*) Nem akarok lázítani, de ne méltóztassék engem közbeszólásokkal zavarni, éppúgy mint a múltkor, mert kénytelen lennék élesebb hangot használni a főváros ellen és állításaimat mindenben igazolni, (*Nagy zaj.* — Viczián István: Tessék! — Petrovác Gyula: Ezt már nem lehet fokozni!) amitől pedig, annak ellenére, hogy folytonos támadásokban részesülök, tartózkodni fogok és meg akarok maradni a tárgyilagosság mellett. (Petrovác Gyula: Aki támad, legyen elkészülve az ellentámadásra!) A támadásban benne van az igazság védelme is. (Graeffl Jenő: Ugy-e, fáj az igazság!) Hogy fáj az igazság, arról én nem tehetek, és ezért hangomat semmi tekintetben sem kívánom lemérsékelni, különösen akkor nem, amikor az országnak és nemzetemnek érdekéről van szó, amikor látom azt, hogy itt csakis a takarékoság, csakis a garasnak mindenben való megnézése segít és juttat ki bennünket ezekből a bajokból. Méltóztassanak a mélyen t. pártok ezeket a jelszavakat zászlajukra írni és meg méltóztatnak látni, hogy nem kell semmiféle támadást visszautasítaniuk, mert a polgárság az ilyen pártra fogja adni szavazatát.

Visszatérek most már magára a törvényjavaslatnak vonatkozó szakaszára és ezt, ismétlem, örömmel fogadom, mert a főváros gazdasági életére és az egész magyar társadalomra nagy kihatással van. Mert semmi sem alkalmasabb a lelkek (harmóniájának megzavarására, mint az a körülmény, ha mi ebből a trianoni kis száraz kenyérből nem egyformán juttatunk. Ha mindnyájan csak kis darabot is fogunk letördelhetni 'belőle, ne legyenek, akik kalácsot esznek, mézzel, cukorral, vajjal megédesítve. (*Zaj.*) Én tehát, minthogy ez a szakasz elébe vág az eddigi visszasságoknak és azokat megszünteti, a szakaszt örömmel elfogadom. (*Eljenzés a jobboldalon.*)

Elnök: Szólásra következik?

Urbanics Kálmán jegyző: Buday Dezső!

Buday Dezső: Igen t. Képviselőház! Előtem szólott t. képviselőtársam nem egy esetben foglalkozott a főváros tisztikarával és valóiban nem mondhatjuk róla, hogy ebben tendencia nincs. Ezt a legnagyobb sajnálattal állapítom meg. Ez alkalommal is tendencia volt a képviselő úr felszólalásában, mert ismertetésében nem volt tárgyilagos. Ezt a jeruzsálemi zárándoklatot úgy tüntette fel, mint egy privát társaság kirándulását, holott ez hivatalos aktus, nemzeti zárándoklat volt, amidőn egy ottani kápolnának belső, művészi és itthon készített berendezését vitte ki a bizottság Jeruzsálembe. Ahogy a kormány képviselői benne voltak a bizottságban, éppen úgy benne voltak a városháza képviselői is. A polgármester, a tiszti főügyész, stb., szóval azok a magasrangú főtisztviselők, akik a főváros képviseletében hivatottak megjelenni, nem vállalkoztak erre a terhes és fárasztó útra; így került a sor az árvaszéki elnökre. Ezt kifogásolni, ezt olyan megvilágításba hozni, mintha ez luxuskirándulás lett volna, amelynek költségeit a főváros fedezte, legalább is tendenciózusnak látszik, (**Gáspárdy Elemér:** Óhajtanak az urak belemagyarázni!) Ezt nem fogadom el, mert ha tárgyilagosan úgy méltóztatik ezt a dolgot ismertetni, ahogyan van, akkor mindenki helyes következtetést von le, de az ilyenmódon való ismertetés alkalmi arra, hogy a fővárost tékozlónak, a főváros tisztviselőit meg nem engedett kirándulásban résztvevőknek tüntesse fel. Ezt nem tartom megengedhetőnek. (**Gáspárdy Elemér:** Mennek Skóciába, meg a Kanári-szigetekre!) A képviselő úrnak ez banalitás lehet, de az előbb a demagógiára célzott. Nem akarom megvádolni, de bizony azon a vonalon járt a képviselő úr, s különösen beszédének befejezése, amikor mézről, cukorról, vajról és egyebekről szólt, nagyon közel állt a demagógiáihoz,

Beszólás 5 x

335. KN-1927-375 (1927-XXVI-299) Beszólás 1x

336. KN-1927-376 (1927-XXVI-327) Beszólás 1x

338. 337. KN-1927-376 (1927-XXVI-336)

Beszólás 2x KN-1927-377 (1927-XXVI-351)

Beszólás 3x

339. KN-1927-377 (1927-XXVI-352)

Beszólás 2x

340. Beszólás 1x

341. KN-1927-377 (1927-XXVI-354) 377.ülés 1930 április 2

Közbeszólás 5x

342. KN-1927-377 (1927-XXVI-358)

Közbeszólás 2x

343. KN-1927-377 (1927-XXVI-357)

Közbeszólás 2x

344. KN-1927-377 (1927-XXVI-358)

Közbeszólás 2x

345. KN-1927-377 (1927-XXVI-359)

Közbeszólás 3x

346. KN-1927-377 (1927-XXVI-360)

Közbeszólás 2x

347. KN-1927-377 (1927-XXVI-364)

Közbeszólás

348. KN-1927-378 (1927-XXVI-405) 378. ülés, 1930. évi április hó 3-án

Tárgyal : Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló törvényjavaslatat részletes tárgyalása. Felszólaltak a 105. §-hoz : ...**Gáspárdy Elemér** ; ...

349. KN-1927-378 (1927-XXVI-408)

Közbeszólás 2x

350. Közbeszólás

351. KN-1927-378 (1927-XXVI-426) 426.ülés, 1930 április 3

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! E törvényjavaslat általános vitájánál a személyem és az igazság ellen elhangzott támadásokra (Petrovác Gyula: Két különböző dolog!) — egy a jelenlegi esetben — most volt szándékomban a választ, megadni. Tekintettel azonban arra, hogy egyrészt a vita igen hosszúra nyúlt, másrészt arra, hogy a rendelkezésemre álló rövid félóra alatt képtelen volnék az ügygel részletesen foglalkozni, ezekre a támadásokra a választ a költségvetés általános vitájában fogom megadni. *(Helyeslés jobbfelől.)* Egyébként ezt a szakaszt, amely alkalmas arra, hogy ezeket a magas fizetéseket megrendszabályozza fővárosom és hazám érdekében szívesörömmel elfogadom. *(Helyeslés és éljenzés jobbfelől.)*

352. Közbeszólás

353. Közbeszólás

354. KN-1927-379 (1927-XXVI-437) 379. ülés, 1930 április hó 4-én

Tárgyal : A közhasználatú gépjárművállalatokról szóló törvényjavaslaton a Felsőház által eszközölt és alkotmányos hozzájárulás céljából a Képviselőházhoz áttett módosítások. Előadó :

Gáspárdy Elemér.

Gáspárdy Elemér : T. Képviselőház! A gépjárművállalatokról szóló törvényjavaslatot a Felsőház nem a Képviselőház szövegezésében, hanem több módosítással fogadta el és ezért a javaslatot alkotmányos hozzájárulás céljából, a Képviselőháznak visszaküldte. A közgazdasági és közlekedésügyi bizottság múlt évi december hó 19-én tartott ülésében a hozzáutalt ügyet beható tárgyalás alá vette és a Felsőház által eszközölt módosításokhoz hozzájárult. E módosítások lényege az, hogy az államnak a közhasználatú gépjárművállalatokra vonatkozó fenntartott joga, ha bérbeadatnék, azt az országgyűlésnek jóváhagyásra előzetesen be kell jelenteni, továbbá az, hogy a vállalatok igazgatósági és felügyelőbizottsági tagságára a korábbi szövegben megállapított összeférhetlenség köre kiterjesztetik és a közüzemek létesítése és kezelése tekintetében a hatóságok szabályrendelet, illetőleg szabályzat alkotására köteleztetnek, a sorrendi elsőbbség megszűnését illető rendelkezés pedig, amely Budapestre vonatkozott, általánosítandó. Végül a módosítások több szakaszánál úgy szólnak, hogy «az érdekelt miniszterekkel egyetértőleg. Az előző szövegben ugyanis két miniszter volt kikötve, a pénzügyminiszter és a kereskedelemügyi miniszter, a mostani szövegek pedig az érdekelt miniszterek meghallgatása után való intézkedést írják elő.

A közgazdasági és közlekedési bizottság tisztelettel javasolja a Képviselőháznak, hogy a Felsőház által a törvényjavaslaton eszközölt módosításokat méltóztatassanak elfogadni. Kérem tehát én is a t. Házat,

méltóztassék ezeket a módosításokat elfogadni, és a Felsőháznak a módosított törvényjavaslatot visszajuttatni.

355. KN-1927-380 (1927-XXVI-506)

Névmutató.

Gáspárdy Elemér

Budapest székesfőváros közigazgatása 223,290,426. Közhasználatú gépjárművállalatokról szóló törvényjavaslaton
vényjavaslaton felsőház módosításai (előadó) 437.

356. KN-1927-380

TÁRGYMUTATÓ.

(A vastagabb számok az üléseket jelölik, melyekben az előterjesztések vagy tárgyak előfordulnak; a vékonyabbak: lapszámok.)

Bizottsági jelentések:

Közigazgatási bizottság jelentése :

Budapest székesfőváros közigazgatásáról tvjav. 107.

Törvényjavaslatok, kormányelőterjesztések és egyéb ügyek:

Budapest székesfőváros közigazgatása (

Gáspárdy Elemér 223, 290, 426

357. KN-1927-380

Tárgymutató.

Közhasználatú gépjárművállalatokról szóló törvényjavaslaton Felsőház módosításai.

Hozzászóltak :

...Gáspárdy Elemér (előadó) 437. ...

358. 381. ülés. 1930. évi április hó 11-én.

TARTALOM.

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 1928. évi XI. Egyetemes Értekezletén a legkisebb munkabérek megállapítására vonatkozó eljárások tárgyában elfogadott ajánlásról a kereskedelemügyi miniszter jelentése. Előadó : **Gáspárdy Elemér.**

Az Országos Útfejlesztési Alap 1927/28. és 1928/29. évi kezeléséről a kereskedelemügyi miniszter jelentése. Előadó: **Gáspárdy Elemér...**

359. 389. ülés. 1930 évi május hó 9-én

Tartalom.

Elnöki előterjesztések. Az 1930/31. évi állami költségvetés egyes tárcáinak tárgyalása. A kereskedelemügyi tárca. Felszólaltak : **..Gáspárdy Elemér...**

360. Az országgyűlés képviselőházának 381. ülése, 1930. évi április hó 11-én,

Tárgyai :

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 1928. évi XI. Egyetemes Értekezletén a legkisebb munkabérek megállapítására vonatkozó eljárások tárgyában elfogadott ajánlásról a kereskedelemügyi miniszter jelentése. **Előadó : Gáspárdy Elemér. —**

Az Országos Útfejlesztési Alap 1927/28. és 1928/29. évi kezeléséről a kereskedelemügyi miniszter jelentése. **Előadó : Gáspárdy Elemér.**

361. KN-1927-381 (1927-XXVII-24) 381. ülés 1930 április 11-én

Elnök: Napirend szerint következik a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 1928. évi XI. egyetemes értekezletén a legkisebb munkabérek megállapítására vonatkozó eljárások tárgyában elfogadott ajánlásról a kereskedelemügyi miniszter jelentésének tárgyalása. (írom. 891, 904.)

Ennek a jelentésnek előadója Görgey István képviselő úr lenne, mivel azonban a képviselő úr nincs jelen, a házszabályok 186. §-ában adott jogomnál fogva az előadói tisztre **Gáspárdy Elemér** képviselő urat helyettesítem. Légyen szíves az előadói tisztelet ellátni.

Gáspárdy Elemér előadó: T. Képviselőház! A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 1928. évi XI. egyetemes értekezletén a legkisebb munkabérek megállapítására vonatkozó eljárások tárgyában egy egyezménytervezetet és egy ajánlást fogadott el. Nemcsak az otthon munkával dolgozó iparoknál, hanem más iparoknál is előfordul, hogy a fizetett munkabérek túlalacsonyok E miatt eddig is panaszok merültek fel, amelyeknek orvoslására nem volt lehetőség. Kíváncsian ennélfogva megteremteni a jogalapot arra,

hogy rendkívül alacsony munkabérek fizetése esetén e közszempontból is igen káros helyzetben segíteni lehessen a legkisebb munkabérek megállapítása által, azzal a hatállyal, hogy a megállapítottnál kisebb munkabérek fizetni nem szabad.

A fentebb említett egyezménytervezet a kérdés megoldására helyes útmutatást nyújt és «4yan elveket állapít meg, amelyek helytállóak. Ezért az egyezménytervezetnek az ország törvényei közé iktatása iránt az illetékes miniszter úr egyidejűleg törvényjavaslatot terjesztett elő.

Az egyezménytervezettel kapcsolatos a fentemlített ajánlás, amely az egyezménytervezeten túlmenően a legkisebb munkabérek megállapítására vonatkozóan irányításképpen még több olyan alapelvet állít fel, amelyek az eddigi tapasztalatok szerint egyes országokban kedvező eredményre vezettek. Az egyezménytervezet becikkelyezése esetén ez az ajánlás is aggály nélkül elfogadható.

Ennek alapján tisztelettel kérem a t. Képviselőházat, méltóztassék ezt a jelentést tudomásul venni.

Elnök: Következik a határozathozatal.

Kérem a t. Házat, méltóztatnak-e a most tárgyalt jelentést tudomásul venni, igen, vagy nem? *(Igen!)*
A Ház a jelentést tudomásul veszi és azt hasonló eljárás céljából a Felsőházhoz teszi át. |

Következik az Országos Útfejlesztési Alap 1927/28. és 1928/29. évi kezeléséről a kereskedelemügyi miniszter jelentésének tárgyalása, (írom. 889. 903.)

Az előadó Görgey István képviselő úr. Minthogy azonban a képviselő úr nincs jelen, a házszabályok alapján helyettesül az előbbi jelentés előadóját jelölöm ki.

Az előadó urat illeti a szó.

Gáspárdy Elemér előadó: T. Ház! A közúti gépjárművek közúti célokra való megadóztatásáról szóló 1928 : VI. te. 13. *f-a* alapján az említett adójövedelmekből létesített Országos Útfejlesztési Alap bevételeiről és kiadásairól a m. kir. kereskedelemügyi miniszter a törvényhozásnak évente jelentést tenni köteles.

Tekintettel arra, hogy a közúti adó szempontjából 1927/28. költségvetési év csonka évet alkot, amennyiben a törvény 1928. január hó 1-én lépett életbe s ennek folytán az adójövedelmek csak 1928. februártól kezdődőleg folytak be, számbavehető kiadás pedig e költségvetési év végéig az alap terhére nem számoltatott el: az adójövedelmek felhasználására vonatkozólag jelentést állított össze a miniszter úr, amely jelentésben benne foglaltatnak a közúti adó címén befolyt összegek.

Azt hiszem, mélyen t. Ház, miután ezt a jelentést mindenki megkapta, a felsorolt adatok ismertetése felesleges és hosszadalmas is volna

Kérem az előadottak alapján a mélyen t. Képviselőházat, hogy az Országos Útfejlesztési Alap bevételeiről és kiadásairól szóló ezt árjelentést tudomásul venni és azt hasonló célból a Felsőházhoz is átteni méltóztassék.

Elnök: A jelentést a Ház tudomásul veszi és azt hasonló eljárás céljából a Felsőházhoz teszi át. .

362. KN-1927-383 (1927-XXVII-79) 383. ülés, 1930. évi április hó 30-án

Tárgyai : A magyar állam költségvetése az 1930/31. számadási évre. Felszólaltak: ..., **Gáspárdy Elemér,** ...

363. Közbeszólás 2x

364. 365. KN-1927-383 (1927-XXVII-104), 383. ülése 1930 április 30-án, szerdán.

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! *(Halljuk! Halljuk!)* Eddig négy ízben volt szerencsém a költségvetési vita alkalmával felszólalni és mind a négy ízben azzal kezdtem beszédemet, hogy a legnagyobb takarékosagra kértem fel-a mélyen t. kormányt. Most is ezzel a mindnyájunkat foglalkoztató kérdéssel vezetem be beszédemet, örömmel megállapítván azt, hogy némi csekély tekintetben már érvényesül is ez a takarékoság költségvetésünkben, amennyiben az állami kiadások bizonyos mértékig le vannak abban szállítva.

A bajok abból származtak és azért háramlottak ránk, mert mezőgazdasági terményeink értékesítésében zökkenések állottak be, azonkívül a hitelkrízis is érezteti hatását. Mind olyan jelenségek, amelyek tőlünk függetlenek, amelyekkel mi ezidőszereint meg nem birkózhatunk, amelyekkel azonban mégis törődnünk kell, mert ebben az országban senki sem nyugszik meg tattól a megállapításától, hogy ezek a jelenségek világjelenségek, hiszen abból nem tudunk megélni, nem tudunk ruhát, cipőt és mi egyebet vásárolni, sem pedig munkaalkalmat adni, hanem ezek mellett a jelenségek mellett erőink megfeszítésével igenis arra kell törekednünk, hogy ha nem is tudunk véglegesen segíteni ezeken a bajokon, azokat a legnagyobb mértékig enyhítsük.

Én abban látom a bajok enyhítésének ezt a lehetőségét, ha mi mezőgazdaságunkat nagymértékben átszervezzük, kikeresve azt a legmegfelelőbb búzaféleséget, amellyel mezőgazdasági terményeinket a külföldön versenyképesekké tesszük. Kitartó és alapos munkára van azonban szükség ezen a téren, olyan munkára, amely minden egyéni érdek és a magnemesítők versenyének félretételével tudományos alapokon és gyakorlati tereken mozogva megállapít egy olyan búzaféleséget, amely az országban termelve alkalmas lesz arra, hogy immár versenyképtelenné vált búzáinkat megint a megfelelő nivóra

emelje. Örömmel értesültem a mélyen t. pénzügyminiszter úr expozéjából arról, hogy ezekkel a kérdésekkel a kormány behatóan foglalkozik.

Felvetette a pénzügyminiszter úr azt is, hogy ezzel kapcsolatosan az iparizálás nagy érdekeit is figyelembe vette. Nagyon helyesen mutatott rá a pénzügyminiszteri expozé arra, hogy ebben az országban — bár el kell ismernünk azt, hogy elsősorban agráriusok vagyunk, mert hiszen a lakosság 80%-a mezőgazdaságból él — mégis rá kell térnünk lassan az iparosodás útjára, mert hiszen lakosságunk ezen a csonka területen úgyszólván megkésztetődött. Ezáltal egyrészt elérhetjük azt, hogy belső fogyasztási területeket teremtsünk, másrészt azt, hogy a munkanélküli lakosságnak megélhetést biztosítsunk.

De mindez a kérdés, mind az előbb felvetett kérdés súlyos probléma. Rendkívül nagy pénzügyi áldozatokkal jár és rendkívül hosszú, talán évtizedekig tartó munka az, amely meghozza a, várt eredményt, amely várt eredmény lehetővé teszi az utánunk jövő generációnak ebben a csonka országban való megélhetését: lehetővé teszi azt is, hogy ez az új felnövő generáció átvehesse a mindnyájunk szívében élő szent, ideális gondolatokat és hogy egy szebb, boldogabb jövő reményét hintse el a már-már kétségbeeséssel küzdő szívekben. Addig is azonban, amíg ezt a programot, amelyről el kell ismernünk, hogy helyénvaló és amelynek részletezésébe én itt a rendelkezésre álló rövid idő alatt nem kívánok mélyebben belebocsátkozni, meg tudjuk valósítani, gondoskodnunk kell olyan megoldásról, amely alkalmas arra, hogy meghozza a várt eredményt. Sajnálatos dolog azonban az, hogy ebben az országban elérkeztünk a tizenkettedik órához, amidőn már nem elégséges az, hogy évtizedekig várakozzunk, hanem rögtöni cselekvésre van szükségünk, mert amint Széchenyi István gróf mondotta: ez a nemzet mostan bizonyosan bukik, ha a meddő vitatkozások vágásaiból kibontakozva, a tettek mezejére nem lép.

A beszéd mindenestre hasznos tényező akkor, ha felsoroljuk azokat a gondolatainkat, amelyek bennünk kialakultak és talán hozzájárulhatunk ahhoz, hogy a mélyen t. kormánynak, habár azok nem is elfogadhatók, — de a legegyszerűbb embernek lelkében is élhetnek gondolatok — mégis eszményeket, gondolatokat adjunk a jövő programjának megvalósítása szempontjából. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Most, hogy a párizsi egyezményrel visszanyertük teljes állami függetlenségünket, (Jánossy Gábor: Pénzügyi!) rémes áron bár, amire őseink nem is gondoltak, visszanyertük gazdasági függetlenségünket és módunkban van ennek az országnak leromlott gazdasági helyzetében, ennek az országnak már elsatnyult vérkeringésébe nagyobb külföldi kölcsön révén új életet vinni, azt mondom, hogy igenis, használjuk fel ezt a külföldi kölcsönt, de ügyeljünk arra, hogy minden egyes fillérje csakis ezeknek a nagy céloknak megvalósítására fordíttassék *(Ügy van! Ügy van!)* és kerüljünk a kölcsönből minden felesleges és fényűző k-i-adást, *(Élénk helyeslés.)* mert csak így számíthatunk arra, hogy az utánunk jövő generáció egy szebb és boldogabb jövő elé menjen.

De nekünk, konstruktív politikusoknak, gondolkoznunk kell azokról a kérdésekről is, amely kérdések alkalmasak arra, hogy mai el-esettségünk mellett is, a mai rossz viszonyok közepette is, ha nem is teljes segítséget, de némi enyhülést, némi biztatást, némi új, erőt hozó gondolatokat és tetteket vigyünk bele a közéletbe. *(Halljuk! Halljuk!)* Amikor erről akarok beszélni, lehet, hogy ezek az elgondolásaim talán nem is helyesek, (Jánossy Gábor: De jó szándékúak!) de mint magyar képviselő, lelkiismereti kötelességem, hogy a mélyen t. Ház elé hozzam ezeket a kérdéseket. *(Halljuk! Halljuk!)*

Szerintem nekünk elsősorban arra kell törekednünk, hogy a nemzet megmaradt szerény anyagi eszközeit a lehetőséghez képest, minden osztályra vagy egyébre való tekintet nélkül, a legigazságosabban osszuk el, *(élénk helyeslés)* mert szerintem semmi sem alkalmasabb a lelkek harmóniájának megzavarására, mint ha azt látja a népek sokasága, hogy míg itt nyomor, kétségbeesés van, amely már sajnos, majdnem a végletekig megy, addig egyesek azt a kis trianoni száraz kenyeret még vajjal, mézzel és cukorral is megédesítik. (Madarász Elemér: Kaviárral!) Természetesen nagyon nehéz megjelölni azokat a módokat és eszközöket, amelyek mellett ezt a célt elérhetjük, de én úgy hiszem, hogy fején találom a szöveget akkor, amikor azt mondom, hogy sem az állam, sem pedig a városok ne iparkodjanak gazdasági tevékenységet — sem ipari, sem kereskedelmi tevékenységet — kifejteni, vállalatokat létesíteni, az adófizető alanyoknak konkurrenciát okozni és olyan helyzetet teremteni, amely nem alkalmas arra, hogy a lelkek békéje megteremtődjék. Mit értek én ez alatt? El fogom magyarázni azt, amire gondolok.

Most csak a főváros ügyeivel fogok foglalkozni, amely ugyan nem vág szigorúan bele az állami költségvetés keretébe, de egészen mindegy az, hogy hol vannak a visszasságok, mert ez is, az is közpénzekből tevődik össze és akár az állami gazdálkodásban talán tapasztalható visszasságokról beszélünk, akár a fővárosiakról, az mindegy; annál is inkább mindegy, mert hiszen ez a rendszer nem marad meg a főváros területén, hanem az alkotási lázzal, amely eddig a kölcsönök nyomán kifejlődött, átmegy a vidéki városokra is és ott is megkezdődik a városok kereskedése, iparüzése és vállalatokba való bocsátkozása.

Tartozom avval, a fővárosi vita kapcsán elhangzott beszédemből kifolyólag, amelyben bizonyos adatokat hoztam ide a mélyen t. Képviselőház elé. hogy ezekre vonatkozólag bővebben is -nyilatkozzam. Úgy érzem azonban, hogy a tények ereje teljes mértékben igazat adott nekem abban a tekintetben, hogy a főváros életében vannak olyan visszasságok, amelyeket ki kell irtani és igazat adott a tények ereje, — amint azt polgártársaim körében is tapasztaltam — abban, hogy igenis a legerélyesebb 'kézzel kell belenyúlni ezekbe a dolgokba. Nagyon örülök, hogy a mélyen t. pénzügyminiszter úr éppen jelen van, akit szintén igen kérek az ország érdekében, az ország összlakossága érdekében, hogy a fővárosi törvény

rendelkezése értelmében, miután már módja van rá, a legerélyesebb kézzel nyúljon bele ezeknek a kérdéseknek elintézésébe.

Csak egynehány fővárosi üzemről akarok szólni, amint szólottam a fővárosi tisztviselői kar magas fizetéséről is, amely fizetés semmi tekintetben sincsenek arányban sem a többi autonómia fizetéseivel, sem pedig az állami tisztviselők fizetéseivel. Hogy ez az egy tény is mennyire zavarja a lelkek békéjét, azt akkor tapasztaltam, amikor igen magas állású konstruktív állami tisztviselők legmelegebb «szimpátiájukat fejezték ki előttem azért, hogy ezeket a visszasságokat ide hoztam. De egyébként is ínég nagyobb hibát látok az üzemek vezetésében és ha csak annak az általánosan ismert vasútnak ügyét hozom ide és (azt némiképpen részleteiben is fogom ismertetni, azt hiszem, a mélyen t. Ház minden tekintetben el fogja ismerni, hogy az ott történtek s az ott történő dolgok semmi esetre sem alkalmasak a konszolidáció biztosítására, semmi esetre sem alkalmasak arra, hogy itt a lelkekben megnyugvás támadjon. Elégséges felhoznom, hogy ezt a 120 kilométeres vasutat 37 szakosztályban igazgatják. (Jánossy Gábor: Melyik?) A Beszkár-t! 37 szakosztálya van. Van vezérigazgatója, helyettes vezérigazgatója és 11 igazgatója. Ez a részvénytársaság tart 14 személyi autót, továbbá kettőt, amelyek a fővárosi garázsban vannak elhelyezve, vagyis 16 autó áll rendelkezésére. Már maga az a körülmény eleget mond, hogy a vezérigazgatónak évi jövedelme, mint az már beigazolódott, 136.000 pengő. A helyettes, nyugalomba vonult vezérigazgató évi fizetése, helyesebben jövedelme — a régi boldog békevilágban a tisztviselőnek nem jövedelme, csak fizetése volt, szabályszerű fizetése, megfelelő pótlékai és a mellett lakáspénze, most azonban már kereső bürokráciáról kell beszélni — **71.200** pengő volt, vagyis annyi, mint a legfőbb vasútfelügyelői hatóságnak, a kereskedelemügyi minisztérium műszaki osztályában lévő összes miniszteri tanácsosoknak.

Engedelmet kérek, az az illető, aki a vasút-felügyeleti hatóságiként szerepel, az a kiküldött miniszteri tar ácsos, aki magasrangú állami funkcionárius, miként fogadja^ ezeket a tényeket, ha a nála alantasabb egyénnek ennyi fizetése van?! Ugyarcsak ez a helyettes vezérigazgató úr 33.000 pengő évi nyugdíjat kap. Tisztelettel kérdeni, kinek van Magyarországon köz-funkcionáriusnak 33.000 pengő évi nyugdíja? Ennek a tizenegy igazgatónak évi jövedelme 40—50.000 pengő között van. (Graeffl Jenő: Összesen?) Nem, személyenként. Van közöttük egy nyugalmazott tanácsnok is, aki e mellett még a nyugdíját is élvezi. Hogy szolgálja, az ilyen körülmény a lelkek békéjét, amikor ugyanennél a társaságnál megállapíthatólag a múlt év őszén 81 diplomás munkás. fűtő és villamoskalauz volt alkalmazva?! (Jánossy Gábor: Diplomás?) Igen, diplomás.

Ezeknek az alkalmazottaknak némely része szerződésekkel rendelkezik, vagyis van neki a várossal kötött szerződése, amely ezeket a maga« fizetéseiket biztosítja. Erre vonatkozólag ajánlanám a mélyen t. kormánynak, amennyiben nem volna lehető más úton lefaragni ezeket a magas fizetéseket, amelyek nemcsak ennél az üzemnél, de a többi üzemeknél is megvannak, megfontolás tárgyává tenni azt, hogy egy egyszakaszos törvénnyel ezeknek a szerződéseknek az érvényét megsemmisítené. Nem volna ez valami új dolog, mert a szomszédos Ausztriában szintén törvényhozásilag semmisítették meg az ilyen, a társadalomra és államra egyformán káros szerződéseket. (Tóth Pál: Veszélyes szerződések!)

Méltóztassanak megengedni, hogy most egy kis összehasonlítást tegyek a velünk házasságban volt Ausztria fővárosának hasonló üzei között. Bécs városában, amely háromszor akkora hálózattal rendelkezik, vagyis 650 kilométer vasutat igazgat, amely igazgatás kötelékében benne van az autóbuszüzem is, amely körülbelül tízszer akikora, mint a budapesti, tehát két üzemet is igazgat, mindössze egyetlenegy vezérigazgató van, öt szakosztály — tehát nem 38 — és van 16 alosztály. A direktor vezérigazgató úr kap havi 4000 schillinget. A Direktionsratok fejenként 2000 schillinget kapnak. Van összesen **1000** hivatalnok és 15.000 munkás. (Madarász Elemér: Nin cserek közlekedési zavarok?) Erre nem terjesztettem ki a figyelmemet, csak megállapítom, ezeket a száraz tényeket. Világvárosról van szó, háromszor akkora vonalhálózattal és tízszer annyi autóbuszvonallal.

De vegyük itt Budapest székesfővárosban az autóbuszüzemet, szintén igen jól fizetett vezérigazgatóval. Ennek az üzemnek multévi vesztesége egymillió pengőt tett ki. (Graeffl Jenő: Elég!) Ezzel szemben azonban 60.000 pengő remunérációt osztottak ki az igazgatók között. Van ennek az üzemnek 48 tisztviselője, egy tisztviselőre tehát két autóbusz esik. mert 110 autóbusza van és egy autóbuszra esik három garázmester. *(Felkiáltások a jobboldalon: Ejha! — Jánossy Gábor: Jól vigyáznak rájuk!)*

Nem akarok messze menni, csak; megemlítem még az elektromos üzemet, amelynek vezérigazgatója igen dús fizetést kap és amely társaságnál évente 930.000 pengő jutalmat és remunérációt osztottak ki. (Jánossy Gábor: Mennyit?) 930.000 pengőt. (Jánossy Gábor: Talán papírkoronát?)

Hivatkozhatnék még az élelmiszerüzemre, amely a háború előtti esztendőben tudvalevőleg azért alakult, hogy az árnivellálást teljesítse. A kereskedelmi és iparkamara nagy fáradtsággal összegyűjtött itt fekvő jelentése igazolja, — és a magam részéről is mindenben helytállónak tartom ezt a megállapítást — hogy szükség volt itt bizonyos árnivellálásra, mert a monarchia gabona- és egyéb terményszükségletét már nem lehetett megfelelően magyar termelésből biztosítani. Ebből a célból alakították meg a budapesti élelmiszerüzemet. Mit kell ezzel szemben tapasztalnunk? Ez a jelentés, amelyet a kamara, valamint a Pesti Hirlap igen t. munkatársa igen nagy fáradtsággal összeállított, kimutatja, hogy ebben az üzemben egy-két cikk kivételével minden lényegesen drágább, mint azok a cikkek, amelyeket a magyar kereskedelem és ipar produkálni tud. Ha azt kérdeznék most már, miért tud mégis prosperálni ez az üzem, erre is megvan a felelet, mert hiszen versenytárgyalás mellőzésével közkörházak szállítását végzi és ott bizonyos haszon van részére biztosítva.

Nem akarok, t. Képviselőház, továbbmenni ezeken a tereken, mert hiszen úgy látszanék, mintha én hazám fővárosának vezetősége ellen animozitással viseltetném. De ez távol áll tőlem. Nekem múltkori felszólalásomért csak súlyos támadásokban volt részem és valóságos kálváriát kellett elszenvednem, pedig biztos voltam igazságomban Méltóztassék megengedni, hogy e helyütt is hálás köszönetet mondjak a sajtónak, különösen egy orgánumának, a Magyar Hittelnek és felelős szerkesztőjének, Zsoldos Gézának, aki emlékezetes beszédem után a reááló hivatkozás kapcsán teljes mértékben újólag megismételte azokat az adatokat, amelyeket én a Képviselőházban felhoztam.

Szót sem érdemel azonban az a körülmény, hogy sem eddig, sem valószínűleg ezután a főváros mélyen t. vezetősége ellene eljárást nem indított. Mindenesetre fogadja köszönetemet e helyről is férfias kiállásáért. Ugyszintén a t. belügyminiszter úr, valamint Bródy Ernő, valamint Csák Károly t. képviselőtársam. **(Jánossy Gábor:** Akkor már minket is foglalj bele! — *Derűlttség.*) akik meggyőződve állításaim igazságáról férfiasan kijelentették, hogy engem a leghelyesebb szándék vezetett, **(Jánossy Gábor:** Úgy van!) csakis azért szólaltam fel, hogy hazám fővárosának szolgálatára legyek és ezért sem jutalmat, sem elismerést nem kívánok, sőt azt egyenesen visszaautasítom. (Jánossy Gábor: No nem is igen kínálják! — *Derűlttség.*) Azt nem mondhatom t. képviselőtársam ez tudom, hogy ez hálátlan mesterség. Meg kell azonban emlékeznem arról is, hogy óriási hatása volt ennek a felszólalásomnak és mindenki elismerését fejezte ki, mondván, hogy végre akadt egy ember, aki a Képviselőházban előhozta ezeket a visszasságokat, amelyek valósággal megölői ennek az országnak.

Ezekután be is fejezhetném beszédemet mélyen t. Képviselőház, de tegnap felszólalt Reischl képviselőtársam egy olyan eszmét vetett fel, amelyet én már régebben hangoztattam egy ténnyel szemben, amely szintén visszás érzelmeket kelt bennem, amikor azt látom, hogy ennek az országnak lakossága súlyos gondokkal küzd, amikor azt látom, hogy a megélhetés napról-napra nehezebbé válik, és amikor ellenünk kormánypárti képviselők ellen is sokszor elég súlyos vádak hangzanak el. Célzok ezzel arra az úgynevezett magyar kiözlésre, a magyaroknak arra a rossz társadalmi szokására, hogy itt nem tudják megtalálni a maguk üdülését és nyaralását. De ugyanakkor méltóztassék megengedni, hogy mint erősen konstruktív és kormánypárti ember felhívjam a mélyen t. kormány figyelmét arra is, és a főváros vezetőségét is figyelmeztetem arra a körülményre, hogy ezeket a külföldi utazásokat, az úgynevezett tanulmányutakat a lehetőséghez kéne szabja a legszűkebb határokra, *(Úgy van! Úgy van! a jobboldalon.)* mert ezek is oly visszás érzelmeket keltenek az adófizetőkben, hogy nem alkalmasak a lelkek békéjének ébrentartására. *(Úgy van! Úgy van!)* Most már nem elégszenek meg azzal, hogy a szomszédos Ausztriába, vagy a tőlünk nem messzefekvő Olaszországba menjenek, hanem már a Kanári szigeteket is, valamint Egyiptomot is megszállják a magyarok, és legutóbb már... (Jánossy Gábor: Oda már csak a fecskék mennek! — *Zaj.* — *Halljuk! Halljuk!* — *Egy hang a jobboldalon: Hát, Apponyi?!*) Az egészen más, mert Apponyi nem tanulmányútra ment ki és nem közpénzekből utazott, *(Úgy van! Úgy van! a jobboldalon.)* hanem a saját pénztárcájából és ha van ember ebben az országban, úgy gróf Apponyi Albert az, aki megérdemli azt, hogy ő elmehessen ne-csak Egyiptomba, de akár még a magas mennyországba is! *(Derűlttség a, jobboldalon.* — *Zaj.* — Jánossy Gábor: Úgy érti, hogy életben mehessen oda!) Ismétlem, az ő kiutazása nem közpénzekből történt. (Jánossy Gábor: Úgy van! Ez a lényeg!) Most azonban olyan egyének, akik azelőtt nem is ábrándozhattak arról, hogy az osztrák-magyar monarchiának határain kívül kijuthassanak, *(Úgy van! Úgy van! a jobboldalon.)* ma már felkeresik a legdivatosabb francia fürdőhelyeket és nem lehetséges az, hogy a skót partoktól a Biscra óázisig magyar emberrel ne találkozzunk.

Én sem akarom megakadályozni azt, hogy valaki tetszése szerint mozoghasson, mert én a legteljesebb szabadságot, gazdasági szabadságot, szólásszabadságot és a politikai jogok legteljesebb kiterjesztését tartom szem előtt, de igenis, akik kiviszik a magyar munka gyümölcseit, akik itthagynak ezerszámra munkanélküli egyéneket, akik itt hagynak pangó és folyton romló magyar üzleteket, *(Úgy van! Úgy van! a jobboldalon.)* azok fizessenek érte és tegyék lehetővé azt, hogy ezáltal helyi fürdőinket megfelelő magas nivóra emeljük. (Sókorópátkai Szabó István: Szóval Lillafüredet tovább kell fűrni!) Tovább folytathatjuk, mélyen tisztelt képviselőtársam, mert ezáltal 2—3 millió pengőre is szert tehet az államkassza. Ha meg tudjuk tenni mélyen tisztelt Képviselőház azt, hogy az autótulajdonosra adót vetünk ki azért, mert útjainkat használja, meg tudjuk tenni azt is, hogy azok, akik a külföldnek télben verőfényes napját vagy nyárban hűvös levegőjét élvezik és ugyanakkor itt marad a szorongatott, kétségbeesett, gazdaságilag lerongyolódott nagy tömeg, azok ezeknek a nagy tömegeknek is juttassanak valamit abból az erőből, abból a fényességből, abból a szépségből.

Csak ezeket voltam bátor elmondani mélyen tisztelt Képviselőház, ezután pedig befejezem beszédemet; befejezem azzal, hogy iparkodjunk minden tekintetben, Összes erőink egybefogásával kiirtani ebben az országban a visszasságokat, legyen az akár fővárosunk kebelében, akár államháztartásunkban. Méltóztassanak elhinni, hogy ennek az országnak lelki harmóniára van szüksége a rettenetes csapások között, amelyek érték, *(Úgy van! Úgy van! a jobboldalon.)* és méltóztassanak elhinni, hogy semmi sem rontja meg[^] jobban, mint az, ha egyesek visszaélnek szerény anyagi eszközeinkkel. Ezekután, minthogy azt látom, hogy a költségvetésben a takarékoságnak, ha csak némi árnya is, de mutatkozik, és hogy a mélyen tisztelt pénzügyminiszter úr szívvel, lélekkel arra törekszik, hogy ezeket a visszasságokat — mert expozéjában ez szintén benne volt — megszüntesse, a legteljesebb jóakarat van benne is a mi rossz helyzetünkben keresi a gyógyszereket legjobb tudása szerint *(Úgy van! Úgy van! a*

jobbaldalon), én ezt a költségvetést, ismételve a takarékoság további folytatását, amit vár az ország közönsége, elfogadom. *(Helyeslés és éljenzés a jobbaldalon. Szónokot számosan üdvözlik.)*

Elnök: Szólásra következik?

Szabó Zoltán jegyző: Jánossy Gábor!

Jánossy Gábor: Mélyen tisztelt Képviselőház! *(Halljuk! Halljuk!)* Engedelmet kérek, hogy a költségvetés tárgyalásánál már negyedízben veszem igénybe a mélyen tisztelt Képviselőház szíves figyelmét és türelmét, de hát nem tudja az ember, nem-e ez az utolsó költségvetési vitánk *(Zaj.)* — nem a választásokra gondolok, tisztelt Képviselőház, hanem arra, hogy forgó viszontagság járma alatt nyögünk, tündér szerencsénk kénye hany-vet, játszva emel s mosolyogva ver le, — vagyis, hogy a Sors kezében van a mi sorsunk, a mi életünk.

Gáspárdy Elemér igen t. barátomnak az ő különleges szakmájában, a főváros ügyeiben *(Derültség.)* való felszólalását, adatainak pontosságát, szándékának tisztaságát és önzetlenségét senki ebben a Házban kétségbe nem vonhatja. *(Úgy van! Úgy van! a jobbaldalon.)* Használt is az ügynek, amelynek szolgálatába szegődött. Én azonban vele szemben és talán a közfelfogással szemben e tekintetben különös álláspontot foglalok el, mielőtt a költségvetés érdemi tárgyalására áttérnék. *(Hulljuk! Halljuk!)* Én ugyanis nem okozom azt a Beszkárt vezérigazgatót, nem okozom azt a nagy bankvezért, mert kérdezem igen t. barátomtól, kérdezem valamennyi t. képviselőtársamtól, kérdezem Jánossy Gábor t. képviselőtársamtól, magamtól is, *(Derültség.)* hogy: t. képviselőtársaim, kedves Jánossy Gábor bátyám, ha neked állapítana meg 163.000 pengő évi fizetést az igazgatóság, a főváros közgyűlése, ha neked állapítana meg a te bankod, a te részvényeseid közgyűlése havonként 80.000 pengőt, te, tisztelt képviselőtársam, bármely pártban vagy, bármely padokon ülsz, te Jánossy Gábor barátom is, azt mondod-e: kell az ördögnek, én nem fogadom el, Isten őrizz, *(Derültség.)* mit csinálnék én évi 163.000 pengővel, mit csinálnék évi 850.000 pengővel? *(Derültség és zaj.)*

Bocsánatot kérek, komoly dolgok ezek, igen t. képviselőtársaim. Én azt hiszem, hogy akkor találom fején a szöveget, ha nem egyeseket állítok oda bűnbakul, mert akkor valamennyien bűnbakokul állíthatatnánk oda, akik véletlenül olyan szerencsés helyzetbe kerülhattunk volna — mindnyájan kerülhetnek az urak, de én már nem kerülhetek, amúgy sem kerülhettem volna, — hogy mi ülünk azokban a jól javadalmazott igazgatói vagy vezérigazgatói székekben. *(Zaj. — B. Podmaniczky Endre: Nem kérünk belőle.)* Ellenben az, a felfogás, amely egy igazgatóságot rávisz arra, egy önkormányzati testületet rábír arra, egy bank-részvénytársaságot rábír arra... *(Egy hang a jobbaldalon: Neveket kérünk!)* Neveket nem említek; nem tudja az ember, hogy milyen helyzetbe kerülhet előbb-utóbb, idővel. *(Derültség és zaj.)* Elég az hozzá: amely önkormányzati testület, legyen az bank, társaság, részvénytársaság vagy fővárosi közgyűlés, Beszkárt-igazgatóság, ezeket megszavazza, ezeket jóváhagyja, ezeket tudomásul veszi, ezek felett szemet huny, az, a bűnös, az a hibás. (Hegymegi Kiss Pál: Ez nem így van teljesen! — **Gáspárdy Elemér:** És ha önnek ajánlanák fel?) Erre nem nyilatkozom, mert még nem kínálták fel. *(Derültség.)* Ezzel tartoztam az igazságérzetemnek és hanyatló egészségemnek.

366. Közbeszólás

367. Közbeszólás

368. Közbeszólás 2x, Hivatkozás

369. KN-1927-385 (1927-XXVII-196)

Közbeszólás 5x

370. Közbeszólás

371. Említik

372. 1930. évi május hó 9-én, 389. ülése

Az 1930/31. évi állami költségvetés egyes tárcáinak tárgyalása. A kereskedelemügyi tárca. Felszólaltak
:, ...**Gáspárdy Elemér**,

373. Közbeszólás

374., 375., 376., 377. KN-1927-389 (1927-XXVII-366) 389. ülése 1930 május 9-én

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Előttem felszólalt t. képviselőtársam nagyon sötét képet festett a jelenlegi helyzetről és igen éles támadásban részesítette a mélyen t. kereskedelemügyi miniszter urat, úgyis, mint pénzügyminisztert, mondván, hogy miért nem veszi elő azt a varázsvesszőt, amellyel egyszerre jólétet tudna ebben az országban teremteni. (Jánossy Gábor: Mutassa meg, hol van!) Ha az a varázsvessző az igen t. miniszter úr rendelkezésére állna, bizonyos vagyok benne, hogy réges-régen megsuhogtatta volna. A legnagyobb baj azonban az, hogy megfelelő anyagi eszközök nem állnak rendelkezésre és nekem is, mint kormánypárti képviselőnek, meg kell állapítanom, hogy a tárca dotációjá, tekintettel a nagy célkitűzésekre, a gazdasági érdekekre, túlságosain soványra van méretezve.

(Gr. Hunyady Ferenc: Misemondóruhákra kell a pénz! — Bródy Ernő: Díszterítőkre!)

Ez távol esik a kereskedelemtől, távol esik az ipartól. (Zaj.) Akár hogy áll azonban a helyzet, elsősorban a gazdasági kérdésekre, az ipar és a kereskedelem nagy érdekeinek előmozdítására feltétlenül kell, hogy rendelkezésre álljon megfelelő összeg, mert ha a gazdasági válságot megoldani nem tudjuk, akkor bizonyosan megbukik ez az ország és ipara és kereskedelme hosszú ideig szenvedni fog és azokból a bajokból, amelyeket tőlünk távolálló körülmények zúdítottak reánk, nem fog tudni kilábolni.

Ha ellenzéki politikus volnék, akkor én is a kereskedelemügyi miniszter urat és a magas kormányt okolnám mindezen bajokért.

(Bródy Ernő: *Mi az, hogy magas kormány?*)

Meg kell azonban állapítanom, hogy oly jelenségek zúdultak reánk, nevezetesen a termény értékesítés nehézségei, másrészt pedig...

(Zaj. — Elnök csenget. — Bródy Ernő: *Alacsony ez a kormány, nem magas. — Malasits Géza: Elérhetetlen!*) Elnök: *Bródy képviselő urat kérem, méltóztassék csendben maradni.* (Bródy Ernő: *Ne legyünk ilyen alázatosaik! Nem magas ez a kormány! Alacsony!*) Bródy képviselő urat kérem, maradjon csendben. (Jánossy Gábor: *Hát alacsony. Magas vagy alacsony, mindegy!* — Zaj a szélsőbaloldalon. — Bródy Ernő: *Nem vagyunk vidéki banketteken!* — Meskó Zoltán: *Elszólta magát! Hát nem magas a kormány!* — Bródy Ernő: *Mi az, hogy magas?* — Jánossy Gábor: *Hát nem magas — Zaj a jobboldalon és a baloldalon.* — Elnök csenget) Bródy képviselő urat figyelmeztetem, hogy először nincs joga a szónok képviselőkről bírálatot gyakorolni és kérem, hogy tartózkodjék a közbeszólásoktól. (Fábián Bála: *Magas vagy nem magas?* — Jánossy Gábor: *Nem magas!*)

Gáspárdy Elemér: Az elnöki figyelmeztetéshez csak azt teszem hozzá, hogy ebben a parlamentben jogom van úgy beszélni, ahogy nekem legjobban megfelel és olyan kitételeket használni amelyek nekem legjobban tetszenek, ha a parlamenti illetem nem sértem.

(Jánossy Gábor: *Igaza van!* — Szilágyi Lajos: *Nem szokás! Nem tituláljuk itt a minisztereket kegyelmes uraiknak!*)

Méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy egyike vagyok azoknak a képviselőknek, akik nem szoktak hízélgő szavakat használni

senkivel szemben sem, hanem mindig az igazságot szokták megmondani.

(Ügy van! a jobboldalon. — Zaj. — Elnök csenget. Jánossy Gábor: *Egyenes magyar ember vagy! Nagy zaj a Ház minden oldalán.* Elnök: *Figyelmeztetem a képviselő urakat minden oldalon, méltóztassanak csendben maradni. Mindössze fél óra áll a képviselő úr rendelkezésére. Ne rövidítsék meg tehát a képviselő urak beszédidejét.* (Meskó Zoltán: *Az egyik magasabb, a másik kisebb!* — Derűltség a jobboldalon.) Meskó képviselő urat szintén kérem, méltóztassék csendben maradni.

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Visszatérve előbbi szavaimra, meg kell állapítanom, hogy nem bűnös senki abban, hogy - ezek a jelenségek beálltak, a kormány sem bűnös, hanem a rajtunk kívül eső események okozták úgy a hitelkrízist, mint a terményárak nagymérvű csökkenését. Akárhogy áll is azonban a helyzet, ma belejutottunk olyan állapotba. amelyet rossz magyar (szóval — lehet, hogy Bródy igen t. képviselőtársam megint közbe fog szólni — az ellehetetlenülés állapotaként jellemzők. Mit értek ellehetetlenülés alatt?

(Jánossy Gábor: *Azt, hogy sehogyan sem vagyunk!*)

Azt értem alatta, hogy ebben az országban már semmiféle vállalkozásba, semmiféle termelési ágba belebocsátkozni nem lehet, hogy az rentábilis legyen.

(Meskó Zoltán: *Ez a kibírhatalanság állapota!*)

Ma itt a viszonyok, éppen ezeknek a reánk zúdult eseményeknek következtében nagyon is szomorúakká váltak és mindenáron azon kell lennünk, hogy ezeknek a viszonyoknak nyomasztó hatása alól kiszabadulhassunk. Ebben a tekintetben igen előnyösnek tartom azt a megoldást, amelyre újabban a kormány nagyobb figyelmet kezd fordítani és ez az industrializálódás.

Friedrich István t. képviselőtársam azt mondta, hogy ő ipari ember létére elsősorban az agrárérdekeket tartja szem előtt és ki is mutatta azt, hogy az agrárlakosságnak a mezőgazdaságból kell megélnie. Ezzel szemben azonban én azt tartom, hogy ennek a két dolognak, tudniillik mezőgazdaságunk átszervezésének és az industrializálódásnak karöltve kell haladnia, mert moggondolásra kell, hogy késztesen bennünket az a körülmény, hogy ennek a csonka országnak lakosságát egy agrárállam nem lesz képes eltartani, hiszen minden négyzetkilométernyi területre már is 93 lakos esik. Az az arkanum (titok), amely megoldja az itteni nehézségeket, csak következetesen keresztülvitt, kitartó munka lehet, amely azonban talán évekre és évtizedekre terjed ki.

Addig is azonban szükséges, hogy mindent elkövessünk arra, hogy ha nem is tudjuk megszüntetni ezeket a válságos állapotokat, legalább enyhítsük azokat.

A mélyen t. előadó úr felhozta pompás beszédében, hogy a mélyen t. kereskedelemügyi kormány több törvényi javaslattal fog jönni a Ház elé, amelyek törvénné válván, mind üdvösen fogják befolyásolni a gazdasági helyzetet. A magam részéről azonban azt tartom, hogy pusztán törvényekkel és rendelkezésekkel nem lehet megvédeni gazdasági érdekeinket és a gazdasági jólétünkre való törekvést; ezek a törvények csak arra jók, hogy ezt előmozdítsák és úgy álljanak mellette, mint valami szelíd gyám vagy gondnok.

Ahhoz, hogy a gazdasági élet megjavuljon, mindenesetre szükség van arra, hogy olyan légkört teremtsünk, amelyben minden társadalmi osztály egyformán megtalálja a helyét. Miként vélem én ezt a

léggört megteremteni, miként tudjuk azt biztosítani, hogy itt az ipar és a kereskedelem számára olyan helyzet adódjék, hogy visszaszálljon a munkába vetett hit, a vállalkozásban való bizalom, hogy egy szebb és nemesebb verseny induljon *meg*, és jobb életlehetőségek legyenek ebben az országban. Ehhez elsősorban az szükséges, hogy kiirtsunk gazdasági életünkől minden olyan visszasságot, amely sem az iparnak, sem a kereskedelemnek hasznára nincs. -

Megmondom őszintén, hiszen megmondtam már a fővárosi javaslat vitája folyamán is, hogy nem vagyok barátja olyan úgynevezett közüzemeknek, amelyek jogtalanul bitorolják ezt a címet, mert tulajdonképpen nem is közüzemek ezek, hanem olyan vállalatok, amelyek részben a háború csökevényeiként maradtak itt, részben pedig egyes érdekek következtében állanak fenn. Ezek ellen a közüzemek ellen az ipar és a kereskedelem körében olyan erős ellenszenv nyilvánult meg, hogy azt tartom, hogy elsősorban ki kell irtani, fel kell robbantani az egyéni érdekek sziklavárait, az úgynevezett várüzemeket, amelyek tulajdonképpen majdnem magántársaságként nyereszkeskedésre alakult vállalatok, és az általa a múltban fellépett új típusnak — amelyet én kereső bürokráciának neveztem — ellenállását meg kell törni, egészséges életfolyamatú ipart és kereskedelmet kell ebben az országban teremteni azáltal, hogy az állam és a közületek hízzák a magántevékenységet az egyes cégekre és vállalatokra. Ezeket a célokat az ipar és a kereskedelem szolgálatába kell állítani.

Itt az utóbbi években meglehetősen ellenszenves hangulat alakult ki különösen a kereskedelem és a kereskedelem ellen általában, holott e helyről is meg kell állapítanom, hogy a magyar kereskedelem mindenestre hivatásának magaslatán áll és ha vannak egyesek, akik azt a munkát, amely az áruközvetítés révén rájuk hárul, nem is végzik olyan módon, mint ahogy azt kellene, azért a magyar kereskedelmet elítélni nem lehet. A magyar kereskedelem éppen olyan funkciót végez a gazdasági életben, mint bármely más nagyobb jelentőségű szerv, amely hivatva van a mi terményeinket a külföldön és idebent is kellőképpen elosztani és a fogyasztási cikket közvetíteni.

Örömmel értesülök arról, hogy a kormány programjába vette azt is, hogy a magyar kir. Államvasutakat reorganizálja és ebből a célból fel fogja használni a felveendő kölcsönt. Csak őszinte örömmel tudom ezt a szándékot üdvözölni. Ez a reorganizáció már úgy is halaszthatatlanná vált, mert tudvalevőleg síneinket, amelyek több, mint negyven esztendeje állnak a pályákon, ki kell cserélni. Kíváncsian volna azonban, hogy, ha ez a nagy reorganizáció megtörténik, az Államvasút is mint kommersziális üzem törekedjék oda, hogy beruházásait mindig saját he vételeiből, saját feleslegeiből végezze.

Ugyancsak öröndetes jelenség az is, hogy mit végez a kormány az útépitések terén. Végre odáig jutottunk, hogy utaink a békebeli nívón vannak.

(Esztergályos János: A múlt héten szekérrel utaztam azokon a híres utakon, majd a csontomat törtem. — Eri Márton: Talán a szekér volt rossz. — Esztergályos János: Szekéren mentem és nem autón! — Malasits Géza: Nem kormánypárti képviselő!)

Elnök: Kérem a képviselő urakat, tessék csendben maradni.

Gáspárdy Elemér: Most foganatba vette a t. kormány azt is, hogy ezeket az utakat modernizálja, azaz megfelelő útburkolattal fogja ellátni, ami nagyban fogja emelni a forgalom és a közlekedés nagy érdekeit és szintén a gazdasági célok megvalósításának szolgálatába fogja állítani ezeket a közutakat. Ugyancsak tervbe van véve mintegy 300 kilométer hosszú útszakasz elkészítése is, amely a közlekedésből kizárt egyes községeinket fogja összekapcsolni az ország és egyúttal a világ forgalmával. (Esztergályos János: öreg szakálluk lesz azoknak a községeknek!) Még ebben az évben 300 kilométer fog elkészülni, t. képviselőtársam, és körülbelül 2500 kilométer még hiányzó útszakasz fokozatos fejlődés révén, igenis, a nagyközönség rendelkezésére fog állani.

(Esztergályos János: Ötven esztendő alatt!)

Mihálffy Vilmos: Pécsen jó utak vannak!)

Öröndetes dolog az is, hogy a kormány foglalkozik a régi, elavult és sokak által kifogásolt közmunkaváltság megszüntetésével. E részben már bizottság' is működik, amely hivatva lesz arra, hogy a legigazságosabban, a fennálló helyzet szorgos figyelembevételével oldja meg ezt a kérdést.

T. Képviselőház! Ha ezen az úton haladunk tovább, ha alkalmas léggört teremtünk kereskedelmünk és iparunk számára, akkor máris megoldottunk bizonyos feladatot és nyugodtabban nézhetünk a jövő fejlődés elé. Nyugodtabban nézhetünk akkor is, ha ennek a felveendő kölcsönnek mindenegyes fillérét csakis a gazdasági célok megoldására fogjuk fordítani és arra fogunk törekedni, hogy annak mindenegyes része csakis a produktivitás előmozdítására szolgáljon. *(Helyeslés a jobboldalon.)*

Most pedig bátor vagyok a közlekedéssel kapcsolatban olyan találmányról megemlékezni, amely, ha a hozzáfűzött remények bevalnak, talán korszakalkotóan fog új rendet teremteni közlekedésünkben és kibővíti a szállítási eszközeinket. Ez a találmány lehetővé teszi, hogy megszerezhessük ismét azt, amit elvesztettünk; ennek a találmánynak révén megtaláljuk az elvesztett tengerünket és szabadon közlekedhetünk a világforgalom útján. (Fábián Béla: Elvesztett tenger! Valaki keres rajta!) Sajnos, magát az elvesztett tengert ezidőszerint vissza nem foglalhatjuk, de a modern technika már oly találmányt gondolt ki, amely lehetővé teszi azt, hogy közvetlenül Budapestről tengeri kikötőibe, a Földközi-tenger kikötőibe juttassuk el szállítmányainkat és onnan továbbítsuk.

Mélyen t. Ház! Határozati javaslatot adok be, amely oda tendál: hatalmazza fel a Képviselőház a kereskedelemügyi miniszter urat arra, hogy a komphajózás megindítása céljából szükséges két komphajó megépítése iránt haladéktalanul intézkedjék.

(Fábián Béla: Miért 1 Miért kell nekünk komphajó? — Jánossy Gábor: Keleti export! — Gaal Gaston: Építse meg a magánvállalkozás! — Fábián Béla: Ki akar megint keresni? — Jánossy Gábor: A nemzet! — Nagy zaj a bal- és a szélsőbaloldalon. — Gaal Gaston: Építse meg a magánvállalkozás, üzleti alapon! — Fábián Béla: Nem állami pénzből! — Szilágyi Lajos: A községek már lázadnak, hogy nincs komphajójuk! — Zaj.)

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak. Méltóztassanak nyugodtan meghallgatni a szónokot. (Fábián Béla: Elég volt az állami pénznek fecséreléséből!) Kérem, t. képviselő úr, határozati javaslatot vagy pedig indítványt ad bel Mert határozati javaslatot adhat be az általános vita során, indítványt azonban csak akkor terjeszthet elő részletes tárgyalás során, ha azt az általános vita megkezdéséig a Ház elnökének írásban két példányban beadta. Indítványt tehát nem terjeszthet elő a képviselő úr, csak határozati javaslatot. Méltóztassék ezt kiigazítani.

(Esztergályos János: Látja, képviselő úr, milyen rossz házszabályt szavazott meg! — Zaj.)

Gáspárdy Elemér: Ez esetben határozati javaslatot terjesztek be.

(Gaal Gaston: Megmondta, hogy: ezt a határozati javaslatot terjesztem elő. — Zaj.)

Elnök: Igen, de az írásban indítvány van, képviselő úr. Éppen ezért nekem kötelességem volt a kérdést a házszabályok szerint tisztázni. (Helyeslés.) Méltóztassék folytatni és méltóztassék írásban kiigazítani. (Fábián Béla: Méltóztassék visszavonni az indítványt! — Szilágyi Lajos: Szünetet kérünk, 'amíg kiigazítja! — Gaal Gaston: Meg kell gondolni ezt a kérdést!

— Fábián Béla: Nem kell itt üzleteket senki részére biztosítani! A képviselő úr jóhiszemű, de ez üzlet! — Zaj.) Kérem a képviselő urakat, méltóztassanak csendben maradni! — (Folytonos zaj.)

Gáspárdy Elemér: Méltóztatnak tudni nagyon jól, én is azok közé tartozom, akik minden üzlet ellen felemelik a szavukat, és minden ellen tiltakoznak, ami nem az ország üdvére van.

Azt hiszem, a mélyen t. képviselő úr, valamint a Háznak sok tagja nincsen tisztában azzal, hogy valójában mi az a komphajó? (Gaal Gaston: Megkaptuk azt a füzetet valamennyien! Minden képviselőnek megküldötték! — Fábián Béla: Más üzletekről is kaptunk már füzeteket! — Gaal Gaston: 18 millióba kerül egy hajó! Csinálja meg a magánvállalkozás! — Jánossy Gábor: Halljuk, hogy mi az a komphajó! — Folytonos zaj.)

Elnök: Kérem képviselő urak, közbeszólások alakjában ez a kérdés el nem intézhető. Méltóztassék meghallgatni a képviselő urat és beszédeik folyamán esetleg reflektálni rá, nem pedig közbeszólások alakjában. (Zaj.)

Gáspárdy Elemér: Ez a komphajó egy olyan technikai alkotás, amely két részből áll és amely

(Fábián Béla: Amelyért Anglia bennünket irigye! — Jánossy Gábor: Nem baj, ha irigye!

Fábián Béla: Csinálja meg a magánvállalkozás! — Jánossy Gábor: Hadd mondja el, hogy mi az a komphajó! — Fábián Béla: Nekünk nincs 36 millió pengőnk erre a célra! — Folytonos zaj a Ház minden oldalán.)

lehetővé teszi azt, hogy Budapesten áruval megrakva, ez a komphajó közvetlenül eljuttassa nyersterményeinket a Földközi-tenger kikötőibe. Ez a komphajó nevezetesen nem áll másból, mint két uszályból és egy dokkból. A dunai uszály rá fog kerülni magára a hajótestre, amely előzetesen, megfelelő technikai berendezésekkel lemerítetik. Háromóra idő szükséges ahhoz, hogy ez az uszály, amelyek egyike körülbelül ezer tonna súlyt képes magával vinni, alkalmas legyen arra, hogy kellő lerögzítés és az uszályoknak odaerősítése következtében oldalfalainak

(Folytonos zaj a Ház minden oldalán.)

megerősítése révén a legerősebb tengeri viharokkal is dacolni tudjon.

(Jánossy Gábor: A hajónál is erősebb! — Gaal Gaston: Miért nem tudunk dacolni a 36 milliós kívánsággal szemben? — Szilágyi Lajos: Üresen jön vissza az uszály! — Gaal Gaston: Két hajó 36 millióba kerül!)

Sokkal kevesebbel is megoldható.

(Fábián Béla: Nincs nekünk kidobni való 36 millió pengőnk kísérletre! — Zaj.)

Szükséges ugyanehhez a két hajóhoz olyan technikai berendezkedés is, amely lehetővé teszi, hogy ezek az uszályok a hajótestre rákapaszkodhassanak. Kérdés mármost, vajjon a komphajó megállja-e a helyét kellőképp, dacolni fog-e a tenger árjával, (Fábián Béla: Ha kifizeti magát, csinálják meg, de nem állami pénzzel! Csinálja meg a magánvállalkozás!) és technikai berendezése képessé teszi-e ezt a hajót arra, hogy az a cél, amelyre azt megépítjük, tényleg elérhető is legyen. Én nem vagyok technikus, nem is foglalkoztam soha életemben hajóépítéssel, de ezt a komphajó kérdést már egy úgynevezett technikai bizottság alaposan megvizsgálta és annak jelentése alapján kisült, hogy ez a számítási és technikai alapon nyugvó probléma, teljes mértékben megoldható. *(Folytonos zaj.)*

A gazdasági részét tekintve ennek a kérdésnek, szerintem igen fontos...

(Gaal Gaston: Ki felel érte, képviselő úr? Ki felel az anyagi veszteségéért, amelyek ebből az országot érik!)

Én semmiesetre sem, képviselő úr!

(Gr. Hunyady Ferenc: Akkor ez felelőtlen beszéd! — Jánossy Gábor: Úgysem csinálja meg a kormány! — Fábián Béla: 36 millió pengőt akarnak megint kidobni! — Jánossy Gábor: Nem!

Nincs rá fedezet! — Fábrián Béla: Egy nyomorult országban megint 36 milliót kidobni! — Gaal Gaston: Amikor éheznek és koldus a nép! — Szilágyi Lajos: Tessék ezzel az eszmével a falura 'kijönni vájjon mit szól hozzá a falu népe! — Fábrián Béla: 36 millió pengőt kilopnak az ország zsebéből! Megint egy új Talbot-üzlet! — Gaal Gaston: Csinálja a magánvállalkozás, semmi kifogásunk ellene! — Szilágyi Lajos: A hajóstársaságok csinálják! — Folytonos zaj.)

Elnök: Ismételtlen figyelmeztetem a képviselő urakat, ne zavarják a szónokot közbeszólásukkal. A képviselő úrnak joga van véleményét elmondani a kereskedelemügyi tárcánál, a képviselő uraknak nincs joguk korlátozni. — Méltóztassék folytatni beszédét. (Zaj.) Csendet kérek! (Esztergályos János: Az állam nem amerikai nagybácsi, hogy komphajókat szállítson.)

Gáspárdy Elemér: Ezt már hallottuk, mélyen t. képviselőtársam és nem az ön szájából hallottuk először.

(Gál Jenő: Hadikölcsönre nincs egy fillér sem, komphajókra van?)

Amikor ezzel a kérdéssel foglalkozni kezdtem, a magam részéről majdnem ugyan olyan véleményen voltam, mint t. képviselőtársaim.

(Gaal Gaston: Megkaptuk a propaganda-füzetet valamennyien!)

De ha behatóan nézzük a kérdést... Szó sincs 36 millióról.

(Fábrián Béla: 36 millió szén pénz!)

Elnök: A képviselő urak lehetetlenné teszik, hogy a képviselő úr kifejtse a maga álláspontját. Méltóztassék türelemmel meghallgatni és tessék csendben maradni.

Gáspárdy Elemér: A két hajó költsége semmi esetre sem fog 36 millióba kerülni, sőt annak fele is teljesen elég lesz.

(Jánossy Gábor: Látják, már a felénél tartunk!)

De nézzük a gazdasági előnyeit, vájjon érdemes-e ennyi pénzt ezért a két hajóért kiadni, érdemes-e ezt a két hajót megépíteni, vájjon nincs ennek semmiféle gazdasági jelentősége. Az uszályokat itt megrakva le tudjuk szállítani egészen Szulináig (Duna-deltai város Romániában). Szulinánál a hátára veszi a hajónak a másik része, a hajónak alapzata, hogy úgy felezzem ki magamat, az úszó dokk és így tovább viheti a mi áruinkat a Földközi tenger minden kikötőjébe,

(Fábrián Béla: Úszni csak a 36 millió pengő fog. Az jól elúszik! — Derűtség.)

elviheti egészen Egyiptomig, amellyel élénk árucserénk és áruforgalmunk van kifejlődőben. Az a remény, az a feltevés, hogy a kompban ők útján a szállítási költséget, amely egyfelől Triesztig másfelől Fiúmég fennáll, megtakaríthatjuk és abba a kellemes helyzetbe jutunk, hogy éppen úgy, mint a tengeremléki államok, mi is a kikötőből szállíthatunk.

E mellett a végzett számítások bebizonyították azt, hogy ez a komphajó feleáron képes szállítani, tehát ilyen módon a mi magyar áruinkat versenyképesse tehetjük és a Földközi-tenger kikötőibe mindenféleképpen eljuttathatjuk.

(Egy hang jobbfelől: Ez nagyon fontos!)

Nem akarok arról beszélni, hogy ehhez a komphajózáshoz még további remények is fűződnek: *(Fábrián Béla: Gandhit mi fogjuk elszállítani Indiából komphajón! — Mihálffy Vilmos: Honnan tudja Fábrián képviselő úr, hogy ez nem fizeti ki magát? — Fábrián Béla: Tudom nagyon jól, hogy ahol állami üzlet van, ott van panama!)* Elnök: Csendet (kérek!

Gáspárdy Elemér: Nincs állami üzletről szó.

Elnök: Fábrián képviselő úr tartózkodjék a gyanúsítástól. A képviselő urak ne folytassanak párbeszédet, hanem engedjék a szónokot j beszélni, úgy is kevés idő áll már rendelkezésére. - (Jánossy Gábor: Úgy van! és szegény Gandhit se emlegezzük!)

Gáspárdy Elemér: A komphajózáshoz további reményeket fűzünk. Ha elkészül a Duna —Rajna csatorna, az Északi-tenger és a Fekete-tenger összeköttetésben lesz és e szállítási eszköz révén összeköttetést tudunk létrehozni az Északi-tenger és a Fekete-tenger között. Kereskedelmi tevékenységünket kiterjeszthetjük nem csak mi. de a komphajózás révén Törökország és Oroszország, a Kaspi-tó és a Fekete-tenger környékére a Don és a Volga felhasználásával.

Mindezek olyan képek, amelyekről biztos meggyőződésünk természetesen nincs. Magam sem állítom, hogy felelősséget vállalok a komphajó tekintetében, csak t előhozom ezt az eszmét az igen t.

Képviselőház előtt. Kérem, méltóztassék evvel behatóbban foglalkozni, és amennyiben jónak bizonyul, olyan elhatározásra jutni, hogy ez mihamarabb megvalósíttassák, mert a mi szorongatott helyzetünkben, - ellenséges gyűrűtől körülveve, gazdasági lehetőségeinket csakis ilyen úton-módon tudjuk megvalósítani, eljuthatunk mindenféle korlátozás nélkül a szabad Dunán a szabad világforgalom útjához, a tengerhez.

(Úgy van! Úgy van! a jobboldalon és a középen.)

T. Ház! Még egyszer nyomatékosan figyelmébe ajánlom a mélyen t. kormánynak, méltóztassék odahatni, hogy a gazdaságig életben a lehetőséghez képest minden visszasság kiküszöböltessék, hogy tiszta, kedvező légkör teremtsék a gazdálkodás számára. Ezek után, ezt a költségvetést, bár sajnálatosan nem elégíti ki azokat az igényeket, amelyeket az ország ipara és kereskedelme ennek a tárcának a költségvetéséhez fűz, mint egy jobb eljövendő, bővebb költségvetés alapját a magam részéről örömmel elfogadom.

(Elélek helyeslés a jobboldalon és a középen. — Szónokot számosan üdvözlük.)

Elnök: Szólásra következik?

Malasits Géza: A komphajóra máris elköltött a kormány egy csomó pénzt. És itt kell felhívnom a t. Ház figyelmét arra, hogy ennek a komphajónak csak elenyésző része készül Magyarországon, a nagyobbik része Olaszországban készül!

(Gáspárdy Elemér: Nem lehet másutt csinálni!)

Engedelmet kérek, abból a 30 millióból,

(Gáspárdy Elemér: csak 20!)

Az a 20 millió csak blöff t. képviselőtársam, tehát mondom, abból a 30 millióból, amelybe a hajó építése kerül, ennek az összegnek legfeljebb 1/3-a marad nálunk. 2/3 részével az olasz ipart támogatjuk. Egy ilyen teljesen ki nem próbált dolgot, amely nagyon is kockázatos, ennek a szegény országnak megengedni nem szabad. *(Ügy van! Ügy van! a szélsőbaloldalon.)* A végén ki fog derülni... (Rassay Károly: Mit szállít visszafelé az a komp? —

Gáspárdy Elemér: Gyapotot!

378. KN-1927-389 (1927-XXVII-372)

Buday Dezső: T. Képviselőház! *(Halljuk! Halljuk!)* **Gáspárdy Elemér** t. képviselőtársam egészen meglepetésszerűleg egy kísérleti ballont bocsátott fel, a komphajót, *(Halljuk! Halljuk!)* Egészen egy-szerűen, és nyíltan fejezem ki véleményemet akkor, amikor azt mondom, hogy ennek a gondolatnak megvalósítását a mai gazdasági viszonyok között lehetetlennek tartom. Lehetetlenségnek tartom különösen a miatt, mert egy olyan kísérleti kérdéstről van szó, amelyet nálunk sokkal gazdagabb államok még sehol nem mutattak be.

379. KN-1927-389 (1927-XXVII-375)

Említik a nevét

380. Elhangzik a neve

381. KN-1927-389 (1927-XXVII-400) 389. ülés, 1930 május 9-én,

Elnök : T.Ház !

Öt határozati javaslat nyújtatott be. Az elsőt benyújtotta **Gáspárdy Elemér** képviselő úr, aki felhatalmazást kér a kereskedelemügyi miniszter úr részére abban a tekintetben, hogy a komphajózás megindítása céljából szükséges két komphajó megépítése iránt haladéktalanul intézkedhessek.

Bud János kereskedelemügyi miniszter: T. Képviselőház! Az érveket, amelyek a komp-hajózás létesítése mellett szólnak, **Gáspárdy Elemér** igen t. képviselőtársam felsorolta.

382. KN-1927-389 (1927-XXVII-401)

Elnök: Kérdem a t. Házat, méltóztatnak-e **Gáspárdy** Elemér képviselő úr határozati javaslatát elfogadni, igen vagy- nem? *(Nem!)* A Ház a határozati javaslatot nem fogadta el.

383. KN-1927-389 (1927-XXVII-406)

Névmutató.

Gáspárdy Elemér

Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 1928. évi XI. Egyetemes Értekezletén a legkisebb munkabérek megállapítására vonatkozó eljárások tárgyában elfogadott ajánlás *(előadó)* 24.

Országos Útfejlesztési Alap 1927/28. és 1928/29. évi kezelése *(előadó)* 24.

Költségvetés 1930/31-re (ált.) 104. — (részl.) 366.

384. KN-1927-389 (1927-XXVII-409)

Tárgymutató.

Költségvetés 1930/31-re. Általános tárgyalás.

Hozzászóltak ;

.....**Gáspárdy Elemér 104.** ...

Kereskedelemügyi tárca. Hozzászóltak :

.... **Gáspárdy Elemér 366.** ...

385. KN-1927-389 (1927-XXVII-410)

Tárgymutató.

Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 1928. évi XI. Egyetemes Ertekezletén a legkisebb munkabérek megállapítására vonatkozó eljárások tárgyában elfogadott ajánlás

Hozzászóló : **Gáspárdy Elemér** (előadó) 24.

Országos Útfejlesztési Alap 1927/28 és 1928/29. évi kezelése (írom. 889, 903) 381.

Hozzászóló : **Gáspárdy Elemér** (előadó) 24.

386. 395. ülés. 1930. évi május hó 21-én.

TARTALOM

Elnöki előterjesztések.: A külügyi és közgazdasági bizottság benyújtja jelentését az 1925-iki genfi nemzetközi munkaügyi értekezlet által a kivándorlók hajókon történő felügyeletnek egyszerűsítése tárgyában elfogadott nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről...

Gáspárdy Elemér..

387. 395. ülés, 1930. évi május hó 21-én

Tárgyai : Elnöki előterjesztések. Az 1930/31. évi állami költségvetés egyes tárcáinak tárgyalása. A kereskedelemügyi tárca. Felszólaltak: a 6. címhez (Központi mértékügyi őrség) : **Gáspárdy Elemér**;

388. Közbeszólás

389. Közbeszólás

390. KN-1927-395 (1927-XXVIII-178) 395. ülése 1930 május 21

Elnök: Senki feliratkozva nem lévén, kérdem, kíván még valaki szólani?

(Gáspárdy Elemér szólásra jelentkezik,) **Gáspárdy Elemér képviselő úr** kíván szólani. A szó a képviselő urat megilleti.

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház!

(Halljuk! Halljuk!) A kereskedelemügyi tárca Költségvetésének ehhez a címéhez nem volt szándékomban felszólalni, de hogy ezt mégis teszem, erre az impulzust Fábán Béla t képviselőtársam felszólalása adta meg. *(Fábán Béla: Halljuk!)*

Elsősorban kénytelen vagyok megvédeni ezt a nagy pártot abban a tekintetben, hogy csak helyi ügyekkel foglalkozik és nem tekinti az országos útépitési érdekeket. Már bocsásson meg a t. képviselőtársam, de ezt a pártot ezzel a váddal illetni egyáltalán nem lehet és méltóztassék megengedni, ha én ezt a vádat az egész párt nevében visszautasítom, *(Elénk helyeslés a jobboldalon.)* mert ha van párt ebben az országban, amely párt ezekkel a kérdésekkel foglalkozik, úgy az a mi pártunk.

(Ügy van! jobb-felől.)

Méltóztassék eljönni a mi pártértekezleteinkre...

(Bródy Ernő: Igen, beszélni szoktak, a kartellek ellen is, de nem tesznek semmit!) Elnök:

Kérem, képviselő úr, tessék csendben maradni !

Gáspárdy Elemér: Tessék eljönni és meggyőződni róla, hogy nemcsak beszélgetünk ezekről a kérdésekről...

(Bródy Ernő: Mit tettek a kartellek ellen?)

Elnök: Ismételtlen kérem a képviselő urat, tessék csendben maradni! Támadást intéztek egy párt ellen és **Gáspárdy képviselő úrnak** joga van felszólalni és pártját megvédeni.

Gáspárdy Elemér: ...hanem éppen ennek a pártnak fellépése eredményezte azt, hogy útjaink, amelyek egy évtizeddel ezelőtt tényleg olyan állapotban voltak mint ahogyan azt Fábán t képviselőtársam jellemezte, hogy még Ázsiában sem voltak olyan utak, — ma már, elmondhatjuk, egészében és nagyjában megfelelő nívón állanak.

(Ügy van! Ügy van! a jobboldalon.)

Fábán Béla t. képviselőtársam azt mondta, hogy az olasz autósok itt lévén, útjainkat a legrosszabbaknak minősítették. Engedjen meg a mélyen képviselő úr, mi nagyon is tudatában vagyunk annak, hogy fő útvonalainkat modernizálni kell és megfelelő burkolattal kell ellátni, mert mi is tisztában vagyunk az automobilizmus nagy érdekeivel, mi is tisztában vagyunk azzal, hogy a külfölddel egyetemben ezekkel a kérdésekkel foglalkoznunk kell, és azon vagyunk, hogy utainkat megfelelő modern fed-anyaggal lássuk el, hiszen e téren, sajnos, mindössze 800—900 kilométerre tehető az az úthossz, amelyet sikerült átmodernizálnunk. De ha a mi gyenge anyagi eszközeinket tekintjük, akkor ugyan erre is gondot kell fordítanunk, de mégis nem erre kell a fősúlyt fektetnünk,

(Fábán Béla: Kétszer kifizették egyes útépitések számláit! — Perlaki György: Hol? — Fábán Béla Székesfehérváron!)

hanem olyan utakat kell elsősorban létesítenünk, amelyek az ország elhanyagolt tanyavidékeit kapcsolják be az országutak forgalmába;

(Úgy van! Úgy van! a jobboldalon.)

létesítsünk olyan utakat, amelyek egy agrárállam céljainak megfelelnek.

(Úgy van! Úgy van! a jobboldalon.)

Hiszen, t. képviselőtársam, ha az állam anyagi ereje és eszköze megvolna ajhhoz, akkor már ezek a modern utak éppenúgy, mint a művelt nyugaton, régen megépültek volna.

Ma azonban, amikor az agrár országban elsőrendű érdek az, hogy a községi összekötő utak készüljenek el,

(Úgy van! jobbfelől.)

amely célra már szerves megindulás is történt, mert hiszen 300 kilométernyi ilyen út megépítése van tervbe véve már ebben az esztendőben, dacára a pénzügyi elesettségünknek, és később pedig még azt a hiányzó 2200 kilométert is meg fogjuk építeni, — azt (hiszem, hogy nem bocsátkozhatunk olyan nagy modern útépitkezésekbe, amilyeneket keresztülvinni szeretnénk. Vannak ebben az országban más egyéb nehézségek is, mert hiszen erre a célra is egyharmadrészben az állam fogja adni a pénzt, egyharmadrészben a vármegye és egyharmadrészben a község, a jelen szomorú viszonyok között azonban még azzal is számolnunk kell, hogy ezek az összegek nem folynak be kellőképpen, mert hiszen az adófizető alanyok ereje meggyengült, valljuk be őszintén, és nem mehetünk nagyon messzire az útépitések terén, mert nézetem szerint elég teher fog hárulni erre az országra abból a szempontból is, hogy a meglévő útainkat karban tudjuk tartani.

T. Ház! Nem akarok most bővebben foglalkozni az útépitési kérdésekkel, csak ismételtlen hangsúlyozom, hogy nem a helyi politika játszik főszerepet ennek a pártnak kebelében, hanem mindig csak az országos érdek,

(Úgy van ! jobb felől.)

és mi ebben az agrárországban elsősorban azt vesszük célba, hogy útainkat igenis megfelelő nivóra emeljük, de viszont szorgos figyelembevételével a meglévő anyagi eszközöknek. Hiszen ebben a Képviselőházban az ellenzék részéről is felszólalások történnek a közmunkaváltságnak, ennek az igazságtalan adónemnek a megszüntetése érdekében, de nem veszi azt senki tekintetbe, hogy ezáltal körülbelül 13 millió pengő hiány fog mutatkozni és nem számol senki sem azzal, hogy honnan vesszük ezt a 13 milliót?

(Szilágyi Lajos: Igazságosabban kell elosztani a terhet! Nem arról van szó, hogy a közmunkát megszüntessük, hanem arról, hogy a szegény ember ne fizessen kétszer annyit!)

Ez a párt törekszik ennek az igazságtalan adónemnek megszüntetésére. Nagyon tudatában vagyunk annak, hogy ez elavult és a legnagyobb mértékben igazságtalan, de méltóztassék javaslatot tenni abban a tekintetben, hogy honnan méltóztatik ezt a 13 milliót beszerezni, amelyről a magyar útépités le nem mondhat?

(Szilágyi Lajos: A vagyonosabbaktól; arányosabban kell elosztani a terhet!)

Állami adóban vessük-e ki, vagy pedig törvényhatósági útdóban?

(Fábián Béla: Majd megmondom!)

Egészen mindegy, azt az összeget valakinek ki kell izzadnia, ki kell fizetnie.

(Szilágyi Lajos: A vagyonosabbaknak kell többet fizetni! Most a szegény emberek fizetnek kétszer annyit! Meg kell fordítani a dolgot! — Fábián Béla: Megmondok majd egy forrást a képviselő úrnak, ahonnan 24 millió pengő fog rendelkezésre állani!)

Kérem, tessék; de ne méltóztassék azt gondolni, hogy csak a t. ellenzék foglalkozik ennek a kérdésnek megoldásával. Vannak ebben a pártban is emberek, akik igenis azon vannak, hogy ezek az igazságtalanságok minden téren, nemcsak az útdófizetés terén, de iá társadalmi és gazdasági élet minden terén megszüntetessenek. Különben nem is szükséges bővebben beszélnem róla, mert magam is kifejezést adtam több ízben annak, hogy elsősorban itt Magyarországon, ha mi egy szebb, egy boldogabb jövőt akarunk előkészíteni, az igazságtalanságoknak minden téren való . megszüntetésére kell törekednünk.

(Úgy van! jobbfelől. — Szilágyi Lajos: A közmunkaváltság igazságtalan! Toprongyos szegény ember kétszerannyit fizet, mint a vagyonos ember! — Br. Podmaniczky Endre: Hogy lehet ilyet mondani? — Zaj. — Elnök csenget)

Ne méltóztassék nekünk ebben a tekintetben útbaigazítást adni. Mi tudjuk QS látjuk nzt az utat, amelyen haladnunk kell

(Úgy van! jobb-felől.) és legyen meggyőződve Fábián Béla t. képviselő úr, hogy ez a párt nemcsak egyes vidékek és helyi érdekek elősegítésén munkálkodik, hanem általános, egyetemes, országos érdekek elősegítésén is.

(Bródy Ernő: Ibusz. engedélyekkel!)

Ez a párt és a mélyen t. kormány is csak örömmel venné a mélyen t. ellenzék részről, ha nemcsak olyan erős és talán súlyos és bizonyos mértékig igazságtalan kritikával állana elő, mint Fábián igen t. képviselő úr, hanem megjelölné azokat a segítségeket hozó módokat, *(Úgy van! jobbfelől.)* amelyekkel a magyar úthálózatot megfelelő színvonalra lehet emelni és megfelelőképpen lehet kifejleszteni.

Csak ezeket voltam bátor elmondani, egyébként pedig ezt a címet elfogadom. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Seitovszkv Béla belügyminiszter: T. Képviselőház! Méltóztassék megengedni, hogy a nagy anyagra való tekintettel elsősorban is a vita során elhangzott részletekre reflektáljak

....Az általános vita során **Gáspárdy Elemér** igen t. képviselőtársam a székesfőváros ügyeivel foglalkozott. Ezekre a megjegyzésekre most nem kívánok kiterjeszkedni.

392. Közbeszólás

393. Közbeszólás

394. Közbeszólás 2X

395. KN-1927-400 (1927-XXVIII-466)

Névmutató 466 old

Gáspárdy Elemér

Költségvetés 1930/31-re (részi.) 178.

396. KN-1927-400 (1927-XXVIII-469)

Tárgymutató.

Kivándorlók hajókon történő felügyeletének egyszerűsítése tárgyában Genfben 1926- évben tartott nemzetközi munkaügyi egyetemes értekezlet által tervezet alakjában elfogadott nemzetközi egyezmény becikkelyezése

a) Kereskedelemügyi tárca **394, 395.**

b) Hozzászóltak :

.... Gáspárdy Elemér 178.

396. 398. 399. Közbeszólás

400. Említik a nevét

401. Közbeszólás és említik a nevét

402. Közbeszólás 3X

403. Közbeszólás

404. KN-1927-412 (1927-XXIX-436) 412. ülése 1930 június 24.-én

Gáspárdy Elemér képviselő úr, mint a közgazdasági és közlekedésügyi, valamint pénzügyi bizottság előadója kíván jelentést tenni.

Gáspárdy Elemér előadó: T. Képviselőház! Van szerencsém a közgazdasági és közlekedésügyi, valamint pénzügyi bizottság együttes jelentését a magyar királyi miniszterelnöknek, a Magyar Kir. Központi Statisztikai Hivatal 1929/30., valamint 1930/31. évi hivatalos munkatervében az országgyűlés elé terjesztett jelentéseiről, továbbá ugyancsak a közgazdasági és a közlekedésügyi, valamint pénzügyi bizottságok együttes jelentését az 1930. évi népszámlálásról szóló törvényjavaslat tárgyában a t. Ház elé terjeszteni.

Kérem, hogy a bizottságok jelentéseit tudomásul venni, kinyomtatni, szétosztatni és azok tárgyalására nézve a sürgősséget kimondani méltóztassék.

Elnök: A beadott jelentéseket a Ház kinyomtatja és szétosztatja; azok napirendre tűzése iránt később fogok a -t. Háznak előterjesztést tenni.

Egyben kértem a t. Házat, méltóztatnak-e a két jelentés tárgyalására nézve a sürgősséget is kimondani, igen vagy nem? *(Igen!)* A Ház a sürgősséget kimondja.

405. KN-1927-413 (1927-XXIX-501)

NÉVMUTATÓ.

Gáspárdy Elemér

Statisztikai Központi Hivatal 1929/30. évi munkaterv 412.

Hivatalos statisztikai munkaterv 1930/31-re 412. Népszámlálás 1930-ban 412.

406. KN-1927-413 (1927-XXIX-502)

Névmutató.

Gáspárdy Elemér

Statisztikai Központi Hivatal 1929/30. évi munkaterve *(előadó)* 436.

Hivatalos statisztikai munkaterv 1930/31-re *(előadó)* 436.

Népszámlálás 1930-ban *(előadó)* 436.

407. *KN-1927-413 (1927-XXIX-506)*
TÁRGYMUTATÓ.

Bizottsági jelentések :

Igazságügyi bizottság jelentése:

Képviselőház megsértése Propper Sándor által ; igazságügy-miniszternek adandó felhatalmazás a bűnvádi eljárás megindítása céljából *(Előadó: Farkas Gyula)* **404.**

Törvénykezés egyszerűsítése *(Előadó: Krüger Aladár)* **407.**

Közigazdasági bizottság jelentése:

Statisztikai Központi Hivatal 1929/30. évi munkaterve *(Előadó: Gáspárdy Elemér)* **412-**

Hivatalos statisztikai munkaterv **1930/31-re (Előadó : Gáspárdy Elemér) 412.**

Népszámlálás 1930. évben *(Előadó : Gáspárdy Elemér)* **412.**

408. *KN-1927-413 (1927-XXIX-507)*

Tárgymutató.

Hivatalos statisztikai munkaterv 1930/31-re

Hozzászóltak : ...Gáspárdy Elemér (előadó) 436....

409. KN-1927-413 (1927-XXIX-509)

Tárgymutató.

Napirend előtt (1. Trianoni békeszerződés aláírásának tizedik évfordulója)

Népszámlálás 1930. évben ...Gáspárdy Elemér (előadó) 436.

Statisztikai Központi Hivatal 1929/30. évi munkaterve

Hozzászólt : ... Gáspárdy Elemér (előadó) 436.

410. 1930. évi július hó 4-én.

Tartalom.

Elnöki előterjesztések.

Egyes gabonaneműek értékesítése érdekében szükséges intézkedésekről szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak : ...**Gáspárdy Elemér;** 1—6.

7. §-hoz : ...**Gáspárdy Elemér** (az ú. n. klotür / parlamenti vita/-szakasz alkalmazása iránt) ...

411. KN-1927-417 (1927-XXX-56)

A Ház engedélyével voltak távol: ...**Gáspárdy Elemér,**

413. 414. 415. Közbeszólás tisztelettel indítványozni, hogy a házszabályok 151. §-a alapján, illetőleg ennek alkalmazásával méltóztassék a vitát bezárni.

(Élénk helyeslés a jobboldalon és a középén. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: A képviselő úrnak a 151. § alapján előterjesztett javaslata a házszabályoknak megfelel, kötelességem tehát azt szavazásra feltenni. Kérem a t. Házat, méltóztatik-e a javaslatot elfogadni, igen vagy nem?

(Igen! Nem! — Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Akik elfogadják, szíveskedjenek felállani.

(Megtörténik. Nagy zaj. — Farkas István: Nem szégyelik magukat? : Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Pfu! Pfu! Erőszak!) Többség.

A Ház a javaslatot elfogadta. Ha a képviselő úr jelentkezik a házszabályokhoz, a szót megadhatom, de csak a napirendi javaslat letárgyalása után.

(Zaj a szélsőbaloldalon. — Propper Sándor: Gáspárdynak lehet?)

Ennélfogva tehát a vitát a címre nézve le van zárva. Kérem azokat, akik a címet elfogadják, szíveskedjenek felállani. *(Megtörténik.)* Többség. A Ház tehát a törvényjavaslat címét elfogadta.

417. ülése 1930 július 1-én, kedden.

419. *KN-1927-420 (1927-XXX-263) 420. ülése 1930 július 4.-én, pénteken.*

Tárgyai : Egyes gabonaneműek értékesítése érdekében szükséges intézkedésekről szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak :.... Címhez **Gáspárdy Elemér** ;
7. §-hoz :..**Gáspárdy Elemér** (az ú. n. klotúr-szakasz alkalmazása iránt) ;..

tisztelettel indítványozni, hogy a házszabályok 151. §-a alapján, illetőleg ennek alkalmazásával méltóztassék a vitát bezárni.

(Élénk helyeslés a jobboldalon és a középén. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: A képviselő úrnak a 151. § alapján előterjesztett javaslata a házszabályoknak megfelel, kötelességem tehát azt szavazásra feltenni. Kérem a t. Házat, méltóztatik-e a javaslatot elfogadni, igen vagy nem?

(Igen! Nem! — Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Akik elfogadják, szíveskedjenek felállani.
(Megtörténik. Nagy zaj. — Farkas István: Nem szégyelik magukat? : Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Pfuj! Pfuj! Erőszak!) Többség.

A Ház a javaslatot elfogadta. Ha a képviselő úr jelentkezik a házszabályokhoz, a szót megadhatom, de csak a napirendi javaslat letárgyalása után.

(Zaj a szélsőbaloldalon. — Propper Sándor: Gáspárdynak lehet?)

Ennélfogva tehát a vitát a címre nézve le van zárva. Kérem azokat, akik a címet elfogadják, szíveskedjenek felállani. *(Megtörténik.)* Többség. A Ház tehát a törvényjavaslat címét elfogadta.

419. KN-1927-420 (1927-XXX-263) 420. ülése 1930 július 4.-én, pénteken.

Elnök: Csendet kérek képviselő urak! **Gáspárdy Elemér** képviselő úrnak már megadtam a szót.

Gáspárdy Elemér... valamint az eddig elhangzott felszólalások a cím kérdését is teljes mértékben tisztázták és kimerítették, bátor vagyok mély tisztelettel indítványozni, hogy a házszabályok 151. §-a alapján, illetőleg ennek alkalmazásával méltóztassék a vitát bezárni.

(Élénk helyeslés a jobboldalon és a középén. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: A képviselő úrnak a 151. § alapján előterjesztett javaslata a házszabályoknak megfelel, kötelességem tehát azt szavazásra feltenni. Kérem a t. Házat, méltóztatik-e a javaslatot elfogadni, igen vagy nem? *(Igen! Nem! — Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)* Akik elfogadják, szíveskedjenek felállani.
(Megtörténik. Nagy zaj. — Farkas István: Nem szégyelik magukat? — Jánossy Gábor: Házszabályszerű! — Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Pfuj! Pfuj! Erőszak!) Többség. A Ház a javaslatot elfogadta. *(Nagy zaj a szélsőbaloldalon. — Propper Sándor: A házszabályokhoz kérek szót!)*

A határozatot már kimondtam. (Kabók Lajos: A házszabályokhoz kérek szót. — *(Nagy zaj.)* A képviselő úr folyton csak kiabál és nem akarja meghallgatni a válaszat. Ha a képviselő úr jelentkezik a házszabályokhoz, a szót megadhatom, de csak a napirendi javaslat letárgyalása után.
(Zaj a szélsőbaloldalon. — Propper Sándor: Gáspárdynak lehet?)

Ennélfogva tehát a vitát a címre nézve le van zárva. Kérdezem most már a t. Házat, méltóztatik-e a törvényjavaslat címét elfogadni, igen vagy nem? Kérem azokat, akik a címet elfogadják, szíveskedjenek felállani. *(Megtörténik.)* Többség.

420. KN-1927-420 (1927-XXX-275), 420. ülése 1930 július 4.-én-

Gáspárdy Elemér szólásra jelentkezik. — *Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Jönnék a klotúrral!)*

Elnök: Milyen címen kíván a képviselő úr szólani? (**Gáspárdy Elemér:** A házszabályok 151. §-a alapján kérek szót!)

A szó a képviselő urat megilleti. *(Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)* Csendet kérek!

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház!

(Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Halljuk a fővárosi visszaéléseket!)

Maguk is visszaélnék az ország türelmével!

(Zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Csendet kérek mind a két oldalon!

Gáspárdy Elemér: Tekintettel arra, hogy ez a szakasz az általános vita folyamán, valamint az, előbbi felszólalások során is teljesen kimerítettett, a magam részéről tisztelettel vagyok bátor javasolni, hogy a házszabályok 151. §-a alapján a szakasz felett a vita lezárassék.

(Élénk helyeslés a jobboldalon. — Nagy zaj a szélsőbaloldalon. — Farkas István: A házszabályok 151. §-ának alkalmazásához kérek szót!)

Elnök: A 151. § alkalmazására nézve **Gáspárdy** képviselő úr már tett indítványt, ennél fogva kötelességem ezt az indítványt vita nélkül szavazás alá bocsátani. *(Zaj a szélsőbaloldalon)*

Kérem a t. Házat, méltóztatnak-e **Gáspárdy Elemér** képviselő úr indítványát elfogadni, igen, vagy nem? *(Igen! Nem!)* Kérem azokat, akik az indítványt elfogadták, szíveskedjenek felállani. *(Megtörténik.),* Többség. *(Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Házzabály-ellenes!)*

A Ház a vita bezárására vonatkozó indítványt elfogadta, ennél fogva a vitát bezárom.

421. KN-1927-423 (1927-XXX-322)

Néumutató.

.

Gáspárdy Elemér

Búza és rozs értékesítése érdekében szükséges intézkedések 263, 275.

.

422. KN-1927-423 (1927-XXX-326)

Tárgymutató.

Búza és rozs értékesítése érdekében szükséges intézkedések, cím a bizottsági tárgyalás során a következőleg változott meg: Egyes gabonanemnek értékesítése érdekében szükséges intézkedések.

Hozzászóltak :

...Gáspárdy Elemér 263, ...

423. KN-1927-423 (1927-XXX-327)

Tárgymutató.

Klotürszakasz alkalmazása (1. Búza és rozs értékesítése érdekében szükséges intézkedések : Gáspárdy Elemér 263.

424. 431. ülés. 1930. évi november hó 7-én.

VI Tartalom.

Elnöki előterjesztések.: Egyes mezőgazdasági termények és termékek, valamint állatok és állati termékek állami ellenőrzőjeggel ellátásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak**Gáspárdy Elemér**

425. Közbeszólás

426.

KN-1927-427 (1927-XXXI-97) U27. ülése 1930 október 29-én, szerdán.

Elnök: Szólásra következik?

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház!

(Peyer Károly: Védekezésére mit tud felhozni?)

Tessék megvárni! A magam-részéről tisztelettel javaslom, hogy Kéthly Anna igen t. képviselőtársam indítványával szemben az elnöki indítvány fogadtassák el.

(Propper Sándor: Ezt sejtettük!)

Jól sejtették. Meg is fogom indokolni ezt a javaslatomat, méltóztassék türelemmel meghallgatni. Ez az egész párt — és azt hiszem az egész magyar társadalom — át van hatva attól a ; gondolattól, hogy igenis a nyomoron enyhíteni és a nyomoron segíteni kell.

(Kabók Lajos: Könyöradományokkal! - Malasits Géza: A csendőrség szaporításával.)

Nem a csendőrség szaporításával, hanem olyan kormányzati intézkedésekkel, amelyek alkalmasak a r r a . . .

(Malasits Géza: Ez az egyetlen kormányzati maxima!)

(Propper Sándor: Hol vannak, hol, merre? — Malasits Géza: Elvitte István gazda Anlkarába.)

Elnök: Csendet kérek!

Gáspárdy Elemér: ...hogya a lehetőségek

(Propper Sándor: Közben a gróf a vízbe fúl. — Derűtség a szélsőbaloldalon.)

és adottságok mellett igenis mindent elkövessünk abban a tekintetben, hogy a megindítandó akciók sikerre vezessenek. Én azonban a magam részéről azt tartom és úgy vélem, hogy nyílt tárgyalás, a nyomor fessegetése talán nem tartozik a Képviselőház elé.

(Bródy Ernő: Itt a titkosság! — Malasits Géza: A választás legyen nyílt, itt azonban kell a titkosság és a titkolódzás!)

Nem a titkosságról vagy nyíltságról van szó, hanem elsősorban komoly javaslatok szükségesei ehhez, nem pedig odavetett indítványok.

(Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. — Rassay Károly: Hát hozzák! Miért nem hozzák? —

Malasits Géza: Ki tiltja meg önöknek, hogy hozzák? — Rassay Károly: Miért vakációztak négy hónapig? Miért nem hozták?)

Elnök: Csendet kérek a baloldalon. (Zaj a jobboldalon)

Gáspárdy Elemér: Mélyen t. Képviselőház! A magam részéről meg vagyok arról győződve, hogy a kormánynak lesznek ebben a tekintetben javaslatai és különösen a mélyen t. népjóléti miniszter úrnak, akit körünkben van szerencsénk üdvözölni, bizonyosain vannak már olyan elgondolásai, amelyek — ismétlem — az adottságok és a lehetőségek mellett ezen a nyomorúságon enyhíteni fognak. Természetesen ahhoz, hogy a munkanélküliségen és a nyomoron enyhítsünk, elsősorban az szükséges, hogy a gazdasági állapotok megváltozzanak.

(Rassay Károly: És addig mi lesz?)

Addig is, hangsúlyozom: mélyen t. képviselő úr, hogy az adottságok és a lehetőségek mellett bizonyára keresi a népjóléti miniszter úr azokat az eszközöket, amelyekkel a nyomoron a lehetőséghez képest enyhíteni fog.

(Rothenstein Mór: Keresi, de nem találja meg)

Ha nem volnék abban a meggyőződésben, magam is szorgalmaznám, hogy igenis, a parlamentben tárgyaljuk ezeknek az akcióknak keresztülvitelét, mert magam is meg vagyok győződve arról, hogy nem elégséges az, hogy társadalmi akciók révén iparkodjunk a nyomornak enyhítésére,

(Rassay Károly: Az sincs, azt is elamerikázták.)

hanem igenis kell olyan radikális intézkedéseket tenni, amelyek tényleg alkalmassá teszik a nyomor enyhítésére és alkalmasak arra, hogy az állapotok ebben az országban nyugodtak legyenek, alkalmasak arra, hogy a lelkek békéje helyreálljon. Azt hiszem, hogy ebben a meggyőződésben van az egész nagy pártunk és az egész ország társadalma is. Ismétlem, nem tartanám helyesnek és célravezetőnek azt, ha itt egyes indítványokra rögtön hozzáfognánk a nyomor tárgyalásához.

(Helyeslés a jobboldalon — Kabók Lajos: A szónokot számosan üdvözlük!)

Azzal én nem törődöm t. képviselő úr, hogy üdvözölnek-e, vagy sem. Én elmondom itt nyíltan az én egyéni véleményemet és ismételten hangsúlyozom azt, hogy mi is erről az oldalról éppúgy meg vagyunk győződve, mint önök, arról, hogy itt tennünk kell valamit és a nyomort enyhíteni és a munkanélküliséget az adottságok és lehetőségek szerint megszüntetni kell.

(Rassay Károly: Ma ettől jóllakott húszezer ember!)

Ezek elmondása után kérem a t. Házat, hogy az elnök úr napirendi javaslatát fogadja el. *(Propper Sándor: Ebből harapjanak az éhezők, úgy-e?)*

Elnök: Szólásra következik? Petrovics György jegyző: Farkas István! Farkas István: T. Ház! Egészen furcsa dolog, hogy az egységespárt részéről előttem szólott (képviselőtársam kijelenti: érzik a súlyát annak, hogy rettenetes nagy nyomorúság van, de elzárkóznak attól, hogy ez a parlament, mint legilletékesebb testület, foglalkozzék azzal a társadalmi és gazdasági nyomorúsággal, amelyben ma az ország szenved. (Rassay Károly: Itt van a legnagyobb munkanélküliség, ebben a parlamentben!))

Azt mondja a t. előttem szóló, hogy a lehetőségek között a kormány akar és fog javítani. Ezeket a lehetőségeket mi nem látjuk. Mi azt látjuk, hogy a kormány képtelen egy új gazdasági politikára. Mi az látjuk, hogy ez a kormány tízesztendő uralma alatt tönkretette itt az egész közgazdasági életet (Perlaki György: Ugyan! Ugyan! — Rassay Károly: Perlaki úr idebenn is legyen ellenzéki, ne csak odakinn! — Malasits Géza: Itt nem mer! — Rassay Károly: Mindenütt olvasom a nevét, mint ellenzékiét! Odakinn! — Malasits Géza: A gyűléseken hogy beszél? — Rassay Károly: Az ügyvédek pártjában is hallom a nevét, mint ellenzékiét! — Zaj.

427. KN-1927-431 (1927-XXXI-215) 431. ülése, 1930. évi november hó 7-én,

Tárgyai : Egyes mezőgazdasági termények és termékek, valamint állatok és állati termékek állami ellenőrzőjeggyel ellátásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak: Csizmadia András, Jánossy Gábor, Temple Rezső, Simon András, Péntek Pál, Berki Gyula, Kálmán István, Reischl Richárd és **..Gáspárdy Elemér**

428. KN-1927-431 (1927-XXXI-221)

Közbeszólás.

429. KN-1927-431 (1927-XXXI-224)
Közbeszólás 2x
430. KN-1927-431 (1927-XXXI-228)
Közbeszólás.

431. KN-1927-431 (1927-XXXI-236) 431. ülése 1930 november 7-én.
Ki a következő szónok ?

*Urbanics Kálmán jegyző: **Gáspárdy Elemér!***

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! A magam részéről azt tartom és az az erős meggyőződése, hogy a gazdasági élet nehézségein törvényekkel, törvényes rendelkezésekkel igen bajos segíteni. Mindenesetre azonban a törvény és a rendelkezések lehetnek olyanok, amelyek mint becsületes, derék gyám, jó gondnok állanak a gazdasági élet bajai mögött és azon vannak, hogy előmozdítsák a gazdasági bajokból való kilábolást.

Ezt a törvényjavaslatot is a magam részéről ilyennek tartom, igen üdvösnek abból a szempontból, hogy a magyar export fellendít-essék és hogy a magyar gazdasági életnek az az egyik nehézsége, amely éppen a márkázás hiányából állott elő, kiküszöböltessék. Ebből a szempontból csak azt kívánom megjegyezni, hogy ennek a márkázásnak mindenféle egyéni érdektől és érdekektől, kereskedelmi érdekektől mentesen a legnagyobb tárgyilagossággal kell történnie. Sajnos, ugyanis, eseteket hallottam a múltból, néhányszor megtörtént, hogy a minősítésre hivatott szervek között összeütközés támadt bizonyos áruk márkázása, így különösen a, paprika márkázása körül. Maguk a márkázásra, illetőleg minősítésre illetékes szervek olyan véleményeket adtak, amelyek nem voltak megfelelőek. Így az a paprika-küldemény, amely külföldre kiment, nem talált vevőre, illetőleg megtalálta a vevőt, de a vevő nem volt hajlandó azt elfogadni és a szállítmányt olyannak elfogadni, mint ahogy a paprika minősítve volt.

Ezzel kapcsolatosan legyen szabad megemlítenem azt, amit igen fontosnak tartok, sőt a legfontosabbnak, fontosabbak még a márkázásnál is, azt a körülményt ugyanis, hogyha mi külföldre árut akarunk elhelyezni, ennek elsősorban az a lényeges kelléke, hogy mi itthon olyan árukat állítsunk elő, olyanokat termeljünk, amelyek a külföldnek megfelelőek, hiszen egy export-üzlet is valójában üzlet és jó üzletet csak jó áruval lehet lebonyolítani.

A törvényjavaslat indokolása nagyon helyesen kimondja azt, hogy *(olvassa)*: «Éghajlati és talaj viszonylatainknál fogva abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a mezőgazdaságunk által termelt áruk legtöbbjének minősége messze felülmúlja más országok hasonló áruit». Ez a megállapítás részben és nagyjában helyes és elfogadható, méltóztassanak azonban megengedni, ha én azt a megállapítást a magam részéről nem osztom minden tekintetben. Az általános indokolás ugyanis még azt is kimondja *(olvassa)*: «Mezőgazdasági terményeinket és termékeinket a külföld nem annyira minőségéért keresi és fizeti meg». Méltóztassanak megengedni, én ennek a tételnek helyességét bizonyos mértékben kétségbevonom. Mert nekem az a véleményem, hogy a mi áruinkat is. amennyiben azok jók és megfelelők, igenis megfizeti a külföld és éppolyan hasonló áruknak tekinti, mint más exportáló országok áruit.

Berki Gyula igen t. képviselőtársam előző felszólalásában azt mondta, hogy jelenleg a jelszavak korszakát éljük, még gazdasági életünkbe is behatoltak ezek a jelszavak és többek közt idézte a «túltermelést», idézte azt, hogy nekünk «mezőgazdaságunkat át kell szerveznünk», hogy ezek mind csak szállóigék, amelyeknek semmiféle értelmük sincsen. Hozzátette, hogy Magyarország klimatikus és éghajlati viszonyainál fogva nem térhet át más termelési ágra, mert ez az ország ipso facto hivatva van arra, hogy búzát termeljen. Berki Gyula t. barátomnak ezt a megállapítását minden tekintetben aláírom. Nem írhatom azonban alá azt, hogy nem volna szükség épen' az export nagy érdekei szempontjából arra, hogy ebben az országban mezőgazdasági termelésünkben bizonyos átszervezés vitessék keresztül. E helyütt csak azt kívánom leszögezni és megállapítani, hogy ezzel a kérdéssel éppen úgy, mint bizonyos tekintetben a márkázás kérdésében, már meg is késtünk, mert módunkban lett volna ezt az átszervezést pár esztendővel ezelőtt keresztülvinni, úgyhogy most már, különösen ami búzáunkat illeti, elérhettük volna azt a célt, hogy igenis a külföldi exportnak minden tekintetben megfelelő és az amerikai Manitoba I. jelű búzával mindenben versenyképes búzát tudtunk volna termesztetni. Azonban ami késik, az nem múlik. Ez alkalommal méltóztassék megengedni, hogy én speciálisan éppen a búzakérdéssel foglalkozhassam, amely ennek az országnak — úgy, mint azt Berki Gyula igen t. képviselőtársam kifejtette — legeminensebb érdeke.

(Ügy van! Ügy van! jobbfelől.)

Mert tessék elhinni azt, hogy a búzakérdésnek helyes megoldásán múlik ennek az agrár országnak sorsa.

Hangok hallatszanak ebben a parlamentben, — sajnos, a kritikát nem kísérhettem figyelemmel, legalább is kellő figyelemmel, minthogy a tegnapi nap folyamán kerületemben lévő ügyek odaszólitottak — de olvastam Csizmadia igen t. képviselőtársam beszédét és ina is hallottam Péntek Pál t. barátomnak elgondolását ebben a tekintetben, akik mindketten hangoztatták, hogy a régi acélos, sikértartalmú búzának termelésére kell áttérnünk és gondosan össze kell szedni az országban a még meglévő ilyen fajtákat. Nos hát, t. Képviselőház, szerény nézetem szerint — foglalkozván a kérdéssel, mondhatom — ez a gondolat már túlhaladott álláspont. Túlhaladott álláspont egyrészt már azért is, mert a tudomány különösen ott Kanadában, ahol a legjobb búzaféleségek természetnek, a régi magyar, úgynevezett acélos parasztbúzával

már bizonyos tekintetben jobb búzát volt képes produkálni, de különben is erre a búzaféleségre áttérve nem érhetnők el azt a célt, amely magnemesítők előtt lebegett, — azonban minden meggondolás nélkül, tudniillik csak a mennyiségi búzára fektették a súlyt — hogy mi bizonyos többtermelést érhexsünk el.

Ezekután az a kérdés, hogyha a régi magyar búzának, az úgynevezett parasztbúzának termelése nem megfelelő, viszont a magnemesítők versenyzése következtében búza-fajtáink nem ütik meg azt a mértéket, amellyel a külföldön mint versenyképes búzával kiállhatnánk, vajjon hova forduljunk, mit csináljunk, mit tegyünk termelésünk át-szervezése tekintetében. Pontos kérdés ez, ismétlem, mélyen t. Ház, mert ebben bukunk el, vagy állunk meg a világ versenyében. Mert igaza van a törvényjavaslat általános indokolásának, hogy igenis a mi éghajlatunk alkalmas arra, hogy a legjobb búzát termeljük az egész föld kerekiségén. Ezzel a kérdéssel nem most foglalkozom elsőízben. Három évvel ezelőtt a költségvetési vita folyamán már felhívtam erre a kérdésre a mélyen t. kormány figyelmét, de egy pártértekezlet alkalmával szintén beszéltem erről a kérdésről és ebben a Képviselőházban rajtam kívül még Krúdy Ferenc igen t. barátom, valamint legújabban Farkas Elemér igen t. képviselőtársam említették meg ezt az égetően fontos kérdést. Nézetem szerint a kérdés nem nagy nehézségek árán oldható meg.

(Krúdy Ferenc előadó: Úgy van!)

Ismét visszatérek arra, hogy van egy olyan búzánk, amelyet termelve, a külföldön visszaszerezzük a magyar búzának versenyképességét. Előállítható-e olyan búzafajta, amely a többtermelés céljait szolgálja és amelletd dús sikértartalma, nyújthatósága, vízfelvevőképesége tekintetében megállja a versenyt bármely elsőrendű búzával! Erre a kérdésre könnyen megadhatom a választ. Igenis van ilyen búzaminőség ebben az országban, sőt van olyan nemesített búzafajta, amely nemcsak hogy megüti ezt a mértéket,

(Krúdy Ferenc : Hanem meg is haladja!)

nemcsak, hogy versenyképes a Manitoba I. jelzésű búzával, hanem azt minőség, sikértartalom, nyújthatóság, vízfelvevőképeség tekintetében fölül is múlja. Már pedig ezek a minőségek és minősítések és nem a hektolitersúlyok — bár az is tekintetbe jöhet — azok, amelyek a mi gabonánkat versenyképessé teszik. Hosszú időn keresztül gyűjtött tapasztalatok és kísérletek után végre ebben az országban a tudomány és a lisztkísérleti állomás megállapítása szerint, tehát kétségtelenül bebizonyítható tényként és a valóságnak elfogadható állapotként, sikerült előállítani egy búzaféleséget, amely, mint mondtam, mindezeknek a kellékeknek megfelel.

Most már csak az volna a kérdés,

(Graeffl Jenő: Minden talajon? — Krúdy Ferenc: Úgy van, minden talajon, ez a csodálatos, ez a sajátosság!)

minden klimatikus viszony mellett természethtő-e ez a búzaféleség?

(Graeffl Jenő: Ez az!) Ez iránt is tapasztalatokat gyűjtöttek és kísérletek történtek és bebizonyított dolog, hogy mind a Dunántúlon, Nagykanizsa környékén, (Esztergályos János: Lehetőleg vörös talajban!) —

Gyömörey Sándor igen t. barátom a Dunántúl folytatott kísérleteket — mind Baranya várme-gyében, valamint az északi vármegyékben is, egyformán megállja a helyét ez a búzaféleség. Honnét állott elő ez az amerikai búzaféleségl A Manitobabúzáat, amely tudvalevőleg tavasz-búza, fáradságos kísérletek után sikerült őszi búzává átalakítani és tizennyolc esztendei szakadatlan termelés után végre odáig vinni, hogy tavaly eladván két vágón búzát arról a vidékről, Grácban csodálkozásukat fejezték ki, hogy honnan szerezte az illető termelő ezt a Manitoba-jelű búzát. Amikor megtudta az illető kereskedő, hogy magyar termés, azt mondogta, bármely kvantumot képes átvenni és át is vesz nagyon szívesen.

Mármost mit jelent ez a termelés szempontjából? A külföld ezt a búzaféleséget körülbelül 2—3 pengővel drágábban vásárolja meg, másrészt pedig a többtermelésnél fogva — tudományos megállapítás szerint kísérletek alapján meg lehet róla győződni — körülbelül két métermázsával többet terem, mint a magyar szokványbúza, vagy nemesített búzáék. Ezek mind olyan tények, amelyeknek tudatában most már megtaláltuk azt az eszközt, amelyet felhasználhatnánk és fel is kellene azonnal használni és ezért innen e helyről nagyon kérem az igen t. földművelésügyi miniszter urat, hogy ebben a kérdésben foglaljon határozott állást, és ne méltóztassék a búzanemesítők közti verseny következtében ezt a búza-féleséget elhanyagolni, hanem igenis méltóztassék odahatni, hogy ez szerte az országban mindenfelé természetssék.

Értesültem arról, hogy az e célból eddig végrehajtott propaganda, úgy a szaklapokban, % mint a napilapokban — legutóbb a Pesti Hírlapban és a Pesti Naplóban megjelent cikkek — nem tudnak kellő hatást elérni, mert a búzanemesítők ellenáramlata és üzleti érdeke áll vele szemben. Arra kérném a mélyen t. földművelésügyi kormányzatot, méltóztassék minden jog-

talán verseny kikapcsolásával ebben a kérdésben mélyebbre hatolni- és meg állapíttatni, hogy vajjon a lisztkísérleti állomás vezetőjének ezek az elgondolásai — hiszen a legnagyobb szak-szerűséggel történtek a meg- állapítások — a valóságnak minden tekintetben megfelelnek-e és amennyiben olyanok, — amiben egy perzig sem kételkedem — méltóztassék odahatni, vagy olyan eszközzel, amilyeneket Krúdy Ferenc t. képviselőtársam már több ízben javasolt: a közigazgatási hatóságok bevonásával, vagy, ami szerintem elégséges lesz, egyszerű propa-gandával az újságokban, a szaklapokban és a gazdasági egyesületek révén, hogy ez az úgynevezett Márki-búzaféleség, amely amerikai /búzából tenyésztetett ki, az országban elterjedjen. A magam részéről is szerény gazdaságomban kísérletet tettem ebben az esztendőben vele és személyes tapasztalatok alapján iparkodom meggyőződni ezeknek az állításoknak valódiságáról.

(Esztergályos János: Külföldi búzaházakat kell csinálni!)

Ugyanígy áll a bor márkázásának kérdése is, amelyre Reischl igen t. képviselőtársam rámutatott. Mi a bor márkázásával csakis abban az egy esetben fogunk tudni eredményt elérni, ha standard-borokat fogunk tudni kivívni.

(*Graeffl Jenő: Palackozott borokkal! Hordó borokkal nem lehet semmit sem csinálni!*) A palackozott boroknak is egyfajta minőségűeknek (kell lenniök, mert ha például

egy nagy hajóstársaság részére szállítunk, az mindig ugyanolyan minőségű bort követel, mint amilyent már megismert az alatt a vignetta alatt. Ha tehát arra a (borospalackra rá van írva, hogy egri bor, akkor annak a jövőben is olyannak kell lennie, mert az a külföldi ember különben rögtön vissza fogja utasítani.

E részben vannak szintén tapasztalatok, amennyiben egy esztendővel ezelőtt egy angol borkereskedő járt nálunk, aki három vágón bort vásárolt meg, jónak találta és a legközelebbi alkalommal megint kívánt ugyanabból a borból. Akkor már más minőséget kapott. Természetesen lemondott a további rendelésről. Elsősorban tehát a standardizálásra, de legelsősorban arra kell törekedni, hogy olyan terményeket szállítsunk, amelyek exportképesek, amelyek minden tekintetben megállják helyüket és külföldön a versenyt felvehetik.

Mint hogy ez a törvényjavaslat a legnemesebb intenciókkal arra törekszik, hogy exportunkat előmozdítsa s tudván azt, hogy az igen t. földművelésügyi miniszter úrnak a legjobb szándékai vannak a magyar agrártermelés előmozdítására, ezt a törvényjavaslatot általánosságban, a részletes tárgyalás alapjául a felszólalásomban foglaltak újbóli hangsúlyozásával elfogadom.

(*Elénk helyeslés.*)

Elnök: Szólásra következik?

432. KN-1927-433 (1927-XXXI-284) 433.ülés 1930 november 12-én, szerdán.

Mayer János földművelésügyi miniszter:..... :

Gáspárdy Elemér t. képviselőtársunk, nem első ízben újra csak megismételte azt, hogy már évekkel ezelőtt kellett volna termelésünket átszervezni, akkor ma már a Manitobánál jobb búzáunk volna. Nem olyan egyszerű dolog a Manitoba-búzánál jobb búzát termelni. Nem lehet rövid idő alatt egyszerűen átszervezni gabonatermelésünket. Ez sokkal nehezebb és közgazdasági szempontból komplikáltabb probléma, sem hogy azt elképzeljük.

433. KN-1927-438 (1927-XXXI-431)

Névmutató.

Gáspárdy Elemér

Napirend; következő ülés ideje 97.

Egyes mezőgazdasági termények és termékek, valamint állatok és állati termékek forgalmában állami árujegy használata 236.

434. KN-1927-438 (1927-XXXI-436)

Tárgymutató.

Egyes mezőgazdasági termények és termékek, valamint állatok és állati termékek forgalmában állami árujegy használata

Hozzászóltak: Gáspárdy Elemér 236. ...

Gazdasági válság kérdések... — Gáspárdy Elemér 97. ... 40S.

435. KN-1927-438 (1927-XXXI-438)

Tárgymutató.

Napirend; következő ülés ideje. Hozzászóltak:.. Gáspárdy Elemér 97, ...

436. 439. ülés. 1930. évi november hó 25-én, 441. ülés. 1930. évi november hó 27-én.

TARTALOM.

A villamos energia fejlesztéséről, vezetéséről és szolgáltatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak:.. **Gáspárdy Elemér.** ..

Elnöki előterjesztések. A villamos energia fejlesztéséről, vezetéséről és szolgáltatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Fölszólaltak :

a 7. §-hoz : Görgy István előadó, **Gáspárdy Elemér,** ...

a 17. §-hoz : **Gáspárdy Elemér...**

a 24. §-hoz : **Gáspárdy Elemér,** ...

a 49. §-hoz : **Gáspárdy Elemér**,..

437. ...442. ülés 1930. évi december hó 2-án, 447. *ülés.* 1930. évi december hó 10 én.

Tartalom.

A villamos energia fejlesztéséről, vezetéséről és szolgáltatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Felszólaltak :

a 68. §-hoz : Gáspárdy Elemér, ...

A kiadások tapasztalatáról, a szolgálati vagy munkabérvizsnyból ós a tantiémekbői származó jövedelmek megadóztatásáról és egyéb rendelkezésekről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Felszólaltak:

Gáspárdy Elemér,

438. *KN-1927-439 (1927-XXXII-1)* 439, *ülése* 1930. évi november hó 25-én,

Tárgyai: A villamos energia fejlesztéséről, vezetéséről ós szolgáltatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak:...

Gáspárdy Elemér...

439. Közbeszólás

440. Közbeszólás 2x

441. Közbeszólás

442. *KN-1927-439 (1927-XXXII-23)* 439. *ülése* 1930 november 25-én,

443. *KN-1927-439 (1927-XXXII-24)*

Elnök: Szólásra következik: Gáspárdy Elemér!

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Tekintettel az idő előrehaladott voltára, kérném, méltóztassanak hozzájárulni ahhoz, hogy beszédemet a következő ülésen mondhassam el.

Elnök: A képviselő úr ezt nem kérheti, mert a tanácskozásra szánt időből még 20 perc van hátra. (Egy hang a jobboldalon: Egy óráig beszélhet!) Ha Hegymegi Kiss képviselő úr öt perccel tovább beszélt volna, akkor kérhette volna a képviselő úr a halasztást.

Gáspárdy Elemér: Így hát nagyon rövidre fogom beszédemet.

(Felkiáltások: Kérje a tanácskozásképeség megállapítását!)

Kérem a tanácskozásképeség megállapítását!

Elnök: Ehhez joga van a képviselő úrnak, de beszédét meg kell kezdenie. (Zaj.) A képviselő úrnak mindezek ellenére meg kell kezdenie beszédét. Méltóztassék megkezdeni s én a házszabályok 128. §-a alapján megteszem a szükséges intézkedéseket.

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Mikor a készülő energiatörvényről hallottam, nem tulajdonítottam annak valami nagy fontosságot, mert hiszen szerény meggyőződéseim az volt, hogy az ország már úgyis villanyosítva van és úgy a vidéki gócpontok, mint az országnak javarésze, ahol villanyosságra szükség van, megfelelő energiamennyiséggel van ellátva. Ezért ezt a törvényjavaslatot kezdetben csak úgy tekintettem, mint amely főképpen arra fog irányulni, hogy vasutainkat elektrifikáljuk. Szóval, mint vasúti közigazgatással foglalkozó egyén, főleg ennek a szempontnak tulajdonítottam legnagyobb fontosságot. De midőn kezembe kaptam ezt a törvényjavaslatot és elolvastam annak általános indokolását, akkor be kellett látnom azt, hogy itt egy óriási, nagy horderejű törvényjavaslatról van szó, amely alkalmas lesz arra, hogy ezt az országot ebből a rossz gazdasági helyzetből, amelyben van, az idők során keresztül kivezesse. Viszont azonban felmerült bennem az a gondolat, hogy midőn már kultúr-központjainkat és ipari központjainkat elektrifikáltuk, vájjon milyen célt fognak szolgálni azok a vezetékek, amelyek az Alföld szikes talaján a nagy pusztaságokba fognak vezetni, s vájjon kinek lesz szüksége és milyen okból lesz szükség arra, hogy az energiát az ipari és mezőgazdasági termelés céljaira igénybe vegye. Hiszen, hogyha figyelemmel kísérjük a magyar helyzetet, azt látjuk, hogy néhány malmon kívül...

Elnök: A képviselő úr beszédét félbeszakítom s elrendelem a jelenlévő képviselő urak megszámlálását, A jegyző úr foganatosítja. (Zaj.)

Perlaki György jegyző (megszámlálja a képviselőket): 24!

Elnök: Minthogy a Ház nem tanácskozá-képes, az ülést öt percre felfüggesztem.

(Szünet után.)

Elnök: T. Képviselőház! A felfüggesztett ülést újból megnyitom. Kérem a képviselő urakat, foglalják el helyeiket.

Minthogy a Ház szemmelláthatólag tanácskozá-képes, (Ügy van! Ügy van!) a képviselő úr folytathatja beszédét.

Előbb azonban bizonyos kijelentést kívánok tenni a házszabályokra vonatkozólag. (Halljuk! Halljuk!) A képviselő úr beszédét az ülés idejének utolsó negyedórája előtt megkezdette, így az ülés a házszabályok 141. §-ának rendelkezése szerint annyival tovább fog tartani, mint amennyi szükséges ahhoz, hogy beszédét a házszabályokban megállapított terjedelemben elmondhassa. Ez egy óra. A képviselő úr tehát háromnegyedháromig beszélhet, mert húsz perccel két óra előtt

kezdette meg beszédét, öt percig az ülés fel volt függesztve s így két óra előtt még 15 percig beszélhet. (Helyeslés.)

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház!

(Halljuk! Halljuk!)

Semmi esetre sem kívánok a mélyen t. Képviselőház türelmével visszaélni és nem fogom kihasználni azt az egy órai időt, amely rendelkezésemre áll, hanem iparkodom az elmondandókat a legrövidebbre fogni, hogy a mélyen t. Ház az ülés rendszeres bezárási idejében már távozhassék.

(Halljuk! Halljuk!)

Azokat az elgondolásaimat, amelyeket az energiatörvényjavaslatnál el kívánok mondani, majd a törvényjavaslat címénél lesz módomban elmondani.

(Helyeslés jobbfelől.)

Idevonatkozólag még csak azt kívánom beszédem további folytatásaképpen megjelölni, hogy amikor e felett az energiatörvényjavaslat felett melyebb stúdiumokba bocsátkoztam» vissza-térve beszédem megkezdésére — az a gondolat foglalkoztatott, hogy vajjon mire fogjuk ezt a termelt energiamennyiséget a mi sí-vár alföldeinken felhasználni. Hiszen egypár malmon kívül úgyszólván nincs más berendezésünk, ahol ezt az energiát érvényesíteni tudnók. Gondolatban elmegyek Franciaország délvidékeire, a daltelt mezőkre, ahol azt kell látnom hogy a nép széles rétegei nagyszerűen tudják felhasználni ezt az energiamennyiséget,

(Ügy van! a jobboldalon.)

mert házi szövőszékeken, vagy pedig szalaggyártás és gombkötés révén a nemzeti vagyont pár millió pengő jövedelemmel megszorítják.

Ebben a parlamentben általában egyoldalú agrárius politika gondolata lebeg állandóan

(Krisztián Imre: Igaz, hogy elkésve!)

és nem is gondolunk arra, hogy az ipar a mezőgazdálkodást megfelelően kiegészíti, mert hi-szen fogyasztást teremtve, önként elősegíti a mezőgazdasági termelést. És én minden egyol-dalú agrárpolitika ellenére hirdetni szeretném,

(Szabó István: Hol van az eredménye?)

hogy igenis, teremtsünk ipart a mi szikes alföldeinken, teremtsünk olyan ipart, — elsősorban gondolok a háziiparra — amely lehetővé teszi azt, hogy mii egyoldalúan mezőgazdasággal foglalkozó ország még olyan jövedelmekre is szert tehessünk, amelyek nemcsak a mezőgazdaságból származnak és amelyek alkalmasak arra, hogy lakosságunkat megfelelő nivóra vigyük. Ipar kell tehát a magyarnak,

(Eri Márton: Az is!)

főleg az iparosodás útjára kell lépnünk, amely célt ez az , energiatörvényjavaslat nagy mértékben elősegíti.

Ha magát a javaslatot kezdem bírálni, — mert nagyon rövid ideig van módomban ezt megtenni — elsősorban az energiaalapot kívánom előhozni. Helyesen mutatott rá az előttem szólott kor-mánypárti képviselő, Gyulay Sándor barátom, hogy ennek az energia-alapnak teljes elejtése nem kívánatos,

(Görgey István előadó: Ügy van!)

mert hiszen csak ennek az alapnak megszervezése nyújt nekünk módot arra hogy a villamos energiát az ország olyan vidékeire is elvihessük, amely vidékek máskülönben erőforrásaikat lé-tesíteni nem tudnák.

(Görgey István előadó: Ügy van!)

De amikor erre gondolok, más cél is lebeg a szemem előtt, mert ezt az energiaalapot nemcsak telepek létesítésére és a vezetékek továbbvitelére szeretném fordítani, hanem szeretném, ha ebből az alapból a magyar kísérletezés, a magyar tudományosság részére is biztosítanánk bi-zonyos összeget, mégpedig olyan irányban, hogy a magyar mérnöki kar foglalkozzék az alföl-dön a földben levő energiamennyiség felhasználásával is, és hogy a mi csekélyke szénvagyó-nunkat lehetőleg megkímélve használjuk fel, hasznosítsuk a szél erejét is és így termeljük ki az energiáit. Nálunk, amint az előadó úr is kifejtette, a szén-vagyonunk véges, vagyis bizonyos idő múlva ki fog merülni. Magyarországnak ezzel a különleges helyzetével feltétlenül számolnunk kell és az energiatermelés szolgálatába, mint azt előbb kijelenteni szerencsém volt, olyan ter-mészeti erőket is be kell vonnunk, amelyek alkalmasak energia-szolgái tatásunk megnövelésére.

Hogy ez a törvényjavaslat általában és egészében megfelel azoknak a kívánalmaknak, amelyeket az ország speciális viszonyai megkövetelnek, arra nézve elégséges rámutatnom ama körülményre, hogy az engedélyezési rendszerrel, ami ezentúl már alapfeltétel lesz a vil-lanytelepek létesítésére, megszűnnek olyan visszásságok, amelyekkel a vállalkozóknak a múltban számolniuk kellett. Nevezetesen nem kell szerződést kötnie, nem kell iparendedé-lyeket kérnie, nem kell 200—300 községgel letárgyalnia a kérdést, hanem a kereskedelem-ügyi miniszter hatáskörében megkaphatja a koncessziót, amely lehetővé teszi neki azt. hogy telepeit felépítse.

Sokan kifogásolják a törvényjavaslatnak azt a rendelkezését, amely a megváltásról és háramlásról szól. Különösen a háramlás kérdése találkozott a bizottságokban élénk vissza-tetszéssel, úgyhogy a kereskedelemügyi miniszter úr is kénytelen volt a bizottsági tagok óhajításának engedve a haramiáiéi időt 40 esztendőről 50 esztendőre felemelni. Én a magam részéről szerettem volna és szeretném, ha az eredeti elgondolás érvényesülne és az enge-délyidő tartam, illetőleg a háramlás lehetősége 40 évben állapíttatnék meg. Az az állítás ugyanis, hogyha az engedélyidőt kitoljuk, ezáltal az áramszolgáltatás olcsóbbá válik, csak nagyon kevésbé felel meg a valóságnak, mert hiszen, a jó vállalkozás 20 esztendő alatt úgyis kifizeti magát. A tőke különben is szereti .a rövidebb terminusokat, akadna tehát tőke 40 éves

háramlás mellett is a vállalkozás létesítésére és ezért feleslegesnek tartom, hogy még 10 évvel meghosszabbítsák a háramlás! idő, mert hiszen ezek a vállalkozások a nyereség révén amúgyis nagy tökéket visznek ük az országból.

Ugyanez az eset áll fenn a megváltás tekintetében is: itt is szeretném, ha a törvényjavaslat eredeti elgondolása érvényesülne.

Sajnos szeretnék foglalkozni evvel a törvényjavaslattal általánosságban is teljes részletes-séggel, mert hiszen az energiaszolgáltatás kérdése megérdemli, hogy a legkomolyabban fog-lalkozzék vele minden magyar törvényhozó. Távol állunk már azoktól az időktől, amikor azt hittük, hogy csillogó politikai beszédek, vagy diplomáciai mesterkedések révén emelhetjük fel ezt az országot elesettségéből, ma csakis komoly tudással és összes energiaforrásaink fel-használásával, komoly, megfontolt törvényjavaslatokkal léphetünk arra a térre, amely szebb és boldogabb jövő felé vezet. Minthogy azonban a mélyen t. Ház türelmével nem óhajtok visszaélni,

(Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

ennélfogva azokat a további elgondolásaimat, amelyek bennem az energiatörvényjavaslattal kapcsolatban felmerültek, mintán ezekre most már nem kívánok kiterjeszkedni, majd a törvényjavaslat címénél és részletes tárgyalása során fogom elmondani, amidőn kérni fogom azoknak a módosításoknak elfogadását is, amelyeket voltam bátor beadni.

Hogy a t. Ház türelmével vissza ne éljek, ezennel be is fejezem beszédemet és a törvényjavaslatot általánosságban elfogadom.

(Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Elnök: A napirendünk tárgyalására szánt idő letelt; előterjesztést teszek legközelebbi ülésünk idejére és tárgyára nézve.

444. KN-1927-440 (1927-XXXII-39)

Közbeszólás

445. KN-1927-440 (1927-XXXII-39), 441. ülés, 1930. évi november hó 27-én

Tárgyai : Elnöki előterjesztések. A villamos energia fejlesztéséről, vezetéséről és szolgáltatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak : Krisztián Imre, Bud János kereskedelemügyi miniszter ; a 7. §-hoz : **Gáspárdy Elemér**, Bud János kereskedelemügyi miniszter ; a 10. §-hoz : Görgey István előadó, Söpkéz Sándor ; a 17. §-hoz : **Gáspárdy Elemér**, Bud János kereskedelemügyi miniszter ; a 24. §-hoz : **Gáspárdy Elemér** a 45. §-hoz : Görgey István előadó, Kabók Lajos, Bud János kereskedelemügyi miniszter ; a 49. §-hoz : **Gáspárdy Elemér**

446. KN-1927-441 (1927-XXXII-91) 441 ülés 1930 nov.27

447. KN-1927-441 (1927-XXXII-92)

*Pakots József jegyző: **Gáspárdy Elemér!***

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Tisztelettel javaslom, hogy a 7. § első bekezdésének első sorában a «kilowatt» szó helyett írássék a kilovoltampèrnyi» szó. Szakemberek megállapítása szerint ugyanis ez a kitétel helyesebb. A villamosenergiát fejlesztő gépek teljesítőképességét általában kilovoltampèrekben (kVA) adják meg. A fejlesztett, illetőleg a fogyasztó által felvett energia nagyságát valóban kilowattal (kW) fejezzük ki, illetőleg mennyiségét kilowatt-órákban (kWó) mérjük. Semmi esetre sem szabad azonban összetéveszteni a hajtómotor, — viziturbina, gőzgép, robbanómotor — teljesítőképességét az áramfejlesztőgép teljesítőképességével. E paragrafusban csak az utóbbiról lehet szó. A hajtómotor lehet sokkal nagyobb és rendszerint lóerőkben kifejezett teljesítőképességének talán csak egy törtrészét használják fel villamos-energia fejlesztésére. A paragrafus csak a villamosgépre, a generátorra vonatkozik. Tisztelettel kérném ennélfogva indítványom elfogadását.

Bud János kereskedelemügyi miniszter: T. Ház! Kérem az indítványok elfogadását.

*Ami **Gáspárdy Elemér** t. képviselőtársunk indítványát illeti, ez szakprobléma. Nem is akarok ebbe belemenni, azt hiszem, ez szabatosabban és helyesebben fejezi ki az erőmegjelölést, mint a kilowatt. Ami az igen t. előadó úrnak indítványát illeti, ezek közül az egyik a magánhasználatú villamos telepek érdekében történt intézkedés, a másik pedig tisztán stílárís módosítás. Valamennyit elfogadásra ajánlom.*

*Elnök: A tanácskozást befejezettnek nyilvánítom. Következik a határozathozatal. Méltóztatassanak kérem hozzájárulna ahhoz, hogy a szakaszt bekezdésenként tegyem fel szavazásra. Méltóztatnak ehhez hozzájárulni? (Igen!) Az első bekezdéshez **Gáspárdy Elemér** módosító indítványt nyújtott be. Amennyiben az eredetit nem méltóztatnának elfogadni, **Gáspárdy Elemér** képviselő úr indítványát jelentem ki elfogadottnak. Kérdem, méltóztatnak-e az eredeti szöveget elfogadni, igen vagy nem? (Nem!) A Ház az eredeti szövegezést elvetette és **Gáspárdy Elemér** képviselő úr indítványát fogadta el. Ehhez a bekezdéshez az előadó úr*

pótlást indítványozott. Kérem a t. Házat, méltóztatnak-e ezt a pótlást elfogadni, igen vagy nem? (Igen!) A Ház az előadó úr indítványa szerint a pótlást elfogadta.
448. KN-1927-441 (1927-XXXII-94) 441. ülés, 1930 november 27-én

Elnök: Következik a 12. §. Kérem annak felolvasását.

Héjj Imre jegyző (olvassa a 12. §-t, amelyet a Ház észrevétel nélkül elfogad. Olvassa a 13. §-t)

Gáspárdy Elemér!

Gáspárdy Elemér: Visszavonom indítványomat.

Elnök: A szakasz meg nem támadtatván, azt elfogadottnak jelentem ki.

*Olvassa a törvényjavaslat 17. §-át.): **Gáspárdy Elemér!***

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Van szerencsém javasolni, hogy ezen paragrafus harmadik és negyedik sorában álló «lényeges» szó töröltessék. Ennek a kifejezésnek, jelzőnek, illetőleg kitételnek nincs sok értelme, általa a szöveg semmivel sem lesz világosabb,

(Söpkéz Sándor: De az eljárás egyszerűbb!)

mert nem tudjuk azt, hogy vajjon mire értsük ezt a «lényeges» szót. Nevezetesen lényegtelen a bővítés akkor, ha egy 20 méteres vezetéknek megépítéséről van szó, lényeges azonban ez a bővítés akkor, ha, bár csak 2—3 méteres vezeték bővítéséről van szó, ez valamely vasúti vonalat vagy közutat keresztez, tehát mindjárt nagyobb berendezésre van szükség.

Ennélfogva tehát a magam részéről tisztelettel javaslom, hogy ez a «lényeges» szó a szövegből töröltessék.

Elnök: Kíván valaki szólni? (Nem!) A vitát bezárom.

*Elnök: Kérem a t. Házat, méltóztatnak-e az eredeti szakaszt, szemben **Gáspárdy Elemér** képviselő úr indítványával, elfogadni, igen vagy nem? (Igen!) A Ház a 17. §-t eredeti szövegezésében fogadta el.*

449. KN-1927-441 (1927-XXXII-95) 1930 november 27-én

Következik a 24. §. Kérem a jegyző urat, szíveskedjék a szakaszt felolvasni.

*Héjj Imre jegyző (olvassa a 24. §-t): **Gáspárdy Elemér!***

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Van szerencsém indítványozni, hogy a 24. § 1. bekezdése utolsó sorában az «akadályozzák» szó helyett a «zárják ki» szavak tétessenek. Ez tudniillik csak stílárius módosítás, amennyiben kétszer fordul elő ebben a mondatban az «akadályozzák» szó, jobban hangzik tehát, ha másodszor a «zárják ki» szavak lesznek helyette. Kérem indítványom elfogadását.

*Elnök: Méltóztassanak hozzájárulni ahhoz, hogy bekezdésenként tegyem fel a szakaszt szavazásra. (Helyeslés.) Kérem a t. Házat, méltóztatik-e az 1. bekezdést eredeti szövegében elfogadni, szemben **Gáspárdy Elemér** képviselő úr módosító indítványával, igen vagy nem? (Nem!) A Ház az eredeti szöveget nem fogadta el, ennél fogva az 1. bekezdést a **Gáspárdy Elemér** képviselő úr módosításával jelentem ki elfogadottnak.*

450. KN-1927-441 (1927-XXXII-100) 441. ülés 1930 november 27-én

Elnök: Szólásra következik?

*Perlaki György jegyző: **Gáspárdy Elemér***

Gáspárdy Elemér: T. Ház! Van szerencsém indítványozni, hogy e paragrafus ötödik bekezdésének hetedik sorában «költségek» szó helyett «kiadások» szó tétessék. Csak stílárius módosítás ez, amennyiben az előző mondatban kiadásokról van szó. Hogy tehát zavaró hatása ne legyen ennek a mondatnak, ezért szükséges, hogy itt is a «kiadások» szó alkalmaztassák.

Csak ezt voltam bátor javasolni, és kérem módosításom elfogadását.

Elnök: Kíván-e még valaki szólni? (Nem!) Ha szólni senki sem kíván, a vitát bezárom.

Elnök: A tanácskozást befejezettnek nyilvánítom. Következik a határozathozatal.

*Kérem a t. Házat, méltóztatnak-e az eredeti szöveget, szemben **Gáspárdy Elemér** képviselő úr indítványával elfogadni, igen vagy nem? (Nem!) A Ház az eredeti szöveget nem fogadta el, és így a szakaszt **Gáspárdy Elemér** képviselő úr stílárius módosításával jelentem ki elfogadottnak.*

451. KN-1927-441 (1927-XXXII-101) 1930 november 27-én

Görgey István előadó: *T. Ház! Amint a kinyomatott és szétszított indítványokból méltóztatnak látni, az 56. §-hoz ...**Gáspárdy Elemér** képviselő urak adtak be módosító indítványokat, amelyek mind arra vonatkoznak, hogy a háramlás, illetőleg megváltás alá eső tárgyak megváltás esetén miképpen amortizáltassanak, illetőleg megváltás esetében ezen leírandó beruházási tárgyakból, vezetékekből milyen hányad írassék le.*

452. KN-1927-441 (1927-XXXII-102)

Perlaki György jegyző: **Gáspárdy Elemér!**

Gáspárdy Elemér: Indítványomat tisztelettel visszavonom.

453. KN-1927-441 (1927-XXXII-103)

Elnök: Szólásra következik? Héjj Imre jegyző: **Gáspárdy Elemér!** Elnök: A képviselő úr nincs itt. Töröltetik.

454. KN-1927-442 (1927-XXXII-105) 442. ülése 1930. évi december hó 2-án,

Tárgyai : A villamos energia fejlesztéséről, vezetéséről és szolgáltatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólattak a 68. §-tíz : **Gáspárdy Elemér**, hitelesítése.

455. KN-1927-442 (1927-XXXII-107)

Közbeszólás.

456. KN-1927-442 (1927-XXXII-122) 1930 december 2-án, kedden.

Szabó Zoltán jegyző (olvassa a 68. §-t.) — **Gáspárdy Elemér!**

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Ehhez a szakaszhoz bátor vagyok indítványozni, hogy a 2. bekezdés első és: második sorában a «villamosművek» szó után iktattassanak be a «bővítésére és» szavak.

E tiszteletteljes javaslatomat azzal vagyok bátor indokolni, hogy mivel ez a szakasz szoros összefüggésben van a 7. § első bekezdésének módosításával, ettől itt sem térhetünk el. A bővítés ugyanis lehet olyan jelentékeny, hogy mellette az eredeti villamosmű elenyészik és így helyes hogyha e tekintetben a törvénynek amúgy is enyhe rendelkezéseit alkalmazzuk a bővítésre vonatkozólag is. Tisztelettel kérem indítványom elfogadását.

Biró Pál: *T. Ház! Azon az állásponton vagyok és annak a nézetemnek akarok kifejezést adni, hogy a t Ház helyesebben teszi, ha **Gáspárdy Elemér** t. képviselőtársam indítványával szemben a 68. §-nak az eredeti a bizottság által meg nem támadott szövegét fogadja el.*

457. , 458. KN-1927-442 (1927-XXXII-123) 442. ülés 1930 december 2-án,

Említik a nevét.

(**Gáspárdy Elemér** szólásra jelentkezik.) Méltóztassék!

Gáspárdy Elemér: Indítványomat visszavonom.

Elnök: Miután **Gáspárdy Elemér képviselő** úr indítványát visszavonta (a 68 § -hoz)

458. KN-1927-442 (1927-XXXII-125) 442. ülés 1930 december 2-án,

459. KN-1927-442 (1927-XXXII-130)

460. KN-1927-442 (1927-XXXII-131) Az országgyűlés képviselőházának 442.

Elnök: Szólásra következik?

Szabó Zoltán jegyző: **Gáspárdy Elemér!**

(Kabók Lajos: *Mi az, védi a tolvajokat?*)

Elnök: *Kabók képviselő urat rendreutasítom.*

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! A magam részéről vagyok bátor tisztelettel javasolni, hogy Farkas István képviselőtársam indítványával szemben az elnöki napirendi indítvány fogadtassék el.

(Rassay Károly: *Halljuk a miniszter urat!*)

Az elnök úr napirendi indítványát elfogadom és ezt megindokolom, akár tetszik az igen t. képviselő úrnak, akár nem.

(Rassay Károly: *Csak udvariasságból kértem a miniszter úr iránt.*)

Én is udvarias vagyok, azonban a magam válaszában ki akarom fejteni azokat az okokat, amelyek miatt az elnöki napirendi indítvány mellett vagyok.

Az energiatörvényjavaslat részletes vitája alkalmával is tanúi voltunk már olyan jelenetnek, amely — enyhén kifejezve magamat — nem méltó a magyar országgyűlés képviselőházához.

(Esztergályos János: *Jogos felháborodás!*)

Mi történt itt? A város vezető urai egymással összekülönböztek (*Zaj.*) és olyan lármát csaptak, hogy nem lehetett az energiatörvény-javaslatot tisztességesen tárgyalni. Nagyon sajnálatos esemény ez annál is inkább, mert a városatyáknak módjukban lett volna a városi ügyek felett tárgyalásokat folytatni akár a folyosón, akár másutt.

(Peyer Károly: *Ott csak maguk tárgyalnak, de mindig mást mondanak, mint idebenn.*)

Azt csak bízsa rám és bízsa erre a pártra.

(Kabók Lajos: *Az a baj, hogy magukra van bízva!*)

Azt mondják, t. Képviselőház, hogy törvénytelenység történt a szavazójegyek kikézésénél. Én, ha miniszter lettem volna,

(Rothenstein Mór: *Szerencsére nem az!*)

erre a gyanúsításra a választ nem is adtam volna meg.

(Peyer Károly: *Azért nem lesz magából soha miniszter!*)

Azt ön nem tudhatja!

(Peyer Károly: *Én egészen biztos vagyok benne! — Zaj.*)

Ha miniszter lettem volna, a válaszadást ez alkalommal teljesen mellőztem volna,

(Peyer Károly: *Ilyen kevés tapintattal nem tesznek miniszterre senkit! — Elnök cseget.*)

mert hiszen az energiatörvényjavaslat tárgyalásába semmiesetre sem tartozik ez a kérdés.

Minthogy pedig mélyen t. képviselőtársaimnak, amennyiben tényleg jogsérelem történt, módjukban áll a napirendi vitánál is elmondani felszólalásaikban ezeket a sérelmeket, különben is holnap interpellációs nap van, amely alkalommal az egész délután rendelkezésükre áll, a magam részéről teljesen feleslegesnek tartom, hogy az elnöki napirendi indítvánnyal szemben Farkas István t. képviselőtársam indítványa értelmében a fővárosi községi választási visszaélések tárgyalassanak.

Kérem ezután a mélyen t. Képviselőházat, méltóztassék javaslatom alapján az elnök úr napirendi indítványát elfogadni.

(*Helyeslés jobbfelől és a középén.*)

461. KN-1927-443 (1927-XXXII-155) 462. KN-1927-443 (1927-XXXII-156) KN-1927-443 (1927-XXXII-166) 463.
Közbeszólások

464. KN-1927-445 (1927-XXXII-221)
Közbeszólás 3x

465. KN-1927-445 (1927-XXXII-231)
Közbeszólás

466 KN-1927-446 (1927-XXXII-241) 4467.
KN-1927-446 (1927-XXXII-244)

Közbeszólás

468. KN-1927-446 (1927-XXXII-256) 446.ülés. ülése 1930 december 9-én,

Gáspárdy Elemér: T. Ház! Az idő előrehaladott voltára való tekintettel tisztelettel kérem, hogy beszédemet a holnapi napon mondhassam el.

Elnök: *Méltóztatnak a halasztáshoz hozzájárulni? (Felkiáltások a jobb- és a baloldalon: Megadjuk!) A Ház a kért halasztáshoz hozzájárult.*

Tárgyai : A kiadások apasztásáról, a szolgálati vagy munkabórvizonyból és a tantiómekekből származó jövedelmek megadóztatásáról és egyéb rendelkezésekről szóló törvényjavaslat tárgyalás».

Felszólaltak : Gáspárdy Elemér, ...

T. Képviselőház! Most a napirend következik és pedig a kiadások apasztásáról, a szolgálati vagy munkabórvizonyból és a tantiómekekből származó jövedelmek megadóztatásáról és egyéb rendelkezésekről szóló törvényjavaslat folytatódó tárgyalása.

Szólásra következik Gáspárdy Elemér képviselő úr

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! Egy évtizeddel ezelőtt, amikor ez a szerencsétlen ország egy nagy, véres háborún ment át s utána két olyan forradalom, amely megzavarta az ország gazdasági helyzetét, megzavarta a lelkek békéjét, mi bús magyarok, körülnézve ebben a kis, csonka országban, azt mondtuk, hogy ebben a kis, trianoni csonkaságban megélnünk nem lehet, s nemzeti imádságunkban is azt mondjuk, hogy «Csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország.» És ekkor, amikor már a költővel együtt azt mondtuk, hogy «Bújt az üldözött, s felé kard nyúlt barlangjában, Szerterézett s nem lelé honját a hazá-ban» — bámulatos fejlődés indult meg ebben az országban, olyan fejlődés, amelyet a magyar népnek élni akarása és áldozatkészége tett lehetővé.

Már-már azt hittük, hogy egy jobb, egy boldogabb kor felé haladunk és hogy nemzeti reménységünknek, szívünknek vágyát is mielőbb sikerül majd kielégíteni azzal, hogy az ország határait csakhamar ki fogjuk tágítani. Ilyen viszonyok között azonban ránkzúdult egy tőlünk független, olyan válság, amely ennek a nagyszerű, nekilendülésnek gátat vetett és immár félnünk kell, hogy bennünket a gazdasági összeroppanás felé fog vinni. A magyarságnak most már kénytelenségből arra az útra kell lépnie, amely a legszigorúbb takarékoság / felé vezet, ha nemzeti és állami létét itt biztosítani akarja.

(Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)

Ez a javaslat is egyike azoknak a javaslatoknak, amelyek a takarékosági elveknek megvalósítását célozzák. Azt hiszem, ez a javaslat csak előfutárja a többi javaslatnak, amely biztosítani fogja államháztartásunk nyugodt menetét.

Sokan vannak, t. Ház, akik azt mondják, hogy miért éppen a megrögzített fizetésűeknél kell ezt a takarékoságot megkezdeni. Ezzel szemben — bár magam is hajlok e felé a vélemény felé — azt mondom, hogy a takarékoságot valahol meg kell kezdeni

(Ugy van! jobbfelől.) és akár itt kezdjük meg, akár máshol, mégis csak megmozdulás történik annak a célnak elérésére, hogy az államháztartás egyensúlya biztosíttassék. Talán némi joggal is mondják, hogy miért kell éppen a köztisztviselők illetményeit leszállítani, illetve az ő fizetésüket kereseti adópótlékkal megróni, amikor ez a társadalom volt az, amely a háború viharai és a forradalmak következtében legalább is anyagiakban a legtöbbet szenvedte hiszen a tisztviselőtársadalom alig tudta létét biztosítani, olyan csekély fizetést élvezett

(Jánossy Gábor: A helyét pedig mindig becsületesen megállotta!)

és a helyét mindig megállta e viharok közepette is. Felmerül tehát az a kérdés, hogy miért kell akkor éppen elsősorban ezt a tisztviselőtársadalmat ezzel az adópótlékkal sújtani, amikor békebeli fizetésének még 60%-át sem érte el. A magyar tisztviselői kar mindenkor teljesítette kötelességét és nagy áldozatkészséggel sietett a kormány nagyszerű munkájának végrehajtására, amelynek az volt a célja, hogy ezt a nemzetet talpraállítsa, és most is tudatában van annak, hogy áldozatokat kell hoznia egyrészt hazafiságból, másrészt azért, hogy az államháztartás zavartalan menetét, tehát a sa-ját létét is biztosítsa, mert hiszen a tisztviselői kar tudatában van annak, hogyha az államháztartás csődöt találna mondani, iákkor az ő életexistenciája is nagy mértékben érintve lenne. Ennek a javaslatnak rendelkezései egyébként olyan humánusak, hogy a valóságban alig-alig érintik a tisztviselők jövedelmét. Adja a jó Isten, hogy ne kelljen továbbmenni ezen a téren és az a tisztviselői fizetés, amely a magyar állam tisztviselői kara részére most biztosítva van, a jövőben is megmaradhasson, mert bizony olyan válságos idők szakadtak ránk, amelyeknek következményei ezidőszereint még kiszámíthatatlanok.

De ugyanakkor, amikor a magyar tisztviselői kar áldozatot mutat, — hiszen talán a törvényhozás. nélkül is felajánlotta volna a nemzet oltárára ezt a csekély összeget,

(Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

ugyanakkor a magyar tisztviselői kar, de az egész magyar társadalom is azt kívánja, hogy az igazságosság szelleme minden tekintetben érvényesíttessék.

(Jánossy Gábor: Az egyenlő teherviselés!)

az egyenlő elbánás elve, az állami igazgatás és a közigazgatás minden terén egyformán érvényesüljön. És ha ebből a szempontból vizsgáljuk a kérdést, akkor azt kell tapasztalnunk, hogy az : egyes tisztviselői kategóriák fizetései és jövedelmei között szemet szűrő óriási nagy eltérések vannak.

(Egy hang a jobboldalon: Ez bántó!)

Én már a fővárosi törvény vitája alkalmával voltam bátor itt adatokat előhozni, amelyeket a mélyen t. Ház nagyrésze, különösen ellenzéki oldalról — hogy enyhén fejezzem ki magamat — felzúdulással fogadott és kétségbevonták azt, hogy ezek az adatok megállják-e helyüket, megfelelnek-e a valóságnak. A tényeknek elkövetkezése beigazolta, hogy adataim minden tekintetben helyesek voltak.

(Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Most nem kívánok számszerű adatokkal előhozakodni, csak rá akarok mutatni azokra a különbségekre, amelyek a tisztviselői fizetések és jövedelmek között fennállnak, és amelyek alkal-masak arra, hogy a tisztviselőtársadalom lelki békéjét megzavarják, sőt alkalmasak arra, is, hogy az egész magyar társadalom figyelme

erre a kérdésre felhivassék, hiszen lemenvén a vidékre, a legegyszerűbb, a legelhagyatottabb falvakban is a nép a gyűlések alkalmával foly-tonosan ezekkel hozakodik elő, a nagy és a meg nem érdemelt fizetéseket hozza elő. Mármint hol vannak ezek a nagy aránytalanságok? Mert hiszen szokás hangoztatni, talán épen Gaal Gaston igen t. kép viselőtársam szokta emlegetni, hogy 550 miniszteri tanácsos van ma ebben az országban. Kétségtelenül óriási szám ez, ha arról gondolunk, hogy a nagy virágzó, békés, boldog Magyarországon a miniszteri tanácsosok száma ennek a számnak talán csak 20%-a volt. Ha azonban elgondoljuk azt, hogy ezek a miniszteri tanácsosok is a békebeli fizetésüknek csak 60%-át élvezik és csak a címük maradt meg, akkor talán még sem olyan szemeteszerű dolog ez, mintha megfigyelem és összehasonlítom az állam és a városok tisztviselőtársadalmának helyzetét. Amikor erről beszélek, — már előre kijelentem — engem semmiféle animozitás nem vezet, mint ahogy nem vezetett sohasem felszólalásaimban, engem csak az igazság és az egyenlő elbánás elvének alkalmazása iránti vágy vezet, amely alkalmas arra, hogy a tisztviselők egymás iránti animozitásának, nem akarom *t* azt mondani, hogy gyűlölségének vagy irigységének, de mindenesetre annak a visszás érzelmeknek amely bizonyos esetekben támad, gátat vessünk.

Éppen Jánossy Gábor igen t. barátom mondotta el nekem az ülés megnyitását megelőzőleg, hogy harminc éve szolgált a vármegyénél, amikor az a gyakornok, akit csak két évvel azelőtt választottak meg valamelyik városban, — nem akarom a várost megnevezni — két esztendei szolgálat után több fizetést kapott, mint Jánossy Gábor bátyánk, aki pedig harminc esztendeje szolgált a vármegyét.

(Esztergályos János: Ki volt az a protektor? — Éri Márton: Ott úgy vannak megállapítva a fizetések, ez lehetséges protekció nélkül is! Rossz úton haladsz János!)

Nem akarok több példát felhozni az életből, csak azt akarom megemlíteni, hogy például egy-egy vidéki város vagy megyei város vezető tisztviselői sokkal több fizetést kapnak, mint az alispán és ez visszasságot okoz a vármegyei tisztviselők között, ez egymással szemben való viselkedésükben feszültséget hoz létre. Ha a törvényhatósági jogú városok vezető tisztviselőit nézzük, — nem akarok itt egyes városokat megnevezni, — szóval ha általában és nagyjában a törvényhatósági jogú városok tisztviselői karát szemléljük, akkor azt kell megállapítanunk, hogy egy-egy város polgármesterének több fizetése van, mint az ott székelő főispánnak, pénzügy igazgatónak, alispánnak és esetleg a dandárparancsnoknak együttvéve. Hiszen magasrangú katonatisztek, főispánok jöttek hozzám, amikor előhoztam ezeket a kérdéseket, hogy teljesen igazam van, megölelgettek és megveregették a vállamat, azt mondták, magyarázza meg nekünk valahogy azt, hogy miért kell ezt a megkülönböztetést - tenni a tisztviselők között, miért nem lehet őket is besorozni tisztviselői státusba, mint az állam vagy vármegyei tisztviselőket.

Ha a legősibb autonómiánál, a vármegyénél, amely a nemzet lelke, amelyhez ezeréves múlt tapad, meg tudtuk tenni a státusbasorozást, akkor a városi tisztviselőkkel is hasonlóan kellene elbánni, annál is inkább, mert ez felel meg az igazságosság szellemének, ez alkalmas a lelkek békéjének megteremtésére, másrészt pedig ezáltal a takarékosági elveket is követnők, hiszen nagy meg-takarítást érne el a közület is. Nem akarok ismét visszatérni Budapest székesfőváros tisztviselőkarára, de megjegyzem, hogy ha összehasonlításokat teszünk, látjuk, hogy még egy másodrendű tisztviselő is miniszteri fizetést húz és viszont, ha visszamegyünk a boldog békevilágba, a Nagy-Magyarországba, amelyről Reclus, a híres francia földrajztudós azt mondotta, hogy a leggyönyörűbb földrajzi egység, amikor benne voltunk egy ötven milliós monarchiában, annak fogyasztását elégítettük ki, amikor meg volt adva minden ahhoz, hogy egy tejjel-mézszel folyó ország legyen Magyarország, akkor egy vidéki város polgármestere, akár törvényhatósági város lett légyen is az, még az V. fizetési osztálybeli, tehát a miniszteri tanácsosi fizetést sem érte el sohasem, most pedig ezt a fizetést ötszörösen felülmúlja. *(Zaj.)*

Ezek az ellentétek még jobban előtérbe tolulnak, ha a közületek közüzemi tisztviselőinek fizetését vizsgáljuk. Nem akarom most ismét hangoztatni azt, amit a fővárosi törvény vitájánál is elmondtam példaképpen, hogy csak az egyik fővárosi közüzem volt tisztviselője 70.000 pengő nyugdíjat élvez. Ez olyan nagy összeg, hogy ez felülhaladja a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium, tehát a legfelsőbb vasúti felügyeleti hatóság kebelében működő összes jogi minősítésű miniszteri tanácsosok fizetését. Egy ember tehát, aki már nem is aktív, aki nem tudja kifejezni az ő tevékenységét, aki nyugdíjban van, 70.000 pengő évi nyugdíjat élvez. Kérem, hogy a mai elesett, szegény viszonyok között: hogyan lehet ilyen nagy nyugdíjakat folyósítani s hogyan nem lehet ezeknek gátat vetni?

(Felkiáltások jobbfelől: Ki az?)

Akkor már megmondtam, most nem kívánom újból megnevezni, tessék utána érdeklődni. Ez mind olyan biztos adat, amelyeket az újságok akkoriban szellőztették, hiszen minden napilap megírta a dolgokat és én nem akarok neveket említeni, sem az üzemet megnevezni, nem akarok animozitást kelteni a magam csekély személye iránt, mint a múltkor tettem.

Elég az hozzá, hogy itt ezeknél az üzemeknél olyan óriási fizetések vannak, amelyek szemetesűrnak. Miért kapják ezeket a nagy fizetéseket? A fővárosi törvény vitája alkalmával sokan felálltak itt a városatyák közül és azt mondták, azért kell a fővárosi tisztviselőknek és különösen az üzemi tisztviselőknek több fizetést adni, mert sokkal többet dolgoznak, mint az állami tisztviselők. Nos, ez a kijelentés egyrészt igen megszegyenítő az állami tisztviselőkre, másrészt nem is tartom azt, hogy helyénvaló lenne. De ha felteszem is azt, hogy az autonómiák tisztviselői többet dolgoznak, mint az állami tisztviselők — felteszem, de meg nem engedem — akkor is összehasonlítást vagyok bátor tenni, két olyan tisztviselői kategória között, amely hasonló munkát végez, nevezetesen az állami tanári kar és a fővárosi tanári kar között. Szomszédos utcákban lévő két felsőkereskedelmi iskolát veszek. Mindegyik iskolában a tanárok óraszámát meg van állapítva, tehát ugyanabban a munkakörben dolgoznak, a dolgok természeténél fogva nem dolgoztatnak többet. A fővárosi iskolánál a tanárok mégis 30%-kal több fizetést élveznek, mint az állami tanárok, emellett félévi **remenerációt** is szoktak kapni és végül karácsonyi

segélyben is részesülnek. Az állami tanári kar azonban mindettől elesik. Tisztelettel kérdelem, meg van-e elégedve ilyen körülmények között az állami tanár fizetésével? Még kevésbé van megelégedve az állami tanár fizetésével, ha azt látja, hogy ugyanolyan körülmények között ugyanazért a munkáért az egyik iskolában sokkal több fizetést kapnak, mint a másik iskolában. Hogyan volna akkor ez a tanár megelégedve? El kell ezt mondanom, mert jönnek takarok és elpanaszkodják, hogy milyen nagy az animozitás éppen a fizetésbeli differencia miatt.

Visszatérve az üzemi tisztviselők fizetésére, meg kell állapítanom, hogy az üzemi tisztviselőn: különösen a fővárosnál, de a vidéki városoknál is, rendkívül nagy fizetéseket élveznek. Sokan — éppen a mélyen t. ellenzék részéről avval érvelnek, hogy ezek az üzemi tisztviselők azt a fizetést megérdemlik, mert egy nagy magánvállalat, mondjuk a Kereskedelmi Bank, vagy a Ganz-Danubius, vagy akármelyik nagy gépgyár hasonló fizetéseket ad vezető pozícióban levő tisztviselőinek,

(Viczian István: még nagyobb!)

vagy meg hozzá sokkal nagyobbat.

(Viczian István: Egy millió fizetés van!)

Ez az összehasonlítás nem lehet józan, nem lehet okoe. Mert az a közüzemet vezető tisztviselő először is nem rendelkezik olyan szakismerettel, mint annak a nagy vállalatnak igazgatója, másodsor pedig közpénzekkel dolgozván, a nyereség és veszteség esélye teljesen ki van kapcsolva, harmadsor pedig a közüzem rendszerint monopolisztikus jellegű is, tehát semmiféle verseny sem fejlődhet ki.

(Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)

Nem fejlődhet ki az az ádáz verseny, amely lehet esetleg két magánvállalat között, mert hiszen a monopolisztikus, kizárólagossági jog folytán akárhogy dolgozik is, az az üzem megy, megszabja a fizetéseket, illetve a fogyasztást.

(Viczian István: Hát a kartellről sohasem tetszett hallani semmit?)

Hiszzen monopolisztikus az a részvénytársaság is! Csupa kartell, nincs ott verseny! Ott sem jogosult az a borzasztó milliós fizetés a részvénytársaságoknál. — *Zaj.*) Én azoknál az eseteknél maradok, ahol közpénzekből történtek ezek a fizetések. Mert ez épp olyan t. képviselőtársam, mint egy külföldi tanulmányút: ha én a magam pénzen bejárom az egész világot, azért engem senki meg nem róhat, ha ellenben közpénzből járom be és közpénzeket költök el, akkor egész más megbírálás alá kell engem vonni.

Hogy a takarékosági elvek tovább is kielégíttessenek, vannak a közületeknél olyan tisztviselők, akik szerződéses viszonyban vannak a városokkal, vagy a fővárossal. Ezek a szerződések legnagyobb részben abban az időben keletkeztek, amikor a korona folytonos romlása következtében azt kellett tapasztalni, hogy a megállapított fizetések — akármennyire kalkuláltak is, — végül le fognak szállni, mert hiszen a korona értékvesztése következtében a megállapított jövedelem folytonosan csökken.

Történt azonban sok olyan megegyezés, mely akkor kötött, amikor a korona már stabilá kezdett változni, ezek a szerződésben biztosított nagy jövedelmek megmaradtak és mondhatom, olyan kimagasló fizetéseket állapítottak meg ezek a szerződések egyesek részére, melyek a mai körülmények között a szegény, elesett csonkaországban nem méltányosak. Én szeretném, ha ezek a szerződéses megállapodások, amelyek a magánjog alapjain kötöttek, egy egyszakaszos törvénnyel, mint azt Németországban vagy Ausztriában tették, megsemmisítenének.

T. Ház! Ennek a törvényjavaslatnak 10. §-a kimondja, hogy a kereseti adópótlékot még abban az esetben is az alkalmazott tartozik viselni, ha szerződéses megállapodás lett volna ikötve a munkaadó és az alkalmazott között. Ez a 10. § tehát határozottan magánjogig szerződések érvényességét bontja fel a törvényhozás belenyúlása következtében. Hogyha ebben az esetben is belenyúlunk a magánjogokba és újabban az állami életben gyakran tapasztaljuk, hogy a kisajátítási jog révén belenyúlunk a magántulajdonba is, így például az 1916:111. tc.-kel meghosszabbított 1907:111. tc. bizonyos esetekben magánvállalatok részére is, saját használatú vasutak részére is biztosítja a kisajátítást, tehát a törvény itt is megengedi a magántulajdonba való belenyúlást és e törvényjavaslat 10. §-a is átlépi ezt a határt. Ennélfogva azt hiszem, minden skrupulus nélkül lehetne itt törvényt hozni, amely ezeket a szerződéses nagy fizetéseket éppen úgy, mint azt Ausztriában, Németországban, legutóbb pedig Romániában megtették, megsemmisíti.

Ezeket voltam bátor a köz érdekében és a köztisztviselőkre vonatkozóan tisztelettel előadni. Tettem ezt azért, hogy a mai viszonyok közt, amikor azt mondják, hogy nemcsak gazdasági válság, hanem bizonyos erkölcsi válság is van és ezt az erkölcsi válságot, ha tényleg van ilyen» ezek a megkülönböztetések csak kimélyíteni alkalmasak, igenis hassunk oda, hogy ezek a visszasságok mielőbb megszűnjenek.

A magam részéről kérem a t. kormányt, a belügyminiszter és a pénzügyminiszter urakat, vegyék ezt a kérdést felülvizsgálat alá és éppen úgy, mint ahogy az állami tisztviselőket, vagy pedig a vármegyei tisztviselőket méltóztattott, a régi világban, a boldog Magyarországon státusokba beosztani és mindnyájuknak fix fizetését megállapítani, ne méltóztassék az autonómiákra bízni, hogy milyen fizetéseket állapítsanak meg az ő vezető tisztviselőik részére. (Eri Márton: Az autonómiát nem lehet korlátozni! Nem kell jóváhagyni!) Ahogy korlátoztuk a vármegyénél, ahol státusba soroztuk a tisztviselőket, ahogy meg lehetett csinálni az ősi vármegyénél, amely mindnyájunk szívéhez hozzá van nőve, éppen úgy be lehet vinni a városok autonómiájába is ezt a gondolatot, ezeket a tisztviselőket külön státusba kell sorozni és meg kell állapítani a fizetéseket.

(Viczian István: Nem kell mindent uniformizálni!)

Ezeket voltam bátor az egyenlő elbánás elve alapján tisztelettel előadni. De ha ezen a ^éren tovább megyünk, és nemcsak a közületi gazdálkodás vezetőinek jövedelmeit szabályozzuk, — ami elsősorban szükséges, mert itt legnagyobb a visszasság — hanem a gazdasági élet más tereire is átmegyünk, ahol nem korlátozódik az egyéni tevékenység, ott is azt tapasztaljuk, hogy olyan magas jövedelmek vannak egyes vállalatok vezérei részére

biztosítva, amelyek semmi tekintetben sincsenek arányban ennek a Csonka-Magyarországnak lehetőségeivel, a végzett munkával, nincsenek arányban a vállalat viszonyaival és semmi tekintetben isem alkalmasak arra, hogy a lelkek békéjét megteremtsék, a kimélyült lelki válságot valamiképp lefaragják. Nagyon jól tudom, hogy egy magánvállalat úgy dolgozik, ahogy a törvény keretein belül lehetséges és ha a vállalat — mondjuk — kis műhelyből küzdi fel magát nagyvállalattá, — mint ahogyan ez az Egyesült Államokban gyakrabban megtörténik, de itt nálunk is elő-fordul — és hova-tovább óriási teleppé fejlődik, a kis műhely nagyüzem lesz, mint a Ford-üzem, vagy pedig olyan eset áll elő, mint amikor Stephenson György feltalálta a gőzmozdonyt és ezzel newcastlei gyárát világhírességgé emelte, akkor természetesen indokolt és abba nem szólhat bele senki, ha annak a gyárnak vagy üzemnek vezetője olyan fizetést húz, amilyent neki a hálás részvényesek megállapítanak. Vannak azonban vállalatok, amelyeknél horribilis fizetéseket biztosítanak a vezetőknél, jóllehet ezek a vállalatok nem azért, vagy legalább is nemcsak azért lettek nagygyá, mert a vezérek, az igazgatók egyéni tevékenysége úgyszólván a semmiségből emelte ki azokat, hanem azért lettek nagygyá, azért lettek jövedelmezővé, mert bizonyos mértékig vagy az államnak, vagy az állami üzemeknek teljesítenek szállítás ok at_o, azonkívül pedig csakis azért, mert nagyfokú vám- és tarifális védelemben részesülnek.

Szóval én itt szoros kapcsolatot látok az állammal és a közületekkel. Miért kapja tehát az a vállalat a tarifális és vámkedvezményeket? Vajjon azért, hogy vezérigazgatójának és igazgatóinak olyan horribilis fizetéseket állapítson meg, vagy pedig azért, hogy a fogyasztást olcsóbbá tegye és ezáltal a gazdasági élet nyomorúságán enyhítsen? Ebben az esetben én igenis, a tőlem telhető módon lehetőleg belenyúlnék ezekbe a kérdésekbe, s legalább is meginténem az ilyen vállalat vezetőit, mérsékeljék saját fizetésüket és hassanak valami módon oda, hogy ez a kirívó aránytalanság megszűnjék.

Azt hiszem, a részvénytársasági jogra vonatkozó reformban ezekről a kérdésekről is szó lesz, mert hiszen lehetetlen dolog, hogy a kisebbség joga meg ne védessék és hogy el ne érhessük azt, hogy a vállalat jövedelmének nagyrésze ne az igazgatóság és az egyes igazgatók jövedelmének szaporítására, hanem a részvényesek osztalékának emelésére fordíttassák.

(Eri Márton: A kistisztviselőknél jusson, akik éhbérért dolgoznak!)

és egy részét — amint igen t. képviselőtársam mondja — a tisztviselőknél adják, mert vannak vállalatok, ahol öt-hat igazgató több fizetést élvez, ahol több jövedelmük van, mint együttvéve a vállalat összes tisztviselőinek, talán még a munkások keresetét is beleértve.

Mélyen t. Képviselőház! Röviden ezek voltak elgondolásaim, melyeknek hangot adni volt szerencsém, mégpedig azért adtam hangot ezeknek, mert méltóztassék elhinni nekem, hogy kimenvén az országba, a legutolsó faluban is minduntalan ezekről a nagy fizetésekről beszél a nép, és azt vágja a fejünkhöz, hogy nem tudunk, illetve a kormány nem tud ebben a tekintetben rendet teremteni. A nép. amely a viszonyokkal nem ismerős, már odáig jutott mai nyomasztó helyzete következtében, — mert hiszen, ahogy a Biblia mondja: a nyomor veszezsik — hogy már nemcsak ezeket a rettenetes nagy fizetéseket, hanem már jegyzőinek és tanítóinak csekély fizetését is irigyl s azt mondja: mi elveszünk, elpusztulunk, ezek pedig jól élnek. Én tehát azért adtam hangot ennek, hogy idehozzam a vidék hangulatát és megmondjam r szintisztán az igazságot, ahogy erről mi, vidéki képviselők gondolkozunk, hogy legalább is nagyrészünk gondolkozik.

Most pedig méltóztassék nekem megengedni, hogy tegnap felszólalt Reischl Richárd igen t. képviselőtársam két felvetett gondolatára válaszoljak.

(Halljuk! Halljuk!)

Egyik gondolata Reischl igen t. képviselő úrnak az volt, hogy a takarékoságot elsősorban is magunkon kezdjük meg, és ennél fogva a képviselő fizetésének leszállítását javasolta.

Ez a kérdés nézetem szerint már teljes mértékben eldöntetett, mert a képviselő fizetése tekintetében pártközi konferencia határozatot hozott,

(Br. Podmaniczky Endre: Igaz! Gaal Gaston indítványára!)

amely pártközi konferencián annak a pártnak...

(Gaal Gaston: Mi volt az én indítványom? Tessék hangosan beszélni! — Éri Márton: Itt történt egy megjegyzés!)

Nem én mondtam.

(Gaal Gaston: Kérem hangosan a megjegyzéseket, - Zaj.)

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak. (Györki Imre: Hol az a bátor ember? — Gaal Gaston: Egy betű sem igaz belőle, akárki mondotta!)

Gáspárdy Elemér: Az igaz, amit én fogok mondani.

(Györki Imre: Ki az a suttogó bariton odaát? Eddig tart csak a bátorság?)

Azon a pártközi konferencián résztvett Reischl képviselő úr pártjának vezetője, Gaal Gaston igen t. képviselőtársam is, és ezen a konferencián az ment határozatba...

(Gaal Gaston: Az inség-segélyről volt szó és nem a képviselői fizetésről! A Rassay-féle indítványt tárgyalta a pártközi konferencia! — Hajós Kálmán: Halljuk a szónokot!)

Azon a pártközi konferencián határozatba ment az, hogy a képviselő fizetésének leszállítását nem veszik programmba, hanem mindegyik képviselő saját tehetségéhez, vagyoni és anyagi helyzetéhez mérten, saját kerületében nyomorenyhítő akció útján, vagy más módon segíteni fog az Ínségeseken.

(Ügy van! Ügy van! a jobboldalon.)

Minthogy tehát e résaben a pártközi konferencia már döntött, a magam részéről Reischl Richárd igen t. képviselő úr felszólalását nem is tartom célszerűnek, mert a régi gyakorlat és szokás az volt, hogy amely kérdés ilyen pártközi konferencián keresztülment, az többé a plénumban nem tárgyalatott.

(Gaal Gaston: A képviselői fizetésleszállítás nem ment keresztül! Ott egészen más ment keresztül!)

Nekem csak erről van tudomásom, ennél fogva a pártközi konferencia határozata szerint nem is kívánok a kérdésről nyilatkozni, mert a magam részéről ezt a pártközi konferencia következtében befejezottnak tartom.

Reischl Richárd igen t. képviselő úr tett tegnap egy másik kijelentést is és indítványt is adott be ebben a tekintetben. Ez pedig az volt, hogy mindazok, akik külföldi fürdőhelyekre mennek akár telelés, akár nyaralás céljából, bizonyos mértékű adóval sújtassanak, bizonyos surtaxe-ot fizesse nek. Én ezt az indítványt nagyon akceptabilisnak tartom, mert lehetetlen dolog, hogy 80, talán 100 milliót is kivisznek minden esztendőben ebből a szerencsétlen országból és nemcsak, hogy szaporítják ezáltal az importot, — mert hiszen egy külföldi tartózkodás felér egy belföldi behozattal, hiszen ha valaki külföldre megy nyaralni, úgy lehet venni, mintha importot eszközölt volna, viszont ha egy külföldi bejön hozzánk, ezt úgy tekintjük, mintha exportáltunk volna—nemcsak, hogy a nemzeti vagyont ilyen módon elpocsékoljuk külföldön, hanem ez a nagyfokú kivándorlás még fürdőhelyeink fellendülését is meggátolja.

(Ugy van! Ugy van!)

En már évekkkel ezelőtt & fürdőtörvényjavaslat tárgyalása alkalmával voltam bátor ezt az indítványt felvetni. Akkor a törvényhozás igen t. tagjai azt vegyes érzelmekkel fogadták. De azóta már több országban is történt hasonló rendelkezés. Tehát talán mégsem volt olyan bolondság az én akkori indítványom, amely, azt hiszem, csakis ennek a szerencsétlen országnak javát szolgálta volna. Én azt a jövedelmet, amely ezáltal be fog folyni az állampénztárba, nem 600 000 vagy 800.000 pengőre, hanem 1 és 2 millió pengőre is becsülöm és ebből az összegből a magyar fürdőélet, ia magyar " fürdők propagandája útján vagy megfelelő építkezések útján a belföldi fürdőket fel lehetne lendíteni. Hiszen alkothatnánk luxussal, higiéniával és mindennel felszerelt szállodákat is a Balaton partján vagy máshol az országban és így módot nyújtanánk arra, hogy minden magyar ember belföldön megtalálja nyaralóhelyét. Csak arra hivatkozom, hogy ott van Tihany, ahol mindössze egy 12 szobás fürdőépület van. Számtalan embertől hallottam, hogy szeretett volna Tihanyba nyaralni menni, de nem volt alkalma erre, mert nem kapott helyet.

Én tehát ezt az indítványt szintén magamévá teszem és a mélyen t. Háznak figyelmébe ajánlom.

(Helyeslés a jobboldalon.)

Ezeket voltam bátor tisztelettel felhozni. Ismétlem, hogy amikor az arányosítás mellett beszélek, amikor .a magas fizetéseket a Képviselőházban szóváteszem, engem . semmiféle animozitás nem vezet. Azt szeretném, ha minden magyar ember egymással összeforrv, egy szent és magasztos cél felé törekednék,

(Helyeslés a jobboldalon.)

hogy egyrészt kilábaljunk a mai gazdasági válság által okozott bajokból, másrészt pedig azt a soha szét nem téphető reménységet tápláljuk a lelkekben, hogy lesz még egyszer szőlő, lág, kenyér.

(Helyeslés a jobboldalon.)

Ezek után kijelentem, hogy a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadom.

(Elénk helyeslés és éljen-zés a jobboldalon. — Szónokot számosan üdvözlík.)

Elnök: Szólásra következik?

Urbanics Kálmán jegyző: Strausz István!

Strausz István: T. Képviselőház! *(Halljuk! Halljuk!)* Az aránytalanul magas fizetések,

470. KN-1927-447 (1927-XXXII-263) 1930 december 10-én, szerdán. 263 ülés

Hivatkozás, Közbeszólás

471. KN-1927-447 (1927-XXXII-269) 1930 december 10-én, 447.ülés

Csik József :.... T. Ház! Az előbb **Gáspárdy Elemér** t. képviselőtársam volt olyan szíves, hogy rámutatott a mammutjövédelmekre, s bizonyos ipari vállalatok vezetőinek igen nagy és súlyos jövedelmeit tette szóvá, amelyeket igazságtalannak és méltánytalannak minősített,

Közbeszólás

472. KN-1927-448 (1927-XXXII-292) 1930. évi december hó 11-én, 448. ülése.Szüts István :

En nem akarok ennél a kérdésnél tovább időzni, hiszen **Gráspárdy** és Csik képviselőtársaim ezt bőven fejtegették, sőt **Gáspárdy** képviselőtársam radikális megoldást is ajánlott,

473. KN-1927-449 (1927-XXXII-333)

2 Közbeszólás

474. KN-1927-449 (1927-XXXII-337)

Közbeszólás

475. KN-1927-452 (1927-XXXII-436)

4 Közbeszólás

476.

Névmutató

Gáspárdy Elemér

KN-1927-454 (1927-XXXII-462)

Villamos energia fejlesztése, vezetése és szolgáltatása 23, 91, 94, 95, 100, 102, 122, 125.

477. KN-1927-454 (1927-XXXII-466)

Törvényjavaslatok, kormányelőterjesztések és egyéb ügyek:

Állami szabályozás alá nem eső vízfolyások kártételeinek elhárítását célzó munkálatok

állami támogatásáról szóló törvényjavaslat 11. §-ának a Felsőház által történt módosítása

Hozzászólta:... Gáspárdy Elemér²⁵⁶. ...

478. KN-1927-454 (1927-XXXII-467)

Tárgymutató

Fővárosi törvényhatósági választások : — Gáspárdy Elemér 131.

Ház tanácskozásképesége; Ház tagjainak megszámlálata.

Hozzászólta: Gáspárdy Elemér 23.

479. KN-1927-454 (1927-XXXII-468)

480.

Tárgymutató.

Villamosenergia fejlesztése, vezetése és szolgáltatása

Gáspárdy Elemér 23, 91,
94, 95, 100, 102, 122, 125.

KN-1927-458 (1927-XXXIII-83)

Közbeszólás

482. KN-1927-458 (1927-XXXIII-84) 458. ülése 1931. január hó 28-án

Sándor Pál: Nagy köszönettel fogadom **Gáspárdy** képviselőtársamnak azt a kijelentését, hogy törlési indítványt adtak be és csak Magyarország közgazdaságának előnyére fog szolgálni az, ha ilyen paragrafust nem iktatnak be, mert Magyarország egyetemes kereskedelme mindig tisztességes volt.

483. KN-1927-459 (1927-XXXIII-102)

Közbeszólás

484 484. KN-1927-459 (1927-XXXIII-113)

Közbeszólás

485. KN-1927-459 (1927-XXXIII-119)

Közbeszólás

486.

KN-1927-462 (1927-XXXIII-202)

487.

KN-1927-462 (1927-XXXIII-209)

Közbeszólás

488. KN-1927-462 (1927-XXXIII-210)

Közbeszólás

489. KN-1927-463 (1927-XXXIII-231)

Közbeszólás 4X

490. KN-1927-465 (1927-XXXIII-280)

Közbeszólás

491. KN-1927-469 (1927-XXXIII-384)

Közbeszólás

492. KN-1927-469 (1927-XXXIII-385)

Közbeszólás

493. TARTALOM. 473. *ülés.* 1931. évi február hó 27-én.

Elnöki előterjesztések. — Az iparfejlesztésről szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak :

...**Gáspárdy Elemér**, ...

494. KN-1927-473 (1927-XXXIV-1) 473. *ülés,* 1931. évi február hó 27-én

Tárgyai: Elnöki előterjesztések. — Az iparfejlesztésről szóló törvényjavaslat tárgyalása. Felszólaltak: ...**Gáspárdy Elemér.**

495. KN-1927-473 (1927-XXXIV-21) Közbeszólás

496. KN-1927-473 (1927-XXXIV-22) 473. ülése 1931. február 27-én

Elnök: Szólásra következik?

Gubicza Ferenc jegyző: **Gáspárdy Elemér!**

Gáspárdy Elemér: T. Ház! A karteli javaslat után ismét egy igen fontos gazdasági javaslat fekszik a Ház előtt. Kiváló fontosságú ez a javaslat annyiban is, mert új utakat nyit meg az iparfejlesztés terén. Én most nem akarom ennek a javaslatnak fontosságát bővebben kifejteni, elégséges utalnom a törvényjavaslat indoklására és az igen t. előadó úr pompás beszédére, amelyben ezt a kérdést megvilágosította. Ezekből az indoklásokból és beszédekéből, aki ezeket figyelemmel elolvasta vagy meghallgatta, meggyőződhet róla, hogy ennek az országnak iparra és az iparnak bővebb kifejlesztésére feltétlenül szüksége van. Éppen ezért én tagadom azt, hogy ebben az országban iparelles hangulat volna. Hiszen még a legkonokabb agráriusnak is el kell ismernie, hogy ilyen nagy népsűrűség mellett, ilyen nagymérvű intelligencia, ilyen nagymérvű munkástömeg mellett feltétlenül szükség van az iparosításra. Ha voltak is a kartellvita során egyesek, akik túlságosan elvetették a gyeplőt és azt mondták, hogy „a magyar mezőgazdaságon nem lehet másképp segíteni, mint úgy, hogy a határokat megnyitjuk, ezeknek azt kell felelnem, hogy, ha ez megtörténne, nagyszerűen fejlődésnek indult iparunkat el is temethetnék. Éppen azért azt hiszem, hogy mindnyájan örömmel fogadjuk ezt a javaslatot és csak azt sajnálhatjuk, hogy a mélyen t. kormány nem abban az időben hozta ide, mikor még az ország nagyobb anyagi erővel rendelkezett

(Igaz! Úgy van! bal felől)

és hogy nem tértünk mindjárt az iparfejlesztés útjára a szanálás után.

(Beck Lajos: Ebben igaza van!)

Talán sokszor eszmei célokért áldoztunk nagyobb összegeket a helyett, hogy gazdasági produktivitásunkra fektettük volna a fősúlyt, tudván azt, hogy a gazdasági kérdések helyes vezetésén múlik a mai időkben az országok sorsa. De ezzel szemben csodálkozásomnak kell kifejezést adnom afelett, hogy a mélyen t. gyáripar első reprezentánsa, Fenyő Miksa «A gyáripar a magyar termelésben» című vitairatának legutolsó pontjában ki meri mondani azt, hogy ez a javaslat úgyszólván értéktelen, és bármily szépen is van megkonstruálva, a gyáripar ügyét semmivel sem szolgálja. Azt mondja, hogyha a kormány ipari fejlődést akar, akkor alkalmazza az 1907 : III. tcikket, hiszen abban minden benn foglaltatik, ha pedig az iparelles tendenciát tartja számom, amit az agrárkörök sokszor nem egészen alapos tanulmányok mellett szoktak hangoztatni, ebben az esetben úgysem tehet semmit.

Én végtelenül csodálkozom ezen az indokolatlan állásponton, amelyet a gyáripari képviselő megnyilvánít vitairatában, mert hiszen ami iparfejlesztés e javaslat révén történik, az mégis csak a gyáripar érdekeit szolgálja és ha nem volna benne több, mint az 1907 : III. tc-ben van, pedig több van benne, amit a törvényjavaslat, illetőleg bizottsági jelentés is felsorolt, ha csak egyetlenegy pont volna benne, amely a m. kir. miniszter uraknak adja át azt a jogot, hogy közüzemi kérdésekben határozzanak, hogy azok fenntartandók vagy megszüntetendők-e, már ebben az egy esetben is dicshimnuszokat kellene zengeniök a magyar gyáripar képviselőinek erről a javaslatról, nem pedig ilyen lekicsinylő, szinte fitymáló megjegyzéseket tenni.

(Úgy van! Úgy van! a jobboldalon és a középén.)

Hiszen fel kell tételezni az igen t. kormányról, az illetékes miniszter urakról, a pénzügyminiszter úrról, a belügyminiszter úrról és a kereskedelemügyi miniszter úrról, hogy ezt a felhatalmazást a törvényjavaslatba nem azért vették be, hogy azzal ne éljenek, — vagyis hogy a közüzemi kérdés megint marad, mint régebben volt — hanem azért kérik ezt a felhatalmazást, hogy a legerélyesebb kézzel fognak a közüzemi kérdésekben rendet teremteni és különösen Budapest székesfőváros területéről eltávolítják azokat a kártékony közüzemeket, amelyek a nevüket sem érdemlik meg, amelyek csak a polgárság kárára vannak és az iparnak és a kereskedelemnek. egyenesen megölői.

(Úgy van! Úgy van! a Ház minden oldalán.)

Beszédem további folyamán bátor leszek rámutatni a közüzemi kérdésekre és beigazolni azt az állításomat, hogy igenis, ezek a közüzemek — hogy úgy fejezzem ki magam — az iparnak és kereskedelemnek határozottan rákfenei.

(Úgy van! Úgy van! a jobboldalon és a középén.)

Elmondottam már ezt nem egy ízben, azonban akkor olyan felzúdulás fogadta beszédemet, hogy nem akartam újból ezt a kifejezést használni

(Halljuk! Halljuk!)

Az okos iparfejlesztési politikának szem előtt kell tartania, illetőleg igénybe kell vennie mindazokat az eszközöket, amelyeket egy ország és {különösen olyan elesett, csonka kis ország, mint Magyarország, felhasználni képes abban a tekintetben, hogy meglévő iparát erősítse, megmentse a pusztulástól, másrészt pedig, hogy olyan iparokat teremtsen, amelyek egyrészt a mezőgazdaság termeivényeit itt dolgozzák fel, másrészt pedig lehetővé teszik annak a nagy problémának megoldását, amelyért az agrárközönség oly sokat panaszkodik és sír, hogyha olyan olcsón termel, miért nem szolgálják ki őt is olcsó iparcikkokkal.

Ha most már a törvényjavaslatot ebből a szempontból vizsgálom és ha felteszem magamban azt a kérdést, vajjon benne vannak-e ezek a kritériumok ebben az iparfejlesztési törvényjavaslatban, azt kell mondanom, hogy

nagyjában — nem egészen — benne vannak, mert minden elgondolás benne foglaltatik, amely erre a célra helyes és amely a kérdést előbbre viszi.

Vannak azután olyan részletkérdések amelyek ebből a javaslatból kimaradtak, és ezt azért bizonyos mértékben hiányosnak is tartom. Határozottan meg kell állapítanom, hogy olyan rendelkezések maradtak ki a törvényjavaslatból, amelyek talán odavalók lettek volna. Így például a 15. §-t, amely az ipar segélyezésére vonatkozik, nagyon szeretném egy ponttal kiegészíteni} hogy tudniillik csakis azok az iparvállalatok részesülhetnek segélyben, amelyek vezetőinek jövedelme nem haladja túl azt a mértéket, amely a vállalat nagyságával ellentétes arányban volna, vagy pedig amely az osztalékpolitikának nem megfelelő lenne. Szeretném tudniillik, ha kimondanák, hogy minden államilag segélyezett vállalat köteles minden esztendőben évi mérlegét — de hozzáteszem, intern mérlegét is — a kereskedelemügyi miniszter úrnak bemutatni, aki ha arról győződik meg, hogy e vállalat, amely elvégre jutalmakban, kedvezményekben, sőt anyagi támogatásban is részesül, igazgatóinak, illetve vezetőinek olyan nagy jövedelmeket biztosít, — beleértve természetesen a többi vállalati érdekeltségektől kapott összegeket is — amely nem áll arányban a vállalat nagyságával és gazdasági helyzetével, ebben az esetben a miniszter úr a segélyeket és az anyagi támogatást az illető vállalatról megvonhatja.

(Szűcs István: Köteles megvonni.)

Én a magam részéről szerettem volna így látni a kérdést, azonban utólagosan be kellett látnom azt, hogy a gazdasági életbe való ilyen belenyúlás mégis kártékonynak mutatkoznék, de felhoztam ezt a mélyen t. Ház előtt azzal, hogyha a későbbi idők folyamán szó kerülhet róla vagy pedig a törvény érvényesítésére fog kerülni a sor, akkor felhívassuk az illetékes miniszter urak figyelmét arra a kérdésre is, hogy a segélyezés mérve és az anyagi támogatás tekintetében erre a kérdésre is legyenek figyelemmel. Mert helytelen elvégre az az állapot, amely a régebbi időkben megvolt, hogy az államilag szubvencionált vállalatok vezetői azokat a szubvenciókat úgyszólván a maguk céljaira fordították és semmi fellendülés sem volt tapasztalható, sem a gyáripar osztalékaiban, sem a tisztviselők és munkásság fizetésében, hogy tehát az állam részéről, az állam által adófillérekbe juttatott összegeket az illető vezetők a maguk céljaira, nempedig az iparfejlesztés céljaira használták fel.

T. Ház! Ugyancsak hiányosnak tartom ezt a törvényjavaslatot azért, — amivel ugyan a későbbi idők folyamán ki lehet egészíteni — mert nincs meg benne a részvénytársaság jogi reformja. Tudniillik mi a helyzet? Mi iparfejlesztést akarunk, gyáripárt akarunk teremteni, és természetesen e célból új vállalatok létesítésére volna szükség; de hogyan kívánhatom a magyar tőkésektől, különösen a magyar kistőkésektől, mint ahogy Amerikában, Angliában vagy a kistőkések világában, Franciaországban történik, hogy pénzüket egy gyáripari vállalatba odaadják, vagyis részvényeket vásároljanak, amikor kimutatásaim szerint Magyarországon az iparvállalatoknak körülbelül 64%-a egyáltalában nem fizet osztalékot? Nagyon fontos tehát ez, mert amíg a részvénytársasági kérdés *meg* nem oldatik, amire nézve tudomásom van, hogy a mélyen t. igazságügyminiszter úr a legközelebbi hetekben már elő is fog állani, addig nagyon problematikus itt újabb iparok létesülése, illetőleg az erre való törekvés.

Ismét vissza kell térnem arra, hogy az adott tőke, valamint a munka értéke megfizetve úgyszólván nincsen, ezzel szemben a vezetők olyan horribilis jövedelmeket élveznek, amely jövedelmek nincsenek semmiképpen sem arányban a gyár nagyságával, illetőleg a gyár teljesítőképességével. Szeretném, hogyha a részvénytársasági jog reformjával kapcsolatban egyrészt a kisebbségi érdekek megvédése céljából, másrészt az anomáliák kipusztítása érdekében megint egy pont kerülne bele, amely akképpen szólna, hogy amennyiben az illető részvénytársasági vezető a vállalat részére nem tad annyi összegű kamatot kigazdálkodni, mint amennyit fizet általában egy takarékpénztár a pénz után, a betett tőke után, akkor az illető igazgató vagy vezérigazgató szerződése a részvényesek 10%-ának szavazata alapján érvényét veszti, vagyis egy 10—15 esztendő szerződés megszűnik.

(Zaj és ellenmondások a bal- és a szélsőbaloldalon)

Tudom, hogy ez belenyúlás a részvénytársaságok jogába.

(Rassay Károly: Minden rossz évben 10% elcsaphatná az igazgatót!)

Én nem beszélek a rossz évekről és nem beszélek arról a lehetőségről, hogy ez bekövetkeznék, ellenben megfelelő körülményekkel valamiképpen mégis csak szabályozni kellene azt a kérdést, hogy az illető vállalatok vezetői a részvényesek rovására ilyen magas fizetéseket né élvezhessenek.

(Rassay Károly: Ez ugyanolyan volna, mintha a képviselők deficit esetén elcsaphatnák a kormányt!)

Ez a hasonlat már *egy* kicsit túlmegy a határon, éppúgy, mint az én 10%-om, amit úgy módosítok, hogy legalább a részvényesek felének kellene megadni ezt a jogot.

T. Képviselőház! A részvényjog reformjával kapcsolatban továbbmenőleg szükségesnek tartanám azt, hogy a közszállítási szabályzatok kérdése a változott viszonyokhoz képest újból szabályoztassék. Igaz, hogy a régi közszállítási szabályzat is kellő módon megvédelmezi az ipari érdekeket, de az újságokban olvashatjuk, nem tudom mennyiben igaz és mennyiben nem, hogy ezeket a közszállítási szabályzatokat egyes helyeken nem tartják be. Így például nagybetűkkel hozták az újságok, hogy a Beszkárt. 10 milliós beruházásánál az egész vonalon megsértették a közszállítási szabályzatot, más újságok pedig hírt adnak arról, hogy sehol sem tartották be a közszállítási szabályzatot. Ezeket látva, tisztelettel kérdezem, hogy miért van akkor a közszállítási szabályzat? En azt vélném, hogy egy új, modern közszállítási szabályzatot kellene teremteni, de azzal a szigorú nyomatékossággal, hogy az minden vonalon be is tartassék.

T. Ház! Ipari körökben továbbá még azzal is érvelnek, — ez ugyan nem az én gondolatom, de magam is foglalkozom vele és talán szükségesnek is tartanám — hogy az ipari munkásság biztosításának kérdése a népjóléti minisztériumból visszavitessék a kereskedelemügyi minisztériumba, mert hiszen az ipari biztosítás kérdése a legszorosabb összefüggésben áll az iparral, akár a kisiparról, akár a nagyiparról van szó.

A harmadik kiegészítő pont, amelyet csak röviden érintek, a kisipar szempontjából, az ipartestületek reformja, azoknak nagyobb hatáskörrel való felruházása, esetleg Központi Hitelintézetbe való megfelelő bekapcsolása, szóval közvetlenség megteremtése a budapesti központi szerv és a vidéki ipartestületek között. Ezt szükségesnek tartanám azért is, mert hiszen a vidéki iparos a budapesti központtal csak a legnehezebben tud érintkezni és a központi intézet pedig nem ismeri a falusi kisiparos viszonyait. Rendszerint elutasító álláspontot szokott elfoglalni a vidéki kisiparossal szemben, mert hiszen az illető teljes anyagi garanciát nem tud nyújtani. Ha ezek a hiányosságok kipótoltatnának, ebben az esetben még nagyobb örömmel fogadnám ezt a törvényjavaslatot, mint amilyen örömmel fogadom, tudván azt, hogy az iparfejlesztés és a meglevő iparok megmentése az ország lakosságának csak javára, hazámnak üdvére válik.

Benne vannak-e — ismételten felteszem ezt a kérdést — az iparfejlesztési törvényjavaslatban azok a kritériumok, amelyek szükségesek az iparosodás továbbvitelére? Meg is feleltem, megmondván, hogy általában és nagyjában benne vannak.

Különösen kiemelkedő pontja ennek a javaslatnak a közüzemi kérdések szabályozása. En a magam részéről úgyszólván eszmém diadalát látom abban a rendelkezésben, hogy a jövőben az anitónóim testületek kezéből kivéttetik az a jog, hogy meghatározzák, milyen közüzemre van, vagy nincsen szükség, és hogy ezt a javaslatot az illetékes miniszterekre, tehát a felelős magy. kir. kormányra bízza. Ha más nem is volna ebben a törvényjavaslatban, ezért az egyetlenegy pontjáért a legőszintébb örömmel üdvözlőlném, mert olyan hiányosságot szüntet meg, illetőleg olyan visszasságoknak veszi elejét, amelyek az egész vonalon szemet szúrnak, amelyek miatt egészséges iparpolitikát ebben az országban folytatni nem lehetett, és amely visszasságok különösen jelentkeznek a főváros községi üzemeinél.

(Halljuk! Halljuk!)

A magam részéről nem kívánok az állami közüzemekről beszélni. Ha valaki a mélyen t. Képviselőház tagjai közül érdeklődik e felől, ajánlom, méltóztassék elolvasni Márkus könyvét, vagy «A közüzemi kérdés Magyarországon» című könyvecskét, amelyet a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara adott ki. Ebben az állami üzemekről is, bár néhol hibásan, megfelelő adatokat méltóztatnak találni, és látni méltóztatnak, hogy az állami üzemek sem járulnak hozzá valami nagy mértékben az állami háztartáshoz, mert mindössze másfélmillió pengő az, amely a közüzemek révén az állam kasszájába kerül. En azonban nem kívánok az állami üzemekről bővebb fejtegetésekbe bocsátkozni, hanem — amint mondtam — rá fogok térni Budapest székesfőváros közüzemeire.

A fővárosi törvényjavaslat vitája alkalmával elmondott beszédemben teljes határozottsággal kijelentettem, hogy ezek a közüzemek a rákfenéi Budapest székesfőváros gazdasági életének és megőzői vagy legalább is korlátozóai a magyar ipari és kereskedelmi életnek. Akkoriban az egész Ház úgyszólván kivétel nélkül nagy felzúdulással fogadta ezt a kijelentésem, most már azonban úgy látom, egészen az utcára került ki ez a gondolat, mert hiszen szomorúsággal, vagy fanyar mosollyal kellett látnom a fővárosi választások alkalmával, hogy a plakátokon majdnem minden párt kivétel nélkül a mammut-fizetések és a közüzemek ellen harcolt!

(Rassay Károly: De még hamarabb, mint a képviselő úr!)

Lehetséges

(Rassay Károly: Egészen bizonyos!)

t. képviselőtársam, hogy ez a harc évek óta folyik, azonban azt hiszem, a parlamentben anéig csak ez a párt volt az első, amely itt hangot adott ebben a kérdésben rosszalásának.

(Rassay Károly: Ez a párt leszavazta indítványomat!)

Ez a párt volt az, amely a fővárosi üzemek beszüntetését itt a képviselőházban első ízben követelte. Ezt az igazság kedvéért meg kell állapítanom, t. Képviselőház! Nem akarok azonban belőle tőkét kovácsolni magamnak, én csak az igazságot keresem.

(Rassay Károly: Majd a történelem!)

és semmi más nem vezet most sem, mint az, hogy hazámnak, ennek a szerencsétlen, csonka, elesett országnak hasznára lehessen és olyan visszasságok kiküszöbölését segítsem elő, amely visszasságok — megmondottam már a véleményemet — nem épen kedvezőek az ország viszonyaira nézve, hanem alkalmasak arra, hogy a gazdasági válság folytán előállt lelki válságot is tovább mélyítsék és a lelkek harmóniáját örökösen megzavarják.

(Rassay Károly: Tegnap havi 2000 pengőt szavazott meg a számvevőszégi igazgatónak a kormánypárt! Ez izgatja a lelkeket!)

Ha megszavazták a főszám ve vőnek azt a 2000 pengőt és a főszámvevő, felülemelkedve a pártokon, erősen fog dolgozni a fővárosnál, akkor én a magam részéről nem két, hanem négyezer pengőt is megszavaztam volna.

{Zaj. — Rassay Károly: Ne mondja! En hozok nagyon ügyes számvevőt olcsóbbért is! — Zaj.}

Nem akarom felsorolni az összes visszasságokat, hiszen maga a belügyminiszter úr a fővároshoz intézett leiratában teljesen felsorolta ezeket és bebizonyította leiratában, de bebizonyította a főpolgármester úr is íbeszédében, hogy nemcsak akkor voltak tantiémek és remunerációk, amikor én itt a fővárosról szóló beszédemet elmondottam hanem még most is megvannak a remunerációk és a tantiémek. Akkoriban tagadásba méltóztattak venni, lázadozni méltóztattak, a tények ereje azonban erősebb volt, mint azok, akik beszédem igazságosságát kétségbe vonták.

(Rassay Károly: Szerencse, hogy nem az ellenzék kormányozza a városházát!)

Ismétlem, a magam részéről nem akarok most ezekről a kérdésekről beszélni. A főváros közüzemeiről szeretnék néhány szót szólni.

(Halljuk! Halljuk! a középén.)

Voltam bátor már elmondani a Beszkárt.-ra vonatkozó véleményemet, amelyet 12 igazgatóval és 12 autóval igazgatnak. Rámutat ez a kezemben levő füzetecske is arra, hogy a magy. kir. államvasutaknak nincsen ennyi igazgatója.

(Zaj. — Halljuk! Halljuk!)

Rámutattam arra, hogy az autóbuszüzemnél minden tisztviselőre két autóbusz esik és minden autóbuszra három ember jut. Kimutattam azt, hogy majdnem másfélmillió pengő deficittel dolgozott, de azért remunerációt szavazott meg magának. Az előbb Barthos Andor igen t. képviselőtársam kimutatta azt, hogy a Közüti Vaspályatársaság 8 és félmillió pengőt adott be a főváros kasszájába, ezzel szemben a Beszkárt. 170 000 pengőt. Én tárgyilagossá válok, meg kell tehát állapítanom azt, hogy ezek a számadatok nem minden tekintetben egyeznek, mert a taxik és az autóbuszok versenye következtében előálló kiadások, ami körülbelül — ha sokat számítunk — 5 millió pengőre tehető, levonandó ebből az összegből. De még mindig három és félmillió pengő marad. Ha hozzáteszem ehhez még azt, hogy a Közüti Vaspályatársaság hálózata sokkal kisebb volt, mint a mostani Beszkárt.-é, mindenesetre csodálkozásának kell, hogy az ember kifejezést adjon.

(Rassay Károly: Hátha még a beruházásokat is leszámítaná. — Zaj.)

Ez a két közüzem, szerintem, egyesítendő volna, mégpedig minél hamarább. Nem mondom, hogy elpusztítandó volna, mert hiszen közérdekű funkciókat végez, bárha a bérbeadás lehetősége fennforogna, mindenesetre több kerülne be a főváros pénztárába. De most olyan üzemekről kívánok beszélni, amelyek semmiféle altruista vagy közfunkciókat nem végeznek,

(Rassay Károly: Meg kell szüntetni!)

hanem nyereségre vannak bázírozva. Azért csinálták meg ezeket, hogy ármérséklő hatásuk legyen, hogy a kisemberek jobb falathoz jussanak, szóval nyereszkesedési és nem altruisztikus célból. Ezek, nézetem szerint, feltétlenül elpusztítandók volnának. Kezdem mindjárt az élelmiszerüzememéi. Friedrich István igen t. képviselőtársam beszédem alkalmával azt mondotta, hogy: «tudatlan, nem ért hozzá, a fővárosnak legjobb üzeme, a külföldiek is ezt jönnek megnézni, mert ilyen minőséget sehol sem látnak».

(Kocsán Károly: Te is ott vásárolsz!)

Telje sen igaza van, de adjon nekem a mélyen t. főváros milliőkat, csinálók én olyan ragyogó kereskedéseket, hogy eljöhetnek a londoniak és a berliniek is megnézni, mert közpénzeikből valamit megalkotni és az adóalanyokat megnyomorítani nagyon könnyű.

(Rassay Károly: Ezt mondjuk mi már évek óta Klebelsbergnek hiába!)

Azt mondja ez «A közüzemi kérdés Magyarországon» című könyv, hogy azért állították fel ezeket az üzemeket, hogy ki tudja szolgálni Budapest székesfőváros lakosságát, mert hiszen a békeévekben történt a felállítás, 1913-ban állították fel azért, — mert a monarchiának, illetve Magyarországnak termelése talán már nem is volt elégséges a monarchia eltartására, — hogy árnivelláló hatásuk legyen, hogy olcsóbban lehessen vásárolni. Az előbb Barthos Andor igen t. képviselőtársam rövidesen kimutatta, hogy ezeknél az üzemeknél egyes cikkek drágábbak. En leszek bátor kimutatni, hogy a tojáson kívül ebben az üzemben minden cikk drágább, mint a magánkereskedésben. De kimutatta ezt a Pesti Hírlap és a Kereskedelmi és Iparkamara is. A Pesti Hírlap például kimutatja a sertéshúsnál, hogy az oldalas ára 2*50 pengő, kereskedői ára 2*20 pengő, a comb ára 2*76 pengő, kereskedői ára 2*60 pengő, a karaj ára 3*10 pengő, kereskedői ára 2*80 pengő. *(Zaj.)*

Nem akarok tovább menni, de mindenütt megvan ez a különbség. A cikkíró hozzáteszi *(olvassa)*: «A hatósági üzemek leépítését illetően sok esetben már (meglehetősen nyitott ajtókat döngöttünk. Egészen közel van már az idő, amikor az egyes hatósági üzemek minden sürgetés és noszogatás nélkül is jobblétre fognak szenderülni, és pedig egyszerűen azért, mert paradoxon lesz a létezésük a megváltozott piaci és árszempontok közt.»

(Felkiáltások a baloldalon: Mikor írták?) Ez kérem a Pesti Hírlap 1930 január 17-iki számában van. *(Zaj.)* Igen, de a mélyen t. cikkíró téved, mert ez az üzem, amennyiben erőskezű miniszter urak Iki nem végzik, sohasem fog kimúlni.

(Rassay Károly: Miért?)

Mindjárt megmondom. Azért, mert a főváros összes klinikáinak és kórházainak szállítja az élelmiszerárakat, azonkívül rátért a zsírexportra, foglalkozik vadkereskedelemmel,

(Farkas Elemér: Es fizet rá a vadkereskedelemre. — Zaj a baloldalon.)

és tavaly 51.000 pengőt fizetett rá a vadkereskedelemre, a nyúl- és fácánkereskedelemre. De nem elég, hogy ez a közüzem a fővárosi klinikáknak és kórházaknak szállítója, hogy ezt is megtartja,

(Rassay Károly: De a népjólétben is fenntartottak ilyen szállítótársaságot!)

hanem kimutatja itt «A közüzemi kérdés Magyarországon» című könyvecske, hogy 120.000 pengővel volna olcsóbb a klinikák és kórházak élelmiszerellátása, ha magánkereskedelem szállítaná az élelmiszert.

(Rassay Károly: Ebben igaza van!)

Sajnálatomra nincs időm ennél az üzemnél tovább időzni, ezért utalok erre a kis könyvecskére, iméltóztassék elolvasni, benne foglaltatnak az összes vádak, amelyeket az üzemek ellen fel lehet hozni.

De menjünk át a másik általam hivatkozott üzemre, amely szintén igen nagy dicséretben részesült. Ez pedig a kenyérgyár. A kenyérgyárat is azért állították fel, mert olcsóbb kenyeret, még pedig barna kenyeret akartak adni. Közjegyzői tanúsítvány van rá, hogy egyes kenyérgyári üzemekben a nép részére szükséges barna kenyeret nem lehet kapni. Hogy igaz-e ez, vagy nem igaz, azt nem tudom.

(Ellentmondások a szélsőbaloldalon.)

Méltóztassanak a főváros vezetőségénél, vagy az üzemek vezetőségénél hivatkozni a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarára. Nem akarom feltárni ennek az üzemnek rejtelseit sem.

(Halljuk! Halljuk! a baloldalon!)

Baracs Marcell: Halljuk a rejtelmeket! — Malasits Géza: Elő a rejtelmekkel!)

A rejtelmeket, t. képviselőtársam, igen bajos feltárni.

(Baracs Marcell: Akkor nincsenek!),

mert a mérlegek és a zárszámadások szerint rejtelmek nincsenek.

(Pakots József: Csak sejteknek vannak! — Zai.)

Barthos Andor igen t. képviselőtársam hivatkozott a temetkezési intézetre is és kimutatta, hogy a régi árak sokkal olcsóbbak voltak a mostani áraknál. Azt mondhatnók: amikor a viszonyok is mások voltak, a koronának egészen más árfolyama volt.

(Barthos Andor: Átszámítottam pengőre!)

Méltóztassanak azonban meghallgatni, milyenek a különbségek a pestkörnyéki árak és a mostani pesti árak közt. Erre is rátér ez a könyvecske, kimutatja pontról pontra, hogy például a római szarkofág Pesten 700 pengő, a pestkörnyéken 450 — tehát 250 pengő a differencia a díszes temetésnél — a görög itt 700 pengő, amott 450 pengő, a rendes temetés itt 650 pengő, amott 420 pengő, a nikkelporsó itt 800 pengő, amott pedig 500 pengő. Így van az egész vonalon. De a legszegényebb temetések költségeinél sem mutatkozik semmiféle előny, sőt hátrány.

(Wolff Károly: El van intézve a főváros! Bürgözdön olcsóbb a temetés, mint Pesten!)

Igen t. képviselőtársam, ismét csak arra mutathatok rá: méltóztassék a kereskedelmi és iparkamarával vitába bocsátkozni.

(Wolff Károly: Vitába bocsátkoztunk és el is intéztük! A jegyzőkönyveket is elintéztük, hosszú vitával. El van intézve! — Barthos Andor: Úgy van elintézve, hogy drágább! — Wolff Károly: Nem ugyanaz a minőség!)

A minőségről pedig megállapíthatjuk, hogy maga a kenyérgyár vezetősége elismerte azt, hogy a magángyár által előállított kenyér jobb, mint a községi kenyér.

Ha valaki ezt a könyvecskét elolvassa, elszomorodik. En ugyan a magam részéről diadalmaskodhatnék is, mert hiszen én ezt már a könyv megjelenése előtt megmondtam.

(Rassay Károly: Ez a könyv már régen megjelent! Én már egy évvel ezelőtt olvastam! — Barthos Andor: De ő még előbb mondotta!)

Nagyon helyesen tette az igen t. képviselő úr és ajánlom, méltóztassék még egyszer elolvasni, talán még jobban eí fog szomorodni.

Ha tehát ezek az üzemek nem tudnak hivatásuknak megfelelni, ha nincs árnivelláló hatásuk, ha megállapíthatólag alkalmasak arra, hogy az ipart és kereskedelmet zaklassák, azokat létükben zavarják, — mert hiszen ha egy élelmiszerüzem megnyílik egy hentes vagy egy csemegekereskedés mellett, azt tönkretetheti — akkor én, mint minden visszásságnak ellensége, csak örömmel fogadhatom ezt a törvényjavaslatot és nem győzöm eléggé dicsérni a mélyen t. kereskedelmi miniszter úr bölcsességét,

(Malasits Géza: Tessék megvárni a háromórai vonatot!)

hogy ebbe a törvényjavaslatba ezt a pontot bevette.

(Baracs Marcell: írott malaszt fog maradni!)

Mert akárhogy áll is a kérdés, a Képviselőház által felelősségre vonható alkotmányos tényező kezében lesz ez a kérdés.

Én erről a helyről csak arra kérném a mélyen t. miniszter urat és a többi illetékes miniszter urakat, méltóztassanak eltekinteni minden pártpolitikától, méltóztassanak csak az ország érdekét nézni és ott, ahol lehetséges, ezeket a kártevő üzemeket kiirtani a föld színéről, a többi szükséges üzemet pedig akképpen csoportosítani, hogy azokból Budapest székesfővárosnak és az országnak csak haszna legyen. Nevezetesen, a magam részéről teljesen elégségesnek tartanék Budapest székesfővárosban három üzemet: a vízüzemet, a világítási üzemet és a közlekedési üzemet. A vízüzembe beleférnek a fürdők egyesítve, egy igazgatóság alá helyezve, a közlekedési üzembe belefér a Beszárton kívül az autóbuszüzem, a budai hegyipálya, — a helyi érdekű, vasút még nincs a város tulajdonában — a Budapestrákospalotai villamosvasút, a villany pedig a gázzal egyesítve; ez a három üzem külön-külön vezetés alatt teljesen elegendő.

De ha már úgyis ide fogunk jutni és így fogjuk rendezni a kérdést, akkor még egy igen fontos körülményre hívom fel az igen t. képviselő urak figyelmét: arra, hogy az üzemeket jelenlegi formájukban ne méltóztassanak működni engedni, — ebből a szempontból ezt a törvényjavaslatot is kiegészítendőnek tartom — hanem határozzák meg a közvállalatok fogalmát rendelet vagy törvény útján, amelyben körülírják a közvállalatok működését. Részvénytársasági alap mellett az ellenőrzés nem lehetséges, mert a zárszámadás és a mérlegek szerint ezekben hiba nincs, de tudjuk, hogy a vásárpénztárnál is a mérlegben a belügyminiszter úr megállapítása szerint nyereséget tüntettek fel akkor, amikor veszteség volt. A mérlegek tehát teljesen kifogásolhatatlanok, ezekből az üzemek gazdálkodását meghatározni nem lehet. Ezt a részvénytársasági formát tehát feltétlenül meg kell szüntetni és helyébe a közvállalat fogalmát kell megalkotni.

Ezekben voltam bátor véleményemet a szőnyegen fekvő törvényjavaslatról elmondani. Lehetséges, hogy az iparellenes áramlatokkal vagy a meglévő visszásságokkal szemben talán túlszigorú kritikát gyakoroltam, talán túlságosan nekiestem a mai visszaállapotok ostromlásának, de tettem ezt azért, mert meg vagyok győződve róla, hogy ezáltal magyar hazánk iparosodás! kérdésének feltétlenül szolgáltam.

Ismétlem, hogy ezt a törvényjavaslatot örömmel elfogadom, további véleményemet pedig majd a részletes tárgyalás során lesz alkalmam kifejteni.

(Elénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon és a középén.)

Elnök: Szólásra következik?

Hitelesítették

*Fáy István s. k.
naplóbíráló-bizottsági tagok.*

Vanczák János s. k.

497. *KN-1927-474 (1927-XXXIV-28)*

Távol van

498. *KN-1927-474 (1927-XXXIV-40)*

Közbeszólás

499. *KN-1927-476 (1927-XXXIV-111)*

Közbeszólás 10 alkalommal

500. *KN-1927-476 (1927-XXXIV-112)*

Közbeszólás 6 alkalommal

501. *KN-1927-476 (1927-XXXIV-119) 476.ülés 1931 március 5-én.*

Jánossy Gábor: Mélyen tisztelt Képviselőház!

.....**Gáspárdy Elemér** t. képviselőtársam nem fog megharagudni, mert ő csak azok ellen a közüzemek ellen harcol, amelyek az egyes magánvállalkozásoknak a szegény iparos, kereskedő világnak egészség-telén versenyt támasztanak és azoknak szájából veszik ki a falatot, anélkül, hogy a köznek bármit is használnának. **Gáspárdy Elemér** t. kedves barátom és harcos bajtársam minden közéleti visszasság elleni küzdelemben, ő a közüzemek vezetőinek túlsáeos illetményei ellen harcolt és eleinte majdnem megkövezték, én magam voltam mellette és állottam a pártjára, mondván, hogy félreértették. Később az egész t. Ház az ő álláspontjára tért át. Csakhogy én nem osztozom az ő álláspontjában, ezt már megmondtam itt a Házban is.

502. *KN-1927-476 (1927-XXXIV-121)*

Figyelembe veszik közbeszólását.

503. Említik a nevét

504. Közbeszólás

505. Közbeszólás két alkalommal

506. Közbeszólás

507. Közbeszólás 2 alkalommal

508. Közbeszólás

509. *KN-1927-480 (1927-XXXIV-253) 80. ülése 1931 március 12-én, csütörtökön*

*Elnök: Szólásra következik? Urbanics Kálmán jegyző: **Gáspárdy Elemér!** (Kabók Lajos: Hogy temeti el a titkos választójogot? — Krisztián Imre: A nemzetet is majdnem eltemették örök! — Zaj.)*

Gáspárdy Elemér képviselő urat illeti a szó.

Gáspárdy Elemér: T. Képviselőház! A magam részéről bátor vagyok tisztelettel indítványozni, hogy Györki Imre t. képviselőtársam indítványával szemben az elnök úr napirendi indítványa tűzessék ki a napirendre.

(Kabók Lajos: Miért? — Jánossy Gábor: Majd megmagyarázza!)

Meg fogom indokolni ezt az álláspontomat, mégpedig röviden, és azt hiszem, eléggé érthetően.

Györki igen t. képviselőtársam rövid beszédében a vádpontok tömegét szórta egyrészt a kormány ellen, másrészt ez ellen a párt ellen.

(Kabók Lajos: Teljesen jogosan!)

A belügyminiszter urat gógosiséggel és döllyfel vádolta meg, a miniszterelnök urat pedig azzal, hogy ígéretét nem váltotta be. Megvádolta ezt a pártot is, amelyet különben úgy aposztrofált, hogy nem a nemzet többségének akaratából vagyunk: itten, hanem azért, mert bennünket kineveztek.

(Propper Sándor: Pedig milyen igaza volt!)

Azt is állította, hogy a gazdasági élet leromlásának az igen t. kormány az oka

(Kabók Lajos: Elherdálták az ország pénzét! — Zaj.)

és hogy minden jó az igen t. szociáldemokratapárttól szánmiaznék, ha egyszer valamikor talán uralomra tudna jutni és eszméit meg tudná valósítani.

(Kabók Lajos: Próbáljuk ki! — Krisztián Imre: Isten őrizz!)

Azt hiszem, t. Képviselőház, hogy az ország közvéleménye az igen t. szociáldemokrata-párt ucnalomüaj utasát nem fogja kívánni.

(Propper Sándor: Akkor nincs akadályába titkos választásnak, méressük meg az ország közönségével! — Zaj.)

Elnök: Csendet kérek!

Gáspárdy Elemér: Nagyon helyesen mondotta Györki Imre igen t. képviselőtársam, hogy az általános titkos választójog pro-grammja benne van ennek a pártnak pro-grammjában.

(Propper Sándor: Mikor akarja megvalósítani?)

Azt azonban, hogy mikor akarjuk megvalósítani, Propper mélyen t. képviselő úr bízza a kormányra és erre a pártra.

(Zaj a szélsőbaloldalon.)

Mi nagyon jól tudjuk, mit kell cselekedni a nemzet érdekében,

(Györki Imre: Látszik!)

és nem fogunk menni egyetlenegy párthoz sem.

(Propper Sándor: Látjuk a gyönyörű eredményeket!)

Kern akarom bővebben kifejteni álláspontomat ebben a tekintetben, (Rothenstein Mór: Mert nem lehet! —

Propper Sándor: Miben bízik? Az érveiben vagy párthíveiben? — Zaj.)

mert hiszen erre a kormány hivatott. Legyen azonban meggyőződve Propper képviselő úr, hogy írni nagyon is tudjuk, mit akarunk és mit cselekszünk és nem fogunk menni a szociál-demokratá-párthoz sem tanácsért, sem engedelemért, hanem mint a nemzet akaratából itt levő többség, igenis, az ország ügyét úgy szolgáljuk, ahogyan a legjobbnak látjuk és tudjuk.

Mindezekre való tekintettel, amidőn azoknak a vádaknak a tömegét, amelyeket Györki igen t. képviselőtársam erre a nagy pártra és a kormányra szórt, a magam részéről visszautasítom, tisztelettel indítványozom és kérem, hogy az elnöki napirendi indítványt méltóztassék elfogadni.

(Elénk helyeslés jobbfelől és a középén. — Propper Sándor: Mikor akarják? Árulják el, az Istenért!)

Elnök: Kérem a t. Házat, méltóztatik-e napirendi javaslatomat elfogadni, igen vagy nem? (Igen! Nem!) Akik elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik. — Kabók Lajos: A titkos választójog árulói! — Zaj.) Többség. A Ház az elnökig napirendi javaslatot elfogadta,

Propper Sándor képviselő úr személyes kérdésben kért szót. (Zaj jobbfelől.)

Csendet kérek! Propper Sándor képviselő úr személyes kérdésiben- kíván szólni !

Propper Sándor: T. Képviselőház! Nagyon ritkán szoktam igénybevenni személyes kérdésben a képviselőház türelmét. (Zaj.)

Elnök: Csendet kérek!

Propper Sándor: Most is igen röviden, egy mondattal fogom elintézni a kérdést. (Halljuk! Halljuk!)

A mai ülésnap folyamán tudniillik egy kis közbeszólási kontroverziám volt Krisztián Imre képviselő úrral, amlí nem ritka eset, többször is megtörtént már, így azonban még sohasem fajult el — nem az én részemről, hanem Krisztián Imre képviselő úr részéről — az összeszólalkozás, mint a mai napon.

(Krisztián Imre: Ki kezdte?!)

Megállapítom itt a Képviselőház plénuma előtt, hogy én közbeszólásaimban sem sértő, sem inparlamentáris kifejezést nem használtam. *(Zaj a jobboldalon.)* A kisüstről beszéltem, amely egy tisztos polgári foglalkozást jelent,

(Krisztián Imre: És egyébről!)

amelyhez a kigazdák ragaszkodnak. Ez nem sértés és nem inparlamentáris kitétel, Krisztián Imre képviselőtársam azonban erre minősíthetetlen durvasággal válaszolt, amit én szükségesnek tartóik itt egyszerűen, kereken és

510. KN-1927-480 (1927-XXXIV –254

511. Közbeszólás

Elnök: Az előadó urat illeti a szó.

Gáspárdy Elemér előadó: T. Képviselőház! Tisztelettel indítványozom, hogy a 43. § 1. bekezdéséből a «betegségi, baleseti, úgyszintén aggkori és rokkantsági biztosítási» szavak hagyassanak ki, ugyanennek a szakasznak 2. bekezdése 1. sorából pedig töröltsék az «azonban» szó.

A szakasz végül a következő, 3. új bekezdéssel egészítsék ki *(olvassa):* «Az e paragrafus első bekezdésében említett személyzet betegségi, baleseti, úgyszintén Öregség, rokkantság, özvegység és árvaság esetére szóló biztosítására a betegségi és baleseti kötelező biztosításról szóló 1927 : XXI. tcikk és az öregség, rokkantság, özvegység és árvaság esetére szóló kötelező biztosítást szabályozó 1928 : XLL tcikk rendelkezéseit, valamint az e törvénycikket kiegészítő törvényes rendelkezéseket kell alkalmazni.»

Kérem a szóbanlévő szakasznak ezekkel a módosításokkal való elfogadását.

Szükség van erre azért, mert az eredeti szövegezés szerint az ipartörvény és az ipartörvény novellája volt az alkalmazottak balesetére vonatkozólag irányadó. De célszerűbbnek és világosabbnak mutatkozik, ha a jelen törvényben magukra e balesetbiztosításokra vonatkozó törvényekre hivatkozunk, amely törvények alapján a közhasználatú gépjárművállalat alkalmazottainak biztosítási kötelezettsége közvetlenebbül elbírálható. Tisztelettel kérem indítványom elfogadását.

Elnök: Kíván még valaki szólni? *(Nem!)* Ha szólni senki nem kíván, a vitát bezárom. A tanácskozást befejezettnek nyilvánítom. Következik a határozathozatal. A 43. § eredeti szövegével szemben áll az előadó úr indítványa, amely az első és második bekezdésnél módosítást javasol, azonkívül egy új harmadik bekezdést.

Kértem a t. Házat, méltóztatnak-e a 43. §-t eredeti szövegében elfogadni, szemben az előadó úr módosításaival, illetőleg kiegészítéseivel? *(Nem!)* A Ház az eredeti szöveget nem fogadta el, ennél fogva a 43. §-t az előadó úr szövegezésében jelentem ki elfogadottnak.

Következik a 44. §. Kérem a jegyző urat, szíveskedjék azt felolvasni.

Griger Miklós jegyző *(olvassa a 44. §-t, amelyet a Ház észrevétel nélkül elfogad. — Olvassa a 45. §-t. — Szilágyi Lajos szólásra jelentkezik.)*

Elnök: Először az előadó urat illeti a szó, azután a képviselő urat.

Gáspárdy Elemér előadó: T. Ház! A 45. § első bekezdésének 12. sorában «éven belül» szavak után *(olvassa):* «a törvény 5. §-ában említett hatóságoktól» szavak iktatandók be. E bekezdés utolsó mondata törlendő és ennek helyébe a következő Írandó *(olvassa):* «Ha a kérelmet egy éven belül elő nem terjesztik vagy annak teljesítését a hatóság megtagadj iparigazolvány vagy iparendedély hatályát veszti. Azoknak, akik a törvény életbelépése

előtt kapott és érvényben lévő iparigazolvány, vagy iparendedély alapján kérik új engedély kiadását, az iparendedélyükben meghatározott időből még hátralévő részre, ha pedig engedélyük nem volt időtartamhoz kötve, a 8. §-nak megfelelően megállapított időtartamra, de legalább 5 évre az engedélyt meg kell adni». E paragrafus utolsóelőtti bekezdésének harmadik sorában a «ha» szó után következő szöveg törlendő és e helyett a következők Írandók be *(olvassa):* «az engedély kiadására a törvényben meghatározott személyi vagy tárgyi feltételek hiányoznak».

**Lotz Károly: Magyarorszá-
g apoteozisa**

Országház, főlépcsőház

Szent István szobra